

Dr. Lukovszki Livia

ADÓZÁS ÉS ADÓZTATÁS —

Tudatos adózók kézikönyve

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
Közgazdaságtudományi Kar

Pécsi Tudományegyetem
Közgazdaságtudományi Kar

Dr. Lukovszki Livia

ADÓZÁS ÉS ADÓZTATÁS –
Tudatos adózók kézikönyve

PÉCSI KÖZGÁZ

Pécs, 2023

Adózás és adóztatás – Tudatos adózók kézikönyve

Szerző: Dr. Lukovszki Livia

Szakmai lektorok (a bírált fejezetek sorrendjében):

Dr. Szücs Tamás, PTE Közgazdaságtudományi Kar

Nobilis Benedek, Pénzügyminisztérium (1. fejezet)

Huber Éva Anikó, Nemzeti Adó- és Vámhivatal (2. fejezet)

Oblán Szilvia, Nemzeti Adó- és Vámhivatal (3., 4., 5. fejezet)

Tárnok Mónika, Nemzeti Adó- és Vámhivatal (6. fejezet)

Kanyó Lóránd, Pénzügyminisztérium (7., 9. fejezet)

Nagy Tibor, Nemzeti Adó- és Vámhivatal (8. fejezet)

Balázs-Görög Veronika, Nemzeti Adó- és Vámhivatal (10. fejezet)

Dr. Farkas Petra, Nemzeti Adó- és Vámhivatal (11. fejezet)

Szerkesztette: Dr. Lukovszki Livia

A kézirat lezárva: 2023.06.16.

Felelős kiadó: a Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar dékánja.

ISBN: 978-963-626-160-3

Hivatkozás:

Lukovszki Livia (2023): *Adózás és adóztatás – Tudatos adózók kézikönyve.*

Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar, Pécs, 330.o.

© Lukovszki Livia 2023

Tartalomjegyzék

Előszó	5
Rövidítések jegyzéke.....	7
1. Adózási alapfogalmak, az adózás alapelvei és az adórendszer.....	10
1.1. Adózási alapfogalmak	10
1.2. Az adók csoportosítása	16
1.3. Miért adózunk? - az adórendszer és az adóztatás alapelvei.....	23
1.4. Az adópolitika.....	34
2. Adóhatóságok	39
2.1. A NAV szervezete	41
2.2. NAV 2.0.....	46
3. Az adózás és adóztatás eljárási szabályai	49
3.1. Az adózás rendje.....	49
3.1.1. Az adózók azonosítása	50
3.1.2. Adószámla.....	56
3.1.3. Adókötelezettségek	57
3.1.4. Adóigazgatási eljárások.....	79
3.1.5. Jogkövetkezmények	96
3.2. Az adóigazgatási szabályok.....	101
3.2.1. Az adóeljárás alapelvei.....	102
3.2.2. Az adózó képvisellete.....	103
3.2.3. Az ellenőrzés	106
3.2.3.1. Az ellenőrzések fajtái	106
3.2.3.2. Az ellenőrzés folyamata	109
3.2.3.3. Az adózó és az adóhatóság jogai az ellenőrzési eljárásban	113
3.2.3.4. Jogorvoslati lehetőségek.....	116
3.3. A végrehajtási eljárás.....	118

4. A magánszemélyek jövedelmét és a foglalkoztatást terhelő adók, járulékok	121
4.1. Személyi jövedelemadó	121
4.1.1. Az összevont adóalapba tartozó jövedelmek.....	126
4.1.2. Külön adózó jövedelmek.....	135
4.1.2.1. Ingatlan, ingatlanra vonatkozó vagyoni értékű jog átruházásából származó jövedelem adózása	135
4.1.2.2. Ingó vagyontárgy értékesítéséből származó bevétel	138
4.1.2.3. Osztalékból származó jövedelem adózása.....	139
4.1.2.4. Árfolyamnyereségből származó jövedelem.....	140
4.1.2.5. Kriptoeszközzel végrehajtott ügyletből származó jövedelem ..	141
4.2. Társadalombiztosítási járulék	143
4.3. Szociális hozzájárulási adó (szochó)	150
4.4. A munkabér közterhei	152
4.5. Egészségügyi szolgáltatási járulék	153
4.6. Rehabilitációs hozzájárulás	155
5. Egyéni vállalkozók jövedelemadóztatása	157
5.1. Vállalkozók az Sza. tv. hatálya alatt.....	159
5.1.1. Vállalkozói jövedelem szerinti adózás (tételes költségelszámolás)	159
5.1.2. Átalányadóztatás	164
5.2. Kisadózó vállalkozók tételes adója (kata)	169
6. A gazdasági társaságok jövedelemadóztatása.....	176
6.1. Társasági adó	176
6.1.1. Névleges és effektív társasági adókulcsok nemzetközi összehasonlításban	186
6.2. Kisvállalati adó (kiva)	189
7. A vállalkozásalapítás adóztatási döntései	197
7.1. A társasági forma kiválasztása	198

7.1.1.	Egyéni vállalkozás.....	200
7.1.2.	Egyéni cég.....	201
7.1.3.	Közkereseti társaság.....	202
7.1.4.	Betéti társaság	203
7.1.5.	Korlátolt felelősségű társaság.....	204
7.1.6.	Részvénytársaság	205
7.2.	Székhelyválasztás telephelyválasztás	207
8.	Általános forgalmi adó.....	211
8.1.	Az Áfa tv. hatálya.....	213
8.2.	Adófizetési kötelezettség keletkezése	217
8.2.1.	Főszabály.....	217
8.2.2.	Az adófizetési kötelezettség keletkezésének speciális esetei	217
8.2.3.	Pénzforgalmi elszámolás.....	221
8.3.	Az adó alapja	223
8.4.	Az adó mértéke.....	223
8.5.	Különleges adózási módok.....	225
8.6.	Adólevonási jog, tételes adólevonási tilalom	226
8.7.	Mentességek az áfa rendszerében.....	231
8.7.1.	Alanyi adómentesség.....	232
8.7.2.	Tárgyi adómentesség.....	239
8.8.	Arányosítás	244
8.9.	Számlakibocsátási kötelezettség.....	248
8.10.	Az adó megállapítása	252
8.11.	Belföldi fordított adózás	256
8.12.	Áfa szabályozás az Európai Unióban	260
9.	Helyi adók.....	265
9.1.	Az építményadó.....	268
9.2.	A telekadó.....	272
9.3.	Magánszemély kommunális adója.....	274

9.4.	Idegenforgalmi adó.....	276
9.5.	Helyi iparűzési adó (hipa).....	279
9.5.1.	Egyszerűsített adóalap meghatározás.....	282
9.5.2.	A hipa megosztása.....	284
10.	Illetékek.....	288
10.1.	Vagyonszerzési illetékek.....	291
10.1.1.	Öröklési illeték.....	293
10.1.2.	Ajándékozási illeték.....	296
10.1.3.	Visszterhes vagyonátruházási illeték.....	300
10.2.	Eljárási illetékek.....	306
11.	Egyéb adók.....	308
11.1.	Belföldi gépjárművek adója (gépjárműadó).....	308
11.2.	Cégautóadó.....	313
11.3.	Külföldi gépjárművek adója.....	317
	Irodalomjegyzék.....	320

Előszó

Az Adózás és adóztatás – Tudatos adózók kézikönyve című könyv célja, hogy olyan alapvető ismeretekkel vértessze fel az Olvasót, melynek segítségével képes lesz eligazodni az adózási kérdések útvesztőjében. A könyv a tudás megalapozását tűzte ki feladatául, nem célja az adótörvények apróbetűinek ismertetése, sokkal inkább rendszerező-tudásszintetizáló funkciót tölt be. Ahogy Benjamin Franklin elhíresült mondása is rávilágít: ”Ezen a világon semmire sem mondhatjuk, hogy biztos, kivéve a halált és az adót.” Az adózás a mindennapi életünk elkerülhetetlen része, ezért nem csupán közgazdászként, de magánszemélyként, vállalkozóként egyaránt fontos, hogy tisztában legyünk az adórendszer alapvető fogalmaival, sajátosságaival.

A könyv amellet, hogy bemutatja a legfontosabb adónemeket, mint az általános forgalmi adó, a társasági adó, a személyi jövedelemadó rendszer, tárgyalja a helyi adók és illetékek témakörét is. Átfogó képet ad a mai magyar adórendszer működéséről, kitérve a hatósági ellenőrzési feladatokra is. A meglévő adózási alapismereteket tárgyaló könyvekhez képest, a jelen szakkönyv vállalkozói szemléletet is hordoz, a vállalkozásindítás kapcsán felmerülő adózási kérdések meghozatalában is hivatott támogatni az Olvasót. Az adójogi háttér gyakorlati alkalmazását elősegítendő a könyv számos esetpéldával szolgálja az egyes témák könnyebb, mélyebb megértését.

A szakterület sajátosságaira való tekintettel fel kell hívnom azonban a Tisztelt Olvasó figyelmét, hogy a könyvben szereplő törvényi hivatkozások a 2023. évi állapotot tükrözik, tartalmuk évente, vagy akár éven belül is változhat, így a tudás folyamatos frissítése, a változások nyomon követése elengedhetetlen. Bármikor kapcsolódják is be az Olvasó az adótörvények változásának végtelen

folyamába, a rendszer alapjai viszonylagos állandóságot mutatnak, ám ezek elsajátítása után a „jó pap holtig tanul” elvet alkalmazva a tudás folyamatos aktualizálására lesz szükség.

A könyv feldolgozása, a tudás alapjainak megszerzése után az Olvasó képes lesz – későbbi igényeinek megfelelően – mélyíteni tudását a területen, elboldogul az adózás szaknyelvi környezetében, elindul az adózói tudatosság útján, melyhez ezúton is sok sikert kíván a Szerző.

Pécs, 2023.06.16.

A Szerző

Rövidítések jegyzéke

Air.	az adóigazgatási rendtartásról szóló 2017. évi CLI. törvény
Air. Korm.r.	465/2017. (XII. 28.) Korm. rendelet az adóigazgatási eljárás részletszabályairól
APEH	Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal (a NAV jogelődje)
Art.	az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény
Avt.	az adóhatóság által foganatosítandó végrehajtási eljárásokról szóló 2017. évi CLIII. törvény
áfa	általános forgalmi adó
Áfa tv.	az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény
Bt.	Betéti társaság
Efo. tv.	az egyszerűsített foglalkoztatásról szóló 2010. évi LXXV. törvény
EKÁER	Elektronikus Közúti Áruforgalom Ellenőrző Rendszer
EU	Európai Unió
Evectv.	az egyéni vállalkozóról és az egyéni cégről szóló 2009. évi CXV. törvény
FEOR	Foglalkozások Egységes Osztályozási Rendszere
Gjt.	a gépjárműadóról szóló 1991. évi LXXXII. törvény
Helyi adó tv.	a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény
héta	hozzáadottérték-adó
Héa-irányelv	az Európai Unió közös hozzáadottértékadó-rendszeréről szóló 2006/112/EK irányelv

Illeték tv.	az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény
hipa	helyi iparüzési adó
kata	kisadózó vállalkozók tételes adója
(új) Kata tv.	a kisadózó vállalkozók tételes adójáról szóló 2022. évi XIII. törvény
Kata/Kiva tv.	a kisadózó vállalkozások tételes adójáról és a kisvállalati adóról szóló 2012. évi CXLVII. törvény
kiva	kisvállalati adó
Kft.	korlátolt felelősségű társaság
Kkt.	közkereseti társaság
KÜNY	Központi Ügyfél-regisztrációs Nyilvántartás
MNB	Magyar Nemzeti Bank
NAV	Nemzeti Adó- és Vámhivatal
NAV tv.	a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról szóló 2010. évi CXXII. törvény
NAV Korm.r.	485/2015. (XII. 29.) Korm. rendelet - a Nemzeti Adó- és Vámhivatal szerveinek hatásköréről és illetékességéről
Nyrt.	nyilvánosan működő részvénytársaság
ONYA	Online Nyomtatványkitöltő Alkalmazás
OPG	online pénztárgép
Ptk.	a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény
SAF-T	Standard Audit File for Tax, vagyis adózási célú egységes audit állomány
Számv. tv.	a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény
szja	személyi jövedelemadó

Szja tv.	a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény
szocho	szociális hozzájárulási adó
Tao tv.	a társasági adóról és az osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény
tb-járulék	társadalombiztosítási járulék
Tbj.	a társadalombiztosítás ellátásaira jogosultakról, valamint ezen ellátások fedezetéről szóló 2019. évi CXXII. törvény
ÜCC	Ügyfél-tájékoztató és Ügyintéző Rendszer
VPOP	Vám- és Pénzügyőrség
Zrt.	zártkörűen működő részvénytársaság

1. Adózási alapfogalmak, az adózás alapelvei és az adórendszer

Mielőtt az adótörvényekkel megismerkednénk, fontos tisztáznunk azokat az alapfogalmakat, melyek segítségével könnyebben eligazodunk az adójogszabályok útvesztőiben. Ezt követően megvizsgáljuk, vajon miért is adózunk és milyen alapelvek érvényesülnek az adórendszerek kialakítása során.

1.1. Adózási alapfogalmak

Az állami feladatok ellátásához, az állam újraelosztó funkciójának betöltéséhez, a terhek szétosztásához, az állampolgárok közös fogyasztásának finanszírozásához adókra van szükség. Franklin D. Roosevelttel egykori amerikai elnök úgy fogalmazta meg, hogy: "Az adók végül is olyan díjak, amelyeket azért a kiváltságért fizetünk, hogy szervezett társadalomban élhetünk."

Az **adó** az állami kiadások fedezésére szolgáló, az állam vagy más közhatalmi szervezet (például helyi önkormányzat) által kivethető, kényszer jellegű, közvetlen ellenszolgáltatás nélküli, vissza nem térülő pénzbeli fizetési kötelezettség, melyet jogszabályok alapján állapítanak meg és hajtanak be.

Kényszer jellegű, mert az adófizetők nem önkéntesen, hanem az állam jogi szabályozásból eredő kényszerítő ereje miatt fizetik meg.

Közvetlen ellenszolgáltatás nélküli, hiszen az adófizetők a befizetett adóforintjaikért cserébe egyenértékű juttatást nem kapnak (nem tudják megmondani, hogy a befizetett adóforintjaikat pontosan mire költötték). Az állam által finanszírozott közjavakon (például úthálózat, oktatás, közvilágítás stb.) keresztül közvetetten részesülnek ellenszolgáltatásban.

Vissza nem térülő, tehát az állam nem fogja számunkra visszafizetni, véglegesen átadtuk (nem kölcsön jellegű).

Pénzbeli fizetési kötelezettség, mivel csak pénz formájában lehet teljesíteni és behajtani (a modern társadalmakban nem terménnyel, áruval, állattal fizetjük ki az állam felé fennálló tartozásunkat).

Az adók a közbevételek egyik legfontosabb, de nem egyetlen forrásai, az állam járulékokat, illetékeket, vámokat is kivethet.

Járulék: későbbi kiadások, előre meghatározott célok fedezésére szolgáló díj. *Például* a társadalombiztosítási járulék befizetésével egészségügyi ellátásra, később nyugdíjra lesz jogosult az adófizető.

Illeték: valamilyen állami szolgáltatás ellenértékeként felmerülő, nem rendszeres, eseti jellegű fizetési kötelezettség, melyet törvény határoz meg.

Az illetékfizetési kötelezettség tehát azért keletkezik, mert valamilyen állami szolgáltatást (*például* a tulajdonjogunk bejegyzését, valamilyen okmányunk elkészítését) vettünk igénybe, vagyis az adókkal szemben az illetékek esetében közvetlenül meghatározható a befizetéshez kapcsolódó ellenszolgáltatás (még ha nem is beszélhetünk az állami működési költségekkel arányos befizetett összegekről). (A magyar történelmi hagyományok miatt illetéknek nevezünk tartalmilag adónak számító közterheket is, *például* öröklési illeték, visszterhes vagyonátruházási illeték.)

Vám: az áruk határon történő átengedéséért fizetett adó.

Adóztató: állam vagy önkormányzat, amely az adófizetési kötelezettséget előírni, az adót beszedni, behajtani jogosult.

Minden törvény rendelkezik arról, hogy kire irányul a szabályozás, ki minősül az adó alanyának.

Adóalany, vagy **adózó**: az a természetes, vagy jogi személy, akinek adófizetési kötelezettségét jogszabály állapítja meg.

Adóteher-viselő: az a természetes, vagy jogi személy, aki az adót ténylegesen megfizeti.

Az adóalany és az adóterhet ténylegesen viselő személye nem minden esetben egyezik meg. Gondoljunk *például* az általános forgalmi adóra, ahol az adóalany az adót bevalló és a költségvetésbe befizető termelő/szolgáltató/kereskedő, míg az adóterhet ténylegesen a nem áfa adóalany végső fogyasztó magánszemély viseli, akire az adó megfizetését az adóalany áthárította (Bozsik és társai, 2017).

Adóbeszedő: az a természetes, vagy jogi személy, akit a törvény arra kötelez, hogy az adót az adóalanytól beszedje és a költségvetésbe befizesse, tehát az adóteher ténylegesen nem őt, hanem az adóalanyt terheli.

Példaként említhetjük az idegenforgalmi adót, melyet a szállásdíjjal együtt a szállásadó, vagy ingyenesen történő átengedés esetén a szálláshellyel, ingatlannal rendelkezni jogosult kötelezett szed be és fizet be költségvetésbe.

Kifizető: magyar jogszabályokban használt fogalom, az a belföldi illetőségű jogi személy, egyéb szervezet, egyéni vállalkozó, amely (aki) adókötelezettség alá eső jövedelmet juttat (*például* a munkáltató); kamat esetében, aki természetes személynek kamatjövedelmet fizet ki; osztalék esetében az az adózó, amelynek a vagyonából az osztalékot fizetik.

Adótárgy: az a termék, szolgáltatás, vagyontárgy, jövedelem vagy tevékenység, amely után az adót megállapítják.

Adóalap: az adó tárgyának az a mennyisége, amelyre a fizetendő adót kiszámítják (Herich, 2022).

Az adó mértéke: az adóalap egy egységére jutó adó (Herich, 2022).

Adókulcs: az adó mértéke, ha az az adóalap meghatározott százalékában van kifejezve. *Például* a személyi jövedelemadó adókulcsa 15%.

Adótétel: az adó mértéke, ha az fix összegben van kifejezve. *Például* a kata mértéke 50 000 Ft.

Adóátalány: az általános szabálytól eltérő adóalap- és adómeghatározási logika, melynek célja az egyszerűbb adózás és a kisebb adminisztrációs terhek.

Például a vállalkozói személyi jövedelemadó átalányadóztatás útján történő meghatározásakor a vállalkozói bevételből levonható előre meghatározott költséghányad segítségével határozzuk meg az adóalapot.

Például az áfa esetében az adó tárgya maga az ügylet, azaz az értékesítés. Az adóalap az értékesített termék, szolgáltatás ellenértéke (vagyis az értékesítésből származó bevétel). A mértéke általános esetben 27%-os adókulcsban meghatározott.

Adónem: az adó konkrét fajtája. *Például* valakinek áfa adónemben keletkezik adófizetési kötelezettsége.

Adókedvezmény: az adóztató által az adózónak biztosított, az általános szabályokhoz képest kedvezőbb elbírálás, az adó összegének csökkentése adóalapcsökkentés, adócsökkentés, vagy fizetési halasztás formájában.

Az adóteher csökkentésének számos módja van, a fenti definíció a nemzetközi szakirodalom tágabb értelemmel bíró „tax benefit”/„tax expenditure” fogalmának feleltethető meg, mely egyaránt tartalmazza az adóalapot csökkentő adókedvezményeket („tax deduction”, például a magyar szja rendszerében a családi adóalapkedvezmény), az adóztatás alól kivont jövedelmeket („tax exclusion”, például a magyar szja rendszerében a nyugdíj, ösztöndíj nem adóköteles), az adójóváírást („tax credit”, például a magyar szja rendszerében az önkéntes kölcsönös egészségpénztárba befizetett összegek egy részét az adóhatóság az adónkból a szükséges feltételek fennállása esetén jóváírja) és a fizetési halasztást („tax deferral”, például Magyarországon a megbízható adózók automatikus fizetési könnyítést kaphatnak, lásd: 3.1.4.3. fejezet) is. Az adókedvezmény fogalma ugyanakkor szűkebb értelemben is használatos, ebben az esetben csak az adókötelezettséget csökkentő kedvezményeket értik alatta, az adó alapját csökkentő adóalapkedvezményeket és mentességeket ugyanakkor nem sorolják ide.

Adómentesség: jogszabály által jóváhagyott kivétel az adókötelezettség alól, vagy az adóalap csökkentését eredményező adóelőny.

Adóbevallás: az adótörvények által megszabott adókötelezettségekről szóló kimutatás, melynek tartalmi elemeit és felépítését az adóztató határozza meg.

Adóév: az a naptári év, amelyre az adókötelezettség vonatkozik, továbbá a számvitelről szóló 2000. évi C. törvényben (a továbbiakban: Számv. tv.) meghatározott beszámoló adataira épülő adó és adó jellegű kötelezettségek tekintetében a Számv. tv. szerinti üzleti év.

Adó tartozás: az esedékességkor meg nem fizetett adó és a jogosulatlanul igénybe vett költségvetési támogatás.¹

Adóhatóság: az adóztatót (államot) képviselő szervezetek, úgy, mint az állami adó- és vámhatóság (NAV) és az önkormányzati adóhatóság (az önkormányzat jegyzője).²

Adókülönbözet: a bevallott, bejelentett, bevallani, bejelenteni elmulasztott vagy az adatbejelentés, bevallás alapján kivetett, illetve kivethető és az adóhatóság által utólag (ellenőrzés során) megállapított adó, költségvetési támogatás különbözete.

Fontos tisztázni, hogy az adott ügyben melyik közigazgatási szerv jogosult eljárni. Ennek megállapítására az alábbi fogalmak ismeretében van lehetőség:

Hatáskör: azon ügyek összessége, melyek kapcsán az adott hatóság eljárni jogosult. *Például* az állami adó- és vámhatóság jár el az adó, a költségvetési támogatás, az adó-visszaigénylés, -visszatérítés, az állami garancia (kezesség) kiutalása és visszakövetelése ügyében.³

Illetékesség: azt jelöli ki, hogy az azonos hatáskörrel rendelkező közigazgatási szervek közül melyik területi szervezeti egység járhat el az adott ügyben. *Például* magánszemély esetén a lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye; egyéni vállalkozó, egyéni cég, gazdasági társaság esetén a székhelye, ennek hiányában telephelye szerinti megyei igazgatóság jár el.⁴

---

¹ Art. 7. §

² Air. 22. §

³ 485/2015. (XII. 29.) Korm. rendelet - a Nemzeti Adó- és Vámhivatal szerveinek hatásköréről és illetékességéről 3/A. §

⁴ 485/2015. (XII. 29.) Korm. rendelet - a Nemzeti Adó- és Vámhivatal szerveinek hatásköréről és illetékességéről 16. §

1.2. Az adók csoportosítása

A szakirodalomban számos megközelítés létezik az adók csoportosítására. Nézzük meg ezek közül a leggyakrabban használt kategóriákat (1.1. ábra)!

1.1. ábra: Az adók csoportosítása

Forrás: Saját szerkesztés

Az **adó mértéke** az adóalap függvényében változhat. Ennek megfelelően háromféle adóról beszélhetünk: progresszív, degresszív és lineáris adóról (1.2. számú ábra).

Progresszív adó: az átlagos adókulcs, vagy a jövedelem százalékában kifejezett adó összege az adózó jövedelmének emelkedésével nő. Az adókulcsok növekedése lehet egyenletes, ekkor lineárisan progresszív adóról beszélünk, vagy sávokba rendezve, nem egyenletes mértékben is növekedhetnek, utóbbit sávosan progresszív adónak hívjuk.

Hollandiában *például* 2023-ban a munkabérből származó jövedelmet 73 031 euróig 36,93%-os adó terheli, míg a jövedelem 73 031 euró feletti része után 49,50%-os adókötelezettség áll fenn, vagyis a magasabb

jövedelműek arányaiban több adót fizetnek, mint az alacsony jövedelműek. Magyarországon 2010-ig volt sávosan progresszív a személyi jövedelemadó, évi 5 millió forintos jövedelemig az adó mértéke 17 % volt, efelett pedig 32 %. A progresszív adókkal szembeni gyakori kritika, hogy teljesítményvisszatartó hatásuk lehet, ugyanis a magasabb jövedelem magasabb elvonással jár, így az adózók azt érezhetik, hogy nem érdemes több erőfeszítést tenniük a magasabb jövedelem megszerzése érdekében, vagy a feketegazdaság felé mozdulnak el.

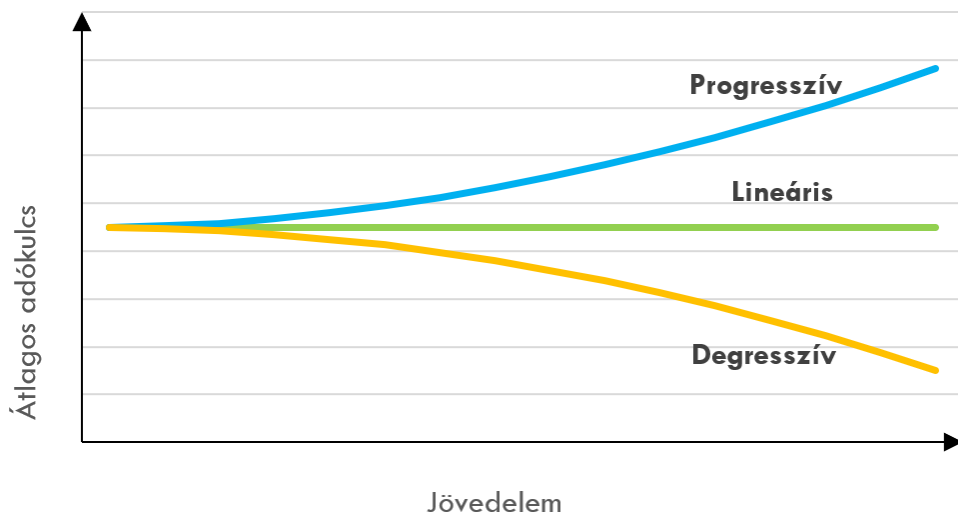
Degresszív adó: az átlagos adókulcs, vagy a jövedelem százalékában kifejezett adó összege a jövedelem növekedésével csökken.

A degresszív adók alkalmazására magyarázattal szolgálhat az a vélekedés, hogy az adózók a közszolgáltatások igénybevételekor nem fogyasztanak többet, ha a jövedelmük növekszik, vagyis a jövedelem növekedése nem befolyásolja az igénybe vett közszolgáltatások mennyiségét. Gyakorlatban azonban a degresszív adók közvetlen alkalmazására kevés példát találni, hiszen ez az adótípus politikailag nehezebben védhető előnyhöz juttatja a magasabb jövedelemmel rendelkezőket. Ugyanakkor vannak olyan országok, ahol bizonyos adónemek esetében degresszív elemeket alkalmaznak, *például* a magyar magánszemély osztalék és egyes más tőkejövedelmek után fizetendő szociális hozzájárulási adójának van maximuma, így aki magánszemélyként fizetésre kötelezett, és meghaladta a szocho maximumot, az arányaiban kevesebb adót fog fizetni, mint aki nem érte el a határt. Ugyanez a típusú logika megtalálható sok más ország (*például* az Amerikai Egyesült Államok) társadalombiztosítási rendszerében is, ahol a magánszemély szintén elérhet egy maximális jövedelmi határt, aminek átlépését követően a pótlólagos jövedelmet már

nem terheli járulék (2012-ig a magyar nyugdíjjárulék szabályozásában is hasonló logika érvényesült.)

Lineáris adó: egyetlen adókulcs van, így a jövedelem növekedése nem befolyásolja az adókulcs mértékét, tehát minden adózó a jövedelmének ugyanazt a százalékát fizeti be az államnak.

Lineáris adó esetében az adóterhelés a jövedelem növekedésével arányosan nő. Ilyen *például* a jelenlegi magyar személyi jövedelemadó (ha eltekintünk a kedvezményektől).

1.2. ábra: Progresszív, lineáris, degresszív adók

Forrás: Saját szerkesztés

Attól függően, hogy **kit terhel** ténylegesen **az adófizetési kötelezettség** két típusú adót különböztethetünk meg.

Közvetlen (direkt) adók: természetes személyekre vagy gazdálkodókra kivetett közterhek, melyek az egyén körülményeitől (eredménytől, jövedelemtől) függően változnak. A közvetlen adók esetében az adóalany és az adó teherviselője megegyezik, vagyis az adó közvetlenül az adóalanyt terheli. Ilyen típusú adó *például* a személyi jövedelemadó, a társasági adó, a vagyoadók.

Közvetett (indirekt) adók: termékhez vagy szolgáltatáshoz kapcsolódnak, nem veszik figyelembe az adózó egyéni körülményeit. A közvetett adók esetében az adóalany és az adóterhet viselő egymástól elválik, jellemzően a végfogyasztó fizeti meg az adóalany számára (bele van számítva a vételárba), aki bevallja, és befizeti az állam felé. Ilyen típusú adó *például* az általános forgalmi adó, a jövedéki adó, az idegenforgalmi adó, a vám.

Mit értünk azon, hogy az egyéni körülményeket figyelembe veszi az adó? Vegyük *például* a magyar személyi jövedelemadót. Attól függően, hogy mennyi jövedelemre tettem szert, hány gyermekem van, küzdök-e tartós betegséggel vagy sem, 25 évesnél idősebb vagyok vagy sem, esetleg frissen házasodtam (és ez az első házasságom) vagy sem, más lesz a tényleges adóterhelésem. Ellenben, ha az általános forgalmi adót nézem, hiába vagyok fiatal, beteg, sokgyermekes, ugyanannyi áfát fizetek, ha cipőt vásárolok. Vagyis az áfa, mint indirekt adó nem veszi figyelembe az egyéni körülményeimet. Ugyanakkor termékszíntén egy indirekt adó is lehet differenciált, például a magyar áfa 5%-os kulccsal terheli az alapélelmiszereket, melynek megvásárlása a szegényebb társadalmi rétegek számára elengedhetetlen, de ez általában a direkt adókhöz képest csak „pontatlanabb célzást” tesz lehetővé, hiszen a magasjövedelmű rétegek is a kedvezményes kulccsal terheltlen jutnak hozzá az adott termékekhez.

Különbséget tehetünk az adók között az **adó alanya alapján** is.

Vállalati adók: az adó alanya gazdálkodó. Ilyen *például* a társasági adó, kata, kiva. A vállalati adók között megkülönböztethetünk könnyen áthárítható adókat (mint *például* az áfa), melyek közvetlenül beépülnek a termék eladási árába, és korlátozottan áthárítható adókat (mint *például* a társasági adó), melyeket a haszonkulcson keresztül tud áthárítani a fogyasztókra az adóalany.

Lakossági adó: az adó alanya magánszemély. Ilyen adó *például* a személyi jövedelemadó, az idegenforgalmi adó.

Az adókat megkülönböztethetjük aszerint is, hogy ki rendelkezik az **adóztatási joggal**. Ebből a szempontból központi és helyi adókról beszélünk.

Központi adó: az államigazgatás központi szerveinek hatáskörébe tartozó adó, melyet a központi költségvetés javára fizetnek meg; alanyait, alapját, mértékét, részletszabályait a központi szerv állapítja meg. Ilyen *például* az áfa, az szja, a társasági adó stb.

Helyi adó: helyi állami szervezetek (önkormányzatok) hatáskörébe tartozó adó, melyet a helyi költségvetés javára fizetnek meg. Ilyen *például* a helyi iparüzési adó, az idegenforgalmi adó, a telekadó stb.

Az adó tárgyának szempontjából megkülönböztethetünk jövedelem-, vagyon-, illetve forgalmi (fogyasztási) jellegű adókat.

Jövedelemadó: a magánszemélyek és gazdasági társaságok egyaránt jövedelemre tehetnek szert, előbbiek többek között munkabért, osztalékjövedelmet, árfolyamnyereségből származó jövedelmet szerezhetnek, utóbbiak termékek, szolgáltatások értékesítésével bevételt

realizálhatnak, mellyel szemben költséget számolhatnak el. Az így keletkezett jövedelmek adóztatására szolgálnak a jövedelemadók, ilyen *például* magánszemélyek esetében az szja, gazdasági társaságok esetében a társasági adó. A jövedelemadó mindig az adott évben megszerzett jövedelem adóztatására szolgál.

Előnye, hogy az alacsonyabb jövedelműek számára kedvezményes adózási feltételek teremthetők. Magyarországon *például* 2007-ig adómentes volt a minimálbér⁵ összegéig terjedő jövedelem, míg a magasabb jövedelmet magasabb adókulccsal sújtották, vagyis a szegényebb réteg adóterhét a magasabb jövedelműekre terheltek át.

Vagyonadó, vagyoni típusú adó: az adózók tulajdonában lévő vagyontárgyak adóztatására szolgál. A **vagyonadó** az adott személy tulajdonában levő teljes vagyont (valamennyi aktíva és passzíva különbözetét) terheli, míg a **vagyoni típusú adók** az egyes vagyontárgyakat adóztatják, függetlenül a tulajdonostól és azok számától, a tulajdonos kötelezettségeitől, sőt a vagyontárgyat terhelő kötelezettségektől is. Vagyoni típusú adó *például* a gépjárműadó, az építményadó, a telekadó stb. A modern adórendszerekben általános vagyonadó nem nagyon fordul elő, legtöbbször csak egyes vagyonelemeket adóztatnak, mivel a teljes vagyon adóztatása rendkívül költséges, ellenőrzése nehezen kivitelezhető lenne (Békés és társai, 2022).

Képzeljük el, hogy jövedelmünk helyett a birtokunkban lévő valamennyi vagyontárgy (ingatlanok, gépjárművek, műtárgyak, gyűjtemények, befektetési arany, részvények stb.) után kellene adót fizetnünk. Minden évben a korábbi években felhalmozott vagyonunk képezné az adó alapját,

---

⁵ Minimálbér: az a jogszabályban megállapított legalacsonyabb jövedelem, amelyet a teljes munkaidőben (heti 40 óra) foglalkoztatott munkavállaló részére fizethet a munkaadó. 2023-ban havi bruttó 232 000 Ft.

tehát, egyrészt az adó kiszámítása rendkívül bonyolult lenne, másrészt, ha az adott évben nem rendelkeznenk jövedelemmel, akkor is adóznunk kellene, esetleg valamelyik vagyontárgyunk értékesítése árán.

Forgalmi (fogyasztási) jellegű adó: termékek és szolgáltatások fogyasztásához, illetve forgalmazásához kapcsolódó adók. *Például:* áfa, jövedéki adó, regisztrációs adó.

A forgalmi adók a végső fogyasztókat terhelik. A forgalmi adózás mellett gyakran érvelnek úgy a döntéshozók, hogy azok számára jelentenek nagyobb adóterhet, akiknek magasabb a jövedelmük, így többet fogyasztanak. Csakhogy bizonyos termékeket az alacsony jövedelműeknek is meg kell vásárolniuk, ezért az alapélelmiszerekre alacsonyabb adókulcsot vetnek ki. Ez azonban minden réteg számára egységesen alacsony, tehát a legmagasabb jövedelműek számára is kedvezményt jelent. Arról nem is beszélve, hogy nem csupán alapélelmiszerekre van szüksége az alacsonyabb jövedelmű adózóknak, így ők is meg fogják fizetni a magasabb adókulcsú termékek adóját is. A forgalmi típusú adók tehát végsősoron nem alkalmasak a jövedelem szerinti differenciálásra (Pestel és Sommer, 2017). A fogyasztási adók kétségtelen előnye azonban, hogy mivel a végterméket egységesen terhelik, nem befolyásolják a termelés szerkezetét, sőt annak helyét sem, mivel jellemzően nem a termelés, hanem a fogyasztás országában vetik ki őket (azaz célország-alapúak), ezért a gazdaságtorzító – és így a növekedést csökkentő – hatásuk is jóval kisebb, mint más adóké (Arnold és társai, 2011; Acosta-Ormaechea és Morozumi, 2021).

1.3. Miért adózunk? - az adórendszer és az adóztatás alapelvei

Az adózás fontos szerepet játszott a civilizációnk kialakulásában (Adams, 2001), mi több, az általunk ismert társadalom nem működhetne adórendszer nélkül. Az adózás története több ezer éves múltra tekint vissza. Az ókori civilizációk – köztük a görögök, a rómaiak és az egyiptomiak – különböző adókat vetettek ki népükre a katonai műveletek, a közszolgáltatások finanszírozása, valamint az élelmiszerkészletek és az arany kulcsfontosságú stratégiai tartalékainak fenntartása érdekében, hogy csak néhányat említsünk. Szilovics (2021; 12.) megállapításai szerint „nem az állam és nem is a hatalomgyakorlás valamely fejlett formája, hanem a közösség igényeinek felismerése hozta létre az adókat, amelyek a közösségi célok megvalósításának szükséges és más módon nem pótolható eszközei voltak a néhány száz fős csoportoknál és a több mint tízezer tagot számláló városokban és törzsekben is”.

Vannak olyan szolgáltatások, melyeket egyénileg nem lennénk képesek előállítani, tehát az embereknek szüksége van rá, hogy az állam ezeket a szolgáltatásokat biztosítsa számukra. Ilyen *például* az oktatás, az orvosi ellátás, a honvédelem, a közutak, a közvilágítás stb. Ezen szolgáltatások biztosításának költségei az adózók által befizetett adóforintokból fedezhetőek. Az állam széles körben hajt végre újraelosztást, vagyis a háztartásoktól jövedelmet von el adók formájában, és ezzel egyidejűleg jövedelmet juttat nyugdíj, munkanélküli ellátás, lakástámogatás stb. útján (Stiglitz, 2000; 56.), fenntartja az államigazgatási szerveket és a közszolgáltatásokat.

Számos megközelítésben vizsgálták már az állam szerepét a gazdaság és a társadalom működésében. Adam Smith (1776) az állam feladatát a társadalom külső védelmének biztosításában (hadi kiadások), az igazságszolgáltatás megteremtésében, valamint a közművek és közintézmények (köztük az

oktatási intézmények) működtetésében látta (Smith, 1940; 203.; részletesen lásd a mű 205-333. oldalain). Ebben a műben fogalmazta meg Smith (1940; 343-345.) a jelen korban *klasszikus adóztatási alapelvekként* aposztrofált az adózásra, köztehverviselésre vonatkozó feltételeket:

- I. *arányos köztehverviselés elve*: „Minden állam alattvalóinak, amennyire csak lehet képességük arányában, azaz az állam védelme alatt elért jövedelmük arányában kell hozzájárulniok a kormányzat fenntartásához.”
- II. *transzparencia és kiszámíthatóság elve*: „Az adó, amit minden egyénnek kell fizetni, határozott és nem önkényesen megállapítható kell, hogy legyen. A fizetés idejének, módjának és a fizetendő összegnek világosan és egyszerűen kell az adózó és mindenki más előtt állni.”
- III. *kényelem és egyszerűség elve*: „Minden adót abban az időben és oly módon kell beszédni, amikor és ahogyan annak fizetése az adózóra valószínűleg a legalkalmasabb lehet.”
- IV. *költség-hatékonyság elve*: „Minden adót úgy kell kitervezni, hogy az emberek zsebéből a lehető legkevesebbet vegyen ki és vonjon el azon felül és kívül, amit az államkinestárnak hoz.”

A fenti klasszikus alapelvek szerint tehát az államnak olyan adórendszert kellene teremtenie, mely jövedelmükkel, adófizetési képességükkel arányosan terheli az adózókat, nem önkényes, tehát az adózók kiszámítható adózási környezetben élnek, melyben az adókötelezettségeiket a lehető legkevesebb kényelmetlenség árán tudják teljesíteni, miközben az adórendszer fenntartása nem okoz indokolatlanul nagy költséget az adófizetők számára (A témáról bővebben lásd még: Csató, 2021).

Adórendszer: az állam által alkalmazott adók, adójogszabályok összessége. A mindenkori kormányzat adópolitikai döntéseinek következménye az adók rendszerének felépítése, logikája, szellemisége.

A klasszikus alapelveken túl a szakirodalomban megjelentek további úgynevezett *modern alapelvek* is, melyek az optimális adórendszerrel kialakult szemléletet finomítják, alakítják.

Az adórendszerrel szemben alkotott egyik legfontosabb elvárás, hogy tisztességes adózási feltételeket biztosítson, vagyis az adórendszer ne legyen méltánytalan. A **méltányosság** elve két fogalomra bontható. *Horizontálisan méltányos* az adórendszer, ha a minden releváns szempontból azonos adófizetőket egyformán kezeli (Stiglitz, 2000; 410.), vagyis az adórendszer nem tesz önkényes vagy irreleváns kritériumokon alapuló megkülönböztetést az adófizetők között. Vegyünk *például* egy olyan adórendszert, melyben a balkezes adózók több adót fizetnek, mint a jobbkezesek. Ez horizontálisan méltánytalannak tekinthető. A balkezesség helyébe az adózó neme, hitvallása, bőrszíne (stb.) szerinti megkülönböztetés is kerülhetne, éppúgy méltánytalan volna. Hogy jobban megértsük a fogalmat, Stiglitz (2000) *példájával* élve, vegyünk egy ikerpárt, és tegyük fel, hogy egyetlen szempontot leszámítva (mégpedig a fagyaltfogyasztási szokásaiktól eltekintve) teljesen egyformák. Egyikük a vaníliafagyaltot preferálja, míg másikuk a csokoládét. Tegyük fel, hogy a két fagyalt adóterhő nélküli (nettó) ára azonos. Vajon horizontálisan méltányosnak tekinthető-e, ha az adórendszer a csokoládé fagyaltot jobban adóztatja, mint a vaníliát? Egyikük így több adót fizet, melyet akár méltánytalannak is gondolhatnánk. Csakhogy a lehetőség, mely szerint megveszi a magasabb adóterhű fagyaltot, vagy nem, mindkét iker számára adott. A döntést tehát a magánszemély hozza meg a fogyasztásról (saját ízlésvilágának megfelelően), így az adórendszer a személyek között nem tesz

különbséget. Ebből a szempontból tehát nem nevezhető horizontálisan méltánytalannak ez a rendszer.

A *vertikális méltányosság* ezzel szemben azt jelenti, hogy azoknak az adózóknak, akiknek magasabb a jövedelmük, tehát több adóterhet képesek vállalni, több adót kell fizetniük. A vertikális méltányosság tehát azzal a kérdéssel foglalkozik, hogy a különböző jövedelemszintű embereket hogyan kell megadóztatni, figyelembe véve a relatív fizetési képességüket. Problémás kérdés ezzel kapcsolatban, hogy hogyan határozzuk meg, hogy ki adózzon magasabb kulcs mellett és ténylegesen mennyivel több adót kellene megfizetnie.

Egyáltalán mi alapján döntjük el, hogy az adott személy jobb helyzetben van, mint a másik?

- 1) Akinek magasabb a jövedelme, azt tekintjük jobb helyzetben lévőnek? Stiglitz (2000) szemléletes *példájával* élve vegyünk két azonos képességű és egyforma képzési rendszerben végzett informatikust Adózó Adorjánt és Adózó Balázst. Adorján egy általános iskolában rendszergazda, munkaideje 16.00-kor lejár, ezt követően konditerembe jár, horgászik vagy a számítógépén játszik, miközben az életét kevés stressz keseríti, nagyon boldog, egészséges, a fizetése azonban nagyon alacsony. Balázs szoftverfejlesztőként dolgozik, saját céget alapított, hetente legalább 60 órát munkával tölt, sokszor még arra sincs ideje, hogy egyen, nemhogy horgásszon (pedig szeretne), a sok stressz miatt gyomorfekélyt kapott és a vérnyomásával is gondok vannak, mert nincs ideje magára sem. Fizetése természetesen sokszorosán meghaladja Adorján fizetését. Az, hogy melyikük van jobb helyzetben, nézőpont kérdése. Hogyan definiáljuk a jobb helyzet fogalmát? A magasabb jövedelműt tekintem

jobb helyzetben lévőnek, vagy azt, aki élvezi is az életét? A két férfi potenciális lehetőséghalmaza megegyezik, viszont eltérő lehetőséget választottak (hiszen Adorján is dönthetne úgy, hogy többet dolgozik és ezzel párhuzamosan több jövedelemre tesz szert). Vajon méltányos dolog-e, ha Balázs több adót fizet, mint Adorján? Adorján úgy véli, hogy nem a gazdasági lehetőségeket kell figyelembe venni az adóztatás kialakításakor, hanem az a méltányos, ha azt veszik figyelembe, hogy az egyének milyen mértékig élnek a társadalom által számukra felkínált lehetőségek előnyeivel, vagyis milyen mértékű jövedelemre tesznek szert. Adorján szerint tehát a ténylegesen elért jövedelem az adóztatás megfelelő alapja. Balázs ezzel szemben úgy véli, hogy nem a jövedelemnek, hanem a keresőképességnek (potenciális jövedelem) kellene relevánsnak lennie (erre azonban nehéz lenne adórendszert felépíteni). A legtöbb fejlett országban a jövedelem alapján (számos korrekciós tétel figyelembevételével) határozzák meg a jólét mértékét, és erre alapozzák az adófizetési kötelezettséget. Néhányan azonban úgy vélik, hogy az órabér jobb kifejezője a jólétnek, mint a jövedelem, mert a jövedelemadó nem veszi figyelembe a munkaterhelés mértékét. Találhatunk példát arra is, hogy az egyéni keresőképességet befolyásoló tényezőket is megpróbálják figyelembe venni az adórendszer kialakítása során célzott előnyök (angol szóhasználattal: *tagging*) juttatásával bizonyos szempontból hátrányosabb helyzetben lévő csoportoknak (Cremer és társai, 2010). A magyar adórendszerben a csökkent munkaképességűeknek nyújtott kedvezmények *például* ilyen eszköznek tekinthetőek.

- 2) A vagyon mértéke alapján is megkülönböztethetjük a jólét mértékét. Ezzel a szemlélettel a magányszemély tulajdonában álló vagyontárgyak (ház, telek, gépjármű, befektetések stb.) összértéke alapján adóztatnánk.

Vegyünk két idősödő hölgyet, Cilit és Dórát, akik egész életükben egyforma jövedelemre tettek szert. Cili egy kis panellakással rendelkezik, minden évben arra spórolt, hogy szerte a világon nyaraljon, így nincs ezen az alacsony értékű lakáson kívül más vagyona. Dóra fiatalabb korában szüleitől örökölt egy öreg házat, amihez gazdálkodásra alkalmas földterület is tartozik. A ház sok pénzét felemésztette az évek során, a földterületet folyamatosan gondozni kellett, így nagyon ritkán tudott nyaralásra gondolni. A megtakarított pénzéből éveken át finanszírozta a ház felújítását, így a ház és a hozzá tartozó telek jelenleg nagyon sokat ér. A település a megyeszékhelytől 5 km-re fekszik, az ingatlanárak az utóbbi években rohamosan emelkedtek, mert egyre többen keresik a nyugalmat, amit a kistelepülés biztosít. A vagyoni helyzet szempontjából nézve a két hölgyet, Dóra egyértelműen jobb helyzetben van. Ha a vagyon alapján kellene adót fizetniük, akkor Dóra sokszorosát fizetné annak, amit Cili fizet, holott megtakarításait ölte a ház felújításába, a házból és a telekből jövedelme sosem származott. Vajon méltányosnak tekinthető-e a vagyon alapján történő megadóztatása? Mivel a két hölgy jövedelme megegyezik, melyből jelenleg az adót ki tudnák termelni, így Dóra joggal érezné méltánytalannak a magasabb adófizetési kötelezettséget.

- 3) Azt is tekinthetjük jobb helyzetben lévőnek, akinek magasabb a fogyasztása, vagyis fogyasztás alapján is adóztathatunk. Ebben az esetben a nagyobb jövedelemmel bíró személy a magasabb fogyasztási képessége miatt fizet magasabb adót, de ez döntés kérdése, hiszen a fogyasztás nem kötelező. Az alacsonyabb jövedelműek adóterhe így az alacsonyabb fogyasztás miatt valóban alacsonyabb lesz. Az ilyen jellegű adózási filozófia azonban nem ad lehetőséget a legalacsonyabb jövedelműek (adórendszeren belüli eszközökkel való) megsegítésére,

hiszen vannak olyan termékek, melyet az életben maradáshoz meg kell vásárolni, ezeket a termékeket ugyanolyan feltételek mellett vásárolhatja meg a létminimumon élő és a luxuskörülmények között élő magánszemély is.

Van olyan álláspont is, mely szerint az lenne az ideális, ha a közjavakból való részesülés arányában határoznánk meg az adófizetési kötelezettséget (Stiglitz, 2000), ennek meghatározása azonban jelentős akadályokba ütközik. A fentiekből mindenesetre jól látszik, hogy nehéz egységes álláspontra jutni, és olyan adórendszert kialakítani, mely mindenki számára elfogadható. A fent bemutatott nézetkülönbségek is afelé mutatnak, hogy a fenti szempontokat valamilyen szinten egységesen figyelembe vevő adórendszer kialakítására van szükség. Ha megnézzük a jelenlegi adórendszereket akár Európában, akár az óceán túlpartján, nem csupán egyféle típusú adóra (*például* kizárólag jövedelemadó) épülő rendszereket találunk, hanem egyaránt adóztatják – bár eltérő mértékben – a fogyasztást, a jövedelmeket, a vagyont a különböző országok. Az országok *adószuverenitásának* része, hogy eldönthetik, hogy a határaikon belül milyen adókat vetnek ki, milyen arányban támaszkodnak a különféle adótípusokra.

A szakértők többsége a modern alapelvek közé sorolja a **létminimum adómentességét**, vagyis, hogy az adóalanyok alapvető létszükségleteinek fedezéséhez szükséges jövedelmet, vagyonelemeket ne terhelje adó. Az elv azonban még a szakértők között is vitára ad okot, hogy csak egyetlen *példát* említsünk, az egyéni szükségletek mértéke és köre társadalmanként, társadalmi csoportonként, egyénenként változó, és így normatívan nehezen megítélhető. További vitára adhat okot az a vélemény, miszerint nem helyes mentesíteni az alacsony jövedelműeket az adózás alól, mert így a közteherviselés elve sérül (Lentner, 2017). További szempont, hogy a létminimum adómentessége

adóelkerülésre ösztönözheti a gazdaság bizonyos szereplőit, hiszen a magasabb jövedelem eltitkolása által jogosulatlan adóelőnyre tehetnek szert. Magyarországon az adójóváírás kivezetése után 2012-től szűnt meg teljesen a minimálbéren élők kedvezőbb adóterhelése.

A szakirodalomban említett másik elv a "**hatékonyság**". Egy adó akkor hatékony, ha a lehető legkevésbé torzítja a piaci folyamatokat. Az adó- vagy járulékfizetés következtében ugyanis a gazdasági tevékenységek és tranzakciók a valós gazdasági hasznuknál kisebb hozamot hoznak a gazdasági szereplőknek (Scharle és társai, 2010), így azok egyrészt a teljesítményüket visszafogják, másrészt igyekeznek az adókötelezettséget a lehető legnagyobb mértékben korlátozni, elkerülni és kijátszani.

Az adórendszerrel szemben támasztott alapelv a **semlegesség (neutralitás)** alapelve, mely alapján az adórendszert úgy kell kialakítani, hogy minden adózó azonos elbírálás alá essen, ne helyezzen egyes adózói csoportokat kedvezményezett helyzetbe (Szilovics, 2016).

Az adórendszerrel szemben támasztott követelmény, hogy **egyszerű**, a hétköznapi adófizetők számára is közérthető legyen, vagyis az adózók képesek legyenek átlátni, meghatározni a saját adókötelezettségeiket, megérteni a törvényeket, és teljesíteni a kötelezettségeiket. Az adórendszer egyszerűségének növelése csökkenti a bizonytalanságot és megkönnyíti a jogkövető adózói magatartást. Az optimális adózás elméleti irodalma szerint egynél több, de kevés számú adófajtát, és kevésbé differenciált kulcsokat érdemes alkalmazni, az egyszerűség ugyanis csökkenti a beszedés költségét és megkönnyíti az ellenőrzést, ami pedig az adóelkerülés ellen hat (Scharle és társai, 2010).

Az adórendszer **igazságosságának** fogalma sokkal nehezebben megragadható, hiszen ez a társadalomba ágyazott fogalom, az adóztatás igazságossága a közösségben érzékelhető igazságosság részeként értelmezhető (lásd bővebben: Szilovics, 2013). Egyéneként különbözik, hogy mit tekintünk igazságosnak. Az egy gyermekes család számára nem tűnhet igazságosnak a gyermekek számával nem lineárisan emelkedő kedvezmény mértéke, míg a három gyermeket nevelők igazságosnak tarthatják a jelenlegi személyi jövedelemadókedvezmények rendszerét. Általánosságban azt mondhatjuk, hogy egy adórendszer akkor igazságos, ha a társadalom tagjainak többsége annak véli.

A jó adórendszer emellett **konzisztens**, vagyis összhangban van a nemzetközi előírásokkal, szabályozókkal (Herich, 2022).

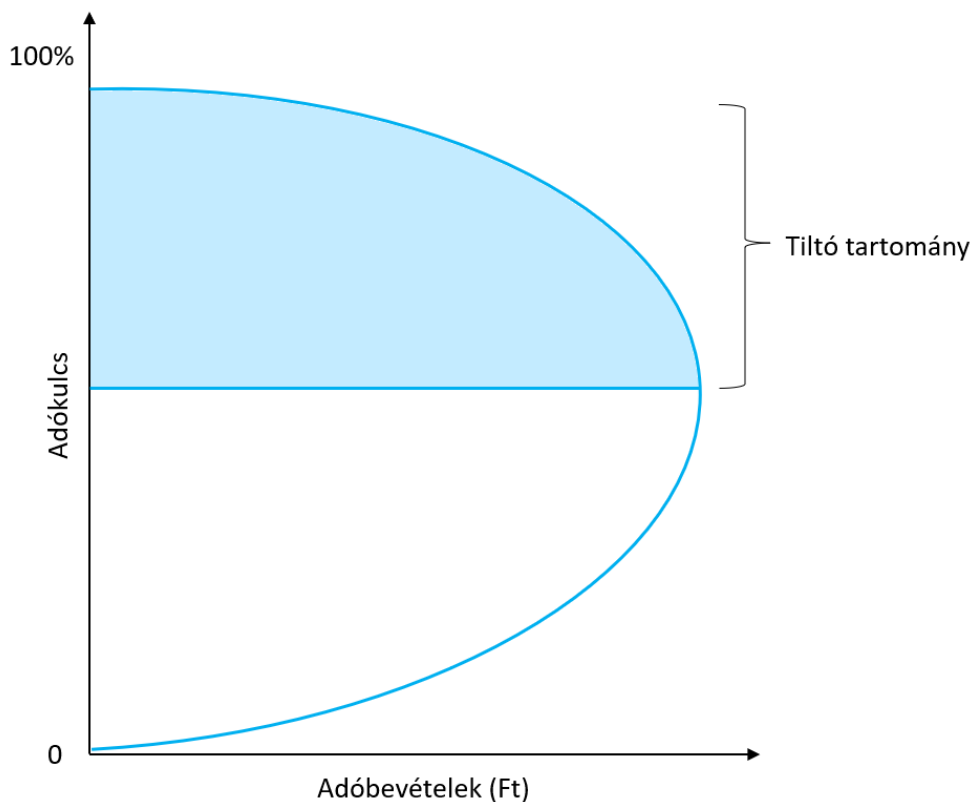
A jó adórendszer további ismérve lehet, hogy **stabil és kiszámítható** (Herich, 2022), vagyis jogbiztonságot teremt az adózók számára. Hogy csak egyetlen *példával* éljünk, a kiszámítható adórendszer elengedhetetlen a vállalkozások pénzügyi tervezéséhez. A gazdálkodó szervezetek ugyanis szeretik előre megtervezni a költségeket, és ebbe beletartoznak az adókötelezettségek is. A kiszámítható adórendszer megkönnyíti a pénzügyi tervezést és fontos összetevője a gazdaságba történő befektetések ösztönzésének is.

Nem nehéz belátni, hogy az adórendszer az adókulcsok mértékén keresztül hatást gyakorol a gazdasági szereplőkre, így kardinális kérdés az adókulcsok optimális mértékének meghatározása. Az adózás szakirodalmának egyik legismertebb elmélete szerint az adókulcsok változásának kétféle hatása van az adóbevételekre: a számtani hatás és a gazdasági hatás (Wanniski, 1978; Laffer, 2004). A számtani hatás alatt azt értjük, hogy ha az adókulcsok csökkennek, az adóbevételek (az adóalap egy forintjára vetítve) a kulcs csökkenésének mértékével csökkennek. Az adókulcsok emelése esetén ez

fordítva igaz. A gazdasági hatás azonban magába foglalja azt a pozitív hatást is, amelyet az alacsonyabb adókulcsok a munkára, a kibocsátásra és a foglalkoztatásra – és ezáltal az adóalapra – gyakorolnak, mivel ösztönzést jelentenek e tevékenységek növelésére. Az adókulcsok emelése ellentétes gazdasági hatással jár, mivel az adózott tevékenységekben való részvételt bünteti, így az adózás elkerülésére ösztönöz. A számtani hatás mindig a gazdasági hatással ellentétes irányba hat, ezért amikor az adókulcsok változásának gazdasági és számtani hatásait egyaránt figyelembe vesszük, az adókulcsok változásának az összes adóbevételre gyakorolt következményei már nem olyan nyilvánvalóak (Laffer, 2004). Ezt a problémát szemlélteti a Laffer-görbe (Wanniski, 1978; Laffer, 2004) (1.3. ábra).

Az ábráról leolvasható, hogy 0 százalékos adókulcs esetén a kormányzat nem szedne adóbevételeket, függetlenül attól, hogy mekkora az adóalap. Hasonlóképpen, 100 százalékos adókulcs esetén a kormány szintén nem rendelkezne adóbevételekkel, mivel senki sem dolgozna szívesen nulla adózás utáni jövedelemért (azaz nem lenne adóalap). E két véglet között két olyan adókulcs létezik, amely ugyanannyi bevételt szed be: egy magas adókulcs kis adóalapra és egy alacsony adókulcs nagy adóalapra. A Laffer-görbe alapján általánosságban nem lehet kijelenteni, hogy egy esetleges adókulcs-csökkentés növeli vagy csökkenti az adóbevételeket. Ehhez szükséges ismerni, hogy melyik ágán vagyunk a görbének. Az adókulcsok megváltoztatására adott bevételi válaszok ugyanis függenek az érvényben lévő adórendszertől, a vizsgált időszaktól, a fekete tevékenységekre való átállás nehézségétől, a már érvényben lévő adókulcsok szintjétől, illetve a jogi és könyvelésből adódó adózási kikapuk rendelkezésre állásától egyaránt. Ha a meglévő adó túl magas – az ábrázolt "tiltó tartományba" esik –, akkor az adókulcs csökkentése az

adóbevételek növekedését eredményezné. Az adócsökkentés gazdasági hatása tehát meghaladná az adócsökkentés számtani hatását (Laffer, 2004).

1.3. ábra: Laffer-görbe

Forrás: Laffer (2004) alapján saját szerkesztés

Láthatjuk, hogy az adórendszerrel szemben rendkívül sok igényt támasztottak, támasztanak a szakértők. Természetesen valamennyi ismérvnek nehéz megfelelni, ráadásul vannak olyan elvek, melyek meglehetősen szubjektívek, így nehéz egyértelműen kijelenteni egy-egy adórendszerrel, hogy jó vagy sem.

1.4. Az adópolitika

A gazdaságpolitika egészének legfontosabb célja a hosszú távon fenntartható, stabil gazdasági növekedés biztosítása. A gazdaságpolitika két fő alrendszerét a monetáris politika és a fiskális politika alkotja.

Nagyon leegyszerűsítve a **monetáris politika** olyan monetáris eszközökkel, mint *például* a gazdaságban forgó pénzmennyiség mértéke, befolyásolja a gazdasági folyamatokat, melynek során árstabilitás és pénzügyi stabilitás megteremtésére törekszik. A monetáris politika a Magyar Nemzeti Bank hatáskörébe tartozik, melynek tevékenységének részét képezi (a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény felhatalmazása alapján) Magyarország hivatalos pénznemében a bankjegy- és érmekibocsátás, a jegybanki alapkamat meghatározása, a deviza- és aranytartalék képzése és kezelése, az árfolyam-politika kialakítása, pénzügyi közvetítőrendszer felügyelete stb. (A monetáris politikáról bővebben lásd: mnb.hu)

A gazdaságpolitika másik alrendszere a **fiskális vagy költségvetési politika**, mely a költségvetési eszközökkel történő gazdaságbefolyásolás eszköze. A fiskális politika a gazdaságban keletkező vállalati és lakossági jövedelmek centralizálásával és újraelosztásával biztosítja az állam működéséhez, a közjavak biztosításához, az állami költségek fedezéséhez, az államadósság kamatterheinek teljesítéséhez szükséges forrásokat (Lentner, 2017). Részét képezi az adóztatás, a közkiadások és az államadósság tervezése és kezelése. A fiskális politika egyik operatív végrehajtó szervezete a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (továbbiakban: NAV).⁶

---

⁶ A közpénzügyi rendszer működéséről bővebben lásd: Lentner (2017)

Az **adópolitika** a költségvetési politika részeként az adott időszak kijelölt céljait hivatott biztosítani a költségvetési bevételek által. Az adópolitika tehát elősegíti a rövid- és hosszútávú gazdaságpolitikai célok teljesülését.

Az állam bevételeinek egyik legjelentősebb forrásait az adók alkotják, melyek segítségével tulajdonképpen kényszerítő erővel szerez fedezetet a kiadásaira. Magyarországon az adóbevételek többsége központi adókból származik, a helyi adók aránya elenyésző. Néhány adónem központi költségvetési bevételeken belüli súlyát mutatja az 1.1. táblázat:

1.1. táblázat: Egyes adóbevételek súlya az összes központi költségvetési bevételen belül

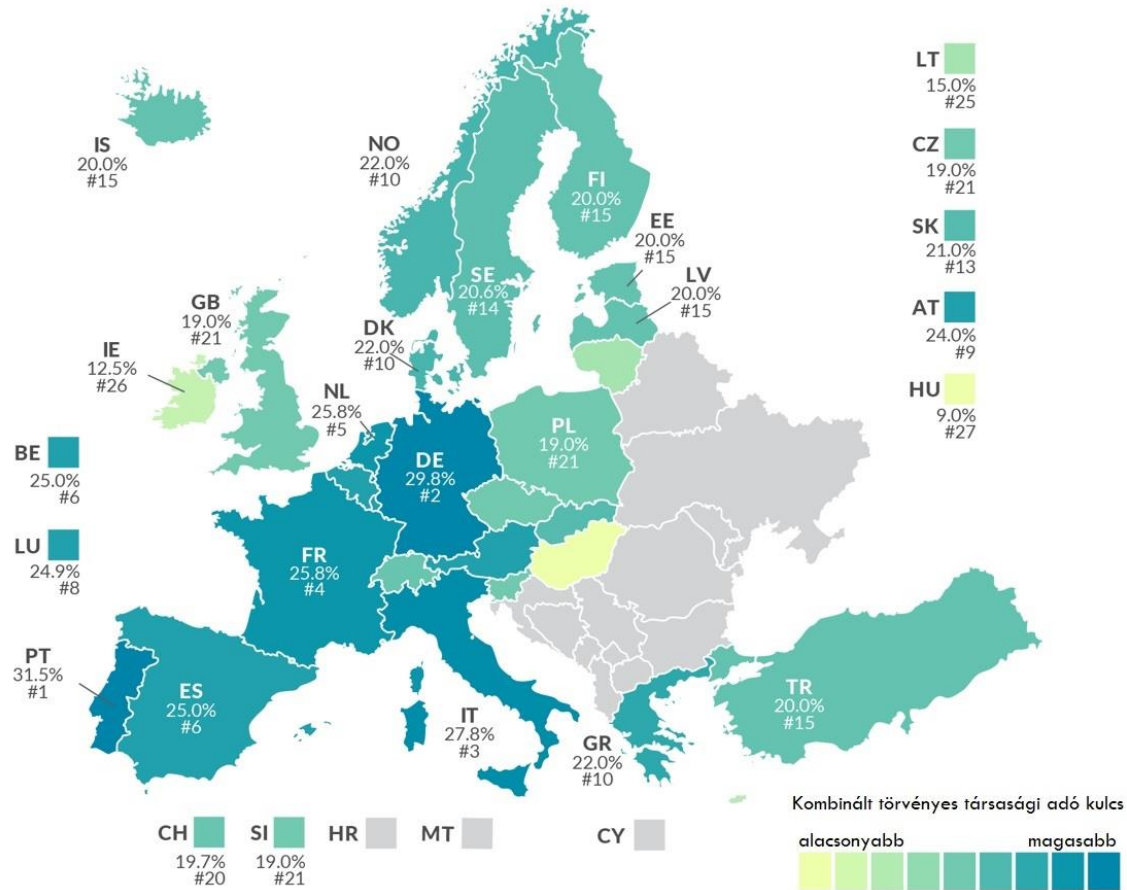
Adónem	Súlya az összes központi költségvetési bevételen belül, 2021	Súlya az összes központi költségvetési bevételen belül, 2022
Társasági adó	3,22%	3,58%
Kisadózók tételes adója	1,13%	0,89%
Kisvállalati adó	0,64%	0,70%
Általános forgalmi adó	31,11%	32,90%
Jövedéki adó	7,17%	5,90%
Személyi jövedelemadó	16,65%	13,36%
Szociális hozzájárulási adó és járulékok	30,24%	28,00%
Lakossági illetékbecfizetések	1,29%	1,26%
Gépjárműadó	0,55%	0,46%
Cégautóadó	0,23%	0,24%

Forrás: MÁK, é.n. alapján saját számítás

Az adórendszer kialakítása az országok szuverén joga, vagyis az országok maguk dönthetnek arról, milyen adóztatási lehetőséggel élnek, és azokat milyen súlyban alkalmazzák. Az országok egy része direkt adókra helyezi a nagyobb hangsúlyt (vagyis a jövedelmet adóztatja), mellyel megteremti a

lehetőséget az alacsonyabb jövedelműek helyzetének adórendszeren belüli javítására. Ezek az országok (*például* Hollandia, Svédország) jellemzően sávosan progresszív jövedelemadót alkalmaznak, vagyis a magasabb jövedelműek hatványozottan több adót fizetnek, mint az alacsony jövedelműek. Míg más országok (köztük jelenleg Magyarország) az indirekt adókra helyez nagyobb hangsúlyt. Az utóbbi mögött az a megfontolás áll, hogy a magasabb indirekt adóterhelés versenyképesebb, mivel az indirekt adók a növekedést és a tőkevonzó képességet jóval kevésbé érintik (mivel célország-alapúak és kevésbé torzítóak/ellenőszönzőek). Emellett kétségtelen előnye az indirekt adók túlsúlyának a könnyebb ellenőrizhetőségük, hiszen könnyebb ellenőrizni, hogy az adott gazdasági esemény megvalósult-e, a számla adattartalma helytálló-e, mint azt, hogy a gazdasági társaság a költségeit megfelelően számolta-e el, vagy a magánszemély jövedelme fedezetet nyújthatott-e a vagyonosodására (utóbbi vizsgálatok ráadásul jelentősen rombolták az adóhatóságba vetett bizalmat).

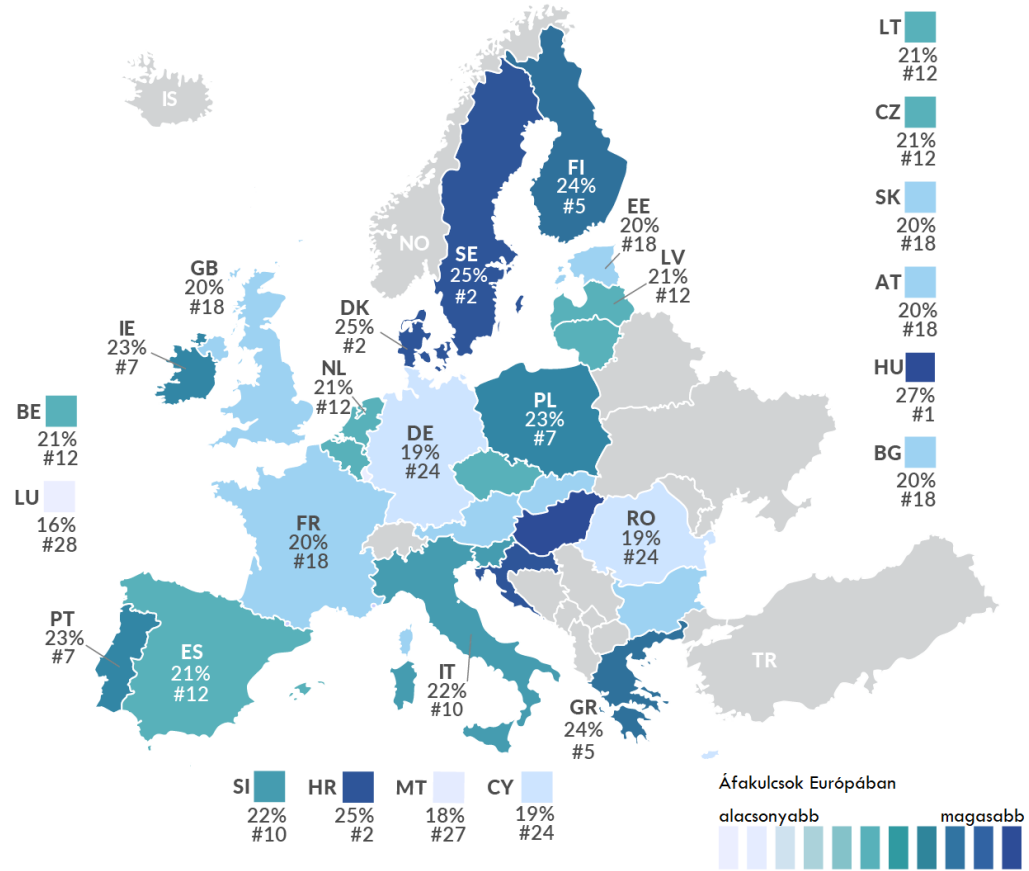
A két típusú megközelítést jól szemlélteti az országok társasági adókulcsának és áfakulcsának összevetése (1.4. és 1.5. ábra). Láthatjuk, hogy a két típusú adóztatás között trade-off van, ha magas az áfa mértéke, alacsonyabb a társasági adóztatás (lásd *például* Magyarország, HU), míg abban az esetben, ha alacsonyabb az áfa-teher, magasabb társasági adókulccsal szembesülnek az országok (lásd *például* Németország, DE). Megfigyelhető egy olyan jelenség is, miszerint a tőkeimportban erősebben érdekelt, rosszabb adómorállal rendelkező fejletlenebb gazdaságok kevésbé építenek a direkt adókra. Ugyanakkor a társasági adó az áfához és a munkajövedelmek közterheihez képest többnyire még a magasabb adókulcsú államokban is viszonylag kis bevételt jelent, így bevételi szempontból csak részlegesen tudja ellensúlyozni az alacsonyabb áfakulcsok miatti bevételkiesést.

1.4. ábra: Társasági adókulcsok az európai OECD országokban (2023)

Forrás: <https://taxfoundation.org/corporate-tax-rates-europe-2023/>

1.5. ábra: Áfakulcsok az Európai Unió tagállamaiban és az Egyesült Királyságban (2023. január)

Forrás: <https://taxfoundation.org/value-added-tax-2023-vat-rates-europe/>

2. Adóhatóságok

A fejezet célja, hogy ismertesse az adóhatóságok fogalmát, tisztázza feladatköreiket, és bemutassa a NAV szervezetének alapvető felépítését.

Az adóigazgatási rendtartásról szóló 2017. évi CLI. törvény (továbbiakban: Air.) határozza meg az adóhatóságok fogalmát. A törvény alapján **adóhatóságnak minősül:**

- az állami adó- és vámhatóság (NAV),
- az önkormányzat jegyzője, mint önkormányzati adóhatóság (a továbbiakban: önkormányzati adóhatóság),
- valamint az önkormányzati adóhatóság döntései elleni fellebbezések elbírálására jogosult hatóság.

Az Air. és a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról szóló 2010. évi CXXII. törvény (továbbiakban: NAV tv.) meghatározza az adóhatóságok felettes szerveit is, amely a NAV területi szerveinek tekintetében a Központi Irányítás, a Központi Irányítás felettes szerve pedig a kijelölt miniszter. A NAV nyomozó hatósági feladatait ellátó területi szervének felettes szerve a Bűnügyi Főigazgatóság, mely a Központi Irányítás alá tartozik. Az önkormányzati adóhatóság felettes szerve a döntései elleni fellebbezések elbírálására jogosult hatóság (fővárosi, megyei kormányhivatal), e hatóság (mint adóhatóság) felettes szerve pedig az adópolitikáért felelős miniszter.

Az állami adó- és vámhatóság jellemzően a központi költségvetés bevételeit kezeli, míg az önkormányzati adóhatóság főként a helyi adókról szóló törvény szerint megállapított kötelezettségekkel foglalkozik.

A NAV jár el többek között a következő ügyekben⁷:

- az adó, a költségvetési támogatás, az adó-visszaigénylés, -visszatérítés, az állami garancia (kezesség) kiutalása és visszakövetelése ügyében, feltéve, hogy azt törvény vagy kormányrendelet nem utalja más hatóság vagy adóhatóság hatáskörébe,
- a csőd eljárásban, a felszámolási eljárásban, a végelszámolásban, a vagyonrendezési eljárásban, a kényszertörölési eljárásban, az adósságrendezési eljárásban, az állami adó- és vámhatóság hatáskörébe tartozó követelések és az általános közigazgatási rendtartás alapján megelőzően végrehajtásra átadott fizetési kötelezettségek tekintetében hitelezőként,
- a törvény vagy kormányrendelet által hatáskörébe utalt végrehajtási eljárásokban,
- a lakáscélú állami támogatások igénylésével összefüggésben - a hitelintézet megkeresése alapján - a számlák valódiságának, valamint ezzel kapcsolatosan a támogatások igénybevételének jogszerűségének ellenőrzésében,
- a fémkereskedelemről szóló törvényben meghatározott bírság és egyéb költség végrehajtásában,
- a fiatalok dohányzásának visszaszorításáról és a dohánytermékek kiskereskedelméről szóló törvény alapján a dohánytermék-kiskereskedelmi piacfelügyelete során kiszabott bírság végrehajtásában,

---

⁷ 485/2015. (XII. 29.) Korm. rendelet - a Nemzeti Adó- és Vámhivatal szerveinek hatásköréről és illetékességéről (továbbiakban: NAV Korm.r.) 3/A §-a alapján

- az Art. hatálya alá tartozó fizetési kötelezettség elszámolásával kapcsolatos eljárásban, ide nem értve azokat a fizetési kötelezettségeket, amelyek az önkormányzati adóhatóság hatáskörébe tartoznak.

Az adóhatóságok jogosultak adóztatási tevékenységük során az adózókat nyilvántartani, tevékenységüket ellenőrizni, szabálysértés esetén büntetést kiszabni és azt végrehajtani.

2.1. A NAV szervezete

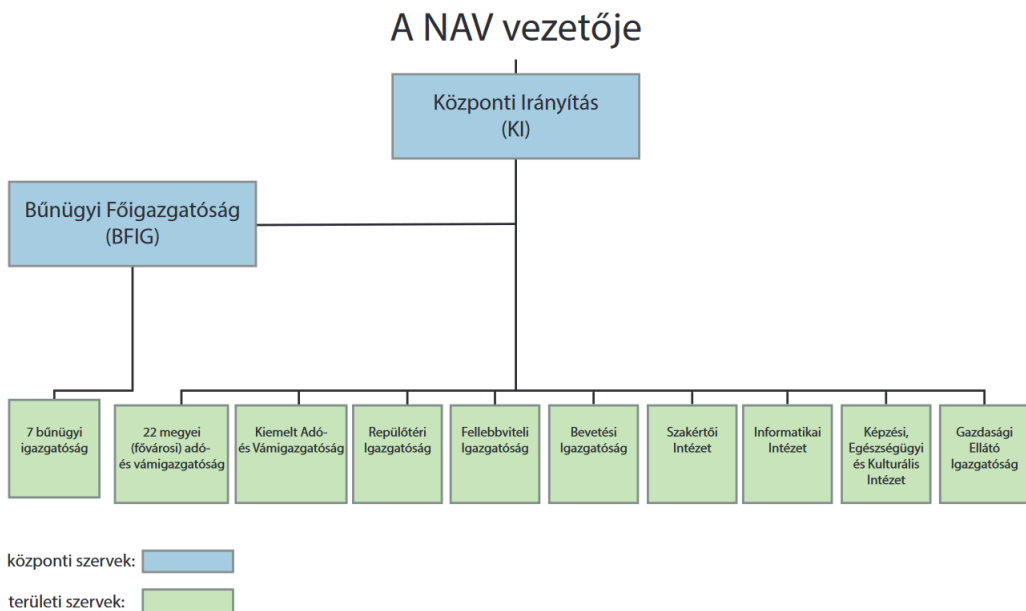
A NAV egyik jogelődje az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal (röviden: APEH) 1987. július 1-jével jött létre (ezt megelőzően a Pénzügyminisztérium Bevételi Főigazgatóság, a megyei adómegállapító hivatalok és az illetékhivatalok formájában működött) (Suba, 2020). A szervezet másik jogelődje az 1867. évben alakult Vám- és Pénzügyőrség (röviden: VPOP). 2011. január elsején az APEH és a VPOP összevonásával hozták létre a Nemzeti Adó- és Vámhivatalt. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal államigazgatási és fegyveres rendvédelmi feladatokat ellátó, az adópolitikáért felelős miniszter által (a Pénzügyminisztérium útján) irányított, központi hivatalként működő központi költségvetési szerv⁸. Így a két szervezet egyesülésével a NAV feladatai közé az adóigazgatási jogkörében és nemzetközi tevékenysége keretében végzett feladatok mellé vámigazgatási és jövedéki igazgatási, bűnüldözési és nyomozó hatósági, valamint rendészeti igazgatás jogkörben végzett feladatok is társultak.

A NAV szervezeti felépítését szemlélteti a 2.1. ábra. Az ábráról jól látható, hogy a NAV szervezetének hierarchiája jelenleg kétszintű. A felső szint

---

⁸ NAV tv. 1. § (1) bek.

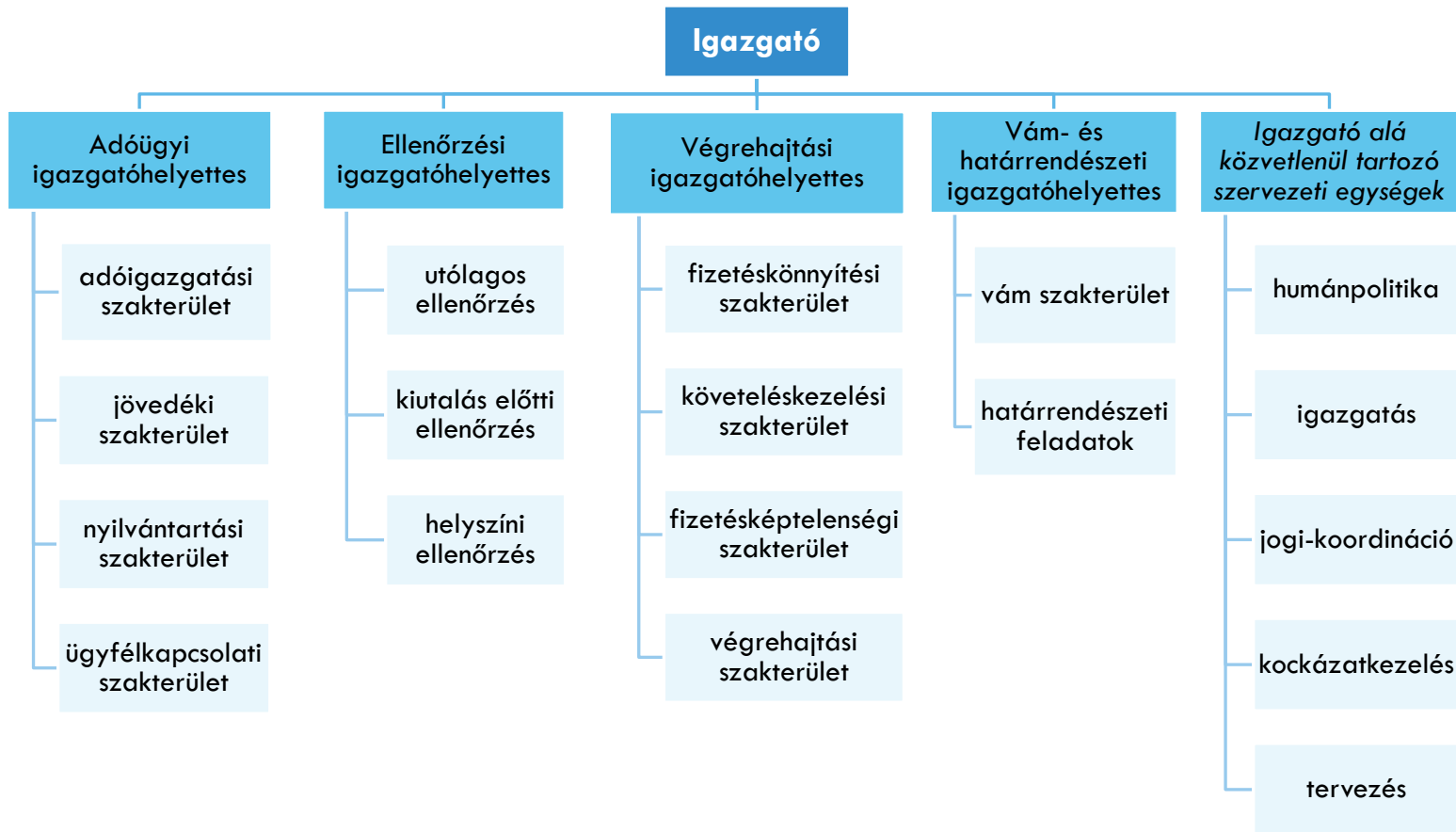
magába foglalja a Központi Irányítást, valamint a Bűnügyi Főigazgatóságot. Az alsó szinten pedig egységes adó- és vámhatósági szervezeti egységeket találunk (Suba, 2010). A Nemzeti Adó- és Vámhivatal központi és területi szerveinek elnevezéséről, székhelyéről és illetékességéről a NAV Korm.r. 1. mellékletéből kaphatunk információt.

2.1. ábra: A NAV szervezeti felépítése

Forrás: NAV SZMSZ (2022)

Szemléltetésképpen a megyei szintű adó- és vámigazgatóságok általános szervezeti felépítését láthatjuk a 2.2. számú ábrán.

2.2. ábra: A NAV adó- és vámigazgatóságainak általános szervezeti sémája

Forrás: NAV SZMSZ (2022) alapján saját szerkesztés

A megyei szintű szervezetek felépítése követi a NAV főbb feladatainak rendszerét, formailag is elkülönül az adóügyi szakterület, az ellenőrzési szakterület, a vám- és határrendészeti szakterület, illetve a végrehajtási szakterület munkája.

Az adóügyi szakterület látja el többek között:

- ✓ az adóalany-nyilvántartási feladatokat (*például* az adózók jogszabályban meghatározott törzsadatainak nyilvántartását és kezelését, adat- és változásbejelentések feldolgozását, az adóalany nyilvántartással összefüggő szankcionálást, adóazonosító jel, adószám képzését stb.),
- ✓ az ügyfélkapcsolati és tájékoztatási feladatokat (telefonos és személyes ügyféltájékoztatást egyaránt),
- ✓ az adóeljárési feladatokat (*például* bírságolási és ehhez kapcsolódó hatósági eljárások lefolytatását, adó megállapítást, nyilvántartásba vételi eljárást stb.),
- ✓ a bevallási feladatokat (*például* hibás bevallások feldolgozását, javítását, bevallást elmulasztók teljességvizsgálatát és szankcionálását stb.),
- ✓ a folyószámla-kezelési feladatokat (folyószámla egyeztetéseket, pótlékszámítást, átvezetési kérelmeket, köztartozás kezelést stb.), és
- ✓ az illetékekkel, gépjárműadóval kapcsolatos ügyek kezelését.

Az adóigazgatási feladatok másik jelentős részét az ellenőrzési szakterület által végzett tevékenységek teszik ki, mint *például*:

- ✓ a bevallások kiutalás előtti és utólagos ellenőrzése,

- ✓ helyszíni ellenőrzési feladatok ellátása (többek között a bejelentési, bejelentkezési kötelezettség, nyugta- és számlaadási kötelezettség betartásának, a foglalkoztatás szabályszerűségének, az áruk eredetének, az online pénztárgépekkel kapcsolatos kötelezettségek betartásának vizsgálata),
- ✓ hatósági eljárási feladatok.

A végrehajtási szakterület tevékenységi körébe tartozik *például*⁹:

- ✓ az adótartozások beszedése, végrehajtása (ennek során feladata többek között helyszíni kényszerselekmények végrehajtása, jövedelem letiltása, ingó- és ingatlanfoglalás, a lefoglalt vagyontárgyak értékesítése),
- ✓ a fizetési kedvezmények (tartozás mérséklés, fizetési könnyítés) elbírálásával kapcsolatos tevékenységek,
- ✓ a végelszámolással, felszámolással kapcsolatos feladatok ellátása.

A vám- és határrendészeti szakterület feladatai közé tartozik többek között¹⁰:

- ✓ az áruk vámeljárás alá vonása, vámellenőrzés, a vámtartozások és a vámeljáráshoz kapcsolódó egyéb terhek kiszabása és beszedése¹¹, határátkelőhelyeken végzett feladatok;
- ✓ szabálysértési és jövedéki ellenőrzési, valamint mélységi ellenőrzési feladatok;
- ✓ határrendészeti feladatok;

---

⁹ Szabályozza az adóhatóság által foganatosítandó végrehajtási eljárásokról szóló 2017. évi CLIII. törvény (továbbiakban: Avt.)

¹⁰ NAV tv. 35. § (1) bek.

¹¹ NAV tv. 35. § (5) bek.

- ✓ hatósági eljárási feladatok.

A Bűnügyi Főigazgatóság irányítása alá tartozik a bűnügyi szakterület, melynek tevékenysége az alábbiakra terjed ki:

- ✓ bűnüldözési és bűnmegelőzési feladatok, amelynek során figyelemmel kíséri Magyarország bűnügyi helyzetét, feltárja a bűncselekmények elkövetésének kockázatait, a bűncselekmények elkövetésére irányuló törekvéseket, továbbá megszerzi, elemzi, értékeli, ellenőrzi és továbbítja a bűnözéshez kapcsolódó, a bűncselekmények megelőzése, illetve megakadályozása céljából szükséges információkat, nyomozó hatósági jogkört gyakorol, bűncselekmények felderítését valamint a bűncselekményből származó vagyon visszaszerzését végzi, munkájával hozzájárul a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozásának megelőzéséhez és megakadályozásához¹²

2.2. NAV 2.0

2016-ban a NAV addigi szemléletmódjában gyökeres változás állt be. Az addig elsősorban ellenőrzésekre, szankciókra alapozott adóhatósági jelenlétet felváltotta egy szolgáltató hivatal képe, mely a jogkövető adózókat támogatja, míg az adókijátszásra törekvő magatartást új, korszerűbb digitális eszközök és megoldások garmadájával próbálja megakadályozni. A változtatás legfontosabb célja az adózói morál javítása, az önkéntes jogkövetés elősegítése volt, de hatékonysági szempontok is szerepet játszottak a bevezetésében. Gondoljunk csak bele, hogy egyrészt az adózókat partnerként kezelő hatóság a jogkövető magatartást tanúsítókat kevesebb vizsgálat alá vonja, ezzel egyrészt a saját revizori költségeit csökkenti, a revizori kapacitást – a

---

¹² NAV tv. 13. § (7) bek.

digitalizáció nyújtotta kockázatelemzési megoldások segítségével – a megfelelő helyre csoportosítja, oda, ahol nagyobb valószínűséggel történik visszaélés, ezáltal a költségvetés bevételeit növeli, és ráadásul a jogkövető adózókban az a pozitív benyomás alakul ki, hogy nem vizsgálja őket feleslegesen az adóhivatal. Összességében a folyamat tehát pozitívan hat az adómorálra.

A folyamat egyik sarkalatos pontja az **ügyfélközpontú, szolgáltató tevékenység megteremtése** (Garami, 2018). Ennek az utóbbi években számos jelét tapasztalhattuk:

- az ügyfélszolgálatok tevékenységének javítása és az elektronikus kapcsolattartás fejlesztése (különös tekintettel a telefonos ügyfélszolgálatokra – Ügyfél-tájékoztató és Ügyintéző Rendszer, röviden: ÜCC);
- a jogszabály értelmezések megkönnyítése érdekében információs füzeteket biztosítanak az adózók számára (a nem szándékolt jogsértések elkerülése érdekében);
- bevezetésre került a támogató eljárás, a mentorálás;
- kiajánlják az személyijövedelemadó-bevallást, online nyomtatványkitöltő felületet (Online Nyomtatványkitöltő Alkalmazás, röviden: ONYA) fejlesztenek az adóadminisztráció megkönnyítése, egyszerűsítése érdekében és még folytathatnánk a sort.

A bevezetett intézkedések másik része a **hatósági tevékenység fejlesztésére erősítésére** irányul (Garami, 2018). Az adócsalási tevékenység megakadályozásához és felderítéséhez hatékonyabb kockázatelemzési eljárásra, a kockázatelemzést megalapozó adatok körének jelentős bővítésére és fejlett adatelemzések bevezetésére volt szükség. Ennek biztosítása már

korábban, az online pénztárgépek (továbbiakban: OPG) 2013-as bevezetésével megkezdődött (Csikász, 2014), majd 2015-ben az Elektronikus Közúti Áruforgalom Ellenőrző Rendszer (továbbiakban: EKÁER) elindításával folytatódott (Veress, 2022), és az online számla adatszolgáltatás 2018. évi bevezetése koronázta meg a korábbi törekvéseket (Sinkáné, 2018; Jakab, 2020; Sipos, 2020). Az új adatok és az elektronikus kapcsolattartás¹³ széleskörű elterjesztése (szintén 2018-ban) az elektronikus ellenőrzések felé mozdította el a korábban kizárólag személyes jelenlétén alapuló ellenőrzési gyakorlatot.

Ám a folyamatnak még koránt sincs vége, ugyanis zajlanak az OECD¹⁴ által kialakított SAF-T (Standard Audit File for Tax, azaz adózási célú egységes audit állomány) magyarországi bevezetéséhez szükséges előkészületek. Továbbá dolgoznak az áfa kijáánások rendszerének bevezetésén. Az adóellenőrzések hatékonysága a kialakítás alatt álló fejlesztések bevezetésével jelentős mértékben javulhat, hiszen ezzel a NAV valós időben láthatná a gazdasági társaságok közötti tranzakciók minden részletét (Fajcsák, 2021). A hatékonyabb kockázatelemzés lehetővé teszi, hogy az adóhatóság azokra az adózókra koncentrálja a kapacitásait, ahol nagyobb eséllyel talál jogsértő magatartást.

---

¹³ Bővebben lásd: Nemes-Somogyi, 2018

¹⁴ Gazdasági Együtműködési és Fejlesztési Szervezet (Organisation for Economic Co-operation and Development, OECD) egy nemzetközi szervezet, melynek célja, hogy olyan politikai irányvonalakat alakítson ki, amelyek elősegítik a jólétet, az egyenlőséget és a lehetőségek megteremtését. Tényeken alapuló nemzetközi szabványok kialakításán és megoldások keresésén dolgozik számos társadalmi, gazdasági és környezeti kihívásra.

3. Az adózás és adóztatás eljárási szabályai

A fejezetben megismerkedünk az adóhatóságokat és adózókat érintő legfontosabb eljárási szabályokkal, áttekintjük az adózók és a hatóság jogait, illetve kötelezettségeit.

Az adóeljárási szabályok kereteit az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény (továbbiakban: Art.), az adóigazgatási rendtartásról szóló 2017. évi CLI. törvény (továbbiakban: Air.) és az adóhatóság által foganatosítandó végrehajtási eljárásokról szóló 2017. évi CLIII. törvény (továbbiakban: Avt.) adja.

3.1. Az adózás rendje

Az Art. az adóigazgatás részletes szabályait foglalja magába, kitér az egyes adókötelezettségek, az egyes adóigazgatási eljárások és a jogkövetkezmények törvényi meghatározására.

Az Art. **területi hatálya** Magyarország területére terjed ki.

Személyi hatálya alá tartozik az adózó és az adóhatóság, vagyis

- ✓ a székhellyel, telephellyel rendelkező vagy egyébként gazdasági tevékenységet folytató jogi személy,
- ✓ a lakóhellyel, szokásos tartózkodási hellyel rendelkező vagy egyébként itt tartózkodó természetes személy,
- ✓ a vagyonnal rendelkező vagy bevételt, jövedelmet (nyereséget) elérő természetes személy, jogi személy és egyéb szervezet,
- ✓ a közigazgatási hatósági vagy bírósági eljárásban részt vevő személy,

- ✓ a bizalmi vagyonkezelő által kezelt vagyon.

Az Art. **tárgyi hatálya** az adókra, költségvetési támogatásokra, adók módjára behajtandó köztartozásokra terjed ki. Hatálya alá tartoznak a járulékok, vámok, hozzájárulások, illetékek, igazgatási szolgáltatási díjak stb. is.

3.1.1. Az adózók azonosítása

Aki adóköteles tevékenységet szeretne végezni, jövedelemadó-köteles bevételre tesz szert, vagy költségvetési támogatást igényel, annak a tevékenység megkezdése előtt be kell jelentkeznie a NAV-hoz. A NAV az adózókról (az adózók alapvető adatairól és az azokban bekövetkezett változásokról) egységes nyilvántartást vezet. Az adózók azonosítása adóazonosító számok segítségével történik. Minden egyes adózót egyedi adóazonosító számmal látnak el, melynek segítségével rendszerezett adatok állnak rendelkezésre az adózóról, *például* a törzsadatai (név, cím/székhelycím stb.) az adóbevallások, adótartozások, a nála lefolytatott ellenőrzések adatai. Az adózónak, legyen az magánszemély vagy gazdasági társaság, rendelkeznie kell adóazonosító számmal, mielőtt adóköteles tevékenységét megkezdi. Az adóhatóság az adatokat felhasználva kockázatelemzést végezhet, a kockázatos adózókat ellenőrzés alá vonhatja.

Az adóazonosító számok fajtái: a természetes személy adóazonosító jele, az adószám, a csoportazonosító szám, a közösségi adószám.¹⁵ Ugyanazon adózónak egyidejűleg több adózással kapcsolatos azonosítója is lehet.

---

¹⁵ Art. 7.§

3.1.1.1. Adóazonosító jel

A magánszemélyeket az állami adóhatóság **adóazonosító jellel** azonosítja. Az adóazonosító jel 10 számjegyből áll¹⁶:

1. számjegy: mindig „8”, az adóalany magánszemély voltát mutatja;
- 2-6. számjegy: azon napok száma, amennyi 1867. január 1. és a magánszemély születési dátuma között eltelt;
- 7-9. számjegy: véletlenszerűen képzett szám, mely az azonos napon születettek megkülönböztetésére szolgál;
10. számjegy: az előző 9 számjegy alapján, matematikai módszerekkel képzett ellenőrző szám.

3.1.1.2. Adószám

Adószámmal Magyarországon a vállalkozási tevékenységet folytató magánszemélyek, az egyéni vállalkozók, a jogi személyiséggel rendelkező gazdasági társaságok és jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaságok rendelkeznek.

Az adószám 11 jegyű és felépítése a következő:

12345678	–	1	–	19					
törzsszám		–	áfa-kód		–	az	adózó	illetékes	területi
			adóhatóságának						kódja

Az adószám első nyolc számjegyét hívjuk **törzsszámmak**.

---

¹⁶ 1996. évi XX. törvény 1. számú melléklet

Az adószám 9. számjegye az áfa-kód, mely az alábbi eseteket jelöli:

1. alanyi adómentes, adómentes tevékenységet végző adóalany
2. általános szabályok szerinti adózó adóalany
3. egyszerűsített vállalkozói adózás alá tartozó (eva) adóalany
4. csoportos adóalanyiságot választó adóalanyok
5. csoportos adóalanyiságot választó adóalanyok

Az adószám 10-11. számjegye, a vállalkozó székhelye szerint illetékes területi adóhatóság kódja. A vármegyék kódjához 20-at hozzáadva kaphatjuk meg az adószám magánszemélyek, egyéni vállalkozók adószámának utolsó két számjegyét az adott vármegyében az alábbiak szerint:

3.1. táblázat: Az adózó székhelye szerint illetékes területi adóhatóság kódja

Kód (EV)	Terület
02 (22)	Baranya
03 (23)	Bács-Kiskun
04 (24)	Békés
05 (25)	Borsod-Abaúj-Zemplén
06 (26)	Csongrád-Csanád
07 (27)	Fejér
08 (28)	Győr-Moson-Sopron
09 (29)	Hajdú-Bihar
10 (30)	Heves
11 (31)	Komárom-Esztergom
12 (32)	Nógrád
13 (33)	Pest
14 (34)	Somogy

Kód (EV)	Terület
15 (35)	Szabolcs-Szatmár-Bereg
16 (36)	Jász-Nagykun-Szolnok
17 (37)	Tolna
18 (38)	Vas
19 (39)	Veszprém
20 (40)	Zala
41	Észak-Budapest
42	Kelet-Budapest
43	Dél-Budapest
44	Kiemelt Adó- és Vámigazgatóság
51	Kiemelt Adó- és Vámigazgatóság

Forrás: NAV Adatbázisok (2018) alapján saját szerkesztés

Az adóhatóság az adószám megállapítását megtagadja, ha az adózó által bejelentett adatok valótlanok vagy hiányosak, illetve, ha az adószám megállapításának törvényi akadálya áll fenn az adóregisztrációs eljárás alapján. Az állami adó- és vámhatóság a cégbejegyzésre kötelezett adózó adószámának megállapítását megelőzően folytatja le az **adóregisztrációs eljárást**¹⁷, melynek célja, hogy a többségi tulajdonosok, tagok, vezető tisztségviselők esetében olyan kockázati tényezőket tárjon fel, melyek az adószám kiállításának megtagadását indokolhatják. Ilyen kockázat *például*, ha a fent említett tulajdonos/tisztségviselő olyan gazdasági társaságnak volt a tagja/vezető tisztségviselője, amelynek adószámát a NAV öt éven belül jogerősen törölte, mert az adózó a székhelyén nem volt megtalálható, vagy *például* olyan társaságnak, amely a megelőző öt éven belül a NAV-nál nyilvántartott, túlfizetéssel csökkentett, ötmillió forintot meghaladó

¹⁷ Bővebben lásd: Art. 19. §

adótartozással jogutód nélkül szűnt meg. Adóregisztrációs eljárást nem csupán újonnan alakuló vállalkozások esetében folytat a NAV, hanem a már működő cégek tulajdonosi körében (50%-ot meghaladó részesedés/szavazati jog esetén), vezető tisztségviselőjében bekövetkezett változás nyomán is.

3.1.1.3. *Csoportazonosító szám*

Azok az adóalanyok, melyek letelepedési helye belföldön van és együttesen kapcsolt vállalkozásnak minősülnek, választhatják a csoportos adóalanyiságot.

Kapcsolt vállalkozás: két vállalkozás kapcsoltnak tekinthető, ha:

- egyik fél a másikban közvetlenül vagy közvetve többségi befolyással rendelkezik (birtokolja a szavazatok 50+1%-át vagy jogosult a vezető tisztségviselők, felügyelőbizottsági tagok többségének kinevezésére, visszahívására),
- harmadik személy (tulajdonos vagy annak közeli hozzátartozója¹⁸) közvetlenül vagy közvetve mindkét vállalkozásban többségi befolyással rendelkezik,
- köztük az ügyvezetés egyezőségére tekintettel az üzleti és pénzügyi politikára vonatkozó döntő befolyásgyakorlás valósul meg,
- belföldi adózóról és annak külföldi telephelyéről, illetve külföldi adózóról és annak belföldi telephelyéről van szó.

A csoportos adóalanyiság (áfacsoport) lényege, hogy a csoportban résztvevők önálló áfaalanyisága megszűnik. A tagok együttesen minősülnek egy

---

¹⁸ Közeli hozzátartozónak minősül: a házastárs, az egyenesági rokon, a testvér, az örökbefogadott, a mostoha- és a nevelt gyermek, az örökbefogadó-, a mostoha- és a nevelőszülő.

adóalany, így a csoport önálló adóazonosító számot kap, ez az ún. **csoportazonosító szám**. A csoportazonosító szám áfa-kódja 5 lesz, a tagok egyedi áfa-kódja pedig 4. A csoporttagok egymás közötti ügyletei után általános forgalmi adó fizetési kötelezettség nem keletkezik. A csoportos adóalanyiság a NAV engedélyével jön létre, valamennyi leendő tag közös kérelmére, és a kívül maradó tagok hozzájáruló nyilatkozatával.

3.1.1.4. *Közösségi adószám*

Azok az adózók, akik az Európai Közösség más tagállamából származó adóalanyokkal kívánnak üzleti, kereskedelmi kapcsolatba kerülni, **közösségi adószámot** igényelhetnek az adóhivataltól. Fontos megjegyezni, hogy a közösségi adószám kiállítása nem történik meg automatikusan a magyar adószámunk igénylésekor, tehát hiába élünk a Közösség területén belül, a közösségi ügyletek végzéséhez külön közösségi adószám igénylése szükséges. A közösségi adószám felépítése magyar adóalanyok esetén a következő:

HU12345678

országkód + 8 jegyű törzsszám

Más európai országból származó adóalany esetén a törzsszám eltérő hosszúságú lehet (*például* olasz adózó esetén IT+11 számjegy). Az Európai Bizottság létrehozott egy honlapot, ahol a Közösségi adószámok érvényessége ellenőrizhető:

https://ec.europa.eu/taxation_customs/vies/?locale=hu

3.1.2. Adószámla

A NAV minden egyes adózó esetében egységes folyószámlán, úgynevezett **adószámlán** tartja nyilván a kötelezettségekre és azok teljesítésére vonatkozó adatokat.

Az **adószámla** egy kétoldalú kimutatás, melyet az adóhatóság adóalanyonként vezet az adózók adókötelezettségeinek, támogatási igényének, illetve az ezek kapcsán teljesített befizetések és kiutalások nyilvántartására.

Az adóhatóság a kötelezettségeket, valamint a befizetéseket és a kiutalásokat az adószámlán adónemenként, költségvetési támogatásonként mutatja ki. A különböző adónemekkel kapcsolatos befizetési kötelezettségeket más-más bankszámlákra kell teljesíteni. A bankszámlaszámok a NAV honlapján megtalálhatóak.

Nézzünk egy *példát*! Az adózó személyijövedelemadó-bevallást nyújt be, melyen 130 000 Ft adókötelezettséget vall. A bevallás benyújtásával egyidőben a NAV az adószámlájára (az adóazonosító jele alapján) a személyi jövedelemadó adónemre felkönyveli a 130 000 Ft kötelezettséget. Amint az adózó a személyi jövedelemadóhoz rendelt – a NAV honlapján kihirdetett – bankszámlaszámra befizeti az összeget, az adószámláján megjelenik a befizetés (pénzügyi rendezés), és az adózónak az említett bevallás kapcsán további tartozása nem marad.

Természetesen olyan eset is előfordulhat, hogy az adózónak valamely adónemre vonatkozóan túlfizetése keletkezik. Az adózó a túlfizetés összegét egy (ATVUT17. számú) kérelem segítségével egy másik adónemre átvezettetheti, hogy ezzel az ott fennálló tartozást kiegyenlítsse, vagy vissza is utaltathatja, ha a törvény ezt számára lehetővé teszi. A NAV-nak 30 nap áll rendelkezésére a kiutalás/átvezetés elbírálására. A NAV a kiutalás előtt

ellenőrzi, hogy az adózó eleget tett-e minden adózási kötelezettségének, és csak ezt követően tesz eleget a kérelemben foglaltaknak.

3.1.3. Adókötelezettségek

Az adózó az adó és a költségvetési támogatás megállapítása, megfizetése (kiutalása) érdekében köteles a jogszabályban előírt kötelezettségek¹⁹ teljesítésére:

- bejelentkezésre, bejelentésre,
- adómegállapításra,
- adóbevallásra,
- adó- és adóelőleg fizetésre,
- bizonylat kiállítására és megőrzésére, nyilvántartás vezetésére (könyvvezetésre),
- adatszolgáltatásra,
- az elektronikus közúti áruforgalom ellenőrző rendszerhez kapcsolódó kötelezettségek teljesítésére,
- pénzforgalmi számlanyitásra és adóköteles tevékenységével összefüggő kifizetéseinek e számlán való teljesítésére.

Az alábbiakban ezeknek a kötelezettségeknek a sajátosságait ismerhetjük meg részletesebben²⁰.

---

¹⁹ Art. 9. §

²⁰ Az adókötelezettségek részletes szabályait lásd: Art. 8 - 114/F. §

3.1.3.1. Bejelentkezés, bejelentés

Az adóköteles tevékenységet folytatni kívánó adózó köteles a NAV-nál **bejelentkezni** és adószám megállapítását kérni (emellett az adószám-köteles tevékenységükkel kapcsolatos adatbejelentést²¹ is meg kell tenni és az áfa adózási módról is nyilatkozni kell). A digitális eszközöknek hála a NAV-hoz úgynevezett „egyablakos rendszer” keretében lehet bejelentkezni, vagyis az adószám igénylése egyéni vállalkozó esetében akár teljesen online az Ügyfélkapun vagy személyesen az Okmányirodán történik, a társas vállalkozás esetében pedig a cégbírósági bejelentéssel egy időben zajlik az adószám igénylése, míg az önálló tevékenységet végző magánszemély az adóhatóságtól igényelheti meg – akár online is – az adószámát. Nem kell adószámot kiváltania annak a természetes személynek, aki kizárólag ingatlant, ingatlanrészt ad bérbe, haszonbérbe, és erre a szolgáltatásra nem választja az általános forgalmi adó szempontjából az adókötelessé tételt, nem egyéni vállalkozó és egyéb törvényi rendelkezés miatt sem kötelezett adószám kiváltására.

Amennyiben az adózó adataiban adókötelezettségeit érintő **változás** áll be, azok bekövetkezése után 15 napon belül köteles a változást az adóhatósághoz **bejelenteni**. A megváltozott természetes személyazonosító adatokat és a megváltozott lakcímet nem kell bejelenteni, az azokban bekövetkező változást a nyilvántartásért felelős szerv küldi meg a NAV felé. Ugyanez a helyzet a Cégbíróság felé bejelentett változásokkal.

---

²¹ A bejelentési kötelezettséggel érintett adatok körét lásd: Art. 1. melléklet.

3.1.3.2. Adómegállapítás

Az adót, költségvetési támogatást az adózó **önadózással** köteles megállapítani, bevallani és megfizetni (saját maga kitölti a bevallást és megfizeti az abban megállapított adó összegét az adóhatóság felé), hacsak a törvény mást nem kötelez az adó megállapítására. A kifizető és a munkáltató esetében *például* az adómegállapítás **adólevonással** történik, tipikusan a munkavállalással kapcsolatos adók és járulékok bevallása és megfizetése ezúton. A törvény bizonyos esetekben **adóbeszedésre** kötelez adózókat, akik az adó összegét közlik a természetes személlyel és az adót átveszik tőle, majd befizetik az államkasszába. *Például* a helyi adók közé tartozó idegenforgalmi adót a szállásdíjjal együtt a szállásadó szedi be.

Az adóhatóság **kivétéssel** (*például* a helyi adók esetében az építmény és telekadó, a gépjárműadó), **kiszabással** (*például* vagyonátruházási illeték), **hatósági adómegállapítás útján** (közhiteles nyilvántartások, építésügyi hatóság adatszolgáltatása alapján), illetőleg **utólagos adómegállapítás** keretében (ellenőrzés során feltárt adókülönbözet esetén) is megállapíthatja az adót.

3.1.3.3. Adóbevallás

Az adóbevallás az adózó azonosításához, az adóalap, a mentességek, a kedvezmények, az adó, a költségvetési támogatás alapja és összege megállapításához szükséges adatokat tartalmazza²². Adóbevallást a NAV által erre a célra rendszeresített nyomtatványon tehetünk. Adóbevallást benyújtani általában akkor is kötelező, ha nem keletkezik adófizetési kötelezettségünk (ez alól vannak kivételek, *például*, ha ingatlant értékesítettünk, de az

---

²² Art. 49. §

ingatlanértékesítésből nem származik jövedelmünk, akkor nem kell bevallást benyújtunk, ha más bevallás alá eső jövedelmünk nem keletkezett). Az adóbevallás benyújtásával egyenértékű, ha az adózó az adóhatóság által rendszeresített elektronikus úrlapon - a bevallás benyújtására előírt határidőig - nyilatkozik, hogy az adóbevallást azért nem nyújtotta be, mert adókötelezettsége nem keletkezett.

Az adó befizetése a bevallás benyújtását nem pótolja. A bevallást legkésőbb a törvény által meghatározott időpontig be kell nyújtani, ez az időpont az egyes adónemek esetében eltérő lehet. A bevalláshoz kapcsolódó adófizetési kötelezettséget a bevallási határidőig kell megfizetni az adott adónemhez rendelt bankszámlára. Ha a bevallás benyújtásának határideje munkaszüneti napra esik, akkor a bevallást legkésőbb a határidőt követő első munkanapon be kell adni. Az adóbevallás benyújtásában akadályozott adózónak (*például* akit baleset ért) az akadályoztatás megszűnését követő 15 napon belül pótolnia kell a hiányzó adóbevallást. A késedelem igazolására vonatkozó kérelmet (röviden: igazolási kérelem) a bevallással egyidejűleg kell benyújtani. A be nem küldött bevallás az adott időszakra és adónemre vonatkozó adóellenőrzés megkezdésének napját megelőző napig pótolható.

A törvény **oron kívüli adóbevallási kötelezettséget** ír elő abban az esetben, ha az adózó felszámolás, végelszámolás alá kerül, átalakul, egyesül, megszűnik, beszámolójának pénznemét megváltoztatja stb. Ezekben az esetekben a bevallást eltérő időpontokban kell benyújtani, vagy a Számv. tv.-ben a beszámoló készítésére előírt határidőn belül, vagy legkésőbb a kötelezettséget kiváltó eseményt követő harminc napon belül.

Egyes adókhoz és járulékokhoz külön bevallási és befizetési rendszer kapcsolódik, míg vannak általános szabály szerinti adónemek.

Különös szabályok vonatkoznak *például* a munkavállaláshoz kapcsolódó adókra és járulékokra, az áfára, a társasági adóra (előlegre), és a jövedéki adóra.

A törvény havi adóbevallási kötelezettséget ír elő mind a **munkavállaláshoz kapcsolódó adók és járulékok** esetében a munkáltatóknak, mind a kifizetőnek, mind az Szja tv. általános szabályai szerint adózó egyéni vállalkozónak (tárgyhónapot követő hónap 12-ig kell bevallaniuk és megfizetniük a kötelezettséget). A személyi jövedelemadó előleget és a társadalombiztosítási járulékot a munkáltató levonja a munkavállaló havi bruttó béréből és a NAV felé a saját magát terhelő szochóval együtt **havonta** megfizeti. Az Szja tv. szerinti átalány-adózást alkalmazó egyéni vállalkozó és a foglalkoztatónak nem minősülő mezőgazdasági őstermelő a társadalombiztosítási járulék tekintetében **negyedéves bevalló** lesz (a negyedévet követő hónap 12-ig ad bevallást és fizeti meg saját maga után a járulékot).

A **társasági adó** esetében a bevallás benyújtásának határideje az adóévet követő május 31., vagy ha az adózó üzleti éve eltér a naptári évtől, akkor a fordulónapot követő 150. nap. Az adózóknak a társasági adó esetében **előleget** kell fizetniük. Július 1-től június 30-ig tart az előlegfizetési időszak naptári évvel megegyező üzleti év esetében, attól eltérő esetben pedig az adóbevallás esedékességét követő második naptári hónap első napjával kezdődő 12 hónapos időszakra kell a társasági adóelőleget vallani. Az előlegfizetés esetében a fizetés gyakoriságát az alábbiak szerint kell megállapítani:

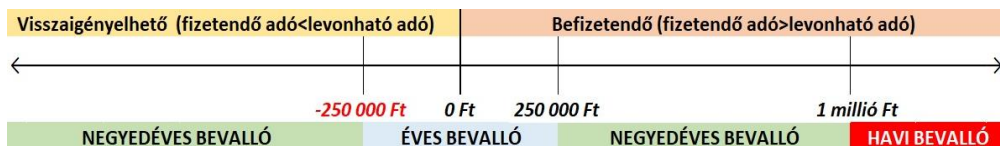
- havi bevalló lesz az adózó, ha az utolsó bevallott társasági adója több, mint 5 millió forint, és az előleget a hónap 20. napjáig fizeti meg;

- negyedéves bevalló lesz az adózó, ha az utolsó bevallott társasági adó legfeljebb 5 millió forint, és ekkor a negyedévet követő hó 20. napjáig fizeti meg az előleget.

Az **általános forgalmi adó** esetében éves, negyedéves vagy havi gyakoriságú bevallók lehetnek az áfa alanyok a következők szerint (szemléltetésül lásd: 3.1. ábra):

- **éves bevalló** lesz az adózó, ha a tárgyévet megelőző második évben az elszámolandó adójának éves szinten összesített – vagy annak időarányosan éves szintre átszámított – összege előjelétől függetlenül nem érte el a 250 000 forintot, és az Áfa tv. szerinti termékértékesítése, szolgáltatásnyújtása ellenértékének (árbevétel) adó nélküli, éves szinten összesített összege nem haladja meg az 50 millió forintot, és nem rendelkezik közösségi adószámmal. A bevallási határidő: adóévet követő február 25.
- **havi bevalló:** tárgyévet megelőző második év adómegállapítási időszak(ai)ban fizetendő adó a levonható adó levonása után az 1 millió forintot elérte. A bevallási határidő: tárgyhót követő hónap 20. napja. Havi bevalló lesz a csoportos adóalanyiságot választó adóalany és a kezdő vállalkozás is (utóbbi csak abban az esetben, amennyiben nem választja az alanyi mentességet).
- **negyedéves bevalló** lesz az adózó minden egyéb esetben. A bevallási határidő: tárgynegyedévet követő hó 20-a. Negyedéves bevallási gyakoriság *például* az éves gyakorisági értékhatárok átlépése, közösségi adószám kiváltása miatt keletkezhet.

3.1. ábra: Áfa-bevallási gyakoriságok

Forrás: saját szerkesztés

Fontos figyelemmel lenni arra, hogy a bevallási gyakoriság az értékhatárok átlépésével változhat. Emellett az adózó indokolt esetben kérelmezheti is a gyakoribb adóbevallás benyújtását. Az éves bevallásra kötelezett adózó negyedévenkénti, a negyedévenként bevallásra kötelezett adózó a havonkénti bevallás engedélyezését kérheti, melyet a NAV akkor hagy jóvá, ha az adózó beszerzéseit terhelő áfakulcs magasabb az értékesítést terhelő áfakulcsnál (ilyen eset áll fenn *például* akkor, ha az adózó kedvezményes áfakulccsal értékesít, de 27%-os áfával vásárolja az alapanyagait; illetve ha külföldre értékesít alacsonyabb adókulcsú országba, de belföldön szerzi be a termékét/szolgáltatását), illetőleg az adózó beruházást valósít meg.

Az általános szabályok alá tartozó, **egyéb adónemek** esetében az adóévet megelőző második évben a nettó módon számított áfa vagy a nettó módon számított jövedéki adó vagy a természetes személyektől levont jövedelemadó-előleg vagy a természetes személyektől levont jövedelemadó-előleg és jövedelemadó együttes összege közül a legnagyobbat vizsgáljuk. Amennyiben ez az összeg

- a 10 millió forintot elérte: havi bevalló,
- 4 millió forint - 10 millió forint közötti: negyedéves bevalló,
- 4 millió forint alatti: éves bevalló lesz az adózó.

Mintapélda:

Az alábbiakban egy gazdasági társaság alapadatait találja. Állapítsa meg, hogy milyen gyakorisággal kell a gazdasági társaságnak bevallást benyújtania, adóelőleget/adót fizetnie!

	megelőző 2. év	megelőző év
Áfa	675 eFt (befizetendő)	776 eFt (befizetendő)
Szja előleg	8 239 eFt	7 391 eFt
Társasági adó	3 573 eFt	4 982 eFt

Megoldás:

Áfa: *negyedéves bevalló, mert a megelőző második évben nem érte el az 1 millió Ft-ot a befizetendő adója.*

Szja előleg: *munkáltatóként havi bevalló.*

Társasági adó: *főszabály szerint éves bevalló, de a megelőző évben megállapított társasági adója alapján negyedéves előlegfizető, mivel az nem éri el az 5 millió Ft-ot.*

Minden egyéb adó esetében: *áfát, jövedéki adót, szja előleget vizsgálom meg a megelőző 2. évre vonatkozóan. Az szja előleg a legnagyobb, 8 239 eFt, ami a 4 millió Ft-ot meghaladja ugyan, de a 10 millió Ft-ot nem éri el, így negyedéves bevalló lesz az adózó.*

Bevallást a havi bevalló a tárgyhót követő hó 20-ig, a negyedéves bevalló a tárgynegyedévet követő hó 20-ig, az éves bevalló a tárgyévet követő február 25-ig készít.

Természetesen olyan eset is előfordulhat, hogy eleget tettünk bevallási kötelezettségünknek, de a bevallásban valamilyen hibát vétettünk. Ebben az esetben ismételten be kell nyújtanunk a bevallást, immár a helyes adatokkal. Azt a hibát, ami nem érint adót/adóalapot, **adózoói javításként** (helyesbítő bevallás) nyújtjuk be, ami pedig adót/adóalapot érint, azt **önellenőrzésként**. Mindkettő elévülési időn belül bármikor, tetszőleges számban beadható.

Az önellenőrzéshez azonban különleges szabályok is kapcsolódnak, hiszen ez érinti az adófizetési kötelezettségünket:

- Az önellenőrzés okáról és részleteiről önellenőrzési jegyzőkönyvet kell készítenünk.
- Önellenőrzés esetén önellenőrzési pótlékot kell számítanunk és fizetnünk, amennyiben az önellenőrzés következtében az adófizetési kötelezettségünk nő. Az önellenőrzési pótlék alapját a jegybanki alapkamat, ismételt önellenőrzés esetén pedig a jegybanki alapkamat másfélszerese képezi. Nem kell önellenőrzési pótlékot felszámítania a munkavállalónak, ha a munkáltató vagy kifizető késedelmes vagy hibás igazolása miatt a bevallását önellenőrzéssel helyesbítenie kell, illetve a munkáltatónak (kifizetőnek) sem, ha a havi adó- és járulékbevallást a munkavállaló hibás nyilatkozata miatt önellenőrzéssel kell helyesbítenie.
- Az adózó ugyanazon adónem és adómegállapítási időszak tekintetében egy alkalommal bejelentheti az adóhatósághoz az önellenőrzési szándékát, az adóhatóság a bejelentéstől számított 15 napig erre az adónemre és időszakra adóellenőrzést nem indíthat.

- Az adóellenőrzés megkezdésétől nem lehet önellenőrizni, sem önellenőrzési szándékot bejelenteni (az önellenőrzési tilalom jogkövetési vizsgálatra nem vonatkozik).
- Nem lehet önellenőrizni az utólagos ellenőrzéssel megállapított adót, a választási lehetőséget, és 1000 forint alatti tételt. Természetesen előfordulhat olyan eset, hogy az adózó az utólagos ellenőrzést követően tár fel olyan új tény, körülményt, mely az adófizetési kötelezettségét módosítaná. Ilyen esetben az adózó kérheti a NAV-tól a lezárt bevallási időszak és adónem tekintetében az ismételt ellenőrzés lefolytatását.
- Ha egyáltalán nem nyújtottunk be bevallást, annak pótlása nem minősül önellenőrzésnek.

3.1.3.4. Adó- és adóelőleg fizetés

Az adót a törvényben meghatározott esedékességkor annak kell megfizetni, akit arra jogszabály kötelez. Ha az adózó az esedékes adót nem fizette meg, és azt tőle nem lehet behajtani, az adó megfizetésére határozattal kötelezhető az adózó örököse (az örökrésze erejéig), a megajándékozottja; a kiskorú gyermek esetén a szülői felügyeletet gyakorló szülő, szülők; gazdálkodó szervezet esetén a rá vonatkozó jogszabály alapján helytállni köteles tag (részvényes), vezető tisztségviselő.

Az adót a jogszabályban meghatározott időpontban, az adóhatóság által megállapított adót a határozat véglegessé válásától számított tizenöt napon belül kell megfizetni.

3.2. táblázat: Az adók esedékessége

Adónem	Kötelezett	Fizetési határidő
A NAV-hoz teljesítendő befizetések		
szja-előleg	munkáltató, kifizető	a kifizetés hónapját követő hó 12-ig
	a természetes személy, ha nem kifizetőtől származó jövedelmet szerzett, egyéni vállalkozó, mezőgazdasági őstermelő	negyedévenként, a negyedévet követő hó 12-ig
szja	kifizető az általa levont személyi jövedelemadót	a levonást követő hó 12-ig
	magánszemély	adóévet követő év május 20-ig
	vállalkozási tevékenységet folytató természetes személy	adóévet követő év május 20-ig
tb-járulék	munkáltató, kifizető	a kifizetés hónapját követő hó 12-ig
	egyéni vállalkozó	vállalkozói jövedelem szerint adózó a tárgyhót követő hó 12-ig, átalányadózó a negyed-évet követő hó 12-ig
egészségügyi szolgáltatási járulék	nem biztosított természetes személy	a tárgyhót követő hónap 12-ig vagy a NAV által meghatározott időpontig
rehabilitációs hozzájárulás	munkáltató	a negyedévet követő hó 20-ig, a befizetett előlegek és az éves hozzájárulás különbözetét az adóévet követő év február 25-ig
áfa	havi bevalló	a tárgyhót követő hó 20-ig
	negyedéves bevalló	a tárgynegyedévet követő hó 20-ig
	éves bevalló	a tárgyévet követő év február 25-ig

Adónem	Kötelezett	Fizetési határidő
társasági adó előlege	havi előlegfizető	az adóbevallás esedékességét követő második naptári hónap első napjával kezdődő 12 hónapos időszakra havonta a tárgyhónapot követő hó 20-áig
	negyedéves előlegfizető	az adóbevallás esedékességét követő második naptári hónap első napjával kezdődő 12 hónapos időszakra negyedévente, a negyedévet követő hó 20-ig
társasági adó	különbözet rendezése	az adóévet követő év ötödik hónap utolsó napjáig (május 31.)
játékadó	a szerencsejáték szervezője	tárgyhót követő hó 20-ig
belföldi gépjárművek adója	az év első napján a gépjármű üzemeltetője, ennek hiányában tulajdonosa	két egyenlő részletben március 15-ig, valamint szeptember 15-ig
Az önkormányzati adóhatósághoz teljesítendő befizetések		
helyi iparűzési adó	iparűzési tevékenységet folytató vállalkozó	előleg az adóbevallás esedékességét követő második naptári hónap első napjával kezdődő 12 hónapos időszakra két részletben, az adóelőlegfizetési időszak harmadik és kilencedik hónapjának 15. napjáig (naptári évvel megegyező üzleti évnél március 15-ig és szeptember 15-ig), a különbözet rendezése adóévet követő év ötödik hónap utolsó napjáig (május 31-ig); egyszerűsített adóalap-megállapítás esetén egy összegben a megelőző évre vonatkozó bevallás benyújtásával egyidejűleg

Adónem	Kötelezett	Fizetési határidő
idegenforgalmi adó	adóbeszedésre kötelezett	az adóbevallás benyújtására nyitva álló határnapig
épitményadó, telekadó, magánszemély kommunális adója	a Helyi adó tv. alapján meghatározott adóalany	két egyenlő részletben március 15-ig, valamint szeptember 15-ig

Forrás: Art. 3. számú melléklet, a Tbj., a Gjt., valamint a Helyi adó tv. alapján saját szerkesztés

Valamennyi adót a NAV által közzétett saját bankszámla számára kell befizetni. Az adó megfizetésének időpontja az a nap, amikor az adózó bankszámláját a bank megterhelte, pénzforgalmi számlával nem rendelkező adózó esetében pedig az a nap, amikor az adót a pénzüintézet vagy az adóhatóság pénztárába befizették, illetve postára adták. Minden más esetben az adó megfizetésének időpontja az a nap, amikor az adóhatóság által megjelölt számlán a befizetést jóváírják.

Az állami adó- és vámhatóságnál nyilvántartott adót, vagy egyéb fizetési kötelezettséget és a költségvetési támogatást **ezer forintra kerekítve** kell megfizetni, mely alól kivételt képez a természetes személy által fizetett szja, különadó, egyszerűsített közteherviselési hozzájárulás, szociális hozzájárulási adó, járulék, egészségügyi szolgáltatási járulék, az illeték, a cégautóadó, a belföldi gépjárművek adója, az egyszerűsített foglalkoztatással összefüggésben fizetendő összeg, valamint a vámhatóság által kiszabott vámok. A cégautóadót és a belföldi gépjárművek adóját kerekítés nélkül forintban kell megfizetni. A Tbj. és az Efo tv. alapján fizetendő közterhek kivételével az adózónak az ezer forintot el nem érő adóját nem kell megfizetnie, és az adóhatóság az ezer forintot el nem érő adó-visszatérítést, -visszaigénylést nem utalja ki és nem tartja nyilván.

Ha a helyi adóban az esedékes adó összege az ezer forintot nem éri el, akkor azt az adózónak kizárólag akkor kell megfizetnie, amikor a meg nem fizetett és a jövőben esedékessé váló adó együttes összege az ezer forintot eléri.

Fontos információ, hogy mennyi idő alatt juthatunk az általunk visszaigényelni kívánt adóhoz, költségvetési támogatáshoz. Ha az adózót költségvetési támogatás illeti meg, akkor a hatóság az igény (bevallás) beérkezésének napjától, de legkorábban az esedékességtől számított **harminc napon belül**, a visszaigényelt általános forgalmi adót pedig **hetvenöt napon belül** kell, hogy **kiutalja** (általános szabály, az ettől eltérő eseteket lásd: 3.1.4.3. fejezet az adózói minősítési eljárásról). Az **áfát** a bevallás beérkezésének napjától, de legkorábban az esedékességtől számított **harminc napon belül**, vagy ha a visszaigényelhető adó összege az 1 millió forintot meghaladja, akkor **negyvenöt napon belül** kell kiutalnia a hivatalnak, ha

- 1) az adózó a kiutalási igényét nem a felszámolást (egyszerűsített felszámolást) vagy a végelszámolást (egyszerűsített végelszámolást) lezáró adóbevallásban terjeszti elő,
- 2) az általános forgalmi adó áthárítására jogalapot teremtő minden ügylet számlában feltüntetett ellenértékének adót is tartalmazó összegét a bevallás benyújtásának napjáig teljes mértékben megfizette vagy tartozása egészében más módon megszűnt,
- 3) és a 2. feltétel fennállásáról az adózó a bevallásában nyilatkozik²³.

Az adóhatóság a természetes személy jövedelemadó-bevallásában feltüntetett visszatérítendő adót, illetve költségvetési támogatást az igény (bevallás) beérkezésétől számított harminc napon belül, de legkorábban az adóévet követő év március elsejétől utalja ki. Ha a költségvetési támogatást az

---

²³ Art. 64. §

adóhatóság állapítja meg, a kiutalást az erről szóló határozat véglegessé válásától számított harminc napon belül kell teljesíteni.

Az adóhatóság szükséges esetben élhet a visszatartási joggal²⁴, vagyis, ha az adózó nem fizeti ki a NAV felé fennálló tartozását, akkor a nála nyilvántartott tartozás összegéig a hivatal visszatarthatja az adózónak járó bármilyen költségvetési támogatás vagy adó visszatérítés összegét.

A **visszatartási jog** azt jelenti, hogy a NAV az adózót megillető költségvetési támogatást (adó-visszaigénylést, adó-visszatérítést), az általa nyilvántartott adó- és vámtartozás, adók módjára behajtandó köztartozás, az általános közigazgatási rendtartás alapján behajtandó köztartozás, illetve önkormányzati adóhatóság megkeresésében közölt - önkormányzati adóhatóságot megillető - tartozás összegéig visszatarthatja, és ezzel ennek erejéig a tartozás megfizetettnek minősül.

A visszatartási jog gyakorlásáról az adóhatóság végzésben értesíti az adózót, mely ellen fellebbezési lehetőség nincs. Az adózó kérelmet nyújthat be az adóhatósághoz, ha a költségvetési támogatás (visszaigénylés, visszatérítés) elmaradása az adózó gazdálkodási tevékenységét ellehetetlenítené, illetve, ha a természetes személy adózó esetében a támogatás elmaradása a saját és a vele együtt élő hozzátartozója megélhetését súlyosan veszélyeztetné. Ebben az esetben a NAV a kérelem valóságtartalmának ellenőrzése után a visszatartási jogának gyakorlását mellőzheti.

---

²⁴ Art. 76. §

3.1.3.5. Bizonylat kiállítás és megőrzés, nyilvántartás vezetése (könyvvezetés)²⁵

A jogszabályban előírt bizonylatot, könyvet, nyilvántartást - ideértve a gépi adathordozón rögzített elektronikus adatokat, információkat is - úgy kell kiállítani, illetve vezetni, hogy az az adó alapjának, az adó összegének, a mentességnek, a kedvezménynek, a költségvetési támogatás alapjának és összegének, továbbá ezek megfizetésének, illetve igénybevételének megállapítására, ellenőrzésére alkalmas legyen. Az iratok őrzésének helyét az adóhatósághoz be kell jelenteni. Ha az iratokat a könyvelés, feldolgozás időtartamára más helyre szállítjuk, az adóhatóság felhívására három munkanapon belül be kell tudnunk mutatni őket. Ha az adózó a bizonylatot, könyvet, nyilvántartást online hozzáférést biztosítva, elektronikusan őrzi meg, köteles ellenőrzés esetén az adóhatóság részére az elektronikus hozzáférést, letöltést biztosítani. A természetes személy az iratait maga köteles megőrizni. A természetes személy halála esetén az iratokat a vele közös háztartásban élt hozzátartozója, ennek hiányában az örököse köteles az állami vagy az önkormányzati adóhatósághoz továbbítani.

Az iratokat az adózónak a nyilvántartás módjától függetlenül az adó megállapításához való jog **elévüléséig**, a halasztott adó esetén a halasztott adó esedékessége naptári évének utolsó napjától számított öt évig kell megőriznie.

Elévülés: az adó megállapításához való jog annak a naptári évnek az utolsó napjától számított öt év elteltével évül el, amelyben az adóról bevallást, adatbejelentést, bejelentést kellett volna tenni, illetve bevallás, adatbejelentés, bejelentés hiányában az adót meg kellett volna fizetni²⁶.

---

²⁵ Art. 78. §

²⁶ Art. 202-203. §

Mintapélda:

Állapítsuk meg, hogy a 2022. IV. negyedévre vonatkozó áfabevallás mikor évül el!

Megoldás:

A 2022. IV. negyedévre vonatkozó áfabevallást a bevallási kötelezettségnél tárgyaltak alapján a negyedévet követő hónap 20. napjáig, vagyis 2023. január 20-ig kell benyújtani és az adót megfizetni. Ennek az évnak az utolsó napjától, vagyis 2023. december 31-től kell elkezdenünk számolni az elévülés 5 évét, tehát 2028. december 31-én évül el az áfa megállapításához való jog, eddig kell megőrizni a bevallás alapjául szolgáló iratokat.

Ha az adóhiány a bíróság által jogerősen megállapított csalás, bűncselekmény eredménye, az adó megállapításához való jog nem évül el mindaddig, amíg a bűncselekmény büntethetősége el nem évül, tehát az ügyhöz kapcsolódó iratokat is tovább kell megőrizni.

Adóhiány: az adózó terhére megállapított adókülönbözet, önadózás esetén csak akkor, ha az adókülönbözetet az esedékesség időpontjáig nem fizették meg, illetve a költségvetési támogatást igénybe vették.

Új eljárás²⁷ lefolytatása esetén az adó megállapításához való jog elévülése egy alkalommal tizenkettő hónappal meghosszabbodik.

Ha a kettős adóztatás elkerüléséről szóló egyezmények hatálya alá tartozó jövedelem vagy vagyon kapcsán merült fel adókötelezettség, akkor a

---

²⁷ Új eljárás lefolytatását rendelheti el az Art. 203. § (7) alapján:

- a felettes adóhatóság a másodfokú eljárás keretében,
- a felettes adóhatóság, az adópolitikáért felelős miniszter vagy az állami adó- és vámhatóságot irányító miniszter felügyeleti intézkedés keretében, vagy
- az adóhatósági határozat ellen indított közigazgatási perben a bíróság.

megállapításához kapcsolódó iratokat az adózónak a nyilvántartás módjától függetlenül annak a naptári évnek az utolsó napjától számított tíz évig kell megőriznie, amelyben az adóról bevallást, adatbejelentést, bejelentést kellett volna tenni, illetve ezek hiányában az adót meg kellett volna fizetni.

A Számv. tv. alá tartozó gazdálkodók az üzleti évről készített beszámolót, az üzleti jelentést, valamint az azokat alátámasztó leltárt, értékelést, főkönyvi kivonatot, továbbá a naplófőkönyvet, vagy más, a törvény követelményeinek megfelelő nyilvántartást, a könyvviteli elszámolást alátámasztó számviteli bizonylatokat (ideértve a főkönyvi számlákat, az analitikus, illetve részletező nyilvántartásokat is) olvasható formában, visszakereshető módon legalább 8 évig kötelesek megőrizni²⁸.

A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény alapján a foglalkoztató köteles a biztosítási jogviszonnyal kapcsolatosan felmerült valamennyi munkaügyi és társadalombiztosítási iratot a biztosítottjára, volt biztosítottjára irányadó öregségi nyugdíjkorhatár betöltését követő öt évig megőrizni. *Például* egy 2000-ben született foglalkoztatottra vonatkozóan a munkaadója 2070-ig köteles megőrizni az iratokat, feltéve, hogy a munkavállaló 65 éves korában vonul nyugdíjba. Ha a munkáltató jogutód nélkül megszűnik, akkor is fennáll az iratok megőrzésének kötelezettsége.

3.1.3.6. Adatszolgáltatás

Az Art. az adózókon kívül más személyek, szervezetek számára is előír adatszolgáltatási kötelezettséget, melyek az adóhatóság minél széleskörűbb információellátottságát hivatottak biztosítani. Az úgynevezett **kontrolladatszolgáltatások** segítségével ugyanis az adóhivatal egyrészt a magánszemély

---

²⁸ Számv. tv. 169. §

adóbevallásából, másrészt a kifizetők, más hatóságok vagy intézmények adatszolgáltatásaiból is információt nyer. A bevallásból és az adatszolgáltatásból származó adatok összevetésre kerülnek, ezáltal az esetleges eltérések, visszaélések gyorsan feltárhatók és megállapíthatók.

A törvény többek között az alábbi esetekben állapít meg adatszolgáltatási kötelezettséget:

- a kifizető: a föld bérbeadásából (földjáradékból) származó jövedelemről és a levont adóról;
- hitelintézet, pénzforgalmi szolgáltató: a pénzforgalmi számla megnyitásáról és megszüntetéséről;
- befektetési szolgáltató: az értékpapír adásvételi ügyletekről;
- az építésügyi hatóság: az általa kiadott használatbavétel tudomásulvételéről szóló hatósági bizonyítvány, használatbavételi, illetve véglegessé vált fennmaradási engedély kiállításáról;
- a közúti közlekedési nyilvántartási szerv: a járműnyilvántartásából a január 1-jei állapotnak megfelelő adatokról (mint *például* a gépjármű üzembentartójának, tulajdonosának neve, lakcíme, a gépjármű rendszáma, alvázszáma, a személygépjármű saját tömege, a gépjármű környezetvédelmi osztályba sorolása, az üzembentartó személyében bekövetkezett változás, a tulajdonosváltás időpontja stb.)
- a Központi Ügyfél-regisztrációs Nyilvántartás (továbbiakban: KÜNY) vezetéséért felelős szerv: az elektronikus azonosítási szolgáltatás igénybevétele érdekében regisztráló vagy regisztrációjukat megszüntető személyekről;

- az állami foglalkoztatási szerv: azon személyek adatairól, akiknél az álláskereső ellátás folyósítását az ellátásra való jogosultságot kizáró kereső tevékenység miatt szüntették meg;
- adókedvezményre jogosító igazolást kiállító szerv: a kedvezmény igénybevételére jogosító igazolás tartalmáról, amelynek alapján a természetes személy adókedvezmény (adómentesség) igénybevételére jogosult;
- az önkormányzat jegyzője: az önkormányzat illetékességi területén, a korrigált forgalmi érték szerinti adóztatás esetén az 500 millió forint forgalmi értéket elérő ingatlannal, alapterület szerinti adóztatás esetén az 1 000 m²-t elérő épülettel, illetve 10 000 m²-t elérő telekkel rendelkező külföldön bejegyzett szervezetek tagjairól (tulajdonosairól), illetve az egyes tagok részesedésének arányáról;
- a Magyar Államkincstár: a családi pótlékban, illetve a rokkantsági járadékban, a fogyatékosági támogatásban részesülő természetes személy adatairól;
- a hagyatéki leltározásra illetékes önkormányzati jegyző: az adóhatóság megkeresésére adatot szolgáltat a hagyatéki leltár készítésének tényéről, a hagyatéki eljárást lefolytató közjegyző nevééről és székhelyéről, valamint a rendelkezésére álló hozzátartozói adatokról (név, cím).
- a nyugdíjat folyósító szerv: az Európai Unió más tagállamában illetőséggel rendelkező személy részére kifizetett nyugellátás adóévi összegéről;
- a mezőgazdasági és vidékfejlesztési támogatási szerv: az általa kifizetett támogatás jogcíméről, összegéről.

Láthatjuk, hogy az adóhatóságokhoz beérkező adatok köre rendkívül széles, és a fenti felsorolás még csak nem is teljeskörű. Természetesen az adóhatóság közvetlen megkereséssel is adatokhoz juthat, *például* a tényállás tisztázása, az ellenőrzés lefolytatása érdekében is megkereshet társhatóságokat, más szervezeteket adatok, információk beszerzése céljából. Az így létrejövő adatvagyon képezi a kockázatelemzési rendszer egyik pillérét, mely a NAV gyors és egyre pontosabb ellenőrzésre történő kiválasztási folyamatának alapja.

3.1.3.7. Az elektronikus közúti áruforgalom ellenőrző rendszerhez (EKÁER) kapcsolódó kötelezettségek

Az Elektronikus Közúti Áruforgalom Ellenőrző Rendszer (a továbbiakban: EKÁER) 2015-ben került bevezetésre abból a célból, hogy az áruk valós útja nyomon követhető legyen, ezáltal a korábban nagy számban előforduló, különösen a határokon is átnyúló áfacsalások felderíthetővé váljanak. Az EKÁER bevezetésének háttérében tehát a gazdaság fehéritése és a központi költségvetés bevételeinek növelése állt, de a rendszer egyéb célokat is szolgál, mint *például* a hamisítások elleni fellépést, az unión belül a határellenőrzés hiányában az áruk útjának nyomon követését, illetve az élelmiszerbiztonság javítását (Veress, 2022).

EKÁER: a NAV által működtetett Elektronikus Közúti Áruforgalom Ellenőrző Rendszer az Európai Unió valamely más tagállamából Magyarország területére, Magyarország területéről az Unió valamely más tagállamába irányuló, a termék közúti fuvarozásával, illetve a Magyarország területén belül megvalósuló, a termék közúti fuvarozásával összefüggő adókötelezettségek teljesítésének ellenőrzését szolgáló online rendszer.

Az ún. bejelentésköteles termékek gépjárművel végzett, közúti fuvarozással járó közösségen belüli beszerzését, az unió más országába történő értékesítését,

a termékeknek az egyéb célú behozatalát és kivitelét, valamint a belföldi értékesítések közül a nem közvetlenül a végfelhasználó részére történő első, általános forgalmi adóköteles értékesítést kell bejelenteni az EKÁER-en keresztül. A bejelentésköteles termékek körét az 51/2014. (XII.31.) NGM rendelet mellékleteiben találjuk. Az áfacsalással leginkább érintett termékek tartoznak ide. Ilyenek *például* a tej és tejtermékek, a különféle húsok, több zöldség és gyümölcs, a búzaliszt, a különféle étolajok, ruházati termékek széles köre stb. Belföldről az Európai Unió más tagállamába történő fuvarozás esetén a feladó, az Európai Unió tagállamába belföldre irányuló fuvarozás esetén a címzett, belföldi fuvarozás esetén pedig szintén a feladó köteles bejelentést tenni (Veress, 2022).

Amennyiben a fent definiált tevékenységet kívánjuk végezni, rendelkezniünk kell érvényes EKÁER számmal, illetve a meghatározott esetekben kockázati biztosítékot vagyunk kötelesek nyújtani.

3.1.3.8. Pénzforgalmi számlanyitás

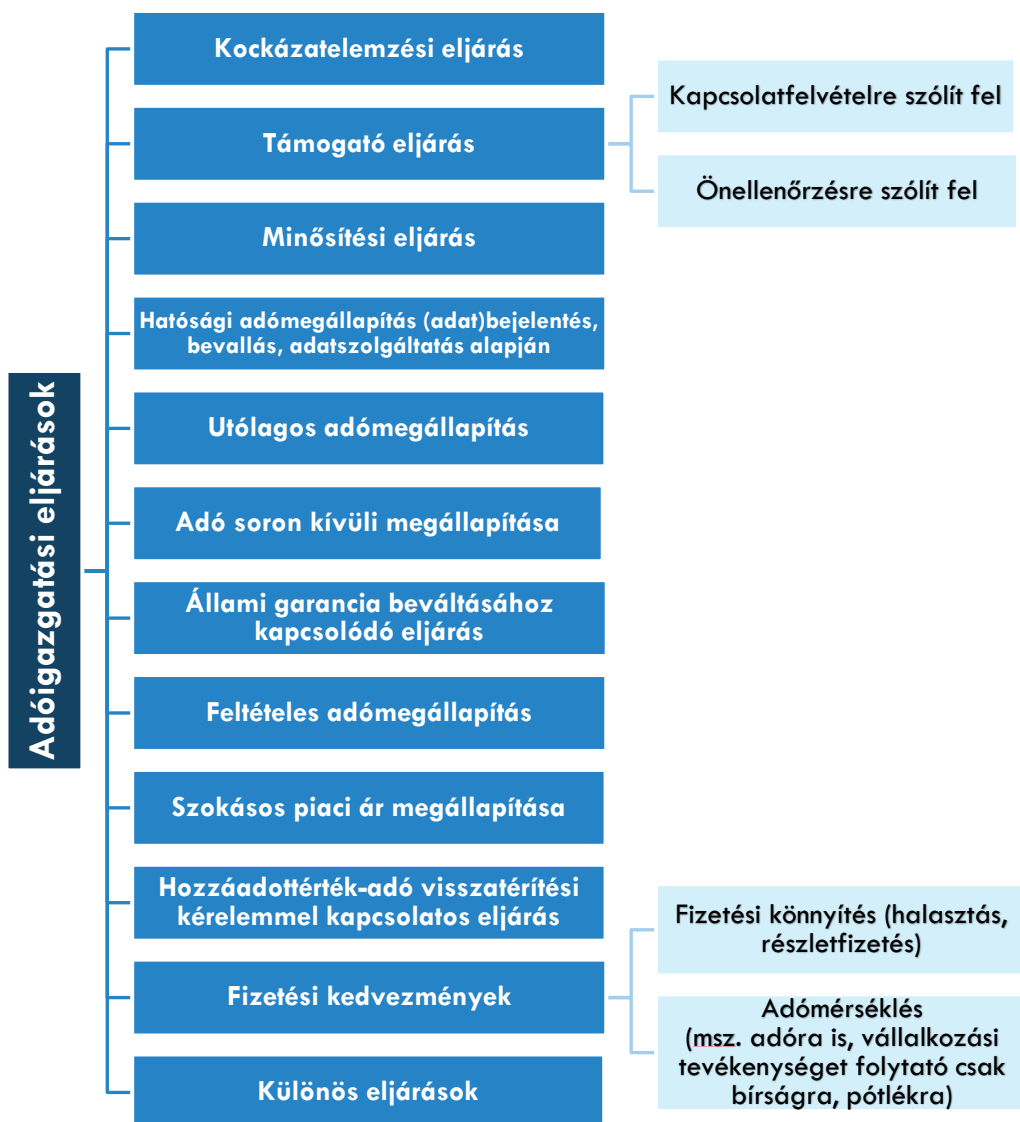
Pénzforgalmi számla nyitására kötelezettek²⁹ a gazdasági társaságok és az áfafizetésre kötelezett természetes személyek, egyéni vállalkozók. A pénzforgalmi számlát a nyitásra kötelezett adózónak az adószámának közlésétől számított 15 napon belül kell megnyitnia egy általa választott hitelintézetnél. A hitelintézet a pénzforgalmi számla számáról adatot szolgáltat a NAV-nak. A pénzforgalmi számla nyitására kötelezett adózó adóköteles tevékenysége keretében más, pénzforgalmi számlanyitásra kötelezett adózónak szerződésenként – áfával növelve – egy naptári hónapban legfeljebb 1,5 millió forint összegben fizethet ki készpénzt.

---

²⁹ Art. 114. §

3.1.4. Adóigazgatási eljárások

Az alábbiakban a hatóság által folytatott adóigazgatási eljárások közül tekintünk át néhányat a teljesség igénye nélkül (az adóigazgatási eljárások teljes körét lásd: 3.2. ábra).

3.2. ábra: Adóigazgatási eljárások

Forrás: Art. negyedik rész alapján saját szerkesztés

3.1.4.1. Kockázatelemzési eljárás

A kockázatelemzési eljárás célja a költségvetési bevételek biztosítása, a csalárd tevékenységek visszaszorítása, a tisztességes piaci szereplők védelme, vagyis végső soron a gazdaság fehéritése.

A kockázatelemzés során az adóhatóság a következő információforrásokra támaszkodik (Art. 136. §; Gyetvai, 2019):

1) Az adózók által, illetve az adózók működéséről szolgáltatott adatok:

- az adózó kapcsán benyújtott bevallások;
- adatszolgáltatások,
- adóhatósági nyilvántartások,
- kérelmek,
- online pénztárgép adatok,
- EKÁER adatok,
- online számla-adatszolgáltatás stb.

2) A NAV belső folyamatai során adózóval kapcsolatosan keletkező adatok:

- az adózónál, jogelődjénél, kapcsolt vállalkozásainál és a vele szerződéses kapcsolatban állt vagy álló adózónál korábban végzett ellenőrzések és egyéb helyszíni cselekmények során szerzett tapasztalatok,
- adófolyószámla,
- adózói minősítés,
- számított mutatók,

- kockázati információk (pl.: adatbányászat alapján kockázati besorolás).

3) Harmadik féltől származó adatok:

- társhatóságok adatai (Cégbíróság, bíróságok, Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala - KEKKH, Nemzeti Közlekedési Hatóság - NKH, Kormányhivatalok stb.)
- külföldi társhatóságok (VIES, SAVINGS, FATCA, vám adatsere stb.)
- pénzügyintézetek,
- nyilvánosan elérhető adatok.

A hatóság tehát meglehetősen széleskörű adatvagyonra támaszkodva végez kockázatelemzést, melynek során a fenti adatokat összegzi, kiértékeli, és megállapítja az esetleges kockázatokat. A feltárt kockázat súlyától függően a hatóság a legkisebb súlyú kockázatok, hibák esetében támogató eljárást indíthat, nagyobb mérvű mulasztás esetén az adózót ellenőrzésre kiválasztja, vagy bűncselekmény megelőzése, az adott bűncselekmény folytatásának megakadályozása érdekében tájékoztatja az állami adó- és vámhatóság bűnügyi szakterületét.

3.1.4.2. Támogató eljárás

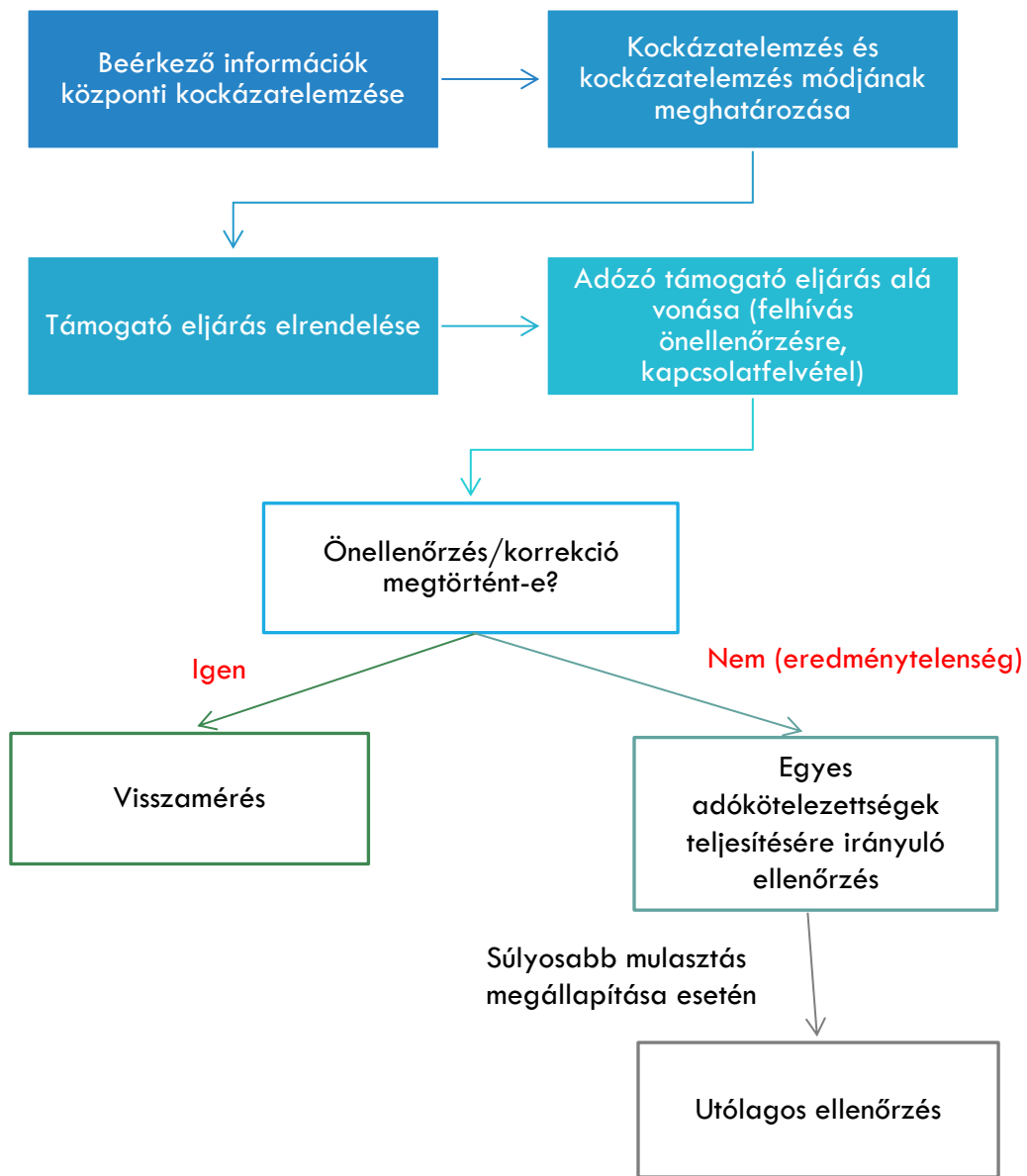
A támogató eljárás a NAV szolgáltató tevékenységéhez kapcsolódik, az önkéntes jogkövetés elősegítését szolgálja. Az eljárás megindítása a kockázatelemzés által feltárt, egyértelmű eltérésekre alapszik. Amennyiben az eltérés jellege, mértéke lehetővé teszi, a kockázatelemzést követő eljárási lépés a támogató eljárás kezdeményezése lesz, melynek célja, hogy az adózó ellenőrzés elrendelése nélkül, önként javítsa a fennálló hibát. Kisebb

mulasztások feltárása esetén indít támogató eljárást az adóhivatal, *például*, ha egy biztosító a kontroll adatszolgáltatás alapján adóköteles kifizetést teljesített, azonban az érintett magánszemély bevallásában nem található egyéb jogcímen szerzett jövedelem.

A támogató eljárásról szóló értesítő levélben a NAV tájékoztatja az adózót az általa feltárt eltérésről, problémáról, de megbízólevél nem kerül kiállításra, ellenőrzés nem indul, így a javítás elmaradásának közvetlen jogkövetkezménye sem lesz. A tájékoztatást követően az adózó szabadon dönthet arról, hogy a tájékoztatásban szereplők alapján javítja a bevallását, vagy nem tesz annak javítására lépéseket. Az eljárás előnye, hogy a javítást az adózó megteheti önállóan, de kérheti akár a revizorok segítségét is a rendezéshez.

A 3.3. ábra a támogató eljárás elrendelésének folyamatát szemlélteti. A támogató eljárás lefolytatására – a felhívás átvételétől számítva – harminc nap áll a hatóság rendelkezésére. Az eljárás jegyzőkönyvvel zárul, melyben rögzítik az eljárás eredményességét vagy eredménytelenségét. Eredményesen zárul a támogató eljárás, ha az adózó javítja az eltéréseket, vagy az eljárás során kiderül, hogy a feltárt anomália nem volt valós. Eredménytelen lesz az eljárás, ha az adózó nem ért egyet a feltárt eltérésekkel és nem korigálja a bevallását, illetve akkor is, ha nem veszi fel a kapcsolatot az adóhivatallal. Amennyiben a támogató eljárás eredménytelenül zárul, a hivatal ellenőrzés lefolytatását rendelheti el, így immáron bírság kilátásba helyezése mellett mindenképpen javítanunk kell a hibát.

Érdemes tehát nem figyelmen kívül hagyni a hivatal megkeresését, hiszen a támogató eljárás egy pozitív ösztönzés, bírság nélkül javítható a probléma. Konklúzióként levonható tehát, hogy érdemes kihasználni a támogató szándékot, és elvégezni a szükséges önellenőrzést, megtenni a NAV által kért intézkedéseket a hiba orvoslása érdekében.

3.3. ábra: Támogató eljárás

Forrás: NAV (2019) alapján saját szerkesztés

Esetpélda:

A NAV kockázatelemzés útján feltárta, hogy az adózó online pénztárgépe nem küld adatokat a NAV felé. Támogató eljárás keretében az adózót a pénztárgép ellenőrzésére kérte. Az adózó jelezte, hogy a pénztárgép folyamatosan használatban van, a működésében változást nem észleltek. A pénztárgép átvizsgálására kikerkező szakember megállapította, hogy a pénztárgép üzemel, működésében problémát nem talált, a pénztárgépnaplóba bejegyzésre került a vizsgálat eredménye, melyet az adózó a NAV részére megküldött. A pénztárgép használata folytatódott, de az adatok továbbra sem érkeztek meg a NAV felé. A szerelő ismételten kikerkezett a társasághoz, ezúttal azonban magával vitte a pénztárgépet átvizsgálásra. A pénztárgép felől a mozgás következtében azonnal megindult az adatforgalom a NAV felé. A problémát az internetkapcsolat jelentette, a gép ugyanis a régi helyén nem tudott csatlakozni a hálózatra, mely az áthelyezésével megoldódott. Az adózó végig együttműködött a hivatal munkatársaival, a támogató eljárás segítségével ellenőrzés lefolytatása nélkül sikerült orvosolni a problémát.

3.1.4.3. Minősítési eljárás

Az adózói minősítés célja, hogy az adókötelezettségeiket önként és határidőben teljesítő adózók bizonyos, törvényben rögzített előnyöket élvezzenek, míg a nem jogkövető adózók szigorúbb megítélés alá essenek. Ennek keretében a NAV negyedévenként megvizsgálja, hogy a cégjegyzékbe bejegyzett adózók megfelelnek-e a megbízható adózókra, illetve a kockázatos adózókra vonatkozó feltételeknek. A vizsgálat eredményeként az adózók megbízható vagy kockázatos minősítést kapnak. Arra az adózóra, aki egyik kategóriába

sem sorolható, az általános eljárásjogi szabályok vonatkoznak³⁰. Az első minősítés eredményéről a NAV az adózót elektronikusan értesíti, amennyiben a minősítés nem változik, a NAV az értesítést mellőzi.

3.3. táblázat: Az adózói minősítés feltételei és következményei

Megbízható minősítés feltételei	
Az együttes feltételek mindegyikének meg kell felelni:	
1.	legalább 3 éve folyamatosan működik, vagy legalább 3 éve áfaregisztrált adóalanynak minősül
2.	a tárgyévben és az azt megelőző 5 évben a NAV által az adózó terhére megállapított összes adókülönbözlet nem haladta meg az adózó tárgyévre megállapított adóteljesítményének 3%-át (az adózó terhére megállapított összes adókülönbözletet csökkenteni kell a tárgyévben és az azt megelőző 5 évben a NAV által az adózó javára megállapított összes adókülönbözlettel)
3.	a tárgyévben és az azt megelőző 4 évben a NAV nem indított ellene végrehajtási eljárást, ide nem értve az átvezetést és a visszatartási jog gyakorlását
4.	a tárgyévben és az azt megelőző 5 évben nem állt és nem áll csőd-, felszámolási, illetve kényszertörlési eljárás alatt
5.	nem rendelkezik 500 000 forintot meghaladó nettó adótartozással
6.	a tárgyévben és az azt megelőző 5 évben nem állt és nem áll adószámtörlesztés hatálya alatt
7.	a terhére a NAV által kiszabott, a tárgyévet megelőző két évben esedékessé vált mulasztási bírság – ideértve a jövedéki bírságot is – összege nem haladta meg az adózó tárgyévre megállapított adóteljesítményének 1%-át
8.	nem minősül kockázatos adózónak
9.	a tárgyévre vonatkozó adóteljesítménye pozitív
Kiegészítő feltételek:	
1.	A csoportos adóalany akkor minősül megbízhatónak, ha minden tagja megbízható.
2.	A nyilvánosan működő részvénytársaság akkor is megbízható adózónak minősül, ha három évnél kevesebb ideje működik, de a többi kritériumnak megfelel.

³⁰ Az adózói minősítéssel részletesen a NAV 71. információs füzeté foglalkozik.

A megbízható minősítés előnyei	
1.	<p>Rövidebb ellenőrzési határidő:</p> <p>A NAV által végzett ellenőrzés időtartama nem haladhatja meg a 180 napot, ha az adózó ezen időtartamon belül folyamatosan megbízható adózónak minősül.</p>
2.	<p>Alacsonyabb mulasztási bírság:</p> <p>A kiszabható mulasztási, illetve jövedéki bírság felső határa, ha az adózó a jogszabálysértés elkövetésének vagy feltárásának időpontjában megbízható adózónak minősült, az egyébként kiszabható mulasztási, illetve jövedéki bírság felső határának az 50 %-a, rögzített bírságösszeg vagy bírságmérték esetén a kiszabható bírság mértéke az egyébként irányadó bírság 50 %-a.</p>
3.	<p>Alacsonyabb adóbírság:</p> <p>Az adóbírság, ha az adózó az adóellenőrzés alá vont adómegállapítási időszak egészében vagy az adóellenőrzés megállapításairól szóló jegyzőkönyv keltének időpontjában megbízható adózónak minősült, az általános szabályok szerint kiszabható adóbírság 50 %-a, azaz az adóhiány 25 %-a, az általános 50 %-os mérték helyett.</p>
4.	<p>Rövidebb kiutalási határidő:</p> <p>A megbízható adózó által visszaigényelt áfát a NAV 30 napon belül utalja ki, kivéve a megbízható nyilvánosan működő részvénytársaság által visszaigényelt áfát, melyet 20 napon belül utal ki.</p>
5.	<p>Automatikus fizetési könnyítés:</p> <p>A megbízható adózóknak lehetősége van arra, hogy ha – az erre irányuló kérelem elbírálásának időpontjában – a kérelmező nettó módon számított adótartozása nem haladja meg a 3 millió forintot, a tartozásra évente egy alkalommal 12 havi pótlékmentes fizetési könnyítést kérjen.</p>
Kockázatos minősítés feltételei	
Ha a feltételek legalább egyike fennáll:	
1.	szerepel a <i>nagy összegű adóhiánnyal rendelkező</i> adózók közzétételi listáján, melyre akkor kerülhet sor, ha nem fizeti meg az előző negyedév során véglegessé vált határozatban a terhére megállapított – természetes személyek esetében tízmillió forintot, más adózók esetében százmillió forintot meghaladó összegű – adóhiányt a határozatban megállapított fizetési határidőig, azaz az esedékességig, vagyis a határozat véglegessé válásától számított 15 napon belül
2.	szerepel a <i>nagy összegű adótartozással rendelkező</i> adózók közzétételi listáján, melyre akkor kerülhet sor, ha az adózónak a 180 napon

	keresztül folyamatosan fennálló, a NAV-nál nyilvántartott, túlfizetéssel csökkentett adótartozása összességében számítva meghaladja a százmillió forintot, természetes személy esetében pedig nettó módon számítva meghaladja a tízmillió forintot
3.	szerepel a <i>be nem jelentett alkalmazottat foglalkoztató</i> adózók közzétételi listáján, melyre akkor kerülhet sor, ha végleges és végrehajtható közigazgatási vagy jogerős bírósági határozat megállapította, hogy az adózó nem tett eleget a munkaviszony létesítésével összefüggő bejelentési kötelezettségének.
4.	egy éven belül a NAV <i>ismételt üzletlezárás</i> intézkedést alkalmazott vele szemben
5.	<i>kényszertörlési eljárás</i> alatt áll
6.	a tárgyévben és az azt megelőző 5 évben a NAV által az adózó terhére megállapított összes <i>adókülönb</i> meghaladja az adózó tárgyévben megállapított adóteljesítményének 70%-át (az adózó terhére megállapított összes adókülönböt csökkenteni kell a tárgyévben és az azt megelőző 5 évben a NAV által az adózó javára megállapított összes adókülönbözettel)
7.	a terhére a NAV által kiszabott, a tárgyévet megelőző 2 évben esedékessé vált <i>mulasztási bírság</i> – ideértve a jövedéki bírságot is – összege meghaladja az adózó tárgyévben megállapított adóteljesítményének 70%-át
8.	székhelye <i>székhelyszolgáltatóhoz van bejegyezve</i> , és az adóigazgatási eljárás akadályozása miatt véglegessé vált döntésben eljárási bírságot szabtak ki terhére a tárgyévben vagy az azt megelőző 3 évben
Kiegészítő feltételek:	
1.	Kockázatos az a <i>csoportos adóalany</i> , melynek legalább egy tagja kockázatosnak minősül.
A kockázatos minősítés hátrányai	
1.	Hosszabb ellenőrzési határidő: Kockázatos adózóknál az általános ellenőrzési határidők 60 nappal meghosszabbodnak akkor, ha az adózó az ellenőrzés alá vont időszakban, illetve annak egy részében, vagy az ellenőrzés időtartama alatt, illetve annak egy részében kockázatos adózónak minősül.
2.	Hosszabb kiutalási határidő: Az áfa kiutalásának határideje kockázatos adózóknál 75 nap és nem alkalmazhatók az áfa kiutalására az Art. 64. § (3) szerinti kedvezőbb határidők.
3.	Emelt összegű késedelmi pótlék:

	A késedelmi pótlék megállapítása időpontjában kockázatosnak minősülő adózóknál a NAV által az adóellenőrzéskor feltárt adókülönbözlet után felszámított késedelmi pótlék mértéke minden naptári nap után az általános szabályok alapján számított késedelmi pótlék 150%-ának 365-öd része.
4.	A késedelmi pótlék megállapításának rögzített kezdő időpontja: A késedelmi pótlék megállapítása időpontjában kockázatosnak minősülő adózónál nincs lehetőség a késedelmi pótlék összegének méltányossági alapú mérséklésére, vagyis az adózó terhére adóhiányt megállapító határozatban a NAV nem állapíthat meg későbbi időpontot a pótlékfizetés kezdő napjaként, mint az adó esedékességének, illetve a költségvetési támogatás igénybevételének a napja.
5.	Nem mellőzhető bírságolás: Ha az adózó a jogszabálysértés elkövetésének időpontjában vagy a jogszabálysértés feltárásának, illetve az ellenőrzés megállapításairól szóló jegyzőkönyv keltének időpontjában kockázatos adózónak minősült, az adóbírság és mulasztási bírság kiszabása nem mellőzhető.
6.	Minimum bírság: A kiszabható adó- és mulasztási bírság legkisebb mértéke az egyébként kiszabható bírság felső határának a 30 %-a. Rögzített bírságösszeg vagy bírságmérték esetén a bírság mértéke az egyébként irányadó bírság 130 %-a.
7.	Emelt összegű bírságok: Ha az adózó a jogszabálysértés elkövetésének vagy a mulasztás jegyzőkönyvbe foglalásának időpontjában kockázatos adózónak minősült, a kiszabható mulasztási, illetve jövedéki bírság felső határa az általános szabályok szerint kiszabható bírság felső határának 150 %-a.
További hátrányok jövedéki szempontú tevékenységek esetén:	
8.	Nem alkalmazható a kedvezményes jövedéki biztosítéknyújtás- és csökkentés: A jövedéki szempontú tevékenységek folytatása esetén (például adóraktár engedélyes, jövedéki engedélyes kereskedő) a jövedéki biztosíték összege nem csökkenthető, illetve biztosíték-kezdmény nem alkalmazható, ha az adózó kockázatos minősítést kap.
9.	Jövedéki biztosíték-nyújtási kötelezettséghez kapcsolódó jogszabályi mentesség elvesztése: Ha az adózó egyszerűsített adóraktári engedélyes tevékenysége keretében saját előállítású csendes borból palackos erjesztésű

	habzóbort állít elő, tárol, de kockázatos minősítést kap, akkor a számára biztosított jövedéki biztosíték-nyújtási kötelezettség alóli mentesség nem alkalmazható.
10.	Nem engedélyezhető jövedéki szempontú kezességvállalás: A jövedéki adókockázatért vagy annak meghatározott részéért készfizető kezesség annak az adózónak engedélyezhető, aki nem minősül kockázatos adózónak.
11.	Jövedéki szempontú engedélyesi státuszba kerülés: Az adózó abban az esetben, ha kisüzemi bortermelői tevékenysége keretében palackos erjesztésű habzóbort állít elő, tárol, de kockázatos minősítést kap, akkor haladéktalanul egyszerűsített adóraktári engedély iránti kérelmet kell a NAV-nál előterjesztenie.

Forrás: NAV (2022d) és az Art. 150-162. § alapján saját szerkesztés

Láthatjuk, hogy a minősítési eljárás bevezetésével a törvényhozó célja egyértelműen a csalárd tevékenységek visszaszorítása, és ezzel egyidőben a jogkövető magatartást tanúsító adózók támogatása volt.

3.4. táblázat: Minősített adózók

Adózók minősítése	2021. III. negyedév			
	Cégjegyzékbe bejegyzett és áfaregisztrált adóalanyok	Az adózók aránya	Csoportos adóalanyok	Az adózók aránya
Minősített adózók	531 806		203	
ebből: megbízható minősítésű	265 468	49,92%	115	56,65%
kockázatos minősítésű	36 328	6,83%	6	2,96%
általános eljárási szabályok szerint működő	230 010	43,25%	82	40,39%

Forrás: NAV (2022f, 14. o.) alapján saját szerkesztés

A 3.4. táblázat az egyes minősítési kategóriákba tartozó adózók számát és arányát mutatja. Láthatjuk, hogy szerencsére csupán a cégjegyzékbe bejegyzett és áfaregisztrált adóalanyok 6,83%-a minősül kockázatosnak.

3.1.4.4. Adó soron kívüli megállapítása

Az adó soron kívüli megállapítása valamilyen rendkívüli helyzethez (*például* az adózó halálához, kivándorlási szándékához) kapcsolódó eljárás.

Az **adózó halála esetén** az adóhatóság az adót határozattal állapítja meg a rendelkezésére álló adatok alapján, jellemzően az adóévet követően. Amennyiben az adózó házastársa vagy örököse kérelmezi (*például* a hagyaték átadása miatt), az adót év közben is megállapítják. Ehhez szükség van arra, hogy a kérelmező az adó megállapításához szükséges iratokat, igazolásokat a hatóság rendelkezésére bocsássa. Az adóhatóság az örökös – a személyéről történő tudomásszerzést követően – örökrésze arányában külön határozatban kötelezi az adózót terhelő tartozás megfizetésére, illetve rendelkezik az adózót megillető költségvetési támogatás, adó-visszaigénylés, adó-visszatérítés örökös részére örökrésze arányában történő kiutalásáról, melyet a külön határozat véglegessé válásától számított harminc napon belül kell megfizetni, illetve kiutalni. Fontos kiemelni, hogy az örökös részére kiutalandó összeget az örökös terhelő tartozás összegéig az adóhatóság visszatarthatja. A tartozás megfizetésének elmaradása esetén végrehajtás csak a hagyaték tárgyaira, illetve azok hasznaira terjedhet ki, de ha a hagyaték tárgyai vagy annak hasznai már nincsenek az örökös birtokában, a végrehajtás az örökrésze erejéig az örökös egyéb vagyontárgyaira is folytatható. Ha az adózó örökös nélkül hal meg, a hagyaték az államra száll.

Az adóhatóság abban az esetben is határozattal állapítja meg év közben az adót, ha ezt **az ország területét a külföldi letelepedés szándékával** (várhatóan hosszú távon) **elhagyni kívánó adózó** kéri, ha az adóhatóságnál a külföldi bevándorlási célú vízumot bemutatja és az adómegállapításhoz szükséges igazolást mellékel. (Az adó megállapítása azonban nem jelenti azt, hogy az adózó a magyar nyilvántartásokból külföldi letelepedés céljából kijelentkezett, ezt ugyanis bármely járási hivatalnál vagy magyar külképviseleten tudja megtenni annak igazolása mellet, hogy Magyarországon köztartozása nincs.) A belföldön lakóhellyel, szokásos tartózkodási hellyel, székhellyel, telephellyel nem rendelkező adózó adóját az adóhatóság az adózó bejelentése alapján határozattal állapítja meg, ha az adózó az adóév végét megelőzően azzal a szándékkal hagyja el az ország területét, hogy az adóév során adóköteles tevékenység vagy jövedelemszerzés céljából vissza nem tér. Az ország területe elhagyásának időpontja előtt 30 nappal be kell jelenteni ennek tényét, valamint a bejelentéshez csatolni kell az adó megállapításához szükséges iratokat. Ha a bejelentés és az iratok csatolása a megállapított határidőn belül nem lehetséges, e kötelezettséget attól az időponttól számított 15 napon belül kell együttesen teljesíteni, amelytől az lehetségessé válik.

Az adóhatóság határozattal állapítja meg az adót, illetve az adóelőleget, ha a természetes személy a kifizető, illetve a munkáltató által megállapított adót vitatja, vagy az adóelőleg összegével kapcsolatban a **kifizető (munkáltató) és a természetes személy között vita van**.

3.1.4.5. Feltételes adómegállapítás

Az adózó kérelmezheti az adópolitikáért felelős minisztertől a kérelemben megjelölt adókötelezettségre vagy annak hiányára vonatkozóan az adókötelezettségének, vagy az adókötelezettség hiányának megállapítását.

Ennek feltétele, hogy az adózó az adó megállapításához szükséges iratokat, tényeket a minisztérium rendelkezésére bocsássa. Fontos eltérés tehát a korábban ismertetett eljárásokhoz képest, hogy a feltételes adómegállapítást nem a NAV, hanem az adópolitikáért felelős minisztérium végzi.

Feltételes adómegállapítást akkor érdemes kérelmeznie az adózónak, ha az ügylettel kapcsolatos adókötelezettsége nagy, és/vagy a jogszabályok alapján nem tudja egyértelműen eldönteni, hogyan kellene helyesen eljárnia. Az eljárás alkalmazása tehát mind az adózó, mind a hatóság számára kedvező helyzetet teremt, hiszen a NAV megkapja az ügylet kapcsán keletkező adóbevételt, az adózó pedig biztosítékot kap arra, hogy helyesen jár el.

A feltételes adómegállapításra irányuló kérelem elektronikus úton nyújtható be, mely díjköteles, a díj mértéke: 5 millió forint, a kérelem sürgősségi eljárásban történő elbírálása esetén 8 millió forint. A feltételes adómegállapításra irányuló kérelem elbírálásának ügyintézési határideje kilencven nap, amely egy alkalommal hatvan nappal meghosszabbítható. Sürgősségi eljárásban történő elbírálás esetén az ügyintézési határidő hatvan nap, amely harminc nappal meghosszabbítható.

Láthatjuk, hogy a feltételes adómegállapítás jelentős költséggel jár, azonban előfordulhat, jellemzően nagyobb vállalatok, nagy pénzüsségeket érintő tranzakciói esetén, hogy egy-egy speciális ügylet kapcsán nem biztosak az adókötelezettség megállapításának helyes módjában, a jogszabályokból nem tudják egyértelműen megállapítani a kötelezettségüket. Ha az adózó helyesen szeretne eljárni, és biztosítani kívánja, hogy egy esetleges ellenőrzés során az ügyletre vonatkozóan ne tárjanak fel hibát, jó megoldást kínál számára a fent bemutatott eljárás³¹.

---

³¹ A feltételes adómegállapításról bővebben lásd: Szabó Ildikó (2019)

Esetpélda:

A feltételes adómegállapításhoz kapcsolódik az Európai Unió Bírósága által 2020. június 18-án hozott ítélet egy állatok számára készült termékek webshopon keresztüli forgalmazásával foglalkozó lengyel cég, a KrakVet Marek Batko sp.k. és a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága között a termékek e társaság internetes oldalán keresztül Magyarországon lakóhellyel rendelkező vevők részére történő értékesítését terhelő hozzáadottérték-adó (héta = áfa) megfizetése miatt indult ügyben. A KrakVet, mivel kétségei merültek fel a tevékenységével összefüggésben felmerülő héa beszedésére joghatósággal rendelkező tagállam tekintetében, a székhelye szerinti illetékes adóhatósághoz fordult, hogy ez utóbbi foglaljon állást e tekintetben. A lengyel adóhatóság *feltételes adómegállapítás*ában a KrakVet ügyleteiről kimondta, hogy azok teljesítési helye Lengyelországban van, és hogy a társaságnak e tagállamban kell megfizetnie a héát. A magyar elsőfokú adóhatóság áfa adónemben bevallások utólagos vizsgálatára irányuló ellenőrzést folytatott le a KrakVetnél a Magyarországon végzett értékesítései kapcsán. Mivel a magyar adóhatóságnak kevés információ állt rendelkezésére a KrakVettel, illetve a társaság adózást érintő működésével kapcsolatban, annak megítélése, hogy e társaság áfaszempontról letelepedettnek minősül-e Magyarországon, nem volt számára lehetséges. Így a magyar elsőfokú adóhatóság megkereste a lengyel adóhatóságot az uniós jog által előírt adóügyi együttműködési szabályok alapján. A magyar elsőfokú adóhatóság végül a KrakVet terhére áfa adónemben adóhiánynak minősülő adókülönbözetet állapított meg, amely után adóbírságot szabott ki, és késedelmi pótlékot számított fel, valamint a magyar adóhatóságnál való bejelentkezési kötelezettségének elmulasztása miatt vele szemben mulasztási bírságot szabott ki. A KrakVet a lengyel adóhatóság *feltételes adómegállapítására* hivatkozva vitatta a magyar adóhatóság döntését. Az ügy végül az Európai Unió Bírósága

elé került, mely többek között megállapította, hogy „amennyiben az adóalany választhat kétféle ügylet között, nem köteles a magasabb összegű héa befizetésével járó ügyletet választani, hanem épp ellenkezőleg, joga van az üzleti tevékenység folytatásának legkevésbé adóztatott módját választani. Az adóalanyok így általában szabadon választhatják meg azt a szervezeti struktúrát, és azokat a szerződéses feltételeket, amelyeket a legmegfelelőbbnek ítélnék gazdasági tevékenységük végzéséhez és adóterhek csökkentéséhez.” Tehát a magyar adóhatóság részéről nem volt jogos adókijátszásnak minősíteni a lengyel cég ügyleteit.

A teljes ítélet a kúria honlapján olvasható:

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=227564&pageIndex=0&doclang=HU&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1681208>

3.1.4.6. Fizetési kedvezmények

Azok az adózók kaphatnak fizetési kedvezményt, akik fizetési kötelezettségeiket – a NAV által nyilvántartott adók, járulékok, pótlékok, bírságok és egyéb tartozások – valamilyen méltányolható gazdasági vagy személyes okból határidőre nem tudják teljesíteni (NAV, 2022b). A fizetési kedvezményeknek két típusát különböztetjük meg: a fizetési könnyítést és az adómérséklést.

A **fizetési könnyítés** jelenthet fizetési halasztást vagy részletfizetést. Fizetési könnyítés az adózó kérelmére az adóhatóságnál nyilvántartott adóra engedélyezhető. A fizetési könnyítés abban az esetben engedélyezhető, ha a fizetési nehézség a kérelmezőnek nem róható fel, vagy annak elkerülése érdekében úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben tőle elvárható, és átmeneti

jellegű, az adó későbbi megfizetése valószínűsíthető. Nem engedélyezhető fizetési könnyítés a természetes személyek jövedelemadójának előlegére és a levont jövedelemadóra, a beszedett adóra, a kifizető által a természetes személytől levont járulékra, illetve a csoportos adóalanyiság időszakában. Természetes személy esetében a fizetési könnyítés akkor is engedélyezhető, ha a kérelmező igazolja vagy valószínűsíti, hogy az adó azonnali vagy összegű megfizetése családi, jövedelmi, vagyoni és szociális körülményeire is tekintettel súlyos megterhelést jelent. Ha a fizetési könnyítés, adómérséklés iránti kérelmet benyújtó adózó a kérelem benyújtásakor megbízható adózónak minősül, a kérelmével egyidejűleg annak sürgősségi eljárásban történő elbírálására irányuló kérelmet is előterjeszthet. Sürgősségi eljárásban az ügyintézési határidő tizenöt nap.

Automatikus részletfizetési kedvezményt kérelmezhet a természetes személy adózó - ideértve a vállalkozási tevékenységet folytató és az áfa fizetésére kötelezett természetes személyt is - legfeljebb egymillió forint összegű adótartozásra évente egy alkalommal. Ebben az esetben a hatóság legfeljebb tizenkettő havi pótlékmentes részletfizetést engedélyez automatikusan, egyéb feltételek vizsgálata nélkül.

A vállalkozási tevékenységet nem folytató, általános forgalmi adó fizetésére nem kötelezett természetes személy - a bevallás benyújtására előírt határidőig - személyijövedelemadó-bevallásában nyilatkozhat úgy, hogy a bevallott, együttesen ötszázezer forintot meg nem haladó személyi jövedelemadó és szociális hozzájárulási adó-fizetési kötelezettségét pótlékmentes részletfizetés keretében, az esedékességtől számított legfeljebb tizenkettő hónapon keresztül, havonta egyenlő részletekben teljesíti.

Az **adómérséklést** természetes személy az adójára is, nem természetes személy csak pótlék- vagy bírságtartozásra kérelmezheti. Amennyiben az

adótartozás, valamint a bírság- vagy pótléktartozás megfizetése az adózó és a vele együtt élő hozzátartozók megélhetését súlyosan veszélyezteti, az adóhatóság a tartozást mérsékelheti vagy elengedheti. Ha a pótlék- és bírságtartozás megfizetése a vállalkozási tevékenységet folytató természetes személy, jogi személy vagy egyéb szervezet gazdálkodási tevékenységét ellehetetlenítené, kivételes méltányosságból a hatóság a tartozást mérsékelheti, vagy elengedheti. Csoportos adóalanyiság időszakában adómérséklés nem engedélyezhető.

3.1.5. Jogkövetkezmények

Ha az adózó az adókötelezettségeinek nem tesz eleget, vagy azokat nem a jogszabályban meghatározott előírásoknak megfelelően teljesíti, az adóhatóság részéről szankciókra számíthat.

A következő *pénzügyi* jogkövetkezményekkel szembesülhet az adózó:

- **Önellenőrzési pótlék:** ha az adózó az adót, a költségvetési támogatást az önellenőrzésre vonatkozó rendelkezések szerint, a hibáját saját maga, az ellenőrzés megkezdését megelőzően feltárva helyesbíti, önellenőrzési pótléket fizet. Az önellenőrzési pótlék napi mértékét három tizedesjegy pontossággal, a további tizedeseket elhagyva kell megállapítani.
- **Késedelmi pótlék:** az adó késedelmes megfizetése esetén az esedékesség napját követő naptól, a költségvetési támogatásnak az esedékesség előtt történő igénybevétele esetén az esedékesség napjáig késedelmi pótléket kell fizetni. A késedelmi pótlék napi mértékét három tizedesjegy pontossággal, a további tizedeseket elhagyva kell megállapítani.

- **Mulasztási bírság:** az előírt kötelezettségek hibás, hiányos, valótlan adattartalommal történő, vagy késedelmes teljesítése, illetve teljesítésének elmulasztása miatt mulasztási bírsággal sújthatja az adózót a hatóság.
- **Adóbírság:** adóhiány, illetve jogosulatlanul igénybe vett támogatás, adó-visszaigénylés, adó-visszatérítés esetén adóbírságot ró ki az adóhatóság. Amennyiben az adózó az utólagos adómegállapításról hozott elsőfokú határozat elleni fellebbezési jogáról lemond, és esedékességig a határozatban előírt adókülönbötetet megfizeti, mentesül a kiszabott adóbírság 50%-ának megfizetése alól (feltételes adóbírság kedvezmény).

A jogkövetkezmények mértékét szemlélteti a következő táblázat.

3.5. táblázat: Jogkövetkezmények

Jogkövetkezmény		Mértéke
Pénzügyi következmények	Önellenőrzési pótlék	jegybanki alapkamat
		ismételt önellenőrzés esetén a jegybanki alapkamat másfélszerese
	Késedelmi pótlék	jegybanki alapkamat + 5%
	Mulasztási bírság	természetes személy esetén 200 ezer forintig terjedhet
nem természetes személy esetén 500 ezer forintig terjedhet		
Adóbírság	főszabálytól eltérő speciális jogkövetkezmények	
	az adóhiány/jogosulatlan igénylés 50%-a, mely kivételes méltánylást érdemlő körülmények esetén mérsékelhető	
		az adóhiány/jogosulatlan igénylés 200%-a bevétel eltitkolás, hamis bizonylatok, továbbá a nyilvántartások megsemmisítése esetén.

Jogkövetkezmény		Mértéke
Nem pénzügyi	Intézkedések	lefoglalás
		üzletlezárás
		adószám-törlés

Forrás: saját szerkesztés

A mulasztási bírság mértéke a következő, a költségvetés érdekeit leginkább sértő, *speciális esetekben* meghaladhatja a fent ismertetett mértéket:

- *Számla-, nyugtakibocsátási kötelezettség, iratmegőrzési kötelezettség szabályainak megsértése:* egymillió forintig terjedő mulasztási bírság szabható ki. Nyomdai úton előállított számla, nyugta megőrzésének elmulasztása esetén, függetlenül attól, hogy a felhasználása ténylegesen megtörtént-e, a kiszabható mulasztási bírság összege természetes személy esetén kettőszázezer forint, nem természetes személy adózó esetében ötszázezer forint és a hiányzó számlák, illetve nyugták számának szorzata által meghatározott összegig terjedhet.
- *Be nem jelentett foglalkoztatottat alkalmaz/alkalmazott:* egymillió forintig terjedő mulasztási bírsággal sújtható.

Be nem jelentett foglalkoztatott: az adózó tevékenységében személyesen közreműködő természetes személy, akire vonatkozóan a munkáltató biztosított bejelentési kötelezettségének nem tett eleget.

Az adózó ötszázezer forintig terjedő mulasztási bírsággal sújtható, ha a foglalkoztatottra vonatkozó bejelentési kötelezettségét hibásan, hiányosan, illetve valótlan adattartalommal teljesíti.

- *A pénztárgép kötelező használatával, üzemeltetésével, kapcsolatos kötelezettségek megszegése:* természetes személyt ötszázezer forintig, nem természetes személyt egymillió forintig terjedő mulasztási bírsággal sújthatja az adóhivatal.
- *Igazolatlan eredetű áru forgalmazása:* az áru forgalmi értékének negyven százalékaig terjedő mulasztási bírság szabható ki.

Igazolatlan eredetű áru: mindaz az áru, anyag, amelyről az adózó az ellenőrzés időpontjában hiteles bizonylattal vagy bizonylat kiállításának alapjául szolgáló okirattal nem rendelkezik.

- *Adóköteles tevékenység folytatása adószám hiányában:* egymillió forintig terjedő mulasztási bírsággal szankcionálható.

A következő **nem pénzügyi intézkedéseket** hajthatja végre a hivatal a fenti szankciókon kívül:

- **Lefoglalás:** ha az adóhatóság adóköteles tevékenység adószám hiányában történő végzése miatt mulasztási bírságot szab ki, a bejelentés vagy cégbejegyzés nélkül folytatott tevékenység eszközét, termék-előállítás esetén annak eredményét, az árukészletet - a romlandó áru és az élő állat kivételével - a kiszabott bírság összegének mértékéig, annak biztosítékként lefoglalhatja, és erről a mulasztási bírságot kiszabó határozatban rendelkezik.
- **Áru hatósági felügyelet alá vonása:** ha a hatóság az ellenőrzése során az adózónál olyan árut talál, amelynek eredetéről, beszerzésének körülményeiről, tulajdonosának kilétéről vagy a rendeltetési hely megfelelőségéről a helyszíni ellenőrzés időpontjában hitelt érdemlő igazoló irat nem áll rendelkezésre, az árut - a romlandó áruk és az élő állatok kivételével - hatósági felügyelet alá vonja.

- **Üzletlezárás:** négy kiemelt *speciális esetben* rendelhet el üzletlezárást a hatóság: 1) be nem jelentett alkalmazott foglalkoztatása, 2) igazolatlan eredetű áru forgalmazása, 3) számla-, nyugtakibocsátás elmulasztása (ha az első ellenőrzéstől számított egy éven belül második alkalommal mulasztotta el a kötelezettségét), illetve 4) pénztárgép kötelező használatával és üzemeltetésével kapcsolatos kötelezettség megszegése esetén. Első alkalommal 12, a mulasztás ismételt elkövetése esetén a második alkalommal 30, és minden további alkalommal 60 napra zárják le az üzletet. (Ha az adózó tevékenységét más adózóval közös helyiségben folytatja, a lezárás csak a helyiségnek a kötelezettségét elmulasztó adózó által használt részeire vagy a tevékenység gyakorlásához használt tárgyaira vonatkozik). Az ismétlődésre vonatkozó szabályok nem alkalmazhatóak, ha két egymást követő ugyanolyan mulasztás között három év eltelt.
- **Adószám-törlés:** az állami adó- és vámhatóság az adószámot törli, ha
  - 1) az adózó a székhelyén nem található;
  - 2) postai úton két egymást követő alkalommal a címzett ismeretlensége miatt elérhetetlennek bizonyult;
  - 3) bejelentett székhelye nem valós cím;
  - 4) törvényes képviselőt a NAV-hoz annak felszólítása ellenére sem jelentette be;
  - 5) az adózó által bejelentett törvényes képviselőről hitelt érdemlően bebizonyosodik, hogy nem valós személy;
  - 6) jogosulatlanul igénybe vett költségvetési támogatás esetén, ha a visszafizetési kötelezettségének nem tesz eleget az adózó, akkor a támogató kezdeményezésére;

- 7) az adózó a NAV-hoz az áfáról teljesítendő összesítő nyilatkozat benyújtására vonatkozó, vagy a havi adó- és járulékbevallási kötelezettségének a törvényi határidőtől számított 365 napon belül felszólítás ellenére sem tesz eleget;
- 8) az adózó által bejelentett székhelyszolgáltató nem szerepel a székhelyszolgáltatók nyilvántartásában és az ilyen irányú tevékenység végzésére vonatkozó szándékát sem jelentette be, és az adózó az adóhatóság felhívása ellenére nem gondoskodott másik megfelelő székhely vagy székhelyszolgáltató bejelentéséről.

3.2. Az adóigazgatási szabályok

Az adóigazgatási rendtartásról szóló 2017. évi CLI. törvény (Air.) az adóeljárás kereteit, általános szabályait rögzítő törvény. Az adóeljárási szabályozás állandó, stabil magját alkotó rendelkezéseket tartalmazza. A törvény bevezetésével teljes körű, önálló adóigazgatási szabályozás jelent meg, melynek következtében az adóigazgatás – a korábbi gyakorlattal ellentétben – levált az általános közigazgatási rendtartásról.

Az Air. szabályozza:

- az adóeljárásban érvényesülő általános alapelveket;
- az adózó fogalmát és képviselőjét, az adóhatóságok fogalmát;
- az adóigazgatási eljárás általános szabályait;
- az ellenőrzéseket;
- a jogorvoslati lehetőségeket;
- az eljárási költségeket.

3.2.1. Az adóeljárás alapelvei

Az Air. rögzíti azokat az alapelveket, melyekre tekintettel kell eljárnia mind a hatóságnak, mind az adózónak, mind az eljárás egyéb résztvevőinek:

1) Törvényesség (legalitás) elve

Az adózó, az eljárás egyéb résztvevője és az adóhatóság e törvénynek és más jogszabályoknak megfelelően gyakorolhatja jogait és teljesíti kötelezettségeit.

2) Szakszerű és hatékony eljárás elve

Az adóhatóság a szakszerűség, a hatékonyság és a költségtakarékosság érdekében a lehető leggyorsabban köteles az eljárást lefolytatni, úgy, hogy az adózónak, az eljárás egyéb résztvevőjének és az adóhatóságnak a legkevesebb költséget okozza. Nem lehet tehát indokolatlanul évekig elnyújtani egy-egy ellenőrzést.

3) A megkülönböztetés és „részhajlás” tilalma

Az adóhatóság minden ügyben jóhiszeműen, megkülönböztetés nélkül, a jogszabályoknak megfelelően köteles eljárni és intézkedni. Vagyis az eljárás során valamennyi adózót egyforma elbánásban kell részesíteni nemétől, korától, végzettségétől, vallásától stb. függetlenül.

4) Egyedi elbírálás elve

Az adóhatóság az eljárás során az érintett ügyre vonatkozó tényeket veszi figyelembe, minden bizonyítékot súlyának megfelelően értékeli, döntését valósághű tényállásra alapozza.

5) Méltányos eljárás elve

Az adóhatóság köteles méltányosan eljárni, és ha a törvényben meghatározott feltételek fennállnak, az adótartozást mérsékeli, illetve fizetési könnyítést engedélyez.

6) Közérthetőség elve

Az adóigazgatási eljárásban az adózókkal való kapcsolattartás nyelvezetének egyszerűnek és közérthetőnek kell lennie.

7) Tájékoztatási kötelezettség, az adózói jogok gyakorlásának előmozdítása

Az adóhatóság az adózónak a jogszabályok megtartásához szükséges tájékoztatást megadja, az adóbevallás, az adóbefizetés rendjét vele megismerteti, az adózót jogainak érvényesítésére figyelmezteti.

8) A jóhiszemű eljárás követelménye, az együttműködési kötelezettség elve

Az adózó és az eljárás egyéb résztvevője köteles a jogait jóhiszeműen gyakorolni és elősegíteni az adóhatóság feladatainak végrehajtását. Az adózó és az eljárás egyéb résztvevője jóhiszeműségét az eljárásban vélelmezni kell. A rosszhiszeműség bizonyítása az adóhatóságot terheli.

3.2.2. Az adózó képvisellete

Az adózó helyett a törvényes képviselője, vagy az általa, illetve törvényes képviselője által meghatalmazott személy is eljárhat, kivéve, ha törvény előírja az adózó személyes eljárását.

Az adózó állandó meghatalmazottat bízhat meg az ügyeiben való eljárásra. Természetes személy bármely nagykorú személyt meghatalmazhat a képviselőjére.

Jogi személyt és egyéb szervezetet az alábbiak képviselhetnek:

- a képviselői jogosultságát igazoló nagykorú tag, foglalkoztatott,
- kamarai jogtanácsos, ügyvéd, ügyvédi iroda, európai közösségi jogász,
- nyilvántartásba vett adószakértő, nyilvántartásba vett okleveles adószakértő, nyilvántartásba vett adótanácsadó, könyvvizsgáló, könyvelő,
- számviteli, könyvviteli szolgáltatásra vagy adótanácsadásra jogosult gazdasági társaság, törvényes vagy szervezeti képviselője, foglalkoztatottja, tagja.

Ha nem szeretnénk állandó jellegű meghatalmazást adni, eseti meghatalmazásra is van lehetőség, mely csak a meghatalmazásban meghatározott eljárás során (teljeskörűen) vagy bizonyos eljárási cselekmény(ek) tekintetében (korlátozottan) jogosítja fel a meghatalmazottat képviselőre. Ha a meghatalmazásból más nem tűnik ki, az kiterjed az eljárással kapcsolatos valamennyi nyilatkozatra és cselekményre.

A teljes körű, azaz a teljes adóigazgatási eljárásra adott meghatalmazás alapján a meghatalmazott az adóhatósági eljárás végleges lezárásáig jogosult eljárni, így *például*, ha az eljárás jegyzőkönyvvel zárul, annak átvételéig, ha az eljárásban az adóhatóság döntést hoz (határozat, végzés), annak véglegessé válásáig járhat el. A meghatalmazásnak tartalmaznia kell az adózó és a meghatalmazott azonosító adatain túl a meghatalmazással érintett ügy számát, és az eljárás típusát (*például*: 11111111 ügyszámú jogkövetési vizsgálat).

Korlátozott terjedelmű az a meghatalmazás, amely csak az adóigazgatási eljárás meghatározott szakaszáig jogosít képviselőre, vagy azon belül csak egy-egy eljárási cselekményre szól. Ebben az esetben az ügyszám és az eljárás típusa mellett a meghatalmazásnak tartalmaznia kell a konkrét korlátozást is (*például*: iratanyag átadására vagy az ellenőrzés során a jegyzőkönyv átvételéig terjed ki).

A meghatalmazást a meghatalmazottnak nem kötelező aláírnia, de a meghatalmazást közokiratba vagy teljes bizonyító erejű magánokiratba kell foglalni vagy jegyzőkönyvbe kell mondani.

Közokiratnak minősül az olyan papír alapú vagy elektronikus okirat, amelyet bíróság, közjegyző vagy más hatóság, illetve közigazgatási szerv ügykörén belül, a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelő módon állított ki.

Teljes bizonyító erejű magánokiratnak minősül az okirat, ha:

- az okiratot a meghatalmazó nem vagy nem egészben kézzel írta, akkor két tanú aláírásával igazolja, hogy az okiratot a meghatalmazó előttük írta alá (igazolásként az okiratot mindkét tanú aláírja, az okiraton a tanúk nevét és lakóhelyét feltünteti);
- a kiállító az okiratot elejétől a végéig kézírással saját kezűleg írta és aláírta (a gépirással vagy számítógép segítségével történő írás akkor sem egyenértékű a kézírással, ha az a kiállítótól származik);
- az okirat aláírójának aláírását vagy kézjegyét az okiraton bíró vagy közjegyző hitelesíti;
- az okiratot a jogi személy képviselőjére jogosult személy a rá vonatkozó szabályok szerint megfelelően aláírja;
- ügyvéd vagy kamarai jogtanácsos az általa készített okirat szabályszerű ellenjegyzésével bizonyítja, hogy az okirat aláírója a más által írt

okiratot előtte írta alá vagy aláírását előtte saját kezű aláírásának ismerte el,

- az elektronikus okiraton az aláíró a minősített vagy minősített tanúsítványon alapuló fokozott biztonságú elektronikus aláírását vagy bélyegzőjét helyezte el, és - amennyiben jogszabály úgy rendelkezik - azon időbélyegzőt helyez el,
- az elektronikus okiratot az aláíró a Kormány rendeletében meghatározott azonosításra visszavezetett dokumentumhitelesítés szolgáltatással hitelesíti.

3.2.3. Az ellenőrzés

Az adóhatóság ellenőrzést folytathat, hogy az adótörvényekben és más jogszabályokban előírt kötelezettségek teljesítését vagy megsértését (*például* bevallási kötelezettség teljesítése, gazdasági események valóságosága) megállapíthassa, illetve annak érdekében, hogy a kötelezettségek teljesítését, a jogkövető adózói magatartást előmozdítsa (*például* próbavásárlás).

3.2.3.1. Az ellenőrzések fajtái

Az ellenőrzéseknek két fő típusát különböztethetjük meg a sajátosságai alapján:

- 1) **Jogkövetési vizsgálat:** az adóhatóság ellenőrizheti, hogy az adózó eleget tett-e a törvényekben előírt egyes adókötelezettségeinek, azokat határidőben, illetve az adó megállapítására, bevallására és megfizetésére alkalmas módon teljesíti-e; adatokat gyűjthet a nyilvántartásában és az adózó nyilvántartásában, bevallásában szereplő adatok, tények, körülmények valóságtartalmának, illetve ezek

hitelességének megállapítása érdekében; vizsgálhatja a gazdasági események valóságát; adatokat gyűjthet az ellenőrzési tevékenysége támogatása érdekében. A jogkövetési vizsgálat ellenőrzéssel lezárt időszakot nem keletkeztet (tehát az ellenőrzés ideje alatt is lehet önellenőrizni, és az adózót a revízió alá vont időszak tekintetében újra ellenőrizhetik), az ellenőrzésre rendelkezésre álló határidő 30 nap. Jogkövetési vizsgálatot folytatnak *például* komolyabb adóellenőrzések megalapozása érdekében információszerzési célból, illetve ebbe a csoportba tartoznak az operatív revizorok által folytatott általános megbízólevéllel végzett ellenőrzések is (számla- és nyugtaadási kötelezettség teljesítése; foglalkoztatás szabályszerűségének ellenőrzése; áruk eredetének vizsgálata; online pénztárgép használatának ellenőrzése; pénztárvanacs; forgalomszámlálás; bejelentési kötelezettségek; szigorú számadású nyomtatványok nyilvántartása, telephely-bejelentési kötelezettség revíziója stb.). Az általános megbízólevéllel végzett ellenőrzések sajátossága, hogy az adózó csak utólag értesül az ellenőrzés tényéről, előzetesen nem kerül megbízólevél átadásra. Az általános megbízólevél a revizor nevére szól, akivel együtt más adóhatósági alkalmazott(ak) is jogosult(ak) az ellenőrzés lefolytatására, segítségével területi megkötés nélkül több adózó vonható ellenőrzés alá.

Az adózók jogkövető magatartásának elősegítése érdekében a NAV honlapján elérhető Adótraffipax előre jelzi, hogy hol és mikor kell számítani helyszíni vizsgálatokra. A NAV az Adótraffipax információival támogatja és ösztönzi a vállalkozásokat a szabályok betartására, a hiányosságok önkéntes pótlására, javítására.

Természetesen a kihirdetetteken kívül is bárhol lehet számítani operatív revizorok megjelenésére. Az Adótraffipax az alábbi címen elérhető:

<https://nav.gov.hu/ugyfeliranytu/adotraffipax>

- 2) **Adóellenőrzés:** az adó, költségvetési támogatás alapjának és összegének vizsgálatára irányul, ellenőrzéssel lezárt időszakot eredményez (az ellenőrzés alatt önellenőrzésre nincs lehetőség, az adott időszak és adónem a későbbiekben csak törvényben szabályozott, kivételes esetekben ellenőrizhető újra), az adóellenőrzés határideje 90 nap, a legnagyobb adóteljesítménnyel rendelkező, kiemelt adózók esetében 120 nap, de maximum 365 nap. Ide tartozik *például* az egyes adónemek kiutalás előtti ellenőrzése, az egyes adónemek utólagos vizsgálata, és az átfogó ellenőrzés valamennyi adónem tekintetében.

A fentiekben túlmenően az adóhatóság ismételt ellenőrzést is lefolytathat ellenőrzéssel lezárt időszak tekintetében is, a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén. *Például* az adózó kérelmére, ha az adózó által feltárt új tény, körülmény tisztázása a korábbi ellenőrzés megállapításainak megváltoztatását eredményezné. Ismételt ellenőrzést folytatnak le abban az esetben is, ha az elsőfokú adóhatóság a korábbi ellenőrzés megállapításának végrehajtását vizsgálja. Természetesen olyan eset is előfordulhat, hogy az adóhatóság tár fel olyan tény, körülményt (*például* egy másik adózó ellenőrzése kapcsán), amely alapján megállapítást tud tenni. Ilyen esetben felüellenőrzés keretében vizsgálja a hatóság a már lezárt időszakot. Felüellenőrzést a NAV hatáskörébe tartozó ügyekben az állami adó- és vámhatóságot irányító miniszter, az önkormányzati adóhatóság hatáskörébe tartozó ügyekben az adópolitikáért felelős miniszter, vagy az Állami Számvevőszék elnöke rendelhet el.

Amennyiben az adózó ellenőrzése során költségvetési csalás, csődbűncselekmény, vámellenőrzés alól elvont nem közösségi árura vagy jövedéki adózás alól elvont termékre elkövetett orgazdaság stb. gyanúja merül fel, az ellenőrzést folytató revizor jelzéssel él a NAV bűnügyi szakterületének, akik nyomozást rendelnek el a nagy súlyú bűncselekmények kapcsán³² (NAV, 2020b).

3.2.3.2. Az ellenőrzés folyamata

Az adóhatósági ellenőrzés az erről szóló előzetes értesítés kézbesítésével, az értesítés mellőzése esetén a megbízólevél kézbesítésével, egy példányának átadásával vagy az általános megbízólevél bemutatásával kezdődik³³. Amennyiben az adózó rendelkezik az adóhatósághoz bejelentett állandó meghatalmazottal, a kapcsolatot az adóhivatal a meghatalmazottal veszi fel és neki küldi az ellenőrzés megindításáról szóló értesítő levelet. Az ellenőrzés az értesítő levél átvételével megkezdődik, adóellenőrzés esetén beáll az önellenőrzési tilalom, a lefolytatására rendelkezésre álló határidőt pedig a megbízólevél átvételétől/kézbesítésétől kell számítani.

A normál megbízólevél két példányban készül, kötelező eleme az ellenőrzés alá vont adózó neve, adószáma, székhelye, az ellenőrzés alá vont időszak(ok), az ügyben eljáró revizorok neve, akik az ellenőrzést lefolytatni jogosultak. Eljárási cselekményeket csak a megbízólevél átvételét követően végezhet az adóhatóság addig, amíg a jegyzőkönyv átadásra nem kerül. Ha az adózó vagy annak meghatalmazottja megtagadja a megbízólevél átvételét, az ellenőrzés két

---

³² 2017. évi XC. törvény a büntetőeljárásról 34. § (2)

³³ Air. 96. §

hatósági tanú jelenlétében felvett jegyzőkönyvvel, illetve annak aláírásával kezdődik.

Az adóhatóság a hatáskörét és illetékességét az eljárás minden szakaszában hivatalból vizsgálja. Ha az adóhatóságnak az eljárásra nincsen hatásköre vagy az eljárásra nem illetékes (mert *például* az adózó székhelye időközben más megye illetékességi területére került), és az ügyben hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatóság kétséget kizáróan megállapítható, az ügyet a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatósághoz átteszi, ennek hiányában a kérelmet visszautasítja vagy az eljárást megszünteti.³⁴ Ha azonban az ellenőrzés folyamán vált székhelyet az adózó, nem történik illetékességi áttétel, az ellenőrzés megkezdésekor illetékes igazgatóság folytatja le a teljes eljárást.

Ha az adóhatóság olyan személyt szándékozik nyilatkoztatni, aki nincs szerződéses kapcsolatban az ellenőrzés alá vonttal, akkor a tanú meghallgatást kezdeményezhet. A tanú meghallgatásról értesíteni kell az adózót, aki részt vehet a tanú meghallgatáson. A tanúvallomás megtagadható, ha a tanú az ügyfél hozzátartozója vagy ha a tanú saját magát vagy hozzátartozóját bűncselekmény elkövetésével vádolná. Az ellenőrzött adózónak joga van a saját ügyében az eljárás során nyilatkozatot tenni vagy azt meg is tagadhatja. Az adózóval szerződéses kapcsolatban álló/állt más adózót vagy magánszemélyt is kötelezheti a hatóság arra, hogy nyilatkozatot tegyen a tényállás tisztázása érdekében, mely csak akkor tagadható meg, ha az illető tanúként megtagadhatná a közreműködést.

Az eljárás akadályozásának minősül a megjelenési kötelezettség elmulasztása, a tanúvallomás jogosulatlan megtagadása, a nyilatkozattételi kötelezettség

---

³⁴ Air 26.§

elmulasztása vagy jogosulatlan megtagadása, valótlan tartalmú nyilatkozat megtétele, az iratrendezési, iratpótlási kötelezettség elmulasztása. Az eljárás akadályoztatásáért **eljárási bírság** szabható ki, melynek legkisebb összege esetenként tízezer forint, legmagasabb összege természetes személy esetén ötszázezer forint, nem természetes személy esetén egymillió forint.

A tényállás tisztázását követően az adóhatóság megállapításait jegyzőkönyvbe foglalja. Az ellenőrzés a jegyzőkönyv személyes átadásával, postára adásával, vagy tárhelyen történő elhelyezésével fejeződik be. Az adózó a jegyzőkönyv átvételét követő tizenöt napon belül, adóellenőrzés esetén harminc napon belül észrevételt tehet a jegyzőkönyvben szereplő megállapításokkal kapcsolatban.

Az észrevételben foglaltak kivizsgálásához kiegészítő ellenőrzés rendelhető el, melynek kezdő napjáról az ügyfelet haladéktalanul értesíteni kell. A kiegészítő ellenőrzés határideje jogkövetési vizsgálat esetében az észrevétel beérkezésétől, szóban tett észrevételnél a jegyzőkönyvbe foglalástól számított legfeljebb tizenöt nap, adóellenőrzés esetén pedig legfeljebb harminc nap. A kiegészítő ellenőrzésről kiegészítő jegyzőkönyvet kell készíteni, a kiegészítő ellenőrzés ennek személyes átadásával, postára adásával, vagy tárhelyen történő elhelyezésével zárul. Kiegészítő ellenőrzés észrevétel nélkül is elrendelhető, amennyiben a határozat meghozatalához a tényállás további tisztázására van szükség. Erre az ellenőrzés befejezésétől számított harminc napon belül van lehetőség, a kiegészítő ellenőrzés határideje ebben az esetben az ok felmerülésétől számított tizenöt nap.

Az adóigazgatási eljárás ellenőrzési szakasza ezzel le is zárul. Ezt követi a hatósági eljárás szakasza, melyben az ellenőrzés megállapításairól, a jogkövetkezmények mértékéről hoz határozatot az adóhivatal. Az első fokon eljáró adóhatóság által hozott határozat a kézbesítést követő 15. napon

véglegessé válik, amennyiben nem érkezik az ügyben fellebbezés, a hatósági szakasz lezárul.

Esetpélda:

Az operatív revizorok helyszíni ellenőrzést végeztek egy turisztikai látványosságnál. A revizorok, miután a belépőjegy ellenértékét kifizették, semmiféle számviteli bizonylatot nem kaptak, csak egy 'összesítő bizonylat' került kiállításra, mely nem felelt meg a számviteli bizonylatokkal szemben támasztott követelményeknek. A revizorok, miután igazolták ellenőrzési jogosultságukat, észlelték, hogy a számítógépes rendszerből kiállított 'összesítő bizonylatok' második példányát az alkalmazottak félrerakják, egy helyen gyűjtik. A revizorok feltárták továbbá, hogy a számítógépes rendszerből kiállított 'összesítők' és a pénztárgépből alkalmanként kiállított bizonylatok időpontjai megegyeznek. Az alkalmazottak nyilatkozata alapján minden vásárlás során a pénztárgépi nyugtával egyidejűleg kerül kiállításra a számítógépes 'bizonylat'. Az eljáró ellenőrök a helyszíni jegyzőkönyvben rögzítették a bizonylat-kiállítási kötelezettség elmulasztását, valamint további ellenőrzés céljából bevonták a számítógépes rendszerből kiállított bizonylatokat. A revizorok a helyszíni ellenőrzést követően, az adóhatóság online pénztárgép adatbázisából lekérdezést indítottak az adózó által üzemeltetett pénztárgép vonatkozásában, majd a rögzített nyugták összegét és időpontját összevetették az 'összesítő bizonylatok' összegével és időpontjával. Az összehasonlítást követően megállapítást nyert, hogy az adózó a nyitástól az ellenőrzés megkezdéséig eltelt 6 óra leforgása alatt 53 esetben nem tett eleget bizonylat-kiállítási kötelezettségének. A pénztárgépadatok alapján feltárássra került, hogy az ellenőrzés 2 órás időtartamában a forgalom jelentősen megemelkedett a nap többi részéhez képest. Az adózó a 14 órás nyitvatartási idejéből 2 óra alatt bonyolította le az értékesítéseinek 40%-át. A nyugtaadási

kötelezettség sorozatos elmulasztása miatt az elsőfokú adóhatóság a határozatában több mint másfél millió forintos mulasztási bírság megfizetésére kötelezte az adózót, valamint a vendéglátóegységének 12 napra történő lezárásáról rendelkezett, mivel az adózó ugyanazon telephelyén 1 éven belül második alkalommal nem tett eleget bizonylat-kiállítási kötelezettségének (Szabó Csilla, 2019).

3.2.3.3. Az adózó és az adóhatóság jogai az ellenőrzési eljárásban

Az ellenőrzési eljárásban mindkét felet jogok illetik meg és kötelezettségek terhelik.

Az adózó jogai az ellenőrzési eljárásban³⁵:

- az ellenőrzést végző személyazonosságáról és megbízásáról meggyőződni;
- az ellenőrzési cselekményeknél jelen lenni;
- megfelelő képviseltről gondoskodni;
- az ellenőrzés során keletkezett iratokba betekinteni;
- a megállapításokkal kapcsolatban felvilágosítást kérni, azokra észrevételt tenni,
- a jegyzőkönyvet megismerni, és a jegyzőkönyv átadását, kézbesítését követő 15 napon belül, adóellenőrzés esetén 30 napon belül észrevételt tenni;

---

³⁵ Air.97. §

- az ügyéhez kapcsolódó vizsgálat során feltárt adatoknak, bizonyítékoknak az őt érintő részét megismerni;
- kifogással élni a felettes szervhez, ha az ellenőrzés határidejének túllépése az adóhatóságnak felróható okból történik;
- ha a természetes személy adózó jogainak gyakorlásában akadályozott, egy alkalommal kérheti az akadály megszűnéséig, de legfeljebb 60 napig az ellenőrzés megkezdésének vagy az ellenőrzési cselekményeknek az elhalasztását.

Az **adózó kötelezettségei** az ellenőrzési eljárásban³⁶:

- az adóhatósággal együttműködni;
- az ellenőrzés feltételeit a helyszíni ellenőrzés alkalmával biztosítani;
- az adóhatóság felhívására nyilatkozatot tenni;
- az iratokat és az adózással összefüggő, elektronikus adathordozón tárolt adatokat felhívásra az adóhatóság rendelkezésére bocsátani, illetve az ellenőrzéshez szükséges tények, körülmények, egyéb feltételek megismerését biztosítani;
- az adóhatóság részére az ellenőrzéshez szükséges felvilágosítást megadni;
- ha az adózót adómentesség, adókedvezmény illeti meg, ezt okirattal vagy más megfelelő módon köteles bizonyítani;

---

³⁶ Air. 98. §

- nem kötelezhető az adózó olyan nyilvántartás, összesítés, számítás elkészítésére, amelyet jogszabály nem ír elő.

Az adóhatóság jogait és kötelezettségeit az adóigazgatási eljárás részletszabályairól kiadott 465/2017. (XII. 28.) Korm. rendelet (továbbiakban: Air. Korm.r.) tartalmazza.

Az **adóhatóságot** az ellenőrzési eljárásban **megillető jogok** a következők:

- az ellenőrzéséhez szükséges helyiségekbe, helyszínre beléphet;
- a vállalkozási tevékenységgel összefüggő járműveket, azok rakományát, helyiségeket, helyszínt átvizsgálhat;
- iratokat, bizonylatokat, könyveket, nyilvántartásokat és egyéb tényeket, adatokat, munkafolyamatokat, tárgyakat, az alkalmazott szoftvereket, informatikai berendezéseket, elektronikusan tárolt/kezelt adatokat vizsgálhat meg;
- nyilatkozatot kérhet;
- tisztázhatja az adóköteles tevékenységben részt vevők személyazonosságát, részvételük jogcímét;
- próbagyártást rendelhet el;
- az adózóval szerződéses kapcsolatban álló más adózónál kapcsolódó vizsgálatot végezhet.

Az **adóhatóságot** képviselő ellenőrnek az alábbi **kötelezettségei** vannak az ellenőrzési eljárásban:

- köteles magát és az ellenőrzési jogosultságát igazolni;
- köteles az eljárás során arra törekedni, hogy az adózó gazdasági tevékenységét a lehető legkisebb mértékben korlátozza;

- köteles az adózót a külföldi adóhatóság megkereséséről és a külföldi adóhatóság válaszánaak megérkezéséről értesíteni;
- köteles a tényeket, körülményeket, adatokat értékelni, az adózót, képviselőjét, meghatalmazottját, alkalmazottját az ellenőrzés során tett megállapításairól tájékoztatni;
- köteles az adózó által felajánlott bizonyíték visszautasítását előzetesen szóban, majd az ellenőrzésről szóló jegyzőkönyvben írásban is indokolni.

3.2.3.4. Jogorvoslati lehetőségek

Az adóhatóság elsőfokú határozata ellen az adózó fellebbezést nyújthat be, melyet jogkövetési vizsgálat esetén a döntés közlésétől számított 15 napon belül, utólagos adómegállapítás esetén 30 napon belül lehet előterjeszteni. A másodfokú adóhatóság 60 nap alatt dönt az ügyben, melynek kimenetele az alábbiak szerint alakulhat:

- az adózó javára – megsemmisíti az elsőfokú határozatot;
- az adózó terhére – helyben hagyja az elsőfokú határozatot;
- új eljárást rendel el a tényállás teljeskörű tisztázására;
- a tényállás további tisztázását rendeli el.

Ha az adózó nem ért egyet a másodfokú adóhatósági döntéssel, a bírósághoz fordulhat.

Mintapélda:

A Bajbajutott Kft. a nála indult jogkövetési vizsgálat megállapításairól szóló jegyzőkönyvet 2023. február 2-án, a nála lefolytatott adóellenőrzés megállapításairól szóló jegyzőkönyvet pedig 2023. február 7-én vette át.

- a) Tájékoztassa az adózót, hogy meddig juttathatja el a hatóságnak a jegyzőkönyvekre tett észrevételeit!
- b) Tájékoztassa az adózót, hogy az adóellenőrzés kapcsán benyújtott észrevételét követően a hatóság legkésőbb mely időpontig hozza meg az utólagos adómegállapításról szóló döntését!

Megoldás:

a) *A jogkövetési vizsgálat megállapításairól szóló jegyzőkönyvet 2023. február 2-án vette át, erre vonatkozóan észrevételt legkésőbb az átvételt követő 15 napon belül, vagyis **2023. február 17-ig** nyújthat be.*

*A Kft. az adóellenőrzés megállapításairól szóló jegyzőkönyvet 2023. február 7-én vette át, ez esetben 30 napon belül tehet észrevételt, melyet legkésőbb **2023. március 9-ig** nyújthat be.*

b) *Az adóellenőrzésről szóló jegyzőkönyvre tett adózói észrevétele 2023. március 9-én érkezett be az adóhatósághoz, az utólagos adómegállapításról szóló döntés meghozatalára a hatóságnak 60 nap áll a rendelkezésére, tehát döntését legkésőbb **2023. május 8-ig** meghozza.*

3.3. A végrehajtási eljárás

A NAV a végrehajtási eljárást elsősorban az adóhatóság által foganatosítandó végrehajtási eljárásokról szóló 2017. évi CLIII. törvény (továbbiakban: Avt.) alapján folytatja le. Olyan tartozást lehet végrehajtani, amelynek a fizetési határideje már eltelt, és még nem fizették meg.

A NAV a következő tartozásokat hajtja be (NAV, 2022c):

- az adót, a költségvetési támogatást,
- az adó-visszaigénylést, -visszatérítést,
- az állami garancia vagy kezesség kiutalását és visszakövetelését,
- az adók módjára behajtandó köztartozásokat,
- az általános közigazgatási rendtartás alapján a végrehajtás tekintetében a hatáskörébe tartozó kötelezettségeket,
- az önkormányzatokat megillető helyi adóval, illetve a gépjárműadóval összefüggő tartozásokat,
- az igazságügyi és rendészeti szervek által hozott közigazgatási döntésen alapuló egyes bírságokat, költségeket és egyéb követeléseket.

Akkor van lehetőség végrehajtásra, ha van végrehajtható okirat, *például* jogerős bírósági határozat, jogerős hatósági végzés, bevallás, az adózóval közölt adóhatósági adómegállapítás, és van lejárt esedékességű adótartozás. A hatóságnak nem kötelező az adóst a fizetésre felszólítania, a végrehajtásról tájékoztatnia.

A végrehajtási cselekmények sorrendjét és foganatosításuk időpontját az adóhatóság szabja meg. Azzal a cselekménnyel indul az eljárás, amellyel a leghatékonyabban elérheti a végrehajtás célját.

A hatóság a következő végrehajtási cselekményeket hajthatja végre:

- **Átvezetés:** az adóhatóság az átvezethető túlfizetés összegét a nyilvántartott tartozásokra elszámolhatja, és ezzel egyidejűleg az adóst értesíti.
- **Hatósági átutalási megbízás (inkasszó):** a bankszámlával is rendelkező adózók esetén van lehetőség az adós pénzforgalmi szolgáltatónál kezelt pénzeszközeinek végrehajtás alá vonására.
- **Letiltás munkabérből, nyugdíjból:** a letiltásban a végrehajtó írásban felhívja az adós munkáltatóját, hogy az adós munkabérből (társadalombiztosítási nyugellátásából) a letiltásban feltüntetett összeget vonja le, és utalja át a végrehajtói letéti számlára. Általában a nettó (adók és járulékok levonása utáni) munkabér egyharmadát tiltják le. Ha az adós jövedelmét egyidejűleg több jogcímen terheli a letiltás, a levonás a munkabér maximum 50%-áig terjedhet.
- **Ingófoglalás:** végrehajtás alá vonni csak az adós tulajdonát képező ingóságokat lehet. A végrehajtónak joga van az adós vagyontárgyainak, lakásának, illetve egyéb helyiségének, valamint a be nem jelentett telephelyének átvizsgálására is, a lezárt lakást, illetve egyéb helyiségeket, valamint az adós bútort vagy más ingóságát is felnyitathatja, ha az adós nagykorú családtagja jelen van, ennek hiányában pedig tanút kell alkalmaznia.
- **Követelésfoglalás:** ha az adós gazdasági tevékenységével kapcsolatos iratainak átvizsgálása során a végrehajtó feltárja, hogy harmadik személynek az adóssal szemben már lejárt esedékességű, vagy a jövőben esedékessé váló tartozása áll fenn, a követelés a végrehajtási eljárás során az adótartozás erejéig lefoglalható.

- **Gépjármű lefoglalása:** akkor foglalható le, ha az adós a jármű tulajdonosaként van a nyilvántartásba bejegyezve (forgalmi engedély alapján), illetve, ha a jármű a házastársi közös vagyona tartozik.
- **Ingatlan-végrehajtás:** az adós tulajdonát képező ingatlanok foglalhatók le, azzal, hogy nincs ingatlan-végrehajtás természetes személy és az egyéni vállalkozó adós, valamint a vele együtt élő közeli hozzátartozók lakhatását közvetlenül szolgáló lakóingatlan esetén, ha a tartozás összege az 500 ezer forintot nem haladja meg.

4. A magánszemélyek jövedelmét és a foglalkoztatást terhelő adók, járulékok

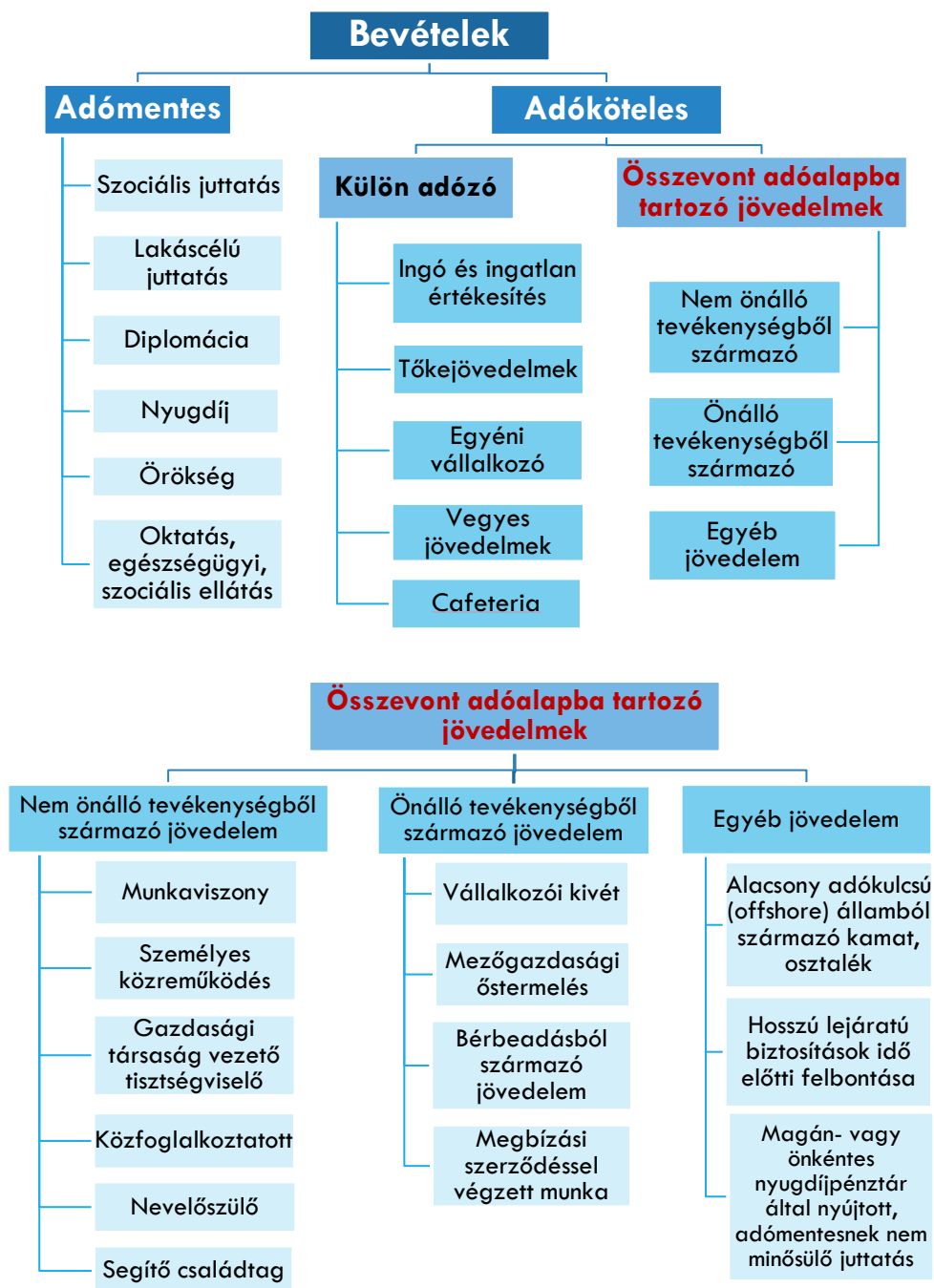
A fejezetben megismerkedhetünk a magánszemélyek jövedelme után fizetendő személyi jövedelemadóval, társadalombiztosítási járulékkal és a munkáltatót terhelő szociális hozzájárulási adóval, valamint a rehabilitációs hozzájárulással. Kitérünk arra az esetre is, hogy milyen járulékfizetési kötelezettsége keletkezik annak, aki nem biztosított.

4.1. Személyi jövedelemadó

A magánszemélyek számos forrásból tehetnek szert bevételre (lásd: 4.1. ábra). Bevétel a magánszemély által bármely jogcímen és bármely formában (pénzben, és/vagy nem pénzben) mástól megszerzett vagyoni érték. Nem pénzben megszerzett bevétel *például* az elengedett, átvállalt tartozás; a magánszemély helyett teljesített kiadás, befizetés.

A bevételből az elismert vagy átalányban kiszámított költségek levonása után fennmaradó rész a **jövedelem**. A magánszemélyek, egyéni vállalkozások és mezőgazdasági őstermelők éves jövedelme után a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény (Szja tv.) alapján **személyi jövedelemadót** kell fizetni, melynek mértéke jelenleg 15% (lineáris adókulcs).

Az Szja tv. **területi hatálya** Magyarországra terjed ki. **Személyi hatályát** tekintve a magyarországi (belföldi) illetőségű magánszemélyre, illetve a Magyarországon jövedelmet szerzett külföldi illetőségű magánszemélyre kell alkalmazni.

4.1. ábra: A bevételek csoportjai

Forrás: Szja tv. alapján saját szerkesztés

Az adóügyi illetőség azt fejezi ki, hogy a magánszemély melyik állammal áll adózási szempontból a legközelebbi kapcsolatban (NAV, 2023a). Belföldi adóügyi illetőségű az a magánszemély, aki³⁷:

- magyar állampolgár (kivéve, ha egyidejűleg más államnak is állampolgára, és belföldön nem rendelkezik lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel);
- az a természetes személy, aki a szabad mozgáshoz és a három hónapot meghaladó tartózkodáshoz való jogát az adott naptári évben legalább 183 napig Magyarország területén gyakorolja;
- a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló törvény hatálya alá tartozó letelepedett jogállású, illetve hontalan személy;
- valamennyi természetes személy, akinek:
  - kizárólag belföldön van állandó lakóhelye (ahol a magánszemély tartós utlakásra rendezkedett be és ténylegesen ott lakik); vagy
  - létérdekei központja belföld (azaz a magánszemélyt a legszorosabb személyes, családi és gazdasági kapcsolatok Magyarországhoz fűzik) akkor, ha a magánszemélynek egyáltalán nincs, illetve, ha Magyarországon és más államban is van állandó lakóhelye;
  - szokásos tartózkodási helye belföldön található, ha az előzőek alapján illetősége nem állapítható meg.

---

³⁷ Szja tv. 3. § (2)

A törvény **tárgyi hatálya** a belföldi illetőségű magánszemély valamennyi bevételére (teljeskörű adókötelezettség), illetve a Magyarországon jövedelmet szerzett külföldi illetőségű magánszemélynek kizárólag a jövedelemszerzés helye alapján belföldről származó, vagy egyébként nemzetközi szerződés, viszonyosság alapján a Magyarországon adóztatható bevételére terjed ki (korlátozott adókötelezettség).

A jövedelmeket arra az évre vonatkozó személyijövedelemadó-bevallásban szerepeltetjük, amikor megszerzettnek minősülnek. A bevétel azon a napon minősül megszerzettnek, amikor a magánszemély birtokába került, vagyis amikor a készpénzt átvette, vagy átutalás esetén, amikor a számláján jóváírták (pénzforgalmi szemlélet), illetve dolog, értékpapír, váltó, csekk és más okirat esetében a tulajdonjog megszerzésének napjával vagy - ha ez a korábbi időpont - azon a napon, amelyen azt a magánszemély vagy javára más személy birtokba vette. Ez alól kivételt képez a munkaviszonyból származó, megelőző évre vonatkozó bevétel (*például* a december havi munkabér), ha a tárgyévet követő január 10-ig kifizetik, akkor az az előző év utolsó napján megszerzett jövedelemnek minősül.

Nem kell bevallást készíteni az alábbi bevételekről:

- az adómentes jövedelmekről (lásd: 4.1. ábra);
- kapott kölcsön, hitel összegéről;
- magánszemély által fizetett tagdíjra tekintettel az egyesület, köztestület által a magánszemély részére nyújtott szolgáltatásról;
- visszatérített adóról, adóelőlegről;
- az önkéntes kölcsönös biztosító pénztár által a magánszemély egyéni számláján jóváírt kiutalt összegről;

- a magánszemély nyugdíj-előtakarékosági számláján jóváírt összegről;
- a biztosító által a magánszemély nyugdíjbiztosítási szerződésén jóváírt vagy a magánszemélynek kiutalt összegről;
- a jogerős bírói ítélettel megállapított büncselekmény révén szerzett vagyoni értékről, ha azt ténylegesen elvonták;
- a magánszemélynek adott olyan összegről (utalvány értékéről) - ideértve hivatali, üzleti utazás esetén az utazásra, a szállás díjára, külföldi kiküldetés esetén az utazásra, a szállás díjára szolgáló összeget is -, amellyel szemben a magánszemély a juttató részére közvetlenül köteles bizonylattal elszámolni;
- az elengedett köztartozásról;
- magánszemély részére lakóépületnek az adott jogszabályban meghatározott felújítására, korszerűsítésére juttatott támogatásról;
- a hivatali, üzleti utazáshoz kapcsolódó utazási jegy ellenértékéről;
- a kiküldetési rendelvény alapján hivatali, üzleti utazás költségtérítése címén a teljesített kilométer-távolság (futásteljesítmény) figyelembevételével az utazásra kapott összegről (ha az nem haladja meg a jogszabályban meghatározott, igazolás nélkül elszámolható mértéket);
- stb. (a teljes felsorolást lásd: Szja tv. 7. § (1))

A bevallás alá eső jövedelmek kapcsán a tárgyévet követő év május 20-ig kell az adót bevallani és megfizetni.

4.1.1. Az összevont adóalapba tartozó jövedelmek

Az összevont adóalapba tartozó jövedelmeket három csoportba sorolhatjuk:

- **nem önálló tevékenységből származó jövedelmek** (mint *például* a munkaviszonyból származó bérjövdelem, a társas vállalkozás magánszemély tagjának személyes közreműködéséért kapott jövdelem, a gazdasági társaság vezető tisztségviselőjének tevékenységéért kapott jövdelem stb.);
- **önálló tevékenységből származó jövedelmek** (mint *például* az egyéni vállalkozói tevékenységből származó jövdelem kivét, a mezőgazdasági őstermelői tevékenységből származó jövdelem, az ingatlan és ingó vagyontárgy bérbeadásából származó jövdelem stb.);
- **egyéb jövdelem** minden olyan bevétel, melynek adókötelezettségére az Szja tv. eltérő rendelkezést nem tartalmaz (ilyen *például* az ügyvezető által a társaság bankszámlájáról felvett pénz, melyet nem a társaság érdekében használt fel; illetve a revízió során a magánszemély bankszámláján talált olyan jóváírás, melyek jogcímét az ellenőrzés nem tudja egyértelműen tisztázni).

Az összevont adóalapba tartozó jövedelmek esetében valamennyi ebbe a kategóriába sorolható jövedelmet össze kell adni, az így kiszámított adóalapra adóalapkedvezményeket lehet érvényesíteni, mellyel az adóalap csökkenthető, majd a kedvezményekkel csökkentett adóalapot a 15%-os személyi jövedelemadókulccsal megszorozva állapíthatjuk meg a számított adót. A korábban a kifizető által levont adóelőleget figyelembe véve befizetendő vagy visszaigényelhető adónk keletkezik.

4.1. táblázat: Összevont adóalapba tartozó jövedelmek adózása

+	összes bevétel
–	adómentes bevétel
–	költségek
=	jövedelem
	adóalap kedvezmények:
	1. négy vagy több gyermeket nevelő anyák kedvezménye
	2. 25 év alatti fiatalok kedvezménye
–	3. 30 év alatti anyák kedvezménye
	4. személyi kedvezmény
	5. első házások kedvezménye
	6. családi kedvezmény
=	adóalap
*	adókulcs (15%)
=	számított adó
–	az esetlegesen külföldön megfizetett adó ³⁸
–	tevékenységi kedvezmény (mezőgazdasági őstermelő),
+	visszafizetendő adókedvezmények
=	fizetendő jövedelemadó
–	levont adóelőlegek, adók
=	befizetendő vagy visszaigényelhető adó

Forrás: Szja tv. alapján saját szerkesztés

Az összevont adóalapba tartozó jövedelmeken belül az önálló tevékenységből származó jövedelmek megállapítása során lehetőségünk van költségelszámolásra is. Ennek két módja választható:

³⁸ Szja tv. 32. § alapján: ha az adóévi összevont adóalapnak olyan jövedelem is részét képezi, amely után a magánszemély külföldön jövedelemadónak megfelelő adót fizetett, – ha nemzetközi szerződésből más nem következik – a számított adót csökkenti a jövedelem után külföldön megfizetett adó 90 %-a, de legfeljebb e jövedelem adóalapjára az adó mértékével megállapított adó.

- 1) **10 százalék költséghányad:** az önálló tevékenység bevételének 10 százaléka számolható el költségként bizonylatok nélkül.
- 2) **tételes költségelszámolás:** az adózó elszámolja a bevételszerző tevékenysége érdekében az adóévben felmerült, számlával alátámasztott kiadásokat.

Önálló tevékenységből származó jövedelem többek között a megbízás alapján végzett tevékenységből származó jövedelem, az ingó bérbeadásából származó jövedelem, a termőföldnek nem tekinthető ingatlan bérbeadásából származó jövedelem, vagy *például* a magánszálláshely-szolgáltatási tevékenységből származó jövedelem is.

A bevételekből – ahol a költségelszámolás engedélyezett – levonva a költségeket, megkapjuk az összevont jövedelmet. A magánszemélyek összevont adóalapba tartozó jövedelme többféle kedvezménnyel csökkenthető. Az adóalapkedvezményeket meghatározott sorrendben lehet érvényesíteni az alábbiak szerint:

1. négy vagy több gyermeket nevelő anyák kedvezménye:

- jogosult az a nő, aki vér szerinti vagy örökbe fogadó szülőként legalább négy gyermek után családi pótlékra jogosult, vagy családi pótlékra jogosultsága legalább 12 éven keresztül fennállt, vagy a családi pótlékra való jogosultság a gyermek elhunytja miatt szűnt meg;
- érvényesíthető bér- és más nem önálló tevékenységből származó jövedelemre és egyes önálló tevékenységből származó jövedelmekre (*például* egyéni vállalkozó vállalkozói kivétjére, átalányadózás esetén az átalányban megállapított jövedelmére; a

mezőgazdasági őstermelő e tevékenységéből származó jövedelmére stb.);

- a kedvezmény az érvényesíthető jövedelmek esetében értékhatár nélkül alkalmazható, a kedvezményezettnek tehát nem keletkezik jövedelemadó-fizetési kötelezettsége, ha megfelel a feltételeknek.

2. 25 év alatti fiatalok kedvezménye:

- a 25. életévét be nem töltötteknek nem kell szja-t fizetniük a törvényben meghatározott, összevont adóalapba tartozó jövedelmeik után a kedvezmény havi összegéig;
- ilyen jövedelmek *például*: munkabér, táppénz, egyéni vállalkozó vállalkozói kivétje vagy átalányban megállapított jövedelme, őstermelői jövedelem, kifizetővel kötött megbízási, felhasználási szerződésből származó jövedelem (a kedvezmény *például* az ingatlan-bérbeadásból származó jövedelem után nem jár);
- az adóalaptól levonható kedvezmény mértéke: havonta maximum a tárgyévet megelőző év július hónapjára vonatkozó nemzetgazdasági szintű bruttó átlagkeresetnek megfelelő összeg (2023. évben a 2022. júliusi adat alapján: 499 952 Ft a maximum);
- a kedvezményt abban a hónapban lehet utoljára érvényesíteni, amikor a fiatal a 25. életévét betölti.

3. 30 év alatti anyák kedvezménye:

- a kedvezményre jogosult az a 25. életévét betöltött fiatal anya, aki a vér szerinti vagy örökbe fogadott gyermekére tekintettel, vagy magzatra tekintettel családi kedvezmény érvényesítésére jogosult;

- fiatal anya az a nő, akinek családi kedvezményre való jogosultsága magzatára, vér szerinti vagy örökbe fogadott gyermekére tekintettel a 30. életéve betöltését megelőző napig megnyílik;
- az adóalapból levonható kedvezmény mértéke: havonta maximum a tárgyévet megelőző év július hónapjára vonatkozó nemzetgazdasági szintű bruttó átlagkeresetnek megfelelő összeg (2023. évben a 2022. júliusi adat alapján: 499 952 Ft a maximum);
- a kedvezmény legfeljebb annak az évnek az utolsó jogosultsági hónapjáig érvényesíthető, amely évben a fiatal anya betölti a 30. életévét.

4. személyi kedvezmény:

- a kedvezmény összege jogosultsági hónaponként a minimálbér egyharmadának száz forintra kerekített összege (2023-ban havi 77 300 Ft)
- személyi kedvezményt a súlyos fogyatékoságról szóló orvosi igazolás vagy a rokkantsági járadékra, fogyatékosági támogatásra való jogosultságról szóló határozat alapján lehet igénybe venni;
- ilyen betegségek *például*:
  - hallási, látási fogyatékoság;
  - mozgásszervi fogyatékoság;
  - súlyos szervi károsodással járó immunbetegségek;
  - laktózérzékenység miatt fellépő betegségek;
  - emésztőrendszer betegségei.

5. első házások kedvezménye:

- feltétele, hogy legalább az egyik félnek az első házassága legyen;
- összege: 33 335 Ft/hó adóalapkedvezmény (5 000 Ft/hó adó);
- a házasságkötést követő hónaptól maximum 24 hónapig vehető igénybe, vagy, ha az első házások kedvezményére jogosult házaspár mindkét tagja 25 év alatti fiatal, akkor az első házások kedvezménye érvényesítésének első hónapja az a hónap, amelyet megelőző hónapban a házastársak valamelyike a 25. életévét betölti.

6. családi kedvezmény:

- gyerekek után (magzat után is) vehető igénybe, a mértékét a kedvezményezett eltartottak és az eltartottak száma határozza meg;

Kedvezményezett eltartott: aki után a magánszemély családi pótlékra jogosult (például köznevelési intézmény tanulója), a magzat a várandósság időszakában - fogantatásának 91. napjától megszületéséig -, aki a családi pótlékra saját jogán jogosult, a rokkantsági járadékban részesülő magánszemély.

Eltartott: minden kedvezményezett eltartott és a felsőoktatási intézményben első felsőfokú szakképzésben, első alapképzésben, első mesterképzésben vagy első egységes, osztatlan képzésben részt vevő hallgató, aki rendszeres jövedelemmel nem rendelkezik.

- családi kedvezmény azokra a hónapokra érvényesíthető, amelyekben a jogosultság legalább egy napig fennáll; jogosultsági hónapnak tekinthető az a hónap, amelyben a családi pótlékra való jogosultság fennáll, amelyre a rokkantsági járadékot folyósítják,

vagy amelyben a várandósság – orvosi igazolás szerint – a 91. napot eléri, kivéve azt a hónapot, amikor a megszületett gyermek után a családi pótlékra való jogosultság megnyílik;

- ha a gyermek szakmát szerez, vagy leérettségizik és ezt követően munkába áll, akkor a továbbiakban családi pótlékot nem folyósítanak utána, nem minősül eltartottnak, így a családi kedvezményre való jogosultság is megszűnik;
- a kedvezményt a családi pótlékra jogosult és azzal egy háztartásban élő veheti igénybe, a kedvezményt a családi pótlékra jogosultak közösen is igénybe vehetik;
- a családi adóalapkedvezmény mértéke:
  - 1 kedvezményezett eltartott: 66 670 Ft/fő/hó (10 000 Ft adó)
  - 2 kedvezményezett eltartott: 133 330 Ft/fő/hó (20 000 Ft/fő adó)
  - 3 vagy több kedvezményezett eltartott: 220 000 Ft/fő/hó (33 000 Ft/fő adó)
- az eltartottak, akik nem minősülnek kedvezményezettnek (*például* a nappali tagozatos egyetemi hallgatók) a létszámba beleszámítanak ugyan a kedvezmény mértékének meghatározásakor, de kedvezmény utánuk nem vehető igénybe. *Például* egy házaspárnak 3 gyermeke van, egy általános iskolába jár, egy gimnazista, egy nappali tagozatos egyetemista, akkor a családi adóalapkedvezmény három gyermek után járó összegben, vagyis 220 000 Ft/fő/hó összegben, de csak a két kedvezményezett eltartott gyermek után vehető igénybe, tehát a teljes kedvezmény 440 000 Ft lesz havonta összesen.

- Ha a családi kedvezmény összege meghaladja az összevont adóalapba tartozó jövedelmek összegét, akkor lehetőség van arra, hogy az adóalapot meghaladó rész 15%-át családi járulékkedvezmény jogcímen igénybe vegyék.

Az összevont adóalapba tartozó jövedelemből levonva a magánszemélyt megillető kedvezményt, megkapjuk az adóalapot, melynek 15%-a a számított jövedelemadó.

Lehetőségünk van arra, hogy rendelkezünk a személyi jövedelemadónkról. Az önkéntes kölcsönös egészségpénztárba, önkéntes kölcsönös nyugdíjpénztárba, nyugdíj-előtakarékossági számlára, nyugdíjbiztosításra befizetett összegek egy részét (20%-át) a hatóság az adónkból jóváírja az említett pénztárban vezetett számlánkon.

Tevékenységi kedvezmény vehetnek igénybe a mezőgazdasági őstermelők. Az összevont adóalap adóját csökkenti a tételes költségelszámolást, vagy a 10 százalékos költséghányadot alkalmazó mezőgazdasági őstermelő e tevékenységből származó éves jövedelme adójának, valamint, ha tételes költségelszámolást alkalmaz, a könyvelői díjkedvezménynek az együttes összege, de legfeljebb 100 ezer forint (őstermelői adókedvezmény).

Mintapélda:

Adózó Alfonz munkavállalónak a havi bére 220 000 Ft, egész évben munkaviszonyban állt. Év végén 20 000 Ft jutalmat kapott a munkaadójától. Kiegészítő keresetként (megbízási szerződéssel) tanácsadási tevékenységgel is foglalkozott, melynek bevétele 150 000 Ft. Egy kedvezményezett eltartott gyermeke után az adókedvezményt egész évben ő veszi igénybe.

a) Határozzuk meg, hogy mekkora az éves fizetendő személyi jövedelemadója!

b) Hogyan változik a megoldás, ha azt feltételezzük, hogy Adózó Alfonznak 3 kedvezményezett eltartott gyermeke van?

Megoldás:

a)

Összevont adóalapba tartozó jövedelmek:

- Munkaviszonyból származó jövedelem: 2 640 000 Ft

- Más nem önálló tevékenységből származó jövedelem: 20 000 Ft

- Önálló tevékenységből származó jövedelem (10%-os költséghányaddal):
 $150\,000 * 0,9 = 135\,000\text{ Ft}$

Összevont adóalapba tartozó jövedelmek összesen: 2 795 000 Ft

Az adóalapot csökkentő családi kedvezmény összege:

$66\,670\text{ Ft} * 1\text{ fő} * 12\text{ hó} = (-) 800\,040\text{ Ft}$

Az adóalap családi kedvezménnyel csökkentett összege: 1 994 960 Ft

SZJA (15%): 299 244 Ft

A családi kedvezményből fennmaradó összeg: 0 Ft

b)

Összevont adóalapba tartozó jövedelmek összege (levezetése ugyanaz):

2 795 000 Ft

Az adóalapot csökkentő családi kedvezmény összege:

$220\,000\text{ Ft/fő/hó} * 3\text{ fő} * 12\text{ hó} = (-) 7\,920\,000\text{ Ft}$

Az adóalap családi kedvezménnyel csökkentett összege: 0 Ft

SZJA (15%): 0 Ft

A családi kedvezményből fennmaradó összeg: 5 125 000 Ft

Maximális családi járulékkedvezmény:

$\text{családi kedvezményből fennmaradó összeg} * 15\% = 768\,750\text{ Ft}$

4.1.2. Külön adózó jövedelmek

A külön adózó jövedelmek nem számíthatóak bele az összevonás alá eső jövedelmek közé, így a fent említett kedvezményeket ezen jövedelmekre nem lehet igénybe venni. A külön adózó jövedelmek esetében minden egyes jövedelemtípushoz saját adózási szabályrendszer kapcsolódik. A teljesség igénye nélkül tekintsünk át ezek közül néhány sajátos esetet!

4.1.2.1. Ingatlan, ingatlanra vonatkozó vagyoni értékű jog átruházásából származó jövedelem adózása

A külön adózó jövedelmek között említhetjük az ingatlan, ingatlanra vonatkozó vagyoni értékű jog átruházásából, értékesítéséből származó jövedelmet.

Ingatlan: a föld és minden a földdel kapcsolatban álló dolog, ami nem mozgatható el a földtől anélkül, hogy az állaga ne sérülne. Ide soroljuk a termőföldet, a telket, az építményt és az épületet.

Ingatlan, vagyoni értékű jog átruházásából származó bevétel minden olyan bevétel, amelyet a magánszemély az átruházásra tekintettel megszerez. Ilyennek minősül különösen az eladási ár, a cserében kapott dolognak a jövedelemszerzés időpontjára megállapított szokásos piaci értéke.

Az ingatlan átruházásakor a bevétellel szemben okirattal, bizonylattal igazolt költségek is elszámolhatóak. Ilyen költség az ingatlan megszerzésére korábban fordított összeg, az ingatlan megszerzésével vagy eladásával kapcsolatos kiadások (*például* illeték, ügyvédi költség, tulajdoni lap lekérésének díja stb.), és elszámolható az értéknövelő beruházás bizonylattal alátámasztott költsége (az átruházást megelőző 24 hónapon belül és az átruházásról szóló szerződés

szerinti bevétel 5 %-át meghaladó mértékben az ingatlan állagmegóvása céljából történt beruházás).

A **számított adóalap** az eladásból származó bevétel csökkentve a megszerzésre fordított összeggel és az igazolt költségekkel.

4.2. táblázat: Az ingatlan átruházásból származó jövedelmek számítása

A szerzés éve	Jövedelem a számított adóalap
2023. 0. év	100%-a
2022. 1. év	100%-a
2021. 2. év	90%-a
2020. 3. év	60%-a
2019. 4. év	30%-a
2019. 5. év	0%-a

Forrás: Szja tv. alapján saját szerkesztés

A számított adóalap a fenti táblázat szerint csökkenthető a megszerzés éve óta eltelt idő alapján. Az **adófizetési kötelezettség** a tulajdonban tartás ideje alapján számított jövedelem 15%-a.

Mintapélda:

A Nóniusz család családi ház vásárlását tervezi. A vásárláshoz szükséges forrás előteremtése érdekében a házaspár közös tulajdonában lévő, 3 éve 23 000 000 forintért vásárolt lakásukat 25 000 000 forintért értékesítették. A lakás 50%-a a férj és 50%-a a feleség tulajdona, felújítására az elmúlt évben számlákkal igazolhatóan 1 000 000 forintot költöttek. Emellett 3 000 000 forintért eladták az édesanya tulajdonában álló gyümölcsöst is, melyet 20 évvel ezelőtt a nagypjától örökölt. A családi házat végül 75 000 000 forintért vásárolták meg.

A fenti információk ismeretében határozzuk meg a Nóniusz család adófizetési kötelezettségét ingatlan-tranzakciók kapcsán!

Megoldás:

- Mivel a gyümölcsös 5 évnél régebben került az édesanya birtokába, nem kell bevallani az értékesítéséből származó jövedelmet.
- A megvásárolt családi ház vételárát a személyi jövedelemadó-számítás során nem kell figyelembe venni.
- A lakás esetében először a meg kell határozni a számított adóalapot (a bevételből levonjuk a lakás beszerzési költségét és az értéknövelő beruházás összegét). A számított adóalapot annak 40%-ával csökkenthetjük, tehát a számított adóalap 60%-a lesz a tulajdonban tartás ideje alapján számított jövedelem, mivel 3 éve történt a lakásvásárlás. Az így meghatározott jövedelem 15%-a lesz az adó, melyet a tulajdonrészük arányában fizetnek meg a családtagok.

$$\text{Értékesítésből származó bevétel} = 25\,000\,000 \text{ Ft}$$

$$\text{Vagyonszerzésre fordított összeg} = -23\,000\,000 \text{ Ft}$$

$$\text{Értéknövelő beruházások} = -1\,000\,000 \text{ Ft}$$

$$\text{Számított adóalap} = 1\,000\,000 \text{ Ft}$$

$$\text{Jövedelem} = 1\,000\,000 \text{ Ft} * 0,6 = 600\,000 \text{ Ft}$$

$$\text{Fizetendő adó} = 600\,000 \text{ Ft} * 0,15 = 90\,000 \text{ Ft}$$

Férj és feleség külön-külön vall és fizet 45 000 Ft személyi jövedelemadót az ingatlanértékesítés után.

4.1.2.2. Ingó vagyontárgy értékesítéséből származó bevétel

Ingó vagyontárgy: az Szja tv. értelmében ide sorolható az ingatlanak nem minősülő dolog, kivéve a fizetőeszközt, az értékpapírt és a föld tulajdonosváltozása nélkül értékesített lábon álló (betakarítatlan) termést, terményt (pl. lábon álló fa).

Ingó vagyontárgy értékesítéséből származó bevétel minden olyan bevétel, amelyet az ingóság átruházásra tekintettel az eladó magánszemély megszerzett. Ilyennek minősül különösen az eladási ár, a cserében kapott dolognak a jövedelemszerzés időpontjára megállapított szokásos piaci értéke, valamint az ingó vagyontárgy gazdasági társaság vagy más cég részére nem pénzbeli hozzájárulásként történő szolgáltatása esetén a vagyontárgynak a társasági szerződésben, más hasonló okiratban meghatározott értéke. Az ingó vagyontárgy átruházásából származó jövedelmet úgy kell megállapítani, hogy a bevételből le kell vonni az átruházó magánszemélyt terhelő következő igazolt költségeket: a megszerzésre fordított összeget, és az ezzel összefüggő más kiadásokat; az értéknövelő beruházásokat; az átruházással kapcsolatos kiadásokat³⁹.

Nem kell jövedelmet megállapítani az ingó vagyontárgyak átruházására tekintettel, ha az adóévben megszerzett összes bevétel a 600 000 forintot nem haladja meg.

Ha a bevétel meghaladja a 600 000 forintot, akkor az összes bevételből jövedelmet kell számítani. Akkor sem kell a bevételt bevallani és adót fizetni, ha az ingó vagyontárgy(ak) értékesítéséből származó jövedelem a 200 000 forintot az adóévben nem haladja meg.

---

³⁹ Szja tv. 58. §

Ha az ingó vagyontárgyak értékesítéséből származó jövedelem a 200 000 forintot meghaladja, akkor csak a 200 000 forint feletti rész után kell a 15 százalékos adót megfizetni.

Ha tehát a bevétel *például* 500 000 forint, nem kell jövedelmet megállapítani akkor sem, ha a költség 100 000 forint, tehát a jövedelem nagyobb lenne, mint 200 000 forint. Ebben az esetben a bevételt nem kell a személyijövedelemadó-bevallásban bevallani, mert 600 000 forint bevételig az ingó vagyontárgyak átruházása után egyáltalán nem kell jövedelmet megállapítani.

4.1.2.3. Osztalékból származó jövedelem adózása

Amennyiben egy gazdasági társaságban tulajdonrészrel rendelkezünk (*például* tartós befektetési céllal megvásároljuk egy cég részvényeit), és a társaság az adóévi nyereség egy részének osztalékként való kifizetése mellett dönt, tulajdonosként osztalékban részesülhetünk.

Az osztalék után kétféle adófizetési kötelezettsége keletkezik az osztalék szerzőjének: 15% személyi jövedelemadó, valamint 13% szociális hozzájárulási adó (szochó). A személyi jövedelemadónak nincs felső határa. Az osztalék esetében azonban a szochó alapjának van felső határa, mégpedig az aktuális minimálbér 24-szerese (bővebben lásd: 4.3. fejezet). Az adó összegét a kifizető állapítja meg, vonja le, valamint fizeti és vallja be a NAV felé, a magánszemély számára adóval csökkentett (nettó) összeget utal át, és a levont adó összegéről tájékoztatja a magánszemélyt.

4.1.2.4. Árfolyamnyereségből származó jövedelem

Árfolyamnyereség: valamely értékpapír átruházásakor az eladási ár és a vételár közötti különbség.

Értékpapír: minden olyan okirat, elektronikus jelsorozat, amely a kibocsátás helyének joga szerint értékpapírnak minősül, úgy, mint a nyilvánosan és zártkörűen működő részvénytársaságok részvényei és a hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok (*például* kötvények, állampapírok, kincstárjegyek), ide sorolható továbbá a közkereseti társaságban és a betéti társaságban fennálló részesedés, a korlátolt felelősségű társaság üzletrésze és a szövetkezeti részesedés, valamint minden más vagyoni hozzájárulás, amely tagsági jogviszonyt keletkeztet.

Az árfolyamnyereség számításakor lehetőség van az értékpapírhoz kapcsolódó járulékos költségek levonására is (ilyen *például* az értékpapír megszerzésekor fizetett illeték; a megszerzéshez, a tartáshoz és az értékesítéshez kapcsolódó szolgáltatás ellenértéke). Az Szja tv. alapján a magánszemélynek nyilvántartást kell vezetnie az ügyletenként felmerülő pénzbevételekről, járulékos költségekről, a megszerzésre fordított kiadásról, az ügyletek nyereségességéről vagy veszteségességéről.

Az értékpapírok adásvétele aszerint adózik, hogy ellenőrzött tőkepiaci ügylet keretében, vagy azon kívül történt a kereskedés.

Ellenőrzött tőkepiaci ügylet: befektetési szolgáltatóval, vagy befektetési szolgáltató közreműködésével pénzügyi eszközre, áruval kötött ügylet, valamint a pénzügyi szolgáltatás keretében, illetve a devizára/valutára kötött, pénzügyi elszámolással lezáródó azonnali ügylet. A befektetési szolgáltatók *például* az árutőzsdei szolgáltatók, a hitelintézetek, a befektetési alapkezelők.

Ha egy részvény adásvételéből árfolyamnyereség keletkezik, és a kereskedés nem ellenőrzött tőkepiaci ügylet keretében történt, akkor az árfolyamnyereségre vonatkozó szabályok szerint adózik az ügylet. Ha viszont ellenőrzött tőkepiaci ügylet keretében kereskedtünk, akkor speciális szabályok vonatkoznak az adózásra.

Az **ellenőrzött tőkepiacon kívüli árfolyamnyereségből származó jövedelem** után a magánszemély 15% személyi jövedelemadót és 13% szocho-t fizet, de az árfolyamnyereség esetében is figyelembe vehetjük a szocho alapjának felső határát, az aktuális minimálbér 24-szeresét (bővebben lásd: 4.3. fejezet).

Az **ellenőrzött tőkepiaci ügylet keretében szerzett árfolyamnyereségből származó jövedelem** után a magánszemélynek 15% szja-t kell fizetnie, de szocho fizetési kötelezettsége nincs. Az ellenőrzött tőkepiaci ügyletek esetében a magánszemélynek adókiegyenlítésre is van lehetősége. Ha a magánszemély az adóévet megelőző két év során ellenőrzött tőkepiaci ügyletből származó veszteséget ért el és azt a veszteség keletkezésének évéről szóló adóbevallásában feltüntette, adókiegyenlítésre jogosult, amelyet az adóbevallásában megfizetett adóként érvényesíthet, tehát a veszteségként kimutatott összeggel csökkentheti a tárgyévi nyereségét.

4.1.2.5. Kriptoeszközzel végrehajtott ügyletből származó jövedelem

Kriptoeszköz: az érték vagy jogok digitális megjelenítője, amely megosztott főkönyvi technológia vagy hasonló technológia alkalmazásával elektronikusan átruházható és tárolható.⁴⁰

---

⁴⁰ Szja tv. 67/C. § (9) bekezdése alapján

Kriptoesszközzel végrehajtott ügyletről beszélünk, ha a magánszemély bárki számára megköthető, elérhető ügyletben kriptoesszközök átruházása, átengedése révén nem kriptoesszköz formájában vagyoni értéket szerez. A kriptoesszközök után a magánszemélynek tehát csak akkor kell adóznia, ha azokat valós vagyoni értékre, *például* valamely törvényes fizetőesszközre váltja, vagy abból ingóságot, ingatlant vásárol (NAV, 2022e).

Kriptoesszközzel végrehajtott ügyletből származó jövedelemnek minősül a magánszemély által kötött kriptoesszközzel végrehajtott ügyletek alapján az adóévben elért ügyleti nyereség. A jövedelem megállapításához a kriptoesszközzel végzett ügyletek tárgyévi összes bevételéből le kell vonni a kriptoesszköz megszerzésére fordított összes tárgyévi igazolt kiadást. A kiadásokba beszámíthatók a konkrét ügylethez nem kapcsolódó, de a kriptoesszközök tartásával összefüggő tárgyévi igazolt kiadások, *például* díjak, jutalékok is (NAV, 2022e).

Ha a bevételek összege több, mint a kiadásoké, akkor ügyleti nyereség keletkezik, ha pedig a tárgyévi kiadások összege meghaladja a bevételek összegét, akkor ügyleti veszteséget kell megállapítani.

Megszerzésre fordított tárgyévi kiadásként vehető figyelembe (NAV, 2022e):

- kripto valuta vásárlásakor a vételár;
- kripto valuta bányászatakor a tevékenység érdekében felmerült igazolt kiadás;
- a vagyontárgy megszerzésére fordított, igazolt kiadás, de legfeljebb a vagyontárgy értékesítéskori szokásos piaci értéke, ha a kriptoesszközt a magánszemély valamilyen vagyontárgy, *például* ingóság, ingatlan értékesítésekor, annak ellenértékeként szerezte;

- a megszerzett kriptoeszköznek a bevételszerzés időpontjára megállapított szokásos piaci értéke, ha a kriptoeszközt a magánszemély tevékenység, szolgáltatásnyújtás ellenértékeként szerezte.

Ügyleti bevételt nem kell megállapítani, ha az ügyletből származó bevétel a minimálbér 10 százalékát nem haladja meg, feltéve, hogy a bevétel megszerzésének napjára más, azonos tárgyú ügyletből a magánszemély nem szerez bevételt, továbbá az adóévben e bevételek összege a minimálbért nem haladja meg.

Ha a magánszemély az adóévben, az adóévet megelőző évben, vagy az adóévet megelőző két évben kriptoeszközzel végrehajtott ügyletből származó veszteséget ért el és azt a veszteség keletkezésének évéről szóló adóbevallásában feltünteti, adókiegyenlítésre jogosult, amelyet az adóbevallásában megfizetett adóként érvényesíthet.

A kriptoeszközzel végrehajtott ügyletekből az adóévben **elért** ügyleti nyereség után 15 százalék személyi jövedelemadót kell fizetni (szochofizetési kötelezettség nem keletkezik).

4.2. Társadalombiztosítási járulék

A társadalombiztosítási kötelezettséget a társadalombiztosítás ellátásaira jogosultakról, valamint ezen ellátások fedezetéről szóló 2019. évi CXXII. törvény (Tbj.) szabályozza. A társadalombiztosítás rendszerében a biztosítottak különböző ellátásokat – *például* táppénzt, öregségi nyugdíjat, orvosi ellátást – kaphatnak. Ahhoz azonban, hogy az ellátásra jogosultak legyünk, biztosítottak kell minősülnünk (NAV, 2023f).

Biztosított, aki nem minősül kiegészítő tevékenységet folytatónak⁴¹ és:

- munkaviszonyban áll,
- szövetkezetben személyesen közreműködik (*például* munkaviszonyban, vállalkozási vagy megbízási jogviszonyban);
- tanuló;
- álláskereső támogatásban részesül;
- egyéni vállalkozó;
- társas vállalkozó,
- díjazás ellenében munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony keretében (*például*: megbízási szerződéssel, vagy nem egyéni vállalkozóként vállalkozási jogviszonyban) munkát végző személy, ha az előírt jövedelmi feltételnek is megfelel;
- nevelőszülői foglalkoztatási jogviszonyban áll;
- egyházi szolgálati viszonyban álló egyházi személy;
- mezőgazdasági őstermelő az egyéb feltételek fennállásakor;
- az (új) Kata törvény szerint bejelentett személy,
- állami projektértékelői jogviszonyban álló személy, ha az előírt jövedelmi feltételeknek is megfelel.

A biztosítás az alapjául szolgáló jogviszonnyal egyidejűleg, a törvény erejénél fogva jön létre. A társadalombiztosítás rendszerében nyújtott ellátások az egészségbiztosítás és a nyugdíjbiztosítás keretében vehetők igénybe.

---

⁴¹ Kiegészítő tevékenységet folytatónak minősül:

- a biztosítási jogviszonyban kereső tevékenységet folytató saját jogú nyugdíjas személy,
- az az özvegyi nyugdíjban részesülő személy, aki a rá irányadó nyugdíjkorhatárt betöltötte és egyéni vagy társas vállalkozónak minősül.

Egészségbiztosítási ellátások:

- egészségügyi szolgáltatás;
- pénzbeli ellátások:
  - csecsemőgondozási díj,
  - gyermekgondozási díj,
  - táppénz,
  - örökbefogadói díj;
- baleseti ellátások:
  - baleseti egészségügyi szolgáltatás,
  - baleseti táppénz,
  - baleseti járadék;
- megváltozott munkaképességű személyek ellátásai:
  - rokkantsági ellátás,
  - rehabilitációs ellátás.

A nyugdíjbiztosítási ellátások:

- saját jogú nyugellátás: öregségi nyugdíj,
- hozzátartozói nyugellátás:
  - özvegyi nyugdíj,
  - árvaellátás,
  - szülői nyugdíj,
  - baleseti hozzátartozói nyugellátások.

A biztosítottaknak ahhoz, hogy a fenti ellátásokra jogosultságot szerezzenek, társadalombiztosítási járulékot (röviden: tb-járulék) kell fizetniük a járulékalapot képező jövedelmük (*például* a munkabér) után.

A társadalombiztosítási járulék **mértéke**: 18,5%.

Szünetel a biztosítás, tehát nem kell járulékot fizetni az alábbi esetekben:

- a fizetés nélküli szabadság ideje alatt;
- az igazolatlan távollét időtartama alatt;
- a munkavégzési (szolgálatteljesítési) kötelezettség alóli mentesítés ideje alatt;
- a letartóztatás tartama alatt, továbbá a szabadságvesztés tartama alatt;
- az ügyvédi tevékenység szünetelésének ideje alatt, a közjegyző, a szabadalmi ügyvivő kamarai tagságának szüneteltetése alatt;
- az egyéni vállalkozói tevékenység szünetelésének ideje alatt;
- az állategészségügyi szolgáltató tevékenységet végző állatorvos tevékenységének szünetelése alatt.

A társadalombiztosítási járulékfizetésnek van alsó határa, mely az alábbi három jogviszony esetében merül fel:

- munkaviszony,
- főállású társas vállalkozói jogviszony,
- főállású egyéni vállalkozói jogviszony.

Ezekben a jogviszonyokban legalább a törvény által megszabott minimális alapösszeg után meg kell fizetni a társadalombiztosítási járulékot.

A társadalombiztosítási járulék **alapja**:

- munkaviszonyban foglalkoztatott esetén a tb-járulék alapja havonta legalább a minimálbér 30%-a (vagyis 2023-ban 69 600 Ft);
- főfoglalkozású egyéni/társas vállalkozó esetén, ha az általa végzett tevékenység nem középfokú végzettséghez kötött, akkor legalább a minimálbér után kell megfizetni a tb-járulékot (2023-ban legalább havi 232 000 Ft után),

- ha a főfoglalkozású egyéni/társas vállalkozó személyesen végzett főtevékenysége legalább középfokú iskolai végzettséget vagy középfokú szakképzettséget igényel, akkor a tb-járulék alapja legalább a garantált bérminimum (2023-ban legalább havi 296 400 Ft).

Abban az esetben, ha a munkaviszonyban álló biztosított biztosítotti jogviszonya hónap közben kezdődött vagy szűnt meg, vagy a biztosítás szünetelése miatt a hónap egészében nem állt fenn jogviszonya, illetve, ha az adott hónapban táppénzben, baleseti táppénzben részesült, vagy tizenkét évesnél fiatalabb beteg gyermek ápolása címén fizetés nélküli szabadságot vett igénybe, akkor a járulékfizetési alsó határ meghatározásakor ezeket a naptári napokat figyelmen kívül kell hagyni. A fenti esetekben a járulékfizetési alsó határ kiszámításánál egy-egy naptári napra a járulékalap harmincad részét kell alapul venni.

Ha a tárgyhónapban a járulék fizetésére kötelezett biztosított részére nem fizettek járulékfizetési alsó határt elérő jövedelmet, akkor a foglalkoztatónak a különbözet után meg kell fizetnie a járulékot.

A járulékfizetési alsó határ után a járulékot akkor is meg kell fizetni, ha a munkavállaló más jogviszonyában megfizette a tb-járulékot az alsó határ után.

Mintapélda:

A vállalkozás heti 4 órában foglalkoztat egy takarítónőt, akinek a február hónapra számfejtett bruttó munkabére 40 000 Ft. Számítsuk ki, mennyi a járulékfizetési kötelezettség!

Megoldás:

- *A 40 000 Ft járulékalapot képező jövedelemből a munkavállalót terhelő 18,5 % társadalombiztosítási járulék összege: 7400 Ft. Ezt a munkáltató levonja a bruttó munkabéréből.*
- *Mivel a tényleges járulékalap (40 000 Ft) nem éri el a járulékfizetési alsó határt (69 600 Ft), ezért a kettő közötti különbségre eső társadalombiztosítási járulékot a munkáltatónak kell megfizetni:*

$$29\,600\text{ Ft} * 18,5\% = 5\,476\text{ Ft}$$

(Megjegyzés: A kifizetőnek a szociális hozzájárulási adót is a 69 600 Ft után kell megfizetnie!)

Amennyiben a személyi jövedelemadó kapcsán családi kedvezményre vagyunk jogosultak, de a családi kedvezmény keretösszege meghaladja az összevont adóalap egyéb kedvezményekkel csökkentett összegét, akkor a fennmaradó családi kedvezményt érvényesíthetjük a járulékfizetési kötelezettségünk terhére is. Ennek szemléltetésére nézzük meg az alábbi mintapéldát!

Mintapélda:

Merész Erzsébet bruttó 510 900 Ft-ot keres havonta. 2023. januárban férjhez ment, ez az első házassága. Súlyos betegségére tekintettel orvosi igazolással rendelkezik, ami alapján kedvezményre jogosult. 3 kedvezményezett eltartott gyermeke után ő kapja a családi pótlékot. Férje munkanélküli, így valamennyi kedvezményt Erzsébet veszi igénybe, amelynek adóelőlegnél történő érvényesítéséről munkáltatójának nyilatkozott. Állapítsuk meg Merész Erzsébet 2023. május havi nettó bérét!

Megoldás

<i>Havi bruttó bér:</i>	<i>510 900 Ft</i>
<i>- Személyi kedvezmény:</i>	<i>- 77 300 Ft</i>
<i>- Első házaspáros kedvezmény:</i>	<i>- 33 335 Ft</i>
<i>- Családi kedvezmény:</i>	<i>-660 000 Ft</i>
<i>Adóalap/Előlegalap (bruttó bér-kedvezmények)</i>	<i>0 Ft</i>
<i>Fennmaradó (igénybe nem vett) adóalap-csökkentő kedvezmény*:</i>	<i>259 735 Ft</i>
<i>Szja előleg (előlegalap*0,15):</i>	<i>0 Ft</i>
<i>Maximális családi járulékkedvezmény*:</i>	<i>38 960 Ft</i>
<i>Társadalombiztosítási járulék számított összege (bruttó bér*0,185):</i>	<i>94 517 Ft</i>
<i>- Igénybe vett családi járulékkedvezmény (max. a tb-járulék számított összege):</i>	<i>-38 960 Ft</i>
<i>Fizetendő társadalombiztosítási járulék:</i>	<i>55 557 Ft</i>
<i>Havi nettó bér (bruttó bér - adóelőleg - fizetendő tb-járulék):</i>	<i>455 344 Ft</i>

* Igénybe nem vett adóalap-csökkentő kedvezmény:

660 000 - (510 900 - 77 300 - 33 335) = 259 735 Ft, ennyi maradt a kedvezmények igénybevétele után a családi kedvezményből, de ez szja adóalapkedvezmény, tehát a 15%-át kell vennem ahhoz, hogy az utána érvényesíthető maximális járulékkedvezményt megkapjam:

259 735 Ft * 15% = 38 960 Ft

A kifizető a természetes személyt terhelő járulékot a természetes személytől levonja és a juttatást követő hónap 12-éig vallja be és fizeti meg.

4.3. Szociális hozzájárulási adó (szochó)

A szociális hozzájárulási adó **alanyai**:

- a kifizető (aki a természetes személlyel a törvény rendelkezése alapján adófizetési kötelezettséget eredményező jogviszonyban áll);
- az egyéni vállalkozó (kivéve azok az egyéni vállalkozók, akik saját jogukon nyugdíjasok vagy özvegyi öregségi nyugdíjasok);
- az őstermelő (kivéve azok, akik előző évben mezőgazdasági kistermelőknek minősültek).

Mértéke: 2022. január 1-től 13%.

A munkaviszonyban álló biztosítottnál az adó **alapja** megegyezik a társadalombiztosítási járulék alapjával. Egyéni és társas vállalkozók esetében a szochó alapjának minimumot szab a törvény: a vállalkozó saját maga után havonta fizetendő adójának alapja középfokú végzettséget nem igénylő tevékenység esetén legalább a minimálbér 112,5%-a, középfokú végzettséget igénylő tevékenység esetén legalább a garantált bérminimum 112,5%-a. Ha a jogviszony nem áll fent a hónap minden napján, akkor az adó alapja a jogviszony fennállása minden napjára számítva legalább a minimálbér/garantált bérminimum 112,5%-ának 30-ad része.

Adókedvezmények vehetőek igénybe a következő személyek, dolgozói kategóriák foglalkoztatása esetében:

- közfoglalkoztatottak után;
- munkaerőpiacra lépők után;
- három vagy több gyermeket nevelő, munkaerőpiacra lépő nők után;
- megváltozott munkaképességű személyek után;

- kutatók foglalkoztatása után;
- szakképzettséget nem igénylő és mezőgazdasági munkakörben foglalkoztatott munkavállalók után;
- szakirányú oktatás és a duális képzés után;
- védett korban elbocsátott köztisztviselők után.

Vannak olyan esetek, amikor a magánszemélyt terheli az adófizetési kötelezettség. Ilyen esetek *például*:

- a jövedelme nem kifizetőtől vagy külföldi kifizetőtől származik;
- a szochót a kifizető nem köteles megállapítani;
- a juttatásból az adó, adóelőleg levonása nem lehetséges.

A belföldinek minősülő természetes személynek kell megfizetnie a szociális hozzájárulási adót az alábbi külön adózó jövedelmek esetében:

- a vállalkozásból kivont jövedelem (Szja tv. 68. §);
- az értékpapír-kölcsönzésből származó jövedelem (Szja tv. 65/A. §);
- az osztalék (Szja tv. 66. §), vállalkozói osztalékalap (Szja tv. 49/C. §);
- az árfolyamnyereségből származó jövedelem (Szja tv. 67. §).

A törvény azonban a természetes személy adófizetési kötelezettségének felső határt szab. Az adót addig kell megfizetni, amíg a természetes személy összevont adóalapba tartozó jövedelmei és a törvényben nevesített tőkejövedelmeinek összege a tárgyévben eléri az év első napján érvényes minimálbér összegének huszonnégyszeresét. Ez az összeg 2023-ban 232 000 forintos havi minimálbérrel számolva 5 568 000 forint. Ez lesz a természetes személy szochofizetési kötelezettségének felső határa. *Például*, ha a magánszemély munkaviszonyban és egyéni vállalkozóként is tevékenykedik,

és a munkaviszonyban elért összevont adóalapba tartozó jövedelme 4 000 000 Ft, emellett pedig 2 000 000 Ft osztalékalapja keletkezik a vállalkozásából, akkor 1 568 000 Ft után kell csak szocho-t fizetnie, hiszen ekkora összeggel éri el a felső határt.

Bár a szocho alapvetően a kifizetőt terheli (tehát *például* a munkabérből nem kerül levonásra), de a természetes személyt terhelő szocho esetében előfordul, hogy az adót a kifizető a természetes személynek folyósított jövedelemből levonja (*például* részvények után járó osztalék kifizetése esetén) és a juttatást követő hónap 12-éig vallja be és fizeti meg. Az adó fizetésére kötelezett természetes személy az adót, adóelőleget a személyi jövedelemadó, a személyijövedelemadó-előleg megfizetésével egyidejűleg állapítja és fizeti meg.

4.4. A munkabér közterhei

A **munkaadót** a bruttó munkabérek után az alábbi adó és hozzájárulás fizetési kötelezettség terheli (2023-ban): 13 % szociális hozzájárulási adó.

A **munkavállaló** munkabérére terhelő adók és járulékok a következők, melyet a bruttó munkabéréből a munkáltató levonással fizet meg a NAV felé:

- 15 % személyi jövedelemadó,
- 18,5 % társadalombiztosítási járulék.

A munkaadó a munkavállaló bankszámlájára az szja és tb-járulék levonása utáni nettó bért utalja át.

Nézzünk egy *példát* a munkáltatói és munkavállalói terhekre, ha a munkavállaló kedvezményre nem jogosult, a bruttó munkabére pedig 100 000 Ft.

A táblázat adataiból jól látható, hogy 113 000 Ft bérkötség jelentkezik a munkaadónál, míg a munkavállaló a közterhek levonása után 66 500 Ft-ot kap kézhez.

4.3. táblázat: Munkáltatói és munkavállalói terhek

Megnevezés	Összeg
MUNKAADÓ	
Bruttó havi bér	100 000 Ft
<i>Munkáltató által fizetett szocho (bruttó bér*13%)</i>	<i>13 000 Ft</i>
Havi bérkötség a munkaadó részéről	113 000 Ft
MUNKAVÁLLALÓ	
Bruttó havi bér	100 000 Ft
<i>- Munkavállaló szja-ja (bruttó bér*15%)</i>	<i>15 000 Ft</i>
<i>- Munkavállaló társadalombiztosítási járuléka (bruttó bér*18,5%)</i>	<i>18 500 Ft</i>
Nettó bér (Bruttó bér – szja – tb-járulék)	66 500 Ft

Forrás: saját szerkesztés

4.5. Egészségügyi szolgáltatási járulék

Ahhoz, hogy a társadalombiztosítás rendszerében elérhető ellátásokra jogosultak legyünk, biztosítottnak kell minősülnünk (lásd: 4.2. fejezet). Ha egy belföldi magánszemély nem biztosított (*például* megszűnik a biztosítási jogviszonya, mert véget ér a nappali tagozatos hallgatói jogviszonya vagy a munkaviszonya) és más jogcímen sem jogosult egészségügyi szolgáltatásra, akkor **egészségügyi szolgáltatási járulékot** kell fizetnie.

A kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény 29 § 9. bekezdése alapján bizonyos esetekben a biztosítási jogviszony megszűnését követően is igénybe vehető még egészségügyi szolgáltatás. Ha a

szolgáltatásra jogosító feltétel, *például* a korábbi munkaviszony vagy tanulói jogviszony

- a megszűnés előtt megszakítás nélkül legalább 45 napig fennállt, akkor *további 45 napig*,
- 45 napnál rövidebb ideig tartott, akkor az *annak megfelelő időtartamig*,
- illetve, ha több egymást követő jogosultság is fennállt (*például* egymást követően több munkaviszony) melyek közül volt olyan, ami 45 napnál hosszabb ideig állt fenn, és az utolsóként megszűnt jogosultsági feltétel nem állt fenn 45 napig, de a két jogosultsági feltétel fennállása között 30 napnál kevesebb nap telt el, akkor szintén *további 45 napig*

igénybe vehető az egészségügyi szolgáltatás. A jogosultság megszűnését követő naptól kell fizetni egészségügyi szolgáltatási járulékot egészen addig a napig, amíg a magánszemély valamely jogosultsági feltétel bekövetkezésével újra jogosulttá nem válik az egészségügyi szolgáltatásra (*például* új munkaviszonyt létesít).

A fenti szabályok a biztosítás szünetelése esetén (*például* egyéni vállalkozás szüneteltetése) nem alkalmazhatók, abban az esetben a szünetelés kezdetétől meg kell fizetni **az egészségügyi szolgáltatási járulékot**.

Az egészségügyi szolgáltatási járulékot havonta, a tárgyhónapot követő hónap 12-éig kell megfizetni. A járulék mértéke 2023-ban havonta 9 600 forint, törthónapban napi 320 forint.

4.6. Rehabilitációs hozzájárulás

A rehabilitációs hozzájárulás szabályait a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény tartalmazza.

Rehabilitációs hozzájárulást kell fizetnie a munkaadónak akkor,

- ha az általa foglalkoztatottak átlagos statisztikai állományi létszáma meghaladja a 25 főt,
- de az általa foglalkoztatott megváltozott munkaképességű munkavállalók átlagos statisztikai állományi létszáma nem éri el a létszám 5 százalékát (NAV,2023h).

Létszám alatt a Központi Statisztikai Hivatal munkaügy-statisztikai adatszolgáltatáshoz kiadott útmutatója szerinti, tárgyévi átlagos statisztikai állományi létszámot kell érteni.

Megváltozott munkaképességű személynek kell tekinteni azt a személyt,

- akinek az egészségi állapota a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján 60 százalékos vagy kisebb mértékű,
- aki legalább 40 százalékos egészségkárosodással rendelkezik, az erről szóló szakvélemény, szakhatósági állásfoglalás, hatósági bizonyítvány, minősítés érvényessége alatt,
- akinek a munkaképesség-csökkenése 50-100 százalékos mértékű, az erről szóló szakvélemény érvényessége alatt, vagy
- aki fogyatékosági támogatásban vagy vakok személyi járadékában részesül

és a munkaszerződése szerinti napi munkaideje a 4 órát eléri (NAV, 2023h).

A rehabilitációs hozzájárulás **mértéke** a tárgyév első napján a teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállalónak megállapított alapbér kötelező legkisebb összegének kilencszerese személyenként, évente. (2023. január 1-jén az alapbér kötelező legkisebb összege havibér alkalmazása esetén 232 000 forint, melynek kilencszerese 2 088 000 forint.) A rehabilitációs hozzájárulás **éves összegének** meghatározásához a kötelező foglalkoztatási szintből hiányzó létszámot kell megszorozni a rehabilitációs hozzájárulás mértékével.

A rehabilitációs hozzájárulást a fizetésére kötelezett munkaadó maga vallja be, állapítja meg és fizeti be. Az előlegeket a I-III. negyedévben a negyedévet követő hó 20-áig kell bevallani és megfizetni, a IV. negyedévre nem kell előleget meghatározni, hanem a befizetett előlegek és az éves hozzájárulás különbözetét az adóévet követő év február 25-éig kell megfizetni.

5. Egyéni vállalkozók jövedelemadózása

Az egyéni vállalkozás a legegyszerűbb vállalkozási forma. Alapításához nem szükséges kezdőtőke, így a kisebb vállalkozások körében rendkívül nagy népszerűségnek örvend, ráadásul nem tartozik a Számviteli tv. alá, így könyvvezetése és adminisztrációja rendkívül egyszerű. Az Szja tv. alapján egyéni vállalkozónak minősül:

- az egyéni vállalkozóról és az egyéni cégről szóló törvény szerinti egyéni vállalkozói nyilvántartásban szereplő magánszemély;
- a közjegyző;
- az önálló bírósági végrehajtó;
- az egyéni szabadalmi ügyvivő;
- az ügyvéd;
- a magánállatorvos.

Az egyéni vállalkozások sajátosságait a 7.1.1-es fejezet ismerteti. Ebben a fejezetben az egyéni vállalkozások által választható jövedelemadózási formákkal ismerkedhetünk meg (5.1. ábra).

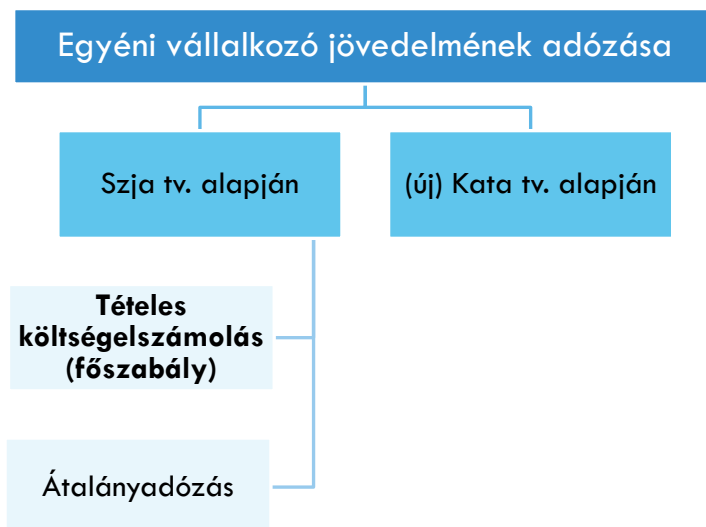
Az egyéni vállalkozókat biztosítási jogviszonyuk alapján a következő csoportokba sorolhatjuk:

- főfoglalkozású: egyéni vállalkozóként rendelkezik biztosítási jogviszonnyal, nem tartozik sem a többes jogviszonyos kategóriába, se nem nyugdíjas;
- többes jogviszonnyal rendelkező: aki legalább heti 36 órás munkaviszonnyal rendelkezik, társas vállalkozóként biztosított, vagy

nappali tagozatos tanuló/hallgató (tehát nem egyéni vállalkozóként biztosítottak);

- kiegészítő tevékenységet folytató: nyugdíj mellett végez vállalkozási tevékenységet.

5.1. ábra: Egyéni vállalkozások jövedelmének adózási lehetőségei

Forrás: saját szerkesztés

A jogviszony pontos meghatározása azért elengedhetetlen, mert az egyéni vállalkozó szocho és járulékfizetési kötelezettsége eltérő az egyes csoportok esetén. A többes jogviszony és kiegészítő tevékenység esetében nincs minimum járulékalap előírás és nincs minimum szochoalap sem, míg főfoglalkozású egyéni vállalkozó esetében van (lásd lentebb).

5.1. Vállalkozók az Szja. tv. hatálya alatt

Főszabály szerint az egyéni vállalkozó, ha nem választ más jövedelemadóztatási módot, akkor vállalkozói jövedelme alapján az Szja tv. szerint adózik tételes költségelszámolás alkalmazásával. Ha a feltételeknek megfelel, akkor választhatja az Szja tv. szerinti átalányadóztatást is.

5.1.1. Vállalkozói jövedelem szerinti adóztatás (tételes költségelszámolás)

A vállalkozói személyi jövedelemadóztatás tételes költségelszámolás esetén hasonlóan működik a társasági adóztatáshoz, az egyéni vállalkozó bevételeit és költségeit egyaránt nyilvántartja, a kettő különbözeteként keletkező jövedelem után fizeti meg a jövedelemadót.

A vállalkozói jövedelem szerinti adóztatás legfontosabb jellemzői:

- Főszabály szerint az egyéni vállalkozó így adózik.
- *Számítása:* a vállalkozói bevételből az Szja tv. által elismert és igazolt költségek levonása után fennmaradó összeg a vállalkozói tevékenységéből származó jövedelem (lásd 5.1. táblázat).
- *Mértéke:* a vállalkozói jövedelemre 9%, emellett az adózott vállalkozói jövedelem osztalékadó alapot is képez, melynek adóterhe 15%.
- *Adóelőleg:* A vállalkozói kivét után negyedévente adóelőleget kell fizetni. A vállalkozói kivét az egyéni vállalkozó személyes munkavégzésének díjazása, amelynek összegét az egyéni vállalkozó saját maga határozza meg. Az egyéni vállalkozó a vállalkozói kivétekből – a feltételek megléte esetén – négy vagy több gyermeket nevelő anyák kedvezményét, 25 év alatti fiatalok kedvezményét, személyi

kedvezményt, első házások kedvezményét, családi kedvezményt érvényesíthet.

- *Könyvvizsgálata:* egyszeres könyvvitel, a bevételeket és a kiadásokat pénzforgalmi szemléletben⁴² naplófőkönyvben vagy pénztárkönyvben kell időrendi sorrendben rögzíteni, úgy, hogy az alapnyilvántartásban minden, az egyéni vállalkozói tevékenységével kapcsolatos pénzbevétel vagy kiadást eredményező gazdasági esemény nyomon követhető legyen. Emellett olyan részletező nyilvántartásokat is vezetnie kell, amelyek a jövedelemszámítást alátámasztják (*például:* tárgyi eszközök, nem anyagi javak nyilvántartása; útnyilvántartás; vevőkkel szembeni követelések nyilvántartása; szállítókkal szembeni tartozások nyilvántartása; munkabérek és más személyi jellegű kifizetések nyilvántartása; vállalkozói kivét nyilvántartása) (Bozsik és társai, 2017).
- *Szocho, tb-járulék:* a főállású egyéni vállalkozó havonta fizeti meg a vállalkozói kivétje után a 13% szochót, melyet legalább az év első napján érvényes minimálbér 112,5%-a után meg kell fizetnie, ha a tevékenységéhez nem szükséges középfokú képzettség, vagy a garantált bérminimum 112,5%-a után, ha a tevékenységéhez középfokú végzettség szükséges⁴³. Emellett 18,5% tb-járulékot fizet a vállalkozói kivétje után, melyet legalább a tárgyhónap első napján érvényes minimálbér után meg

---

⁴² Akkor vesszük figyelembe az egyes tételeket, amikor pénzmozgás történik, tehát a bevétel befolyt a bankszámlára vagy befizetésre került a pénztárba, illetve a kiadást kifizették.

⁴³ Azt, hogy a tevékenységhez szükséges-e középfokú végzettség, szakképzettség, a tevékenység FEOR-kódja alapján tudjuk eldönteni. A Foglalkozások Egységes Osztályozási Rendszere (FEOR) a foglalkozások besorolására szolgál. A FEOR-08 kódok a Központi Statisztikai Hivatal honlapján megtekinthetők. A FEOR-08 alapján a 9. főcsoportba tartoznak a szakképzettséget nem igénylő (egyszerű) foglalkozások, a 4., 5., 6., 7., 8. főcsoportban találhatóak az alapfokú és középfokú végzettséget igénylő, az 1., 2., 3. főcsoportban pedig a felsőfokú végzettséget vagy érettségire épülő szakképzésben szerzett végzettséget igénylő foglalkozások.

kell fizetnie, ha a tevékenységéhez nem szükséges középfokú végzettség, ha pedig szükséges, akkor legalább a garantált bérminimum után. Aki nem főállásban végzi a tevékenységét (*például* heti 36 órát elérő munkaviszonnyal rendelkezik és ott fizetik utána a közterheket, vagy nappali tagozaton, közép- vagy felsőfokú oktatási intézményben folytat tanulmányokat, vagy saját jogú nyugdíjas, vagy táppénzben, baleseti táppénzben stb. részesül), annak a vállalkozói kivétje után kell megfizetnie a szochót és a tb-járulékot.

- *Kinek éri meg?*
  - akinek a költségei meghaladják az átalányadóztatás során alkalmazható költséghányadot;
  - akinek nincs lehetősége (új) Kata tv. szerinti adóztatást választani.

5.1. táblázat: Vállalkozói jövedelem szerinti adó meghatározása

+	<p>vállalkozói bevételek (Szja tv. 10. számú melléklet) (<i>például:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ a tevékenység ellenértéke, vagy ennek előlege; ✓ a tevékenységgel összefüggésben kapott kamat, kötbér; ✓ a tárgyi eszköz, nem anyagi javak, anyag, félkész termék eladási ára; ✓ a költségek fedezetére, fejlesztési célra folyósított támogatás összege stb.)
±	<p>bevételt növelő/csökkentő tételek (Szja tv. 49/B. § (5-6)) (<i>például:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ növeli a foglalkoztatottak átlagos állományi létszámának csökkenése miatt figyelembe vett összeg, ha korábban létszámnövelési kedvezményt vett igénybe; ✓ csökkenti a legalább 50 %-ban megváltozott munkaképességű alkalmazott foglalkoztatásakor a számára kifizetett bér stb.)
–	<p>vállalkozói költségek, ráfordítások (Szja tv. 11. melléklet) (<i>például:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vállalkozó kivét; ✓ anyag- és árubeszerzésre, szállításra fordított kiadás;

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ adott előleg; ✓ 200 000 forint egyedi érték alatti, kizárólag üzemi célt szolgáló tárgyi eszközök, nem anyagi javak beszerzési, előállítási költsége; ✓ az alkalmazottnak kifizetett bér és annak közterhei, a béren kívüli és egyes meghatározott juttatás és annak közterhe; ✓ a tevékenységgel összefüggő biztosítás díja; ✓ az üzleti hitelre fizetett kamat; ✓ üzleti utazáskor felmerült utazási és szállásköltség; ✓ a központi költségvetésbe, a helyi önkormányzatoknak az adóévben megfizetett, kizárólag a tevékenységhez kapcsolódó adók; a megfizetett cégautóadó; a befizetett saját szocho (de az szja és a saját tb-járulék költségként nem számolható el!); ✓ a telefon, a mobiltelefon beszerzési és beszerelési költsége, az internethasználat díja; ✓ azoknak a kiadásoknak a tevékenységgel arányos része, amelyek nem kizárólag a jövedelemszerző tevékenységgel összefüggésben merülnek fel, <i>például</i> a lakástól műszakilag el nem különülő iroda, műhely fűtése, világítása, telefonköltség; ✓ a tevékenységhez szükséges munkaruha, védőeszköz; ✓ értékcsökkenési leírás stb.)
=	vállalkozói jövedelem (adóalap)
-	jövedelemcsökkentő tételek (korábbi évek elhatárolt vesztesége, max. az adóalap 50%-a)
=	vállalkozói adóalap (minimum a bevétel 2%-a)*
*	adókulcs (9%)
±	fizetendő jövedelemadót módosító tételek (<i>például</i> : kisvállalkozói adókedvezmény - Szja tv. 13. melléklet)
=	fizetendő vállalkozói jövedelemadó
	adózás utáni vállalkozói jövedelem (= vállalkozói adóalap – vállalkozói jövedelemadó)
±	osztalékadó-alap módosító tételek (Szja tv. 49/C. §) (<i>például</i> : <ul style="list-style-type: none"> ✓ növeli az ellenszolgáltatás nélkül 3 éven belül átadott tárgyi eszközök beszerzési árának arányos része; ✓ csökkenti a vállalkozói tevékenység kapcsán fizetett bírság, késedelmi pótlék összege stb.)
=	osztalékadó-alap

*	szja adókulcs (15%), szocho kulcs (13%, szocho max.-ig⁴⁴)
=	fizetendő osztalékadó, fizetendő szocho

Forrás: Nav (2022a) alapján saját szerkesztés

* Az egyéni vállalkozónak a vállalkozói személyi jövedelemadó-fizetési kötelezettségének megállapítása előtt ki kell számítania, hogy a bevételt növelő tételekkel korrigált bevételei a költségek levonása után (=hasonlítási alap) meghaladták-e a bevételeinek 2%-át (=jövedelem-(nyereség-)minimum). Amennyiben a hasonlítási alap nagyobb a jövedelem-(nyereség-)minimumnál, akkor a vállalkozói adóalap után adózhat. Ha azonban a hasonlítási alap kisebb, mint a jövedelem-(nyereség-)minimum, akkor döntenie kell, hogy megfizeti-e a jövedelem-(nyereség-)minimum után a 9%-os vállalkozói jövedelemadót, vagy a NAV által rendszeresített nyomtatványon bevallást kiegészítő nyilatkozatot tesz (amelyben részleteznie kell a működésére vonatkozóan néhány adatot), és vállalja az esetleges ellenőrzés kockázatát. Nem kell a jövedelem-(nyereség-)minimumra előírtakat alkalmazni, ha az adózót az adóévben, vagy az azt megelőző évben elemi kár sújtotta (*például* tűzkár, jégkár, aszály). A jövedelem-(nyereség-)minimum 2007-es bevezetésének célja egyrészt az volt, hogy a veszteséges, vagy közel veszteséges adózók esetében is lehetőséget teremtsenek egy minimális adófizetés teljesítésére, azok körében pedig, akik a minimumot sem teljesítik, kiszűrjék azokat az adózókat, akik bevétel eltitkolás vagy a költségek növelése révén igyekeznek az adófizetési kötelezettségeiket csökkenteni.

---

⁴⁴ A magánszemélynek az osztalék után a szochoát addig kell megfizetni, míg a minimálbér 24-szeresét el nem éri az adóévben megszerzett összes szochoalapot képező jövedelem (ilyen *például*: a munkabér, osztalék, árfolyamnyereségből származó jövedelem stb.).

5.1.2. Átalányadóztatás

Az egyszerűbb adómegállapítás és az adózók adminisztrációs terheinek csökkentése érdekében az Szja törvény lehetővé teszi az egyéni vállalkozók számára az átalányadóztatás választását.

Az átalányadóztatás legfontosabb jellemzői:

- Egyéni vállalkozók számára az adóév egészére választható adózási forma.
  - *Ki nem választhatja?*
    - akinek az adóévben az egyéni vállalkozói bevétele meghaladja az éves minimálbér tízszeresét (2023-ban: $232\ 000\ \text{Ft} \cdot 12 \cdot 10 = 27\ 840\ 000\ \text{Ft}$), illetve kizárólag kiskereskedelmi tevékenységet végző egyéni vállalkozó esetén a vállalkozói bevétele az éves minimálbér ötvenszeresét meghaladja (2023-ban: $232\ 000\ \text{Ft} \cdot 12 \cdot 50 = 139\ 200\ 000\ \text{Ft}$);
    - aki az átalányadóztatását megszünteti vagy az arra való jogosultsága megszűnik, a megszüntetés évére és az azt követő 12 hónapra átalányadóztatást ismételten nem választhat;
    - akinek a NAV számla- vagy nyugtaadási kötelezettség elmulasztásáért véglegesen mulasztási bírságot állapított meg.
- (Fontos megjegyezni, hogy ha az átalányadóztatásra való jogosultság megszűnik, az egyéni vállalkozónak az adóév egészére nézve – tehát visszamenőleg – át kell térnie a vállalkozói jövedelem szerinti adóztatás alkalmazására.)
- *Számítása:* átalányban megállapított jövedelem számítása során a vállalkozói bevételek összegéből indulunk ki, amelyet az egyes tevékenységek szerint az Szja tv-ben különböző százalékban (40, 80

vagy 90%, lásd: 5.2. táblázat) meghatározott költséghányaddal kell csökkenteni; adómentes lesz az átalányadózó egyéni vállalkozó e tevékenységéből származó jövedelmének az éves minimálbér felét meg nem haladó része.

- *Mértéke:* az átalányban megállapított jövedelemnek az éves minimálbér felét meghaladó része után 15%.
- *Adóelőleg:* negyedévente kell befizetnie az átalányban megállapított jövedelem adóelőlegét, de az átalányadózó egyéni vállalkozónak nem kell adóelőleget megállapítania, amíg az átalányban megállapított jövedelme az adóévben nem haladja meg az éves minimálbér felét. Ha az adóelőleg-alap meghaladja ezt az összeget, akkor az adóelőleget csak az ezt meghaladó adóelőleg-alap után kell megfizetni. A biztosított átalányadózó egyéni vállalkozó – a feltételek megléte esetén – négy vagy több gyermeket nevelő anyák kedvezményét, 25 év alatti fiatalok kedvezményét, 30 év alatti anyák kedvezményét, személyi kedvezményt, első házások kedvezményét, családi kedvezményt érvényesíthet. Ha év közben családi járulékkedvezményt is érvényesít, akkor negyedévente kell megállapítania és bevallania az adóelőleget (NAV, 2022g).
- *Könyvvézetése:* csak bevételi nyilvántartást vezet (ha nem áfa-alany), de a vállalkozási tevékenysége kapcsán felmerült kiadásairól szóló számlákat, bizonylatokat meg kell őriznie, hogy az átalányadó alóli kiesés esetében az egész adóév vonatkozásában át tudjon térni a vállalkozói jövedelem szerinti adózásra és a költségadatokat rögzíteni tudja.
- *Szochó, tb-járulék:* a biztosított átalányadózó egyéni vállalkozónak a szochót és a tb-járulékot göngyölítéses módszerrel kell kiszámítania. A

havi szocho és tb-járulék alapja az év elejétől a tárgynegyedév utolsó napjáig átalányban megállapított szja-köteles jövedelem, csökkentve az év korábbi negyedévében, negyedéveiben járulékalapként figyelembe vett összeggel, elosztva annyi hónappal, ahány hónapban az egyéni vállalkozói biztosítási jogviszonya a tárgynegyedévben (akár egyetlen napig is) fennállt. Az átalányadózó egyéni vállalkozó éves minimálbér felét el nem érő jövedelme szja-mentes, ezért ez a jövedelemrész nem képez sem szocho, sem járulékalapot. A főfoglalkozású egyéni vállalkozónak a 13% szochót legalább az év első napján érvényes *minimálbér* 112,5%-a után meg kell fizetnie, ha a tevékenységéhez nem szükséges középfokú képzettség, vagy a *garantált bérminimum* 112,5%-a után, ha a tevékenységéhez középfokú végzettség szükséges és (ugyanígy foglalkozástól függően) legalább a minimálbér/garantált bérminimum után a 18,5% tb-járulékot. A göngyölítéses módszert mind a főfoglalkozású, mind a nem főfoglalkozású átalányadózó egyéni vállalkozóknak alkalmazniuk kell, de a nem főfoglalkozású egyéni vállalkozóknak nem kell figyelembe venniük a minimum-járulékalapra vonatkozó rendelkezéseket. Negyedévente, a tárgynegyedévet követő hónap tizenkettedik napjáig kell a járulékbevallást benyújtania (NAV, 2022g).

- *Kinek éri meg?*
  - kizárólag kiskereskedelmi tevékenységet végző egyéni vállalkozónak;
  - akinek nincs lehetősége Kata tv. szerinti adózást választani;
  - akinek a költségei nem haladják meg átalányadózás során alkalmazható költséghányadot;

- a katóval szembeni előnye, hogy érvényesíteni lehet szja kedvezményt, például 4 gyermekes anyák kedvezményét vagy családi adó- és járulékkedvezményt.

5.2. táblázat: Az egyes tevékenységekhez kapcsolódó költséghányadok

	Az egyéni vállalkozó által folytatott tevékenység típusa	A vállalkozói bevételből levonható költséghányad
1.	A 2-3. pontba nem tartozó bármely tevékenység	40%
2.	<p>Az Szja tv. 53. § (2) bekezdésében meghatározott ipari, mezőgazdasági, szolgáltatási tevékenység, vagy kizárólag a (2) bekezdésben meghatározott és kiskereskedelmi tevékenység együttesen:</p> <ul style="list-style-type: none"> – mezőgazdasági, erdőgazdálkodási, bányászati és feldolgozóipari termék-előállítás; – mezőgazdasági, betakarítást követő szolgáltatás, vadgazdálkodáshoz kapcsolódó, erdészeti szolgáltatás és zöldterület-kezelés; – halászati és halgazdálkodási szolgáltatás; – építőipari kivitelezés és szolgáltatás; – feldolgozóipari szolgáltatás; – ipari gép, berendezés, eszköz javítása, gépjárműjavítás, személyi, háztartási cikk, épületgépészeti berendezések, számítógép, kommunikációs eszköz javítása; – taxis személyszállítás, személygépjármű kölcsönzése vezetővel; közúti áruszállítás; – fényképészet; – textil, szőrme mosása, tisztítása; – fodrászat, szépségápolás; – hobbiállat-gondozás; – vendéglátó tevékenység 	80%
3.	Kizárólag kiskereskedelmi tevékenység	90%

Forrás: Szja tv. 53. § és Nav (2022a) alapján saját szerkesztés

Mintapélda:

Egy szoftverfejlesztéssel foglalkozó főfoglalkozású egyéni vállalkozó a kata törvény megváltozása miatt 2022. szeptember 1-jétől áttér az átalányadózásra, és év végéig 6 500 000 Ft vállalkozói bevétele keletkezik.

Határozza meg a 2022. évre vonatkozó személyi jövedelemadó összegét!

Megoldás:

A költséghányadot a bevétel alapján a tevékenységtől függően határozhatjuk meg. Mivel az egyéni vállalkozó főtevékenysége nem sorolható be sem 80%-os, sem a 90%-os csoportba, így 40% költséghányaddal számolhatunk.

$$\text{Elszámolható költség} = 6\,500\,000 \text{ Ft} * 0,4 = 2\,600\,000 \text{ Ft}$$

Az átalányban megállapított jövedelem a bevétel és az elszámolható költség különbözeteként számítható ki.

$$\text{Jövedelem} = 6\,500\,000 \text{ Ft} - 2\,600\,000 \text{ Ft} = 3\,900\,000 \text{ Ft}$$

A 3 900 000 Ft átalányban megállapított jövedelemből az éves minimálbér felének (2022-ben a minimálbér 200 000 Ft volt, tehát éves összege 2 400 000 Ft) megfelelő összeg, vagyis 1 200 000 Ft adómentes, tehát a fennmaradó 2 700 000 Ft után kell megfizetnie a 15% szja-t.

$$\text{Fizetendő személyi jövedelemadó} = 2\,700\,000 \text{ Ft} * 15\% = 405\,000 \text{ Ft}$$

5.2. Kisadózó vállalkozók tételes adója (kata)

A kata adózás a csak magánszemélyek számára értékesítő, kisebb méretű egyéni vállalkozások számára nyújt egyszerű és kiszámítható adózási lehetőséget. A tételes adó megfizetésével 18 millió forintos értékhatárig az összes bevétel adózottá válik, költségelszámolásra nincs szükség. A kisadózó vállalkozók tételes adójáról szóló 2022. évi XIII. törvény szabályozza.

A kata legfontosabb jellemzői:

- Alakuláskor és év közben is választható adózási forma.
- *Ki választhatja?*
  - csak főfoglalkozású egyéni vállalkozó
  - aki csak magánszemélyek számára értékesít.
- *Milyen egyéb feltételek teljesülése mellett választható?*
  - az adózó adószámát a Nemzeti Adó- és Vámhivatal a bejelentés évében vagy az azt megelőző 12 hónapban nem törölte;
  - az adóalanyiság választásának évében saját tulajdonú, bérelt ingatlan bérbeadása, üzemeltetése besorolású tevékenységből nem szerzett bevételt;
  - a bejelentés megtételekor végelszámolási, felszámolási, kényszertörlési eljárás hatálya alatt nem áll;
  - akinek nem a tárgyévben vagy az azt megelőző évben szűnt meg a kataalanyisága.
- *Mikor szűnik meg a kataalanyiság?*
  - ha az adózónál nyugtaadási mulasztásból, munkavállaló be nem jelentéséből vagy igazolatlan eredetű áru forgalmazásából adódóan, az adóalanyiságának időszakában elkövetett jogsértés miatt

mulasztási bírságot szabnak ki, a NAV a kata-adóalanyiságot törlő határozatot hoz, a törlő határozat véglegessé válása hónapjának az utolsó napjával szűnik meg a kataalanyisága;

- ha az adóhatóság az adószámot véglegessé vált döntéssel törli;
  - ha a kisadózó vállalkozás NAV-nál nyilvántartott, végrehajtható, nettó módon számított adótartozása a naptári év utolsó napján meghaladja a 100 ezer forintot, és a kisadózó vállalkozás az adótartozását az adóalanyiság megszűnéséről rendelkező határozat véglegessé válásáig nem fizeti meg;
  - ha saját tulajdonú ingatlan bérbeadásból akár 1 forint jövedelme keletkezik;
  - a bevétel megszerzését megelőző nappal, ha kisadózó egyéni vállalkozóként nem magánszemélytől bevételt szerez (kivéve: ha a vállalkozó bevétele taxis személyszállításból származik);
  - ha a kisadózó bejelenti, hogy adókötelezettségeit a jövőben nem a Kata tv. szabályai szerint teljesíti;
  - ha a kisadózó egyéni vállalkozói tevékenység folytatására való jogosultsága az egyéni vállalkozóról és az egyéni cégről szóló 2009. évi CXV. törvény szerint megszűnik;
  - ha a kisadózó NAV-nál nyilvántartott, végrehajtható, nettó módon számított adótartozása a naptári év utolsó napján meghaladja a 100 ezer forintot azzal, hogy az állami adó- és vámhatóság visszavonja az adóalanyiság megszűnéséről rendelkező határozatát, ha a kisadózó az adótartozását az adóalanyiság megszűnéséről rendelkező határozat véglegessé válásáig megfizeti.
- *Mértéke:* 50 000 forint havi fix adó, mellyel 18 millió forintos bevételi határig minden bevétel adózottá válik, értékhatár-túllépés esetén

„büntető-adó” van (40%), de ezzel még nem esik ki az adóalany a kata hatálya alól.

- *Adóelőleg:* az adót a tárgyhónapot követő hónap 12. napjáig kell megfizetni, a kata terhére családi adó és járulékkezdvezmény nem érvényesíthető.
- *Milyen adókat vált ki a kata?*
  - a vállalkozói szja-t (9%) és vállalkozói osztalékalap utáni adót (15%) vagy átalányadót (15%);
  - a vállalkozó tb-járulékát (18,5%) és szochóját (13 %).
- *Könyvvézetése:* csak bevételi nyilvántartást vezet (ha nem áfás), nem tartozik a Számviteli tv. alá. Ha árut értékesít, vagy olyan szolgáltatást nyújt, amely közvetített, akkor ezek eredetét igazolnia kell, tehát az ehhez szükséges számlát meg kell őriznie. A kisadózó vállalkozónak a bizonylatot, nyilvántartást a kiállítás adóévét követő 5. naptári év végéig kell megőriznie.
- *Kinek éri meg?*
  - akiknek a bevétele nem éri el a 18 millió forintot;
  - akinek nincs vagy kevés az anyag-, áruköltsége (*például:* szolgáltatást végzők);
  - akik nem tartoznak az áfa hatálya alá és/vagy nem foglalkoztatnak alkalmazottat, az egyszerű adminisztráció miatt.

A kataadóalany esetében az adófizetési kötelezettség szempontjából kardinális kérdés, hogy mi minősül, illetve mi nem minősül bevételnek, hiszen 18 millió forintos bevételi határ felett jelentős büntetőadó terheli az adózót.

Az (új) Kata tv. szerint bevételnek minősül:

- a vállalkozási tevékenységével összefüggésben bármely jogcímen és bármely formában mástól megszerzett vagyoni érték;
- a tevékenység végzéséhez kapott támogatás;
- a külföldön is adóköteles bevétel;
- az az összeg, amelyet az adóalany az általa kibocsátott bizonylat alapján az adóalanyisága megszűnése napjáig még nem szerzett meg;
- a nyújtott kölcsönre, hitelre kapott kamat;
- amennyiben az adóalany a szokásos piaci ár alatt szerez be terméket vagy vesz igénybe szolgáltatást, úgy bevétele keletkezik. A bevétel összege a szokásos piaci ár és a tényleges ellenérték különbsége.

Szokásos piaci ár: az a teljes pénzösszeg, amelyet tisztességes versenyfeltételek mellett az adott termékértékesítéssel vagy szolgáltatásnyújtással összehasonlítható körülmények között a teljesítés helye szerinti államban és a teljesítés időpontjában a beszerzőnek vagy az igénybevevőnek fizetnie kellene egy tőle független értékesítőnek vagy nyújtónak.⁴⁵

Például egy kataadóalany a tevékenységéhez szükséges számítógépet 70 000 Ft-ért szerzi meg (egy ismerőtől), miközben a számítógép szokásos piaci ára 200 000 Ft (ennyiért tudnánk megvenni egy laptopokat áruló üzletben), úgy a vállalkozásnak 130 000 Ft bevétele keletkezik.

Nem minősül bevételnek:

- az áthárított (felszámított) áfa;
- a visszatérített adó (pl. szocho esetében);

---

⁴⁵ Áfa tv. 255. § (1)

- az a vagyoni érték, amelyet az adóalany köteles visszaszolgáltatni (*például*: a kapott kölcsön, hitel);
- az adózó által korábban más vállalkozásnak átadott vagyoni érték az adóalany részére történő visszaszolgáltatása (*például*: a korábban nyújtott kölcsön, hitel visszafizetett összege);
- a jogszabály vagy jogerős bírósági/hatósági határozat alapján kapott kártérítés, kártalanítás, továbbá az adóalany gazdasági tevékenységéhez használt vagyontárgy károsodására vagy megsemmisülésére tekintettel kapott vagyoni érték, és az elemi kár miatt kapott kártérítés;
- a költségek fedezetére vagy fejlesztési célra folyósított támogatás;
- a nem kizárólag üzleti célt szolgáló tárgyi eszközök és immateriális jóságok értékesítéséért kapott ellenérték.

Amennyiben a katalányiság év közben kezdődött, vagy az egyéni vállalkozói tevékenység év közben szünetelt⁴⁶, a kata 18 millió forintos értékhatárát arányosítottan ki kell számolni. A többletadó szempontjából az árbevétel felső határát az határozza meg, hogy hány olyan hónap volt, amelyikben tételes adófizetési kötelezettsége keletkezett a kisadózónak. A kisadózó vállalkozót minden adófizetési kötelezettséggel érintett hónapra megilleti az egy hónapra jutó bevételi értékhatár. Ezen hónapok száma és a 1,5 millió forint szorzata lesz az árbevétel felső határa.

---

⁴⁶ Az egyéni vállalkozóról és az egyéni cégről szóló 2009. évi CXV. törvény (Evecvtv.) 18. §-a alapján az egyéni vállalkozók nyilvántartásában szereplő egyéni vállalkozó a tevékenységét legalább 1 hónapig és legfeljebb 3 évig szüneteltetheti.

Mintapélda:

A vállalkozás 2023.11.30-án alakul. Határozzuk meg a többletadó árbevételi határát a 2023. évben!

Megoldás:

Novemberre és decemberre keletkezik kata-adófizetési kötelezettsége a kisadózónak, tehát az árbevétel felső határa:

$2 \times 1\,500\,000 \text{ Ft} = 3\,000\,000 \text{ Ft}$, ez lesz a többletadó nélkül elszámolható árbevétel⁴⁷

Mintapélda:

Az adóalany 2023-ban az adóalanyiságának kezdetét követően, 11 millió Ft bevételt szerzett, kataalanyisága csak 2023.09.01-től él, az ezt megelőzően keletkezett bevételei után szabályosan leadózott. Határozzuk meg, hogy mennyi lesz az árbevétel felső határa! Mennyi adót kell fizetnie a tételes katan felül?

Megoldás:

Az árbevétel felső határa: $4 \text{ (hónap)} * 1,5 \text{ millió Ft} = 6 \text{ millió Ft}$

Többletadó alapja: tényleges jövedelem - az árbevétel felső határa

$$11 \text{ millió Ft} - 6 \text{ millió Ft} = 5 \text{ millió Ft}$$

Többletadó: $5 \text{ millió Ft} * 0,4 = 2 \text{ millió Ft}$

Az adózónak 2 millió Ft százalékos adót kell megfizetnie 2024.02.25-ig.

⁴⁷ Megjegyzés: figyeljünk arra, hogy az áfa alanyi adómentesség határát naptári napokra kell meghatározni, tehát áfa szempontjából másképp számolunk, vagyis attól, hogy nem kell kata többletadót fizetnünk, még átléphetjük áfa szempontjából az értékhatárt: 2023.11.30-án létrejövő adózó esetében az alanyi adómentes bevételi értékhatár 2023-ban: $(12 \text{ millió Ft} / 365) * (1+31) = 1\,052\,054 \text{ Ft}$

Mintapélda:

Az adóalany 2023-ban 15 millió Ft bevételt szerzett. Minden hónapban kataalany volt, 2023. október 1-től ugyanakkor szünetelteti az egyéni vállalkozását. Mennyi lesz az árbevétel felső határa? Mennyi adót kell fizetnie a tételes katán felül?

Megoldás:

Az árbevétel felső határa: $9 \text{ (hónap)} * 1,5 \text{ millió Ft} = 13,5 \text{ millió Ft}$

Többletadó alapja: $15 \text{ millió Ft} - 13,5 \text{ millió Ft} = 1,5 \text{ millió Ft}$

Többletadó: $1,5 \text{ millió Ft} * 0,4 = 600 \text{ eFt}$

Az adózónak 600 000 Ft százalékos adót kell megfizetnie 2024.02.25-ig, mivel a szünetelés időszaka alatt nem keletkezik katafizetési kötelezettsége.⁴⁸

---

⁴⁸ Megjegyzés: vegyük észre, hogy az adózó az alanyi áfa-mentesség 12 millió Ft-os árbevételi határát ebben az esetben átlépte, tehát adminisztrációs terhei jelentősen megnövekedtek!

6. A gazdasági társaságok jövedelemadóztatása

A gazdasági társaságok, egyéni cégek, alapítványok, szövetkezetek stb. főszabály szerint a társasági adóról és az osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény (továbbiakban: Tao tv.) hatálya alá tartoznak, ennek megfelelően határozzák meg a jövedelmüket és az ahhoz kapcsolódó adót. Azok a vállalkozások, amelyek megfelelnek a kisadózó vállalkozások tételes adójáról és a kisvállalati adóról szóló 2012. évi CXLVII. törvény (továbbiakban: Kata/Kiva tv.) által előírt feltételeknek, választhatják a kisvállalati adó szerinti adózást is. Az alábbiakban ezen adónemek sajátosságait tekintjük át.

6.1. Társasági adó

A **társasági adó** olyan közvetlen adó, mely a vállalkozások nyereségét adóztatja.

A nyereség meghatározásában alapul szolgál a Számv. tv. által meghatározott adózás előtti eredmény, melyet a Tao tv. korrekciós tételekkel módosít, hogy meghatározza a társasági adóalapot.

A társasági adó legfontosabb jellemzői:

- Főszabály szerint a társas vállalkozások így adóznak. Alanyai a belföldi illetőségű⁴⁹ adózók közül többek között:
  - a gazdasági társaság (ideértve a nonprofit gazdasági társaságot, a szabályozott ingatlanbefektetési elővállalkozást, a szabályozott ingatlanbefektetési társaságot és a szabályozott ingatlanbefektetési

---

⁴⁹ Belföld: Magyarország területe, ideértve a vámszabad és a tranzitterületet is.

- projekttársaságot is), az egyesülés, az európai részvénytársaság és az európai szövetkezet;
- a szövetkezet;
  - az állami vállalat, a tröszt, az egyéb állami gazdálkodó szerv, az egyes jogi személyek vállalata, a leányvállalat;
  - az ügyvédi iroda, a végrehajtói iroda, a szabadalmi ügyvivői iroda, a közjegyzői iroda, az erdőbirtokossági társulat;
  - a vízitársulat;
  - az alapítvány, a közalapítvány, az egyesület, a köztisztviselői egyesület, az egyházi jogi személy, a lakásszövetkezet és az önkéntes kölcsönös biztosító pénztár;
  - a felsőoktatási intézmény (ideértve az általa létrehozott intézményt is), a diákotthon;
  - az európai területi társulás;
  - az egyéni cég;
  - a vagyonkezelő alapítvány, a közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítvány.

Belföldi illetőségű adózónak minősül a külföldi személy, ha üzletvezetésének helye belföld.

Adóalany lehet a külföldi személy, illetve az üzletvezetésének helye alapján külföldi illetőségű is, abban az esetben, ha belföldi telephelyen végez vállalkozási tevékenységet (külföldi vállalkozó).

- *Számítása:* az adó alapja az adózás előtti eredmény korrekciós tételekkel (6.1. táblázat) módosított értéke. Az adó összege adókedvezményekkel csökkenthető (6.2. táblázat).
- *Mértéke:* 9%

- *Adóelőleg:* negyedéves vagy havi gyakoriságú előlegfizető lehet az adózó, lásd: 3.1.3.3. fejezet.
- *Könyvvizsgálata:* kettős könyvvitel a Számv. tv. előírásainak megfelelően.
- *Kinek éri meg?*
  - széleskörű adóalapmódosítási lehetőségek állnak rendelkezésre, vállalkozásonként más-más befolyásoló tényezőkkel kell számolni, aki élni tud a korrekciós tételek nyújtotta előnyökkel (lásd: 6.1. táblázat), annak megéri ezt a jövedelemadóztatási formát választani;
  - a magas nyereséggel, alacsonyabb bértömeggel, magas anyagköltséggel működő vállalkozásoknak.

A Tao tv. különböző korrekciós tételekkel módosítja a Számviteli tv. alapján levezetett adózás előtti eredmény összegét mind pozitív, mind negatív irányban, így kapjuk meg a tárgyévi adóalapot. A korrekciós tételeket szemlélteti a 6.1. táblázat (nem teljeskörű felsorolás).

6.1. táblázat: Az adózás előtti eredmény korrekciós tételei (2023)

Csökkentő tételek	Növelő tételek
vesztésleírás	
céltartalékok felhasználása	céltartalék képzése
Tao törvény szerint elszámolt értékcsökkenés	Számviteli törvény szerint elszámolt értékcsökkenés
	a tárgyévben elszámolt, nem a vállalkozási, bevétel-szerző tevékenységgel összefüggő költségek, ráfordítások összege
kapott (járó) osztalék és részesedés címén az adóévben elszámolt bevétel	
fejlesztési tartalék képzése	

Csökkenő tételek	Növelő tételek
duális képzőhelyként a szakirányú oktatásban résztvevők	
pályakezdő, munkanélküli, szabadságvesztésből szabaduló, pártfogó felügyelet alatt álló személy foglalkoztatása	
megváltozott munkaképességű foglalkoztatása	
munkavállalók mobilitását célzó juttatásokhoz kapcsolódó kedvezmények (munkásszálláshoz, bérlakáshoz kapcsolódó költségek)	
a bírságnak, egyéb jogkövetkezményeknek az utólagos mérséklése, elengedése miatt az adóévben elszámolt bevétel	jogerős határozatban megállapított bírság (<i>például</i> környezetvédelmi bírság); az Art. és az Air. szerinti jogkövetkezmények – mulasztási bírság, késedelmi pótlék, adóbírság – ráfordításként elszámolt összege, az önellenőrzési pótlék kivételével, valamint a társadalombiztosításról szóló törvények szerinti jogkövetkezményekből – bírság, késedelmi pótlék stb. – adódó kötelezettség ráfordításként elszámolt összege, kivéve, ha önellenőrzéshez kapcsolódik
nem jelentős összegű hiba az adóellenőrzés, önellenőrzés során megállapított, adóévi bevételként, vagy aktivált saját teljesítmény növeléseként elszámolt összeg, mely a hiba feltárásának éve szerinti eredményt módosítja (Ha a megállapított hiba jelentős, az adóalap-korrekciót nem érint.)	nem jelentős összegű hiba esetén az adóellenőrzés, önellenőrzés során megállapított, adóévi költségként, vagy ráfordításként, vagy aktivált saját teljesítmény csökkentéseként elszámolt összeg, mely a hiba feltárásának éve szerinti eredményt módosítja (Ha a megállapított hiba jelentős, az adóalap-korrekciót nem érint.)
alapkutatás, alkalmazott kutatás, kísérleti fejlesztés (K+F) adóévben felmerült közvetlen költsége	

Csökkentő tételek	Növelő tételek
kapcsolt vállalkozások között alkalmazott árak következtében az adózás előtti eredménye nagyobb, mint a szokásos piaci ár mellett lett volna	kapcsolt vállalkozások között alkalmazott árak következtében az adózás előtti eredménye kisebb, mint a szokásos piaci ár mellett lett volna
közhasznú szervezetnek a közhasznú tevékenysége támogatására nyújtott adomány, támogatás	
mikro-, kis- vagy középvállalkozások (KKV) beruházási adóalap-kezdménye	a korábban igénybe vett KKV beruházási kedvezmény kétszeresével kell megnövelni annak az adóévnek az adóalapját, amelyben a törvényben említett valamely esemény bekövetkezik (<i>például</i> , ha a beruházást, szellemi terméket az adózó az adóévet követő 4. adóév végéig nem helyezi üzembe, vagy az üzembe helyezett tárgyi eszközt, a szellemi terméket az adóévet követő 4. adóév végéig apportálja, eladja, térítés nélkül átadja, vagy az adózó – az adóévet követő négy adóéven belül – jogutód nélkül megszűnik)
korai fázisú vállalkozásban való részesedésszerzés kedvezménye	ha a korai fázisú vállalkozásban fennálló részesedését a részesedésszerzés adóévet követő 3. adóév végéig bármilyen jogcímen teljesen vagy részben kivezeti, vagy az azt követő három adóévben jogutód nélkül megszűnik, akkor vissza kell fizetnie az addig érvényesített kedvezmény kétszeresét
követelésre az adóévben visszaírt értékvesztés, a követelés bekerülési értékéből a behajthatatlanná vált rész, valamint a követelés átruházásakor, kiegyenlítésakor, beszámításakor elszámolt bevétel	az adóévben követelésre elszámolt értékvesztés összege, valamint a behajthatatlan követelésnek nem minősülő, adóévben elengedett követelés

Csökkenő tételek	Növelő tételek
tulajdoni részesedésre korábban elszámolt értékvesztés visszairása	tulajdoni részesedésre elszámolt értékvesztés (az adózó döntése alapján)
elektromos töltőállomás létesítésének kedvezménye	

Forrás: NAV (2023e) alapján saját szerkesztés

Miután az adózó a fenti korrekciós tételek segítségével meghatározta az adóalapját, meg kell vizsgálnia, hogy a számított adóalap vagy az adózás előtti eredménye közül a nagyobb érték eléri-e a **jövedelem-(nyereség-)minimum** összegét, ami a korrigált összes bevétel⁵⁰ 2 %-a.

Ha igen, akkor az általános szabályok szerint meghatározott adóalapja után állapítja meg adófizetési kötelezettségét, vagy negatív adóalap esetén elhatárolja a veszteségét. Ha azonban – az előzőek szerinti – nagyobb érték nem éri el a jövedelem-(nyereség-)minimum összegét, akkor választania kell az alábbi lehetőségek közül:

- 1) a társaságiadó-bevallásában rögzíti, hogy a jövedelem-(nyereség-)minimumot, mint adóalapot nem alkalmazza, és az adóbevallásához csatolja a NAV által rendszeresített, bevallást kiegészítő nyilatkozatot, amelyben részleteznie kell a működésére vonatkozóan olyan adatokat, mellyel alá tudja támasztani, hogy az adó alapja miért alacsonyabb, mint az elvárt minimum; vagy
- 2) a jövedelem-(nyereség-)minimumot tekinti adóalapnak, és megfizeti utána az elvárt adót, ezzel csökkentve az ellenőrzés kockázatát.

⁵⁰ A korrigált összes bevételt megkapjuk, ha a tárgyévben bármely jogcímen szerzett bevételeket összeadjuk, majd a törvény által meghatározott korrekciós tételekkel módosítjuk, melyek *például* kedvezményezett átalakulás, kedvezményezett eszközátruházás, kedvezményezett részesedéscsere esetében merülnek fel. A korrigált összes bevétel számításának részleteit lásd: Tao tv. 6. § (8)-(9)

Nem kell a jövedelem-(nyereség-)minimumra előírtakat alkalmazni, *például* az előtársasági és az azt követő adóévben; ha az adóévben vagy a megelőző adóévben elemi kár (*például* tűzkár, jégkár, aszály) sújtotta; illetve, ha az adózó szociális szövetkezet, közérdekű nyugdíjas szövetkezet, iskolaszövetkezet, kisgyermekkel otthon lévők szövetkezete, közhasznú nonprofit gazdasági társaság, alapítvány, közalapítvány, egyesület, köztestület, egyházi jogi személy, lakásszövetkezet és önkéntes kölcsönös biztosító pénztár, felsőoktatási intézmény, diákotthon stb.

Az adófizetési kötelezettséget a pozitív adóalap (vagy jövedelem-(nyereség-)minimum adóalapja) után kell kiszámítani oly módon, hogy megszorozzuk a 9%-os adókulccsal. Az ily módon számított adót adókedvezményekkel csökkentve, a külföldön megfizetett társasági adót figyelembe véve jutunk el a tényleges adófizetési kötelezettségig. A számított társasági adó, legfeljebb annak 80 %-áig csökkenthető fejlesztési adókedvezmény címén, és az így csökkentett adóból – legfeljebb annak 70 %-áig – érvényesíthető minden más adókedvezmény, tehát a számított adó nullára nem csökkenthető (NAV, 2023e).

6.2. táblázat: Adókedvezmények (2023)

Adókedvezmények
A 80 %-os korlát szerinti adókedvezmények
<p>Fejlesztési adókedvezmény: meghatározott beruházások üzembe helyezése és üzemeltetése esetén vehető igénybe, mint <i>például</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> – a jelenértéken legalább 3 milliárd forint értékű beruházás, – a jelenértéken legalább 50 millió forint értékű, kisvállalkozás által megvalósított beruházás, vagy – a jelenértéken legalább 100 millió forint értékű, közép vállalkozás által megvalósított beruházás.
A 70 százalékos korlát szerinti adókedvezmények

Látvány-csapatsportok⁵¹ támogatása:

a látvány-csapatsportok valamelyikében működő sportszervezet, vagy látvány-csapatsport fejlesztése érdekében létrejött alapítvány támogatása esetén vehető igénybe, a támogatás megtörténhet visszafizetési kötelezettség nélkül nyújtott pénzösszeg, térítés nélkül átadott eszköz, ingyenes szolgáltatás formájában is.

Filmgyártás támogatása:

az adókedvezmény összege az adózó részére a mozgóképszakmai hatóság által kiadott támogatási igazolásban szereplő összeg.

Szövetkezeti közösségialap-képzés:

a szövetkezet az adóévben képzett közösségi alap 6,5 %-át adókedvezményként veheti igénybe (de minimis⁵² támogatásnak minősül).

KKV beruházási hitel kamata utáni adókedvezmény:

az az adózó, amely a hitelszerződés – ideértve a pénzügyi lízinget is – megkötése adóévének utolsó napján KKV-nak minősül, adókedvezményt érvényesíthet a tárgyi eszköz beszerzéséhez, előállításához igénybe vett hitel kamata után. Az adókedvezmény mértéke a hitel kamata.

Az energiahatékonysági célokat szolgáló beruházás, felújítás adókedvezménye:

az energiahatékonysági célokat szolgáló beruházás, felújítás üzembe helyezése és üzemeltetése esetén vehető igénybe.

Élőzenei szolgáltatás adókedvezménye:

az adózó adókedvezményt vehet igénybe az általa üzemeltetett vendéglátóhelyen megvalósult élőzenei szolgáltatás ellenértéke, díja után.

Forrás: NAV (2023e) alapján saját szerkesztés

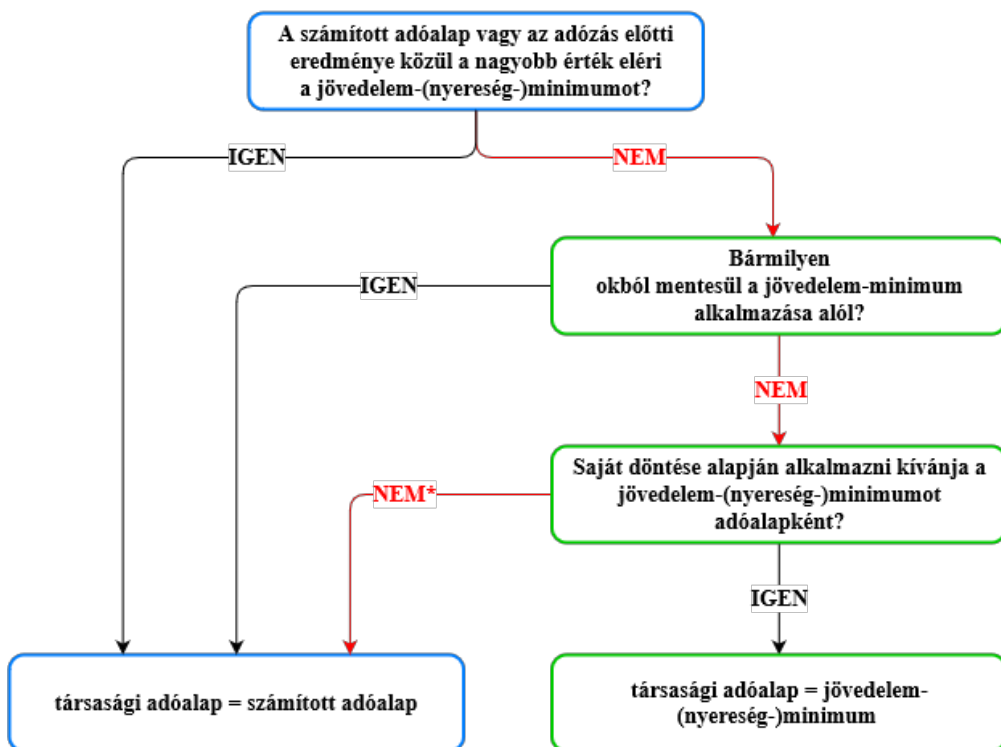
A fentiek összegzéseként a fizetendő társasági adó meghatározásának folyamatát szemlélteti a 6.1. ábra.

⁵¹ Látvány-csapatsport: labdarúgás, kézilabda, kosárlabda, vízilabda, jégkorong, röplabda.

⁵² csekély összegű

I. Társasági adóalap meghatározása:

adózás előtti eredmény (Számv. tv. szerint)
 +/- adózás előtti eredmény korrekciós tételei (Tao. tv. szerint)
 = **számított adóalap**

II. Fizetendő társasági adó meghatározása:

(pozitív) társasági adóalap * 9%
 - adókedvezmények
 - külföldön megfizetett adó
 = **fizetendő társasági adó**

* kiegészítő nyilatkozatot tesz

6.1. ábra: A fizetendő társasági adó meghatározása

Forrás: saját szerkesztés

Mintapélda:

A 2013-ban alapított Adóminimalizáló Kft. 2023-as üzleti évére vonatkozó adatait tartalmazza a 6.3. táblázat. Számítsuk ki, hogy hogyan alakul az adózó társasági adófizetési kötelezettsége, ha az adózó nem kíván bevallást kiegészítő nyilatkozatot tenni, inkább megfizeti a jövedelem-(nyereség-)minimum alapján az adót. Az adózót elemi kár sem a tárgyévben sem a megelőző évben nem sújtotta.

6.3. táblázat: Az Adóminimalizáló Kft. adatai

Megnevezés	Összeg (eFt)
Értékesítés nettó árbevétele:	605 000
Egyéb bevétel:	600
Pénzügyi műveletek bevételei:	110 000
Anyagjellegű ráfordítás:	603 800
Személyi jellegű ráfordítás összesen:	95 000
Adózás előtti eredmény:	11 500
Korrekciós tételekkel korrigált adóalap:	10 700

Forrás: saját szerkesztés

Megoldás:

*Ahhoz, hogy meghatározzuk az adózó adófizetési kötelezettségét, először számoljuk ki a **jövedelem-(nyereség-)minimumot**.*

Első lépésben adjuk össze a tárgyévi összes bevételt:

$$\begin{aligned} & 605\,000 \text{ eFt (értékesítés nettó árbevétele)} \\ + & 600 \text{ eFt (egyéb bevétel)} \\ + & 110\,000 \text{ eFt (pénzügyi műveletek bevételei)} \\ = & 715\,600 \text{ eFt} \end{aligned}$$

*Bevételt korrigáló tétel nem merült fel, így az összes bevétel 2%-a lesz a **jövedelem-(nyereség-)minimum: 14 312 eFt***

Ezt követően állapítsuk meg, hogy az adózás előtti eredmény és a számított adóalap közül melyik a nagyobb, ez lesz a hasonlítási alap:

adózás előtti eredmény = 11 500 eFt

korrekciós tételekkel korrigált adóalap = 10 700 eFt

Mivel a jövedelem-(nyereség-)minimum (14 312 eFt), nagyobb, mint a hasonlítási alapként szolgáló az adózás előtti eredmény (11 500 eFt), így az adózó döntése alapján, miszerint nem kíván bevallást kiegészítő nyilatkozatot tenni, a jövedelem-(nyereség-)minimumot tekintjük adóalaprak, ennek 9%-a lesz a 2023. évi adófizetési kötelezettség:

14 312 eFt * 0,09 = 1 288 080 Ft lesz a társasági adófizetési kötelezettsége.

A társasági adózásban lehetőség van csoportos társaságiadó-alany létrehozására a Tao tv. szerint meghatározott feltételekkel. A csoportos társaságiadó-alany főszabályként a csoportképviselő útján, a csoportazonosító szám alatt teljesíti adókötelezettségeit, és gyakorolja adózói jogait (NAV, 2023e).

6.1.1. Névleges és effektív társasági adókulcsok nemzetközi összehasonlításban

Az Európai Unió tagországai maguk határozhatják meg a tagállami szinten alkalmazott *névleges* (törvényben rögzített, nominális) társasági adókulcs mértékét. Mivel a társasági adóztatás rendszerében az adózók az adóalapot különféle korrekciós tételek figyelembevételével állapítják meg és kedvezményekkel élhetnek, így az *effektív adórata* szignifikánsan eltér a törvény által meghatározott névleges adórátától. Az effektív adórata (effective corporate tax rate) számításával pontosabb képet kaphatunk a vállalkozásokat ténylegesen terhelő társasági adó mértékéről, mivel az effektív ráta a ténylegesen fizetett adót az adózás előtti eredményhez viszonyítva mutatja meg

a vállalkozást érintő adó mértékét. Az effektív ráta segítségével az egyes országok társasági adóterhe összehasonlíthatóvá válik. Az effektív adórátá számítására több megközelítést is alkalmaz a szakirodalom: *makro hátrafelé*, *mikro hátrafelé* és *mikro előre tekintő módszereket*. A mikro és a makro megközelítések közötti különbséget a felhasznált adatokban kereshetjük. A makro megközelítésű modellek olyan összevont makroökonómiai adatokra alapozva határozzák meg az effektív adórátákat, melyeket nemzeti vagy nemzetközi szervezetek hoznak nyilvánosságra, mint *például* az OECD, az Európai Közösség vagy nemzeti statisztikai intézetek. A mikro megközelítések az egyes vállalkozások beszámolóinak elemei alapján számítják az adórátákat (lásd: Lukovszki és társai, 2020). A különbség a hátrafelé és az előre tekintő megközelítések között a felhasznált információ típusából adódik. A múltba tekintő megközelítések múltbéli (ex-post) valós adatokra építve becsülik a vállalkozásokat érintő tényleges adóterhelést. Az előre tekintő módszertanok az adórendszer törvényi sajátosságait használják, hogy megállapítsák az egyes jövőbeli döntések adózási aspektusait (Blechova–Barteczko, 2008; Hajdu, 2012; Lukovszki és társai, 2020)⁵³. Az OECD adatbázisa alapján az OECD tagállamok névleges és effektív társasági adókulcsait szemlélteti a 6.4. táblázat.

6.4. táblázat: Névleges és effektív társasági adókulcsok az OECD tagállamok körében

Ország	Névleges társasági adókulcs, % (2021)	Effektív adókulcs, % (2021) ↑
Magyarország	9,0	10,2
Írország	12,5	12,4
Egyesült Királyság	19,0	12,6
Litvánia	15,0	13,7
Lengyelország	19,0	15,5

⁵³ Az effektív adórátá számításáról bővebben lásd: Blechova–Barteczko (2008), Hajdu (2012).

Ország	Névleges társasági adókulcs, % (2021)	Effektív adókulcs, % (2021) ↑
Észtország	20,0	17,0
Lettország	20,0	17,0
Szlovénia	19,0	17,5
Csehország	19,0	18,3
Svájc	8,5	18,6
Izland	20,0	18,8
Szlovákia	21,0	19,3
Svédország	20,6	19,7
Finnország	20,0	19,8
Dánia	22,0	20,0
Törökország	25,0	20,8
Norvégia	22,0	21,0
Görögország	22,0	21,0
Olaszország	24,0	21,3
Izrael	23,0	21,6
Amerikai Egyesült Államok	21,0	22,3
Luxemburg	18,2	23,2
Belgium	25,0	23,3
Spanyolország	25,0	23,3
Ausztria	25,0	23,5
Hollandia	25,0	23,7
Kanada	15,0	23,8
Portugália	30,0	25,1
Korea	25,0	25,9
Franciaország	28,4	25,9
Németország	15,8	26,6
Új-Zéland	28,0	27,1
Costa Rica	30,0	28,2
Japán	23,2	28,4
Ausztrália	30,0	28,5
Kolumbia	31,0	29,2
Mexikó	30,0	30,1
Chile	10,0	37,9

Forrás: stats.oecd.org alapján saját szerkesztés

A névleges társasági adókulcsok tekintetében meglehetősen nagy eltérés tapasztalható a vizsgált országok között, a legalacsonyabb 8,5%-os kulcstól egészen 31%-os kulcsig terjed a mértéke. Az utóbbi években megfigyelhető általános tendencia világszerte a társasági adókulcsok csökkenése. A fenti táblázatból látható, hogy az alacsony névleges adókulcs nem feltétlenül jár együtt alacsony effektív rátával, mint *például* Svájc esetében, ahol – a vizsgált országok között – a legalacsonyabb 8,5%-os névleges kulcs mellett 18,6%-os effektív rátával szembesülnek a vállalkozások. A legalacsonyabb effektív rátát Magyarország realizálta 10,2%-os értékkel.

Bár a társasági adókulcsok kialakítása az országok adószuverenitásának részét képezi, a multinacionális vállalatok agresszív adótervezésének köszönhetően, és az adóparadicsomok profitátcsoportosító tevékenységet támogató működésének hála az OECD globális minimumadó-szabályozás kialakításán dolgozik, ami 15 százalékos minimális társasági adókulcs kivetését vonja maga után a multinacionális vállalatokra nézve. Az adóparadicsomok (alacsony adókulcsú államok) ugyanis nem, vagy csak elenyésző mértékben vetnek ki adót a területükön letelepedett cégekre, mellyel a nyereségátcsoportosítást ösztönzik az adóparadicsom felé, hatalmas károkat okozva a magasabb adókulccsal terhelt országok gazdaságának, ahol az érintett multinacionális vállalatok gazdasági tevékenysége ténylegesen zajlik.⁵⁴

6.2. Kisvállalati adó (kiva)

Azok a vállalkozások, amelyek a kisadózó vállalkozások tételes adójáról és a kisvállalati adóról szóló 2012. évi CXLVII. törvény (Kata/Kiva tv.) feltételeinek megfelelnek, választhatják a társasági adó helyett a kiva szerinti

---

⁵⁴ A témával részletesen Herich (2019) foglalkozik.

adózást. A kisvállalati adó egy egyszerűsített adónem, amely kiváltja a szochó és a társasági adó fizetési kötelezettséget. A kiva sajátossága, hogy a vállalkozásban keletkezett nyereség és bértömeg azonos kulccsal adózik, ezáltal jobban ösztönöz a foglalkoztatásra és a bérek emelésére, illetve az adó meghatározásának módja kedvez a gyorsan növekvő vállalkozásoknak.

A kiva legfontosabb jellemzői:

- Választható adózási mód.
- *Ki választhatja?*
  - egyéni cég,
  - közkereseti társaság,
  - betéti társaság,
  - korlátolt felelősségű társaság,
  - zártkörűen működő részvénytársaság,
  - szövetkezet és a lakásszövetkezet,
  - az erdőbirtokossági társulat,
  - a végrehajtó iroda,
  - az ügyvédi iroda és a közjegyzői iroda,
  - a szabadalmi ügyvivői iroda,
  - a külföldi vállalkozó,
  - a belföldi üzletvezetési hellyel rendelkező külföldi személy.
- *Milyen feltételek teljesülése mellett választható?*
  - ha az átlagos statisztikai állományi létszám az adóévet megelőző adóévben várhatóan nem haladja meg az 50 főt;
  - az adóévet megelőző adóévben elszámolandó bevétele várhatóan nem haladja meg a 3 milliárd forintot, 12 hónapnál rövidebb adóévnél a 3 milliárd forint időarányos részét;

- az adóévet megelőző adóévről készítendő beszámolójában a mérlegfőösszege várhatóan nem haladja meg a 3 milliárd forintot;
  - az adóévet megelőző két naptári évben adószámát a NAV véglegesen (jogerősen) nem törölte;
  - üzleti évének mérlegforduló napja december 31.;
  - ellenőrzött külföldi társasággal⁵⁵ az adóévet megelőző adóévben nem rendelkezik;
  - az az összeg, amellyel az adózó vállalkozási tevékenysége érdekében felmerült, Tao tv. szerinti finanszírozási költségei meghaladják az adózó adóköteles kamatbevételeit (vagyis a nettó finanszírozási költségei), az adóévet megelőző adóévben várhatóan nem haladja meg a 939 810 000 forintos értékhatárt.
- *Mikor szűnik meg a kivaalanyiság?*
    - ha a létszám meghaladja a 100 főt, vagy a bevétel meghaladja a 6 milliárd forintot;
    - ha az adózó végelszámolás, felszámolás, kényszertörlési eljárás alá kerül vagy végelszámolási, felszámolási eljárás nélkül szűnik meg;
    - az adóalany egyesülése, szétválása esetén;
    - ha az adóalany terhére a NAV számla- vagy nyugtaadási kötelezettség elmulasztásáért, be nem jelentett alkalmazott foglalkoztatásáért vagy igazolatlan eredetű áru forgalmazásáért jogerősen mulasztási bírságot, jövedéki bírságot állapított meg;
    - az adóalany adószámának alkalmazását törlő határozat véglegessé válása esetén;

---

⁵⁵ Fogalmát lásd: Tao tv. 4. § 11.

- ha az adóalany NAV-nál nyilvántartott, végrehajtható, nettó adótarozása a naptári év utolsó napján meghaladja az 1 millió forintot;
  - a Tao tv. szerinti kedvezményezett eszközátruházás vagy kedvezményezett részesedéscsere esetén;
  - ha az üzleti év mérlegfordulónapjának megváltoztatása miatt az üzleti év fordulónapja eltér a naptári évtől;
  - ha az adózó ellenőrzött külföldi társasággal rendelkezik;
  - ha a nettó finanszírozási költségei meghaladják a 939 810 000 forintos értékhatárt.
- *Számítása:* főszabály szerint (az elhatárolt veszteség figyelembevétele nélkül) a tőkeműveletek és osztalékok egyenlegének, valamint a pénztárváltozásnak a személyi jellegű kifizetésekkel növelt összege lesz a kiva alapja, de legalább a személyi jellegű kifizetések összege (lásd: 6.5. táblázat). Az elhatárolt veszteséggel a személyi jellegű kifizetések összegéig csökkenthető az adóalap, de új beruházás esetében az elhatárolt veszteség felhasználásakor legfeljebb az új beruházás összegének erejéig a személyi jellegű kifizetések összege alá is csökkenthető az adóalap.
  - *Mértéke:* 10%
  - *Adóelőleg:* negyedévente, a tárgynegyedévet követő hónap 20-áig kell megállapítani, bevallani és befizetni. Az adóelőleg meghatározásához az adóelőleg-megállapítási időszakban az adóalany által fizetendő személyi jellegű kifizetések összegéhez hozzáadjuk az időszakban jóváhagyott fizetendő osztalék összegét, levonjuk a bevételként elszámolt osztalékot, valamint a kedvezményezett foglalkoztatottak után a törvény alapján érvényesíthető kedvezményt. Az így kapott összeg 10%-a lesz az előleg.

- *Milyen adókat vált ki a kiva?*
  - munkáltató által fizetendő szocho (13%),
  - társasági adó (9%).
- *Könyvvizsgálata:* kettős könyvvitel a Számv. tv. előírásainak megfelelően.
- *Kinek éri meg?*
  - sok alkalmazottal, nagyobb bértömeggel rendelkező társas vállalkozásoknak, akik a minimálbért jelentősen meghaladó bért fizetnek (*például* innovatív termelő/szolgáltató cégek), tehát a szochoterhük magas;
  - aki a cég növekedését tervezi, a nyereséget visszaforgatja.

6.5. táblázat: A kivifizetési kötelezettség számítása

+	járadékalapot képező személyi jellegű kifizetések (figyelemmel a kedvezményezett foglalkoztatottak után érvényesíthető kedvezményre)
+	pénztár értékének tárgyévi növekménye (legfeljebb a pénztár tárgyévi mérlegben kimutatott értékének a mentesített értéket ⁵⁶ meghaladó része)
–	pénztár értékének tárgyévi csökkenése (legfeljebb a pénztár előző évi mérlegben kimutatott értékének a mentesített értéket meghaladó része)
+	adóévben jóváhagyott fizetendő osztalék
–	kapott osztalék címén az adóévben elszámolt (a külföldön fizetett/fizetendő adó összegével csökkentett) bevétel
+	tőkekivonás/tőkeleszállítás
–	tőkebevonás (jegyzett tőke emelése)
+	nem a vállalkozási tevékenység érdekében felmerülő egyes költségek, ráfordítások, bírság, pótlék, behajthatatlannak nem minősülő elengedett követelés összege
±	kapcsolt vállalkozások között a szokásos piaci ár és az alkalmazott üzleti érték különbsége

⁵⁶ **Pénztár mentesített értéke:** tárgyévi összes bevétel 5 százaléka, de legalább 1 millió forint vagy (átlépő adózóknál) a kisvállalati adóalanyiság első évének nyitó mérlegében a pénztár kimutatott értéke (a jelölt három érték közül a legmagasabb összeg).

-	a külföldön adóztatható, osztaléknak nem minősülő jövedelem külföldön megfizetett (fizetendő) adóval csökkentett része
-	korábbi évek vesztesége, melyek még nem kerültek adóalap csökkentő tételként figyelembevételre
-	új beruházásokkal kapcsolatos adóévi, illetve tárgyévet megelőzően kifizetett, de alap csökkentésként még figyelembe nem vett összeg
=	kivaalap (minimum a személyi jellegű kifizetések, kivéve új beruházás esetén)
*	10%
=	Fizetendő kiva

Forrás: NAV (2023g) alapján saját szerkesztés

Mintapélda:

A Kiválasztott Kft. kivaadóalany adatai közül a következőket ismerjük:

- Személyi jellegű kifizetések összege: 12 300 000 Ft.
- Tőke kivonás: 550 000 Ft.
- Adóévben osztalék címén kapott bevétel összege: 300 000 Ft.
- A pénztárban lévő összeg az előző évi értékhez képest a tárgyévben 1 320 000 Ft-tal nőtt. A pénztár tárgyévi záró értéke: 2 450 000 Ft.
- A vállalkozás a tárgyévben 200 000 Ft késedelmi pótlékot fizetett.
- Az adóévet megelőzően az adózónak 170 000 Ft vesztesége keletkezett, melyet a korábbiakban nem érvényesített.
- Az adózó összes bevétele a tárgyévben: 18 900 000 Ft.

Állapítsuk meg az adózó kivafizetési kötelezettségét a fenti adatok felhasználásával!

Megoldás:

Első lépésben állapítsuk meg a tárgyévi pénztárváltozáshoz kapcsolódó módosító tételt:

A pénztár értéke 1 320 000 Ft-tal növekedett az év során. A pénztár értékének tárgyévi növekményeként maximum a pénztár tárgyévi mérlegben kimutatott értékének a mentesített értéket meghaladó része mutatható ki.

*A mentesített érték a tárgyévi összes bevétel 5%-a, de minimum 1 millió Ft. Jelen esetben az adózó összes bevétele a tárgyévben: 18 900 000 Ft, ennek 5%-a 945 000 Ft, mely nem éri el a minimális 1 millió Ft-ot, tehát **a mentesített érték 1 millió Ft lesz.***

*A **pénztár növekedésének maximuma** a tárgyévi záró pénztár értéke csökkentve a mentesített értékkel:*

$$2\,450\,000\text{ Ft} - 1\,000\,000\text{ Ft} = \mathbf{1\,450\,000\text{ Ft}}$$

*Ha a tényleges pénztár növekedés nagyobb, mint a maximális érték, akkor csak a maximális érték vehetjük figyelembe a növekedést, ha pedig a tényleges növekmény kisebb, mint a maximális érték, akkor a tényleges növekedést vesszük figyelembe. Ezesetben a pénztár tényleges növekedésének értéke **1 320 000 Ft** volt, tehát ezt kerül **adóalap növelő tételként** a bevallásba.*

Ezt követően számítsuk ki az adófizetési kötelezettséget a személyi jellegű kifizetésekből kiindulva:

- + 12 300 000 Ft (személyi jellegű kifizetések)
- + 550 000 Ft (tőke kivonás)
- 300 000 Ft (kapott osztalék)
- + 1 320 000 Ft (pénztárnövekmény)
- + 200 000 Ft (késedelmi pótlék)

- 170 000 Ft (korábbi évek vesztesége)

= 13 900 000 Ft (kisvállalati adó alapja)

13 900 000 Ft * 10% = 1 390 000 Ft a fizetendő kiva összege.

7. A vállalkozásalapítás adózási döntései

A fejezetben a vállalkozásalapítás szempontjából vizsgáljuk meg az adózási döntések jelentőségét, következményeit. Elengedhetetlen, hogy felismerjük: már a vállalkozás megalapítását megelőzően alapvető fontosságú, az adózáshoz szorosan kötődő döntéseket kell hoznia a vállalkozónak, melyhez ismernie kell az 5. és 6. fejezetben ismertetett adónemek sajátosságait. Az egyik ilyen döntés a *társasági forma kiválasztása*, a másik a *székhelyválasztás* és a tevékenység székhelytől eltérő helyen való folytatása esetén a *telephelyválasztás*.

A társasági forma kiválasztása több szempontból is kritikus tényező. Egyrészt a tevékenység jellege (tőkeigényes vagy sem), a leendő vevői kör lehetséges elvárásai, a vállalkozói team igénye (egyedül vagy másokkal társulva alapítjuk a vállalkozást), másrészt adózási szempontok is befolyásolják a döntést. Úgy is fogalmazhatunk, hogy az első és legfontosabb adózási döntést mindjárt az alapításkor hozzuk meg. Gondoljunk csak arra, hogy vannak olyan adónemek, melyeket egyes társasági formák esetében nem lehet választani, így a velük járó lehetséges előnyök is elveszhetnek a gazdasági forma választásról szóló döntés következtében. A *székhelyválasztás*, *telephelyválasztás* a helyi adók eltérő mértéke miatt kapcsolódik szorosan az adózáshoz. Belátható tehát, hogy az adózási döntések az alapítástól egészen a megszűnés pillanatáig elkísérik a vállalkozót. Ezen az úton elengedhetetlen, hogy a különböző adózási alternatívák között eligazodjon a vállalkozó, és ismerje a lehetőségeit. Ezen lehetőségeket vettük számba a korábbi fejezetek során. Emellett az adózási morál kihat más pénzügyi döntésekre⁵⁷ is, *például* a banki hitelek

---

⁵⁷ A KKV-k pénzügyi sajátosságait lásd részletesen: Béza és társai (2007); Márkus – Rideg (2021a, 2021b); Szerb – Rideg (szerk.) (2023).

hozzáférhetőségét korlátozza, ha a vállalkozás nem tud bemutatni arról igazolást, hogy nem rendelkezik adótartozással.

7.1. A társasági forma kiválasztása

Az alábbiakban a vállalkozási formák sajátosságait és a felmerülő lehetséges jövedelemadózási lehetőségeket vesszük górcső alá.

A 7.1. táblázatból láthatjuk, hogy az egyes vállalkozási formák behatárolják az adózási lehetőségeinket, ezért az alapítás során nagy hangsúlyt kell fektetnünk a társasági forma-választás hosszú távú hatásaira. Tekintsük át az egyes vállalkozási formák sajátosságait, előnyeit és hátrányait!

7.1. számú táblázat: A vállalkozási formák sajátosságai

Vállalkozási forma Jellemző	Egyéni vállalkozás	Betéti társaság (Bt.), Közkereseti társaság (Kkt.), Egyéni cég	Korlátolt felelősségű társaság (Kft.)	Részvénytársaság (Zrt./Nyrt.)
Alapítás	egyszerű, Ügyfélkapuval online	alapító okirat, Cégbírósi bejegyzés szükséges		
Jogi személyiséggel rendelkezik	nem		igen	
Felelősség	korlátlan		korlátolt (a vagyoni hozzájárulás mértékéig)	
Kötelező vagyoni hozzájárulás	nincs meghatározva minimum összeg		minimum 3 millió Ft	Zrt. esetén min. 5 millió Ft; Nyrt. min. 20 millió Ft
Könyvvizetés módja	egyszeres könyvvitel	kettős könyvvitel		
Szüneteltethető	igen	nem		
Milyen adónemben adózzhat?	szja (főszabály)	társasági adó (főszabály)		
	kata			

Forrás: saját szerkesztés

7.1.1. Egyéni vállalkozás

Az egyéni vállalkozás a legegyszerűbb és legkönnyebben megalapítható vállalkozási forma. Ebben az esetben nincs szükség kezdő tőkére, figyelemmel kell lennünk azonban arra, hogy ez a forma korlátlan felelősséget hordoz, vagyis az egyéni vállalkozó a vállalkozás tartozásaiért a saját magánvagyonával korlátlanul felel. Az alapítás rendkívül egyszerű, miután a helyi kormányablaknál ügyfélkapus hozzáférést igényel a magánszemély, annak aktiválását követően online is megalapíthatja az egyéni vállalkozását. Bizonyos tevékenységi körök megfelelő végzettséghez kötöttek, ennek az alapítás előtt érdemes utánanézni, utánakérdezni a helyi kormányablaknál. Az egyéni vállalkozók csak akkor kötelezettek pénzforgalmi számla nyitására, ha áfa-alanyok. Az egyéni vállalkozói tevékenység megszüntetése az alapításhoz hasonlóan egyszerűen és gyorsan kivitelezhető. Az egyéni vállalkozóról és az egyéni cégről szóló 2009. évi CXV. törvény (Evecvtv.) 18. §-a alapján az egyéni vállalkozók nyilvántartásában szereplő egyéni vállalkozó a tevékenységét legalább 1 hónapig és legfeljebb 3 évig szüneteltetheti.

Nyerésadózással szemben az egyéni vállalkozó az Szja tv. hatálya alá tartozik, így nyilvántartási kötelezettségét is e törvény szerint teljesíti. Emellett lehetősége van a kata szerinti adózásra is, ha az új Kata törvény előírásainak megfelel. Kevésbé tőkeigényes, kisebb forgalmú vállalkozások gyakran választják ezt a gazdasági formát, *például* fodrászok, kozmetikusok, festők, és más kisiparos vállalkozók. Legnagyobb előnye a könnyű alapítás, az olcsó fenntartás, az egyszerű adminisztráció és a szüneteltetés lehetősége (a szüneteltetés ideje alatt ugyanis nem kell adókat, járulékokat fizetni). Hátránya a korlátlan felelősség mellett, hogy a partnerek szemében kevésbé tűnik komoly vállalkozásnak, emiatt kockázatosabbnak értékelhetik, mint a társas

vállalkozási formákat (*például* a korlátolt felelősségű társaságot), így a pénzügyi forrásokhoz jutás lehetősége is korlátozottabb.

7.1.2. Egyéni cég

Az egyéni vállalkozó egyéni céget alapíthat, ekkor az egyéni vállalkozása megszűnik. Az egyéni cégnek kizárólag egy tagja lehet és nincs jogelődje. Egy természetes személy kizárólag egy egyéni cég tagja, alapítója lehet. Az egyéni cég alapításához alapító okiratra van szükség (közjegyző által készített közokirat vagy ügyvéd által ellenjegyzett magánokirat), és a cégnyilvántartásba történő bejegyzéssel jön létre. Az egyéni cég az alapító okiratban meghatározott jegyzett tőkével alakul, a pénzbeli és a nem pénzbeli hozzájárulást az alapításkor rendelkezésre kell bocsátani. Az egyéni cég kötelezettségeiért elsősorban az egyéni cég felel a vagyonával, ha azonban ez a fennálló tartozást nem fedezi, a tag saját vagyonával korlátlanul felel. Ennek következtében egyéni cég és tagja nem lehet gazdasági társaságban korlátlanul felelős tag. Az egyéni cég bármilyen gazdasági társasággá átalakulhat, megszüntetésére végelszámolás vagy felszámolás keretében van lehetőség.

Az egyéni cég a Számv. tv. hatálya alá tartozik, kettős könyvvizetést folytat, így év végén beszámolót kell készítenie. A nyereségadózás szempontjából az egyéni cég alapesetben a társasági adó hatálya alá tartozik, de választhatja a kiva szerinti adózást is, amennyiben a Kata/Kiva tv. által megszabott feltételeknek megfelel.

Az egyéni cég kevés előnye közé tartozik, hogy a magánszemélyes adószámtól teljesen elkülönül az egyéni cég adószáma, így lehetőség van rá, hogy a nem egyéni vállalkozóként folytatott tevékenységet (*például* ingatlan bérbeadás) és a vállalkozói tevékenységet áfa alanyiság szempontjából elkülönítsük

egymástól. Hátránya, hogy az egyéni cég, az egyéni vállalkozóhoz hasonlóan korlátlanul felel a magánvagyonával a vállalkozás kötelezettségeiért, ugyanakkor az adminisztrációs terhei jóval nagyobbak a kettős könyvvitel miatt, mint egy egyéni vállalkozónak.

7.1.3. Közkereseti társaság

Közkereseti társaság (Kkt.) alapításához és üzemeltetéséhez legalább két személy szükséges, alapításával a tagok arra vállalnak kötelezettséget, hogy a cégnek a társasági vagyon által nem fedezett kötelezettségeiért korlátlanul és egyetemlegesen helytállnak. A korlátlan és egyetemleges felelősség azt jelenti, hogy a cég hitelezője bármelyik tagtól követelheti az őt megillető teljes összeget, amit a társaság nem képes fedezni, és a tag saját vagyonával köteles helytállni ebben a szituációban. Fontos megemlíteni, hogy a Polgári Törvénykönyv (továbbiakban: Ptk.) alapján egy természetes személynek egyidejűleg egy olyan jogviszonya lehet, ahol a felelőssége korlátlan, tehát egyéni vállalkozó, másik Kkt. tagja vagy Bt. beltagja nem lehet Kkt.-ban tag. Ha a Kkt. tagjainak száma egy főre csökken, és a helyét nem sikerül betölteni, a társaságot meg kell szüntetni vagy más társasági formába szükséges átalakítani. A Kkt. legfőbb döntéshozó szerve a tagok gyűlése, melyen főszabály szerint minden tag egy szavazattal bír és szótöbbséggel hozza meg a határozatait. Ez alól kivételt jelentenek bizonyos nagyobb horderejű stratégiai döntések, mint *például* a vezető tisztségviselő visszahívása, ahol legalább minősített, háromnegyedes szótöbbségre van szükség, illetve az átalakulás, egyesülés, szétválás, jogutód nélküli megszűnés, melyhez egyhangú szavazás szükséges. A közkereseti társaság vezetője csak a tagok közül kerülhet ki, ki lehet jelölni, vagy lehet választani is egy vagy több ügyvezetőt. Ezek hiányában a Kkt. minden tagja ügyvezetőnek számít. Az ügyvezetők önállóan

járhatnak el, egymás döntései ellen tiltakozhatnak, viszont halaszthatatlan intézkedéseket meghozhatnak. A tagok gyűlése hatáskörébe tartozó kérdésekben a tagok ülés tartása nélkül is határozhatnak.

A Kkt., mint társas vállalkozás alapesetben a Tao tv. hatálya alá tartozik, de választhatja a kiva szerinti adózást, ha a Kata/Kiva tv. rá vonatkozó előírásainak megfelel.

A *Kkt.* előnye, hogy nincs kötelező minimális vagyoni hozzájárulás. Ennek következtében azonban a Kkt. tagjai a cég tartozásaiért korlátlanul és egyetemlegesen felelnek, mely jelentős kockázatot hordoz. A Kkt. gazdasági formát elsősorban családi vállalkozások alkalmazzák, ahol megvan a kellő bizalom a tagok között ilyesfajta kockázatvállalás viseléséhez.

7.1.4. Betéti társaság

Betéti társaság (Bt.) alapításakor nincs minimális befizetendő tőke. Legalább kettő tag szükséges az alapításhoz, az egyik a beltag, aki korlátlan felelősséggel tartozik a társasági vagyon által nem fedezett kötelezettségeikért, a másik a kültag, aki a társaságba bevitt vagyoni hozzájárulása mértékéig felel a vállalkozás kötelezettségeiért. Az alapításhoz ügyvéd által ellenjegyzett társasági szerződés szükséges. A gazdasági társaságoknak mindenképpen pénzforgalmi számlát kell nyitniuk, így a Bt.-knek is. A szüneteltetésére nincs lehetőség (tehát a járulékokat, adókat akkor is fizetni kell, ha a vállalkozásnak az adott hónapban nincs bevétele), megszüntetni végelszámolással vagy felszámolással lehet, mely időigényesebb folyamat, mint egy egyéni vállalkozás megszüntetése.

A Bt., mint társas vállalkozás alapesetben a Tao tv. hatálya alá tartozik, de választhatja a kiva szerinti adózást, ha a Kata/Kiva törvény rá vonatkozó előírásainak megfelel.

A Bt. előnye, hogy nincs kötelező vagyoni hozzájárulás, több magánszemély is lehet beltag, így az egyéni vállalkozással ellentétben itt már lehetőség van más személyek bevonására is a vállalkozásba. Bt. jellemzően rövid idő alatt és viszonylag olcsón alapítható. Hátránya, hogy mindenképpen két tag szükséges az alapításhoz és a korlátlan felelősség a beltag(ok) részéről. Mivel egy természetes személy csak egy gazdasági társaság korlátlanul felelős tagja lehet, ezért a Bt. beltagja egyéni vállalkozást nem alapíthat, és nem lehet más Bt. beltagja sem.

7.1.5. Korlátolt felelősségű társaság

Korlátolt felelősségű társaság (Kft.) alapításához a hatályos jogszabályok alapján minimum 3 millió forint jegyzett tőkére van szükség. Kft.-t egy személy is alapíthat. A tagok törzsbetétei különböző mértékűek lehetnek, az egyes törzsbetétek mértéke azonban nem lehet kevesebb, mint százezer forint. A jegyzett tőke készpénz vagy apport (bármely értékkel rendelkező dolog, például ingatlan, ingó tárgyi eszköz, szellemi alkotás, vagyoni értékű jog stb.) által is a társaság rendelkezésére bocsátható. A pénzbeli vagyoni hozzájárulás teljesítésére nincsen a törvényben megadott határidő, tehát nem kell azonnal alapításkor a cég rendelkezésére bocsátani. Lehet kizárólag apporttal is társaságot alapítani, de ebben az esetben már alapításkor a társaság rendelkezésére kell bocsátani a törzstőke egészét. Ha az apport értéke eléri, vagy meghaladja a törzstőke felét, akkor az apport egészét már alapításkor be kell szolgáltatni, ha az apport a törzstőke felénél kevesebb, akkor a nyilvántartásba vételtől számított legkésőbb három éven

belül kell ezt megtenni. Kft. alapításához mindenképpen ügyvédi közreműködésre van szükség, mely költséget jelent a vállalkozónak. A Kft. pénzforgalmi számla nyitására kötelezett. A Kft. tevékenységének szüneteltetésére nincs lehetőség, csak megszüntetni lehet végelszámolással vagy felszámolással.

A Kft., mint társas vállalkozás főszabály szerint a Tao tv. hatálya alá tartozik, de választhatja a kiva szerinti adózást, ha a Kata/Kiva tv. rá vonatkozó előírásainak megfelel. Mindkét esetben a Számv. tv. alá tartozik, kettős könyvvitelt vezet, és év végén az előírásoknak megfelelő beszámolót kell készítenie.

A Kft. alapítása és fenntartása költségesebb, megszüntetése időigényes, ugyanakkor megkérdőjelezhetetlen előnye, hogy a vállalkozó csak a bevitt vagyon mértékéig felel a vállalkozás tartozásaiért. Emellett a Kft. komolyabb elkötelezettséget sugall a vállalkozásunk felé, a vevők és partnerek szemében nagyobb presztízzsel, alacsonyabb kockázattal bír, így könnyebben juthatunk pénzügyi forrásokhoz is. Ezt a társasági formát választják, akik egyenrangú partnerekként közösen kívánnak vállalkozást alapítani, illetve a magas tőkeigényű cégek kedvelt működési formája.

7.1.6. Részvénytársaság

A részvénytársaság előre meghatározott számú és névértékű részvényből álló alaptőkével működik, alaptőkéjét a részvényesek adják össze, mely készpénzből és/vagy apportból állhat. A zártkörű részvénytársaság (Zrt.) a jelenleg hatályos jogszabályok szerint minimum 5 millió forintos alaptőkével alapítható, részvényei nincsenek bevezetve a tőzsdére. A nyilvánosan működő részvénytársaság (Nyrt.) esetén az alapításához szükséges minimum tőke

20 millió forint, és a részvények bevezetésre kerülnek a tőzsdére. Készpénzben befizetett alaptőke esetén alapításkor csak a 25 %-át kell rendelkezésre bocsátani, a fennmaradó összeget pedig a bejegyzést követő egy éven belül. Az apport mértéke korlátozott, az egész alaptőke maximum 70 %-át teheti ki, ezt főszabály szerint azonnal rendelkezésre kell bocsátani, ha azonban az apport nem éri el az alaptőke 25 %-át, a részvényesnek legfeljebb három éve van teljesíteni a rá eső részt. A részvénytársaság a közgyűlésből (stratégiai döntéshozó szerv), igazgatóságából (ügyvezető szerv), a felügyelőbizottságból, könyvvizsgálóból (Nyrt. esetén kötelező), valamint az audit bizottságból (Nyrt. esetén kötelező) áll. Részvénytársaságot csakis zártkörű működéssel alapíthatunk, később a közgyűlés háromnegyedes szótöbbségével van lehetőség a működési forma megváltoztatására.

A részvénytársaságok a Számv. tv. alá tartoznak, kettős könyvvitelt vezetnek, év végén az előírásoknak megfelelő beszámolót kell készíteniük. Alapesetben a Tao tv. hatálya alá tartoznak, de a Zrt.-k választhatják a kiva szerinti adózást, ha a Kata/Kiva törvény rájuk vonatkozó előírásainak megfelelnek.

A társasági forma előnye, hogy a részvényesek hitelezőkkel szembeni felelőssége korlátozott, nem terjed ki a saját vagyonukra, az Rt. kötelezettségeiért a részvény névértékéig kötelesek helytállni. A részvények forgathatóak, így ez a tulajdonosoktól leginkább független gazdálkodási forma. A tulajdonosok számára előnyt jelenthet az anonimitás, mivel csak az ötven százalékot meghaladó szavazati joggal rendelkező részvényest kell feltüntetni a cégjegyzékben. A működésére szigorú előírások vonatkoznak, így a külső partnerek szemében megbízhatóbbnak tűnik a vállalkozás, ezért a külső forráshoz jutás szempontjából ez a legelőnyösebb szervezeti forma. A hátránya, hogy ez a legmagasabb kezdőtőkével alapítható cégforma, illetve a

nagy részvényesi szám miatt nehézkes az ügyvitele és a stratégiai döntéshozatal is.

A fent ismertetett vállalkozási formák jellemzőit, az alapítani kívánt cég sajátosságait és saját körülményeinket, elvárásainkat, jövőbeli növekedési szándékunkat egyaránt figyelembe kell venni a működési forma kiválasztása során. Ha *például* a tevékenységi kör alacsony költségekkel jár, csak magánszemélyeknek értékesítünk/szolgáltatunk, a bevételek várhatóan 18 millió forint alatt maradnak, akkor olyan gazdálkodási formát érdemes választani, ami lehetővé teszi a kata szerinti adózást. Ha a vállalkozás növekedését tervezzük, várhatóan a magasabb létszámkategóriában működik hosszú távon a cég, akkor érdemes a korlátolt felelősség valamely formája mellett dönteni. Ha nincs magas kezdő tőkénk, de szeretnénk, hogy a személyünktől függetlenül, gazdasági társaságként működjön a cég, akkor a betéti társaság alapítása lehet a megfelelő döntés.

7.2. Székhelyválasztás telephelyválasztás

Az alapításkor egy másik, adózási szempontokat is magába foglaló döntés a székhelyválasztás problémája. A székhely a vállalkozás hivatalosan bejegyzett levelezési címe, ahol a céggel kapcsolatos fontosabb iratokat átveszik és az előírásoknak megfelelően őrzik. A székhelyen az adózónak fellelhetőnek kell lennie a hatóságok (*például* az adóhatóság) munkatársai számára. A székhelyet kötelezően előírja a jogszabály, míg a telephely és a fióktelep is csak opcionális lehetőség. Egy cégnek csak egy székhelye, viszont bármennyi – a székhelyétől eltérő helyen, de azonos településen található – telephelye lehet. A telephelyen a cég fő tevékenységét végzik, itt folyik a tényleges munkavégzés. A cég végezheti tényleges tevékenységét a székhelyen, de az is előfordul, hogy egy adott székhellyel rendelkező cég, több különböző telephelyen is végez

tevékenységet. A fióktelep egy olyan telephely, amely a cég székhelyétől eltérő településen található. *Példával* illusztrálva: egy cég székhelye Pécsen a Király utcában található, de egy másik irodát is működtet Pécsen a Rákóczi úton, mely utóbbi telephelynek minősül. Ha ez a cég egy másik városban, Nagykanizsán is folytat gazdasági tevékenységet, akkor ott fióktelepe lesz a vállalkozásnak.

Azon túlmenően, hogy költségmegtérüléseket (bérlés vagy vásárlás; ipari park vagy belváros), a partnerek elhelyezkedését (az alapanyag, a szállítók elérhetőségét, a fogyasztók, illetve a munkaerő közelségét), az infrastruktúrát, a későbbi terjeszkedés lehetőségét szem előtt tartjuk, a helyi adófizetési kötelezettségekről sem szabad megfeledkeznünk a székhely kiválasztása során, mert ezek fix terhet jelentenek a jövőben. A helyi iparüzési adó (röviden: hipa) mértékéről érdemes tájékozódni, mielőtt kiválasztjuk a székhelyül szolgáló települést, ugyanis a hipa eltérő mértékű lehet településenként (az adó mértékének felső határa az adóalap 2%-a), illetve egyes településeken helyi adómentesség vagy adókedvezmény vehető igénybe. A hipa részletesebb szabályait a 9.5. fejezet tartalmazza.

Milyen szempontokat vegyünk figyelembe székhely/telephelyválasztás során?

Egyrészt fontos a vállalkozás leendő tevékenységi köre, *például* termelő vállalkozás esetén figyelembe kell venni az alapanyag elérhetőségét és az alapvető infrastruktúrát, míg szolgáltató és kereskedő cég esetében a fogyasztók közelségét kell szem előtt tartani.

A leendő költségek szempontjából meggondolandó, hogy bérelni vagy megvásárolni, esetleg építeni kívánjuk az ingatlant, illetve, hogy ipari parkban vagy a város központi részében kívánunk elhelyezkedni, hiszen ezek eltérő költségekkel járnak. A költségek tervezése szempontjából valamennyi

döntésnek jelentősége van, hiszen a bérleti díj rövid távon kevésbé terheli meg a céget, hosszú távon viszont a vásárlással egy értékes tárgyi eszköz kerül a cég birtokába, mely az értékét növeli és forgalomképes. A finanszírozási oldalra tekintve a bankhitel kamatára a megfelelő feltételek fennállása esetén adókedvezményrel élhetünk.

Fontos szempont a székhelyválasztás során a munkaerő közelsége, vagyis, hogy van-e megfelelő szakképzettségű, tapasztalatú szakember a régióban. Milyen oktatási lehetőségek állnak rendelkezésre a környéken?

Emellett érdemes gondolni a későbbi terjeszkedési lehetőségekre is. Ha *például* nagyobb alkalmazotti létszám felvételét tervezzük, érdemes ezzel már a székhelyválasztáskor kalkulálni, hiszen a későbbi költözés nagy költségvonzattal járhat.

Mindezek mellett figyelemmel kell lennünk az adózási megfontolásokra is. Az egyes települések ugyanis eltérő mértékű iparűzési adót szabhatnak ki a vállalkozásokra, melynek maximális mértéke az adóalap⁵⁸ 2 %-a. Belátható, hogy az iparűzési adó tekintetében jelentős eltéréseket tapasztalhatunk a települések között, mely szintén a döntésünk egyik fontos szempontja lehet.

Vannak olyan vállalkozások, amelyek kifejezetten székhelyszolgáltatás nyújtására szakosodtak, vagyis biztosítják más cégek számára a központi ügyintézés helyét, a hivatalos levelek átvételét és őrzését. A szolgáltatás kedvező olyan vállalkozóknak, akiknek nincs szükségük saját irodára, és nem szeretnék saját lakcímükre bejegyeztetni a céget, vagy esetleg nem

---

⁵⁸ adóalap: a nettó árbevétel, csökkentve az eladott áruk beszerzési értékével, a közvetített szolgáltatások értékével, az alvállalkozói teljesítések értékével, az anyagköltséggel, továbbá az alapkutatás, alkalmazott kutatás, kísérleti fejlesztés adóévben elszámolt közvetlen költségével.

tartózkodnak a székhelyen folyamatosan. Székhelyszolgáltatást csak olyan vállalkozás végezhet, amely székhelyszolgáltatóként szerepel a hatóság nyilvántartásában. A székhelyszolgáltatásról szóló 7/2017. (VI. 1.) IM rendelet szabályozza a szolgáltatást megrendelő vállalkozó és a székhelyszolgáltató közötti kapcsolatot. Fontos megjegyezni azonban, hogy a székhelyszolgáltatónál nyilvántartott székhely kockázatot jelent az adóhatóság szempontjából, mivel a fiktív – tényleges tevékenységet nem végző, adókiájtás céljából létrehozott – cégek előszeretettel választják ezt a megoldást, így a székhelyszolgáltatóhoz bejegyzett cégek fokozottabb adóhatósági figyelemre számíthatnak.

A fentiekben áttekintettük a vállalkozások indulása körül felmerülő legkardinálisabb adózási döntéseket, melyek kapcsolatban állnak más, az alapítás során meghozandó, hosszú távú döntésekkel is, mint *például* a cégforma kiválasztása, vagy a székhelyválasztás. A rövid és messze nem teljeskörű összefoglaló jól szemléltette a probléma összetett mivoltát, és stratégiai szerepét a későbbi működésre nézve. Fontos, hogy mindig az adott cég sajátosságainak, körülményeinek figyelembevételével válasszuk ki, gondos tervezést követően a megfelelő jövedelemadózási típust és a vállalkozási formát egyaránt, melyben segítségünkre lehet az indulás előtt egy üzleti terv készítése⁵⁹ is.

---

⁵⁹ Az üzleti terv készítéséről bővebben lásd: Rideg (2023).

8. Általános forgalmi adó

Az **általános forgalmi adó (röviden: áfa)** összefázisú, nettó típusú egyenes adó, mely az indirekt adók csoportjába sorolható.

Azért nevezzük **általánosnak** ezt az adónemet, mert főszabályként kiterjed minden termék és szolgáltatás értékesítésére, és minden gazdálkodónak fizetnie kell, aki belföldön rendszeresen bevétel elérésére irányuló tevékenységet végez (Bozsik és társai, 2017).

A **forgalmi adó** elnevezés arra utal, hogy az áfa nem közvetlenül az adóalanyt, hanem az általa előállított termék, illetve nyújtott szolgáltatás forgalmazását, értékesítését adóztatja, vagyis egy **közvetett (indirekt) adóról** van szó, melynek további sajátossága, hogy elválik egymástól az adófizető és az adóterhet ténylegesen viselő személye.

A magyar áfa **összfázisú (több fázisú)** adó, mivel a termelés, értékesítés, szolgáltatásnyújtás minden szakaszában adókötelezettségként megjelenik, meg kell fizetni. Éppúgy áfát kell fizetnie a gyártónak, ha eladja a terméket, mint a nagykereskedőnek és a kiskereskedőnek is, ha továbbértékesíti.

Az áfa **nettó típusú/hozzáadott érték jellegű** adó, mivel nettó módon minden értékesítési fázisban csak az új hozzáadott értékre rakódik rá. A gazdasági szereplők tehát az általuk megtermelt és a termék árában megjelenő hozzáadott érték (az eladás és a hozzá kapcsolódó beszerzés adó nélküli árának különbözete) után fizetik meg az adót. Ennek szemléltetéséhez vegyük az alábbi egyszerű példát!

*A vállalkozásunk árut vesz egy nagykereskedőtől nettó 100 egységért, melyre az eladó 27%, vagyis 27 egység áfát számít fel, **a beszerzéseink***

után (amennyiben áfa-alanyok vagyunk, a törvényi feltételek megengedik, és adóköteles tevékenységhez használjuk a beszerzett terméket/szolgáltatást) **levonhatjuk az áfát**, vagyis visszaigényelhetjük az államtól.

Ugyanezt az árut (mint kiskereskedők) eladjuk nettó 150 egységért ugyanabban az elszámolási időszakban, melyre felszámítunk a vevőnek 27%, vagyis 40,5 egységnyi áfát. **Az értékesítéseink után** (amennyiben áfa-alanyok vagyunk) **fizetendő áfánk keletkezik az állam felé.** (Ezt ugyan ténylegesen a vevővel fizettetik meg, hiszen a vételár, amit a vevő fizet tartalmazza az áfát is, de nem marad a vállalkozásunknál a vevő által a vételárban kifizetett áfa, mert az állam felé a vállalkozásnak meg kell fizetnie.)

Az alapvető cél az áfa logikájában, hogy csak a vállalat által termelt hozzáadott értéket adóztassa, ezért az értékesítéshez kapcsolódó áfából le kell vonni a beszerzés során a vállalat felé felszámított áfát, és csak a kettő különbségét kell befizetni az államnak. A vállalkozás az áfabevallásában tehát egyrészt feltünteti az értékesítésre jutó 40,5 egységnyi fizetendő áfát, másrészt szerepelteti a beszerzésre jutó 27 egységnyi levonható áfát, tehát a ténylegesen befizetendő áfa a kettő különbsége lesz: $40,5 - 27 = 13,5$ egység. Ennyit fog megfizetni a vállalkozás az állam felé.

Ha kiszámítjuk, az áfa a hozzáadott értékre rakódott rá:

Hozzáadott érték (adót nem tartalmazó, nettó árakat alapul véve):

$$150 \text{ egység eladási ár} - 100 \text{ egység beszerzési ár} = 50 \text{ egység}$$

Hozzáadott értékre jutó áfa:

$$50 \text{ egység} * 0,27 = 13,5 \text{ egység.}$$

Természetesen a vállalkozásnak az árukon kívül más beszerzései is vannak (*például* szolgáltatásokat vesz igénybe más vállalkozóktól, anyagokat használ fel a működése során stb.), melyek kapcsán levonásba helyezheti az áfát.

Amint az a fenti példából is látszik, az áfa **fogyasztói jellegű adó**, mivel az tulajdonképpen a végső fogyasztókat terheli, akik a terméket, szolgáltatást nem továbbértékesítési, hanem fogyasztási célból vásárolják meg, az eladónak a termék áfával növelt (bruttó) vételárát fizetik meg, de az áfát magánszemélyként nem tudják majd visszaigényelni. *Például* magánszemélyként belföldön cipőt vásárolok, nem vagyok áfa-alany, tehát nem lesz áfabevallásom sem, nem tudom visszaigényelni az áfát, vagyis végső fogyasztóként tulajdonképpen én fizetem ki, engem terhel. Az eladó valójában csak közvetítő szerepet játszik, ő fizeti be az állam felé a rám áthárított áfát.

Az áfa főszabály szerint **egyenes adó**, az eladó felszámítja a vevő levonja. Ez alól kivételt képez a fordított áfa rendszere, melynek során, ha a vevő áfa-alany, ő fogja bevallani fizetendő és levonható oldalon is az áfát (a fordított adózás részleteit lásd: 8.11. fejezet). A fordított áfa mechanizmusára épülnek *például* a közösségi ügyletek is.

Az áfa **semleges** adó, minden terméket és szolgáltatást egyformán terhel, nem veszi figyelembe, hogy ki végzi a tevékenységet.

Az állam szempontjából az áfa stabil és jelentős költségvetési bevételt jelent (lásd: 1.1. táblázat), ezért az adóhivatal kiemelt figyelmet fordít az ellenőrzésére.

8.1. Az Áfa tv. hatálya

Az Áfa tv. **személyi hatálya** kiterjed az adóalanyra (jogképes személy vagy szervezet), aki saját neve alatt *gazdasági tevékenységet* folytat.

Gazdasági tevékenység: tartósan vagy rendszeresen, üzletszerűen végzett tevékenység, mely ellenérték elérésére irányul vagy azt eredményezi, illetve annak végzése független formában történik⁶⁰.

Tartós vagy rendszeres: nem egyszeri értékesítésről van szó, hanem ismétlődő haszonszerzés a cél.

Üzletszerű: a tevékenységet nyereség- és jövedelemszerzésre irányuló céllal az adóalany saját kockázatára folytatja.

Például: ha egy édesanya a gyermeke által kinőtt ruhákat értékesíti, az nem teremt áfa adóalanyiságot. Ha azonban a magánszemély kifejezetten abból a célból vásárol gyermekruhákat, hogy azt eladja, és rendszeres jövedelemre tegyen szert, akkor áfaalannyá válik, mert ez már üzletszerű tevékenységnek minősül.

Nem feltétel, hogy mindkét körülmény, a rendszeresség és az üzletszerűség egyidejűleg fennálljon, elegendő az egyik fennállása is az adóalanyiságot eredményező gazdasági tevékenység megvalósításához (Csátaljay, 2022). Ez azt jelenti, hogy az ellenérték fejében végzett tevékenység abban az esetben is lehet üzletszerű, ha az egyszeri, tehát mindig vizsgálni kell az eset összes körülményét (NAV, 2023b). Tehát a kizárólag szezonális terméket rövid időtartamban árusító személy is adóalannyá válhat. *Például* az a fenyőfaárus is, aki egész évben nem értékesít, csupán a karácsony előtti héten, de akkor kereskedelmi mennyiséget. Vagy vegyünk *például* egy szoftverfejlesztőt, aki két éven keresztül dolgozik egy új szoftver kifejlesztésén, majd azt az egyetlen terméket értékesíti egy vállalatnak. Ez az ügylet üzletszerű, hiába nem rendszeres.

---

⁶⁰ Áfa tv. 6. § (1)

Fontos kihangsúlyozni, hogy az adóalanyiság keletkezéséhez nem szükséges sem belföldi székhely, sem belföldi telephely, csupán belföldön végzett gazdasági tevékenységre van szükség. A gazdasági tevékenység végzését azonban saját nevében, független formában kell folytatnia ahhoz, hogy adóalannyá váljon valaki, vagyis a munkavállaló, aki más nevében, más képviselőjében, munkaköre szerint jár el, nem tekinthető adóalannak, ilyen esetben a munkaadó lesz az adó alanya.

Nem gazdasági tevékenység és nem eredményez adóalanyiságot a közhatalmi tevékenység, mint *például* a jogszabály-alkotási, az igazságszolgáltatási, az ügyészi, a védelmi, a rendvédelmi, a külügyi és igazságügyi igazgatási, a közigazgatási jogalkalmazói, a hatósági ellenőrzési és pénzügyi ellenőrzési, a törvényességi felügyeleti és ellenőrzési, az államháztartási, európai uniós és egyéb nemzetközi támogatás elosztásáról való döntési tevékenység⁶¹.

Az Áfa tv. **területi hatálya** az alábbiakra terjed ki:

- **belföldön** (belföld alatt Magyarország államterülete értendő), ellenérték fejében teljesített termékértékesítésre vagy szolgáltatásnyújtásra;
- terméknek az **Európai Közösségen belüli**⁶², ellenérték fejében teljesített **beszerzésére (belföldre)**;
- termék **importra (termék beszerzése belföldre a Közösségen kívülről, harmadik államból**⁶³).

---

⁶¹ Áfa tv. 7. §

⁶² Az Áfa tv. I. számú melléklete tartalmazza, hogy az egyes tagállamok területei közül melyek nem tartoznak a Közösség területéhez.

⁶³ Harmadik állam alatt minden, a Közösség és tagállamai, valamint azok területei alá nem tartozó országokat, illetve területeket kell érteni.

Az Áfa tv. **tárgyi hatálya** azt a gazdasági tevékenységet definiálja, amely után adót kell fizetni:

- **termékértékesítés:** birtokba vehető dolog átengedése (akár ellenérték nélkül is), mely az átvevőt tulajdonosként való rendelkezésre jogosítja fel, vagy más ilyen joghatást eredményező ügylet. Nem minősül termékértékesítésnek a közcélú adomány, az áruminta és kis értékű (az adót is tartalmazó szokásos piaci ár alapulvételével számított 5 000 Ft alatti) termék más tulajdonába történő ingyenes átengedése.
- **szolgáltatásnyújtás:** minden olyan ügylet, amely az Áfa tv. értelmében nem minősül termékértékesítésnek, ide tartozik: vagyoni értékű jogok átengedése, kötelezettségvállalás valamely tevékenység részbeni vagy egészbeni abbahagyására, állapotúrésére. Nem minősül szolgáltatásnyújtásnak a közcélú adományozás.
- **közösségen belüli termékbeszerzés:** a tulajdonoskénti rendelkezési jog megszerzése a termék felett úgy, hogy az a termék küldeménykénti feladásával vagy elfuvarozásával jár, melynek eredményeként a termék a Közösség másik tagállamából belföldre kerül (NAV, 2023c). Ebben az esetben, az adóalany vevőnek kell a másik tagállamból vásárolt termék után megfizetni az adót, belföldön (célország elve: a Közösség azon országában adózik az ügylet, ahová az értékesítés következtében kerül a termék).
- **termékimport:** olyan termék Közösség területére való behozatala harmadik országból, amely még nincs szabadforgalomban. A termék akkor minősül szabadforgalomban lévőnek, ha a vele kapcsolatos import formalitások lezárultak és a fizetendő vámterheket kivetették.⁶⁴

---

⁶⁴ Az import áfa szabályait részletesen lásd: Farkas (2019)

8.2. Adófizetési kötelezettség keletkezése

Az áfa rendszerében az egyik legfontosabb kérdés annak eldöntése, hogy mikor keletkezik adófizetési kötelezettségünk, melyik időszakra vonatkozó bevallásban kell feltüntetnünk az adott ügyletet.

8.2.1. Főszabály

Főszabály szerint teljesítéskor keletkezik adófizetési kötelezettség. Egy ügylet főszabályként akkor teljesített, ha tényállásszerűen megvalósul (az ügylet kapcsán minden szerződésben vagy jogszabályban rögzített feltétel teljesül), vagyis a termékértékesítés, vagy a szolgáltatásnyújtás elvégzéséhez kapcsolódóan történik az adófizetés, a számla tényleges kifizetésétől függetlenül. Ez egyben azt is jelenti, hogy az adott ügyletet abban a bevallási időszakban kell az áfabevallásban szerepeltetni, amikor a teljesítés megtörtént. *Például tárgyév március 12-én a vevő 200 000 Ft értékben árut vásárol az eladótól, az árut átvette, de 30 nap fizetési határidőt kapott, így nem fizette ki azonnal. A vevő tárgyév április 5-én utalja át a vételárat az eladónak. Tegyük fel, hogy az eladó havi áfabevalló. Az eladó az ügyletet a március hónapra vonatkozó bevallásában kell, hogy feltüntesse, és megfizesse az értékesítés után az áfát, holott a vevőtől márciusban még nem kapta meg az ellenértéket.*

A teljesítés időpontja a számla kötelező tartalmi eleme.

8.2.2. Az adófizetési kötelezettség keletkezésének speciális esetei

A főszabály alól kivételt képez *például* az **előleg**, mely annak jóváírásakor, kézhezvételekor teljesített. A beérkezett előleget bruttó összegnek kell

tekinteni, tehát meg kell bontanunk nettó értékre és áfatartalomra annak könyvelésekor.

Mintapélda:

A vevő tárgyév február 10-én átutal 10 000 Ft előleget szerződés szerint az eladónak, melyet azonnal jóváírnak az eladó folyószámláján (tegyük fel, hogy a termék 27%-os áfakulccsal adózik). Állapítsuk meg az adóalapot és az áfa összegét!

Megoldás:

Az előleget az eladó a tárgyév február hónapra vonatkozó áfabevallásában kell, hogy feltüntesse, hiszen ekkor írták jóvá a folyószámláján. A 10 000 Ft bruttó összeg, tehát meg kell bontania nettó értékre (adóalap) és áfatartalomra az alábbiak szerint:

10 000 Ft / 1,27 = 7 874 Ft az adóalap (nettó érték)

7 874 * 0,27 = 2 126 Ft az áfa

Az **időszakos elszámolású ügyletek** is kivételt képeznek a főszabály alól. Időszakos elszámolású ügyletet akkor alkalmaznak, ha az eladó és a vevő nem tudják előre megállapítani, hogy mennyi forgalmat fognak várhatóan egymásközt bonyolítani, ezért az időszak végén összesítik a forgalmat; vagy abban az esetben, ha az egyik fél által folyamatosan teljesített szolgáltatás ellenértékét részletekben térítik meg. Ilyen ügylet *például* az áramszolgáltatás, a gázszolgáltatás. Főszabály szerint ebben az esetben az érintett **időszak utolsó napja lesz a teljesítés napja, amennyiben a fizetési határidő megegyezik az időszak utolsó napjával**. Előfordulhat természetesen olyan eset, hogy a fizetés esedékessége eltér az időszak utolsó napjától. Amennyiben a bizonylat

kibocsátása és a fizetési határidő **megelőzi** az elszámolási időszak végét, a teljesítés ideje a **számla/nyugta kibocsátásának időpontja**. Például, ha a szeptember havi szolgáltatási díjról augusztus 15-én állítják ki a számlát, melyen a fizetési határidőt szeptember 15-ében határozzák meg, akkor a teljesítés időpontja augusztus 15-e lesz.

Az az eset is gyakorta előfordul, hogy a fizetési határidő az érintett időszak utolsó napját **követő** időpontra esik. Ebben az esetben a **teljesítés napja a fizetés határideje, de legkésőbb az időszak utolsó napját követő 60. nap**. Például az augusztus havi szolgáltatási díj fizetési határidejét szeptember 15-ben határozták meg a számla alapján, akkor a teljesítési napja szeptember 15 lesz. De ha az augusztus havi szolgáltatási díj fizetési határideje november 15-e lesz, akkor a 60 napos szabályt kell alkalmaznunk, és az áfa fizetési kötelezettség október 30-án keletkezik, ezt kell tekintenünk a teljesítés időpontjának.

8.1. táblázat: Az időszakos elszámolású ügylet teljesítési időpontja

Az ellenérték megtérítésének esedékessége	A számla/nyugta kibocsátásának időpontja		
	megelőzi az időszak utolsó napját	az időszak utolsó napja	az időszak utolsó napját követő nap
megelőzi az időszak utolsó napját	a teljesítés időpontja a számla/nyugta kibocsátásának a napjával egyezik meg	a teljesítés időpontja az időszak utolsó napjával egyezik meg	
az időszak utolsó napja	a teljesítés időpontja az időszak utolsó napjával egyezik meg		
az időszak utolsó napját követő, de a 60. napot megelőző időpont	a teljesítés időpontja a fizetési határidővel egyezik meg		

az időszak utolsó napját követő 60. nap	a teljesítés időpontja az időszak utolsó napját követő 60. nap
az időszak utolsó napját követő 60. napnál későbbi időpont	a teljesítés időpontja az időszak utolsó napját követő 60. nap

Forrás: Száraz (2015) alapján saját szerkesztés

Aki nyilvántartását az egyszeres könyvvizetés szabályai szerint vezeti (*például* a Szja tv. általános szabályai alá tartozó egyéni vállalkozók), vagy csak a bevételeiről köteles nyilvántartást vezetni (*például* az (új) Kata tv. alá tartozó vállalkozók), illetve aki nyilvántartási kötelezettségének az államháztartás számviteléről szóló jogszabály szerint tesz eleget, **a fizetendő adót legkésőbb az ellenérték megfizetésekor** állapíthatja meg, ha az ellenérték megtérítése pénzzel, készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel (*például* elektronikus pénz, papír alapú utazási csekk, váltó)⁶⁵ vagy pénzhelyettesítő eszközzel (fizetési megbízás vagy ígervény) történik. Abban az esetben, ha az ellenérték megfizetése részletekben történik, a fizetendő adót a részlet megfizetésekor, legalább a megfizetett részlet erejéig kell megállapítani. Ha az ellenértéket a teljesítéstől számított negyvenötödik napig egészben vagy részben nem fizették meg, a fizetendő adót a negyvenöt nap lejártát követő napon, a meg nem fizetett ellenértékre is meg kell állapítani⁶⁶.

⁶⁵ A hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény alapján.

⁶⁶ Afa tv. 61. §

8.2.3. Pénzforgalmi elszámolás

Az Áfa tv. lehetővé teszi a mikro- és kisvállalkozások számára, hogy az adókötelezettségüket pénzforgalmi elszámolással, pénzforgalmi szemléletben állapítsák meg. A pénzforgalmi elszámolás lényege, hogy a fizetendő és a levonható áfa összegét is abban az elszámolási időszakban állapítja meg az ilyen elszámolást választó adózó, amikor az áfa összeget tartalmazó ellenérték pénzügyileg rendezésre került. Vagyis amíg a bizonylat ellenértéke nincs kifizetve, addig a bevallásba sem kerül bele az adott ügylet: a termékértékesítés vagy szolgáltatásnyújtás után az adózó által fizetendő adót az ellenérték jóváírásakor vagy átadásakor kell bevallani, míg az adóalany által beszerzett termék vagy szolgáltatás után a levonási jogot csak a számla kiegyenlítését követően lehet gyakorolni.

Ha az értékesítő fél pénzforgalmi elszámolású, köteles feltüntetni a számlán a „pénzforgalmi elszámolás” kifejezést, mellyel a vevő számára jelzi, hogy a levonási joga csak pénzügyi rendezéskor nyílik meg. Amennyiben a pénzforgalmi elszámolást alkalmazó adóalany az ügyletről kibocsátott számláján nem tünteti fel a „pénzforgalmi elszámolás” kifejezést, úgy a számlán szerepeltetett termékértékesítésére, szolgáltatásnyújtására a pénzforgalmi elszámolást nem alkalmazhatja.

Pénzforgalmi elszámolást választhatnak azok az adózók, akik:

- a mikro- és kisvállalkozás kategóriába tartoznak (átlagos foglalkoztatotti létszámuk 50 fő alatti, éves nettó árbevételük vagy mérlegfőösszegük 10 millió euró alatti),
- gazdasági céllal belföldön telepedtek le, vagy annak hiányában lakóhelyük, vagy szokásos tartózkodási helyük van belföldön;
- nem állnak csőd-, vagy felszámolási eljárás alatt;
- nem választottak alanyi adómentességet;

- összes termékértékesítésük, szolgáltatásnyújtásuk fejében megtérített vagy megtérítendő ellenérték adó nélkül számított és éves szinten göngyöltett összege sem a tárgy naptári évet megelőző naptári évben ténylegesen, sem a tárgy naptári évben észszerűen várhatóan, illetve ténylegesen nem haladja meg a 125.000.000 forintot.

Miért kedvező a pénzforgalmi elszámolás? Főszabály szerint az értékesítő fél pénzügyi rendezéstől függetlenül fel kell, hogy tüntesse az értékesítést a bevallásában, ha az ügylet teljesült, tehát abban az esetben, ha a vevő fizetési határidőt kapott, az értékesítő fél már azelőtt befizeti az államkasszába az áfát, hogy bevétele keletkezett volna az ügyletből. A pénzforgalmi elszámolást választó adóalanyoknak azonban nem kell előre befizetniük az adót, csak a pénzügyi rendezés időszakában, mellyel a mikro- és kisvállalatok számára nyújt segítséget a törvényhozó, hiszen ez a szektor nehezebben hidalja át a likviditási problémákat.

Mintapélda:

A Kiskereskedő Kft. 66 000 Ft nettó értékű, 27%-os kulcs alá tartozó árut szerzett be egy pénzforgalmi elszámolású adóalanytól tárgyévi áprilisában, a számlán a pénzforgalmi elszámolás feltüntetésre került. A számla ellenértékét csak a következő hónapban fogja kifizetni a vállalkozás. Állapítsuk meg az április havi bevallásban feltüntethető levonható adó összegét!

Megoldás:

A pénzforgalmi elszámolású számla áfatartalmát csak abban a bevallásban helyezheti levonásba az adózó, amikor a számla ellenértéke kifizetésre került. Mivel április hónapban nem fizette ki a vásárlás ellenértékét, így az április hónapra vonatkozó áfabevallásában nem szerepeltetheti a tételt, csak a következő hónapban vonhatja le a hozzá kapcsolódó adót.

8.3. Az adó alapja

Az adó alapja főszabály szerint a pénzben kifejezett ellenérték, amelyet a jogosult kap vagy kapnia kell akár a termék beszerzőjétől, szolgáltatás igénybevevőjétől.

Az adóalap részét képezik a kötelező jellegű befizetések (mint *például* a vám, a fogyasztási adó, illetékek), az ügylethez szorosan kapcsolódó egyéb költségek (mint *például* a fuvarozási, bizományi, ügynöki, biztosítási költségek).

Nem része az adóalapnak:

- az árengedmény, díjengedmény, árvisszatérítés, mennyiségi diszkont,
- kötbér, kártérítés, késedelmi kamat.

Az ellenérték helyett a szokásos piaci ár az adó alapja abban az esetben, ha a termék értékesítése, szolgáltatás nyújtása nem független felek között történik.

8.4. Az adó mértéke

A jelenleg hatályos Áfa tv. a következő három adómértéket határozza meg: 27 %, 18 % és 5 %. A számla kiállításakor a teljesítéskor érvényes adómértéket kell alkalmazni.

Általános/normál kulcs (főszabályként):

- **27 %-os** áfakulcs szerint adózik minden olyan termék, illetve szolgáltatás, amely nem tartozik az Áfa tv. 3. számú mellékletében felsorolt, 5 %-os kategóriákba, és nem tartozik az Áfa tv. 3/A. számú mellékletében feltüntetett, 18 %-os kategóriákba sem.

Csökkentett kulcs: 18% (Áfa tv. 3/A. sz. melléklet)

- tej és tejtermékek (kivéve: az 5%-os kulcs alá tartozó tejtermékek);
- pékáru, cukrászsütemény (gabona, liszt, keményítő vagy tej felhasználásával készült termék).

Kedvezményes kulcs: 5% (Áfa tv. 3. sz. melléklet)

- humán gyógyszerek, humán célra felhasználásra kerülő diagnosztikai reagensek, orvosi radioaktív izotópok, gyógyászati segédeszközök (*például* Braille-tábla, fehér bot vakoknak), speciális gyógyászati célra szánt tápszerek, valamint anyatej-helyettesítő és anyatej-kiegészítő tápszerek, egészségügyi oxigén;
- könyv, napilapok, folyóirat, kotta;
- nagy testű élőállatok (szarvasmarha, bárány, juh, kecske, sertés) és azok húsa;
- baromfihús, –belsőség és –vágási melléktermék;
- tojás;
- emberi fogyasztásra alkalmas élő hal, hal, halfilé, és más halhús;
- tej (a tej legfeljebb 1 százalék zsírtartalommal és 1 %-ot meghaladó, de legfeljebb 6% zsírtartalommal);
- új építésű lakóingatlan értékesítése (többlakásos házban lévő lakásnál az összes hasznos alapterülete nem haladja meg a 150 m²-t, egylakásos lakóingatlan esetén a 300 m²-t);
- távhőszolgáltatás;
- internet szolgáltatás;
- étkezőhelyi vendéglátásban a helyben készített étel- és nem alkoholtartalmú italforgalom;

- kereskedelmi szálláshely szolgáltatás;
- előadóművész személyes közreműködésével közösségi rendezvényeken nyújtott hangszeres élőzenei szolgáltatás.

8.5. Különleges adózási módok

Vannak olyan tevékenységi körök, illetve termékek és szolgáltatások olyan köre, melyekre az általános szabályoktól eltérő, különleges adómegállapítási szabályok vonatkoznak. Ilyen *például*:

- a mezőgazdasági tevékenységet végző adóalany, akit – e tevékenysége után – különleges jogállás illet meg, ezért főszabályként nem köteles adózni, nincs bevallási kötelezettsége, de adólevonási jogot sem gyakorolhat;
- használt ingóságokra, műalkotásokra, gyűjteménydarabokra és régiségekre vonatkozó különös szabály, hogy a használt ingóság kereskedelmével foglalkozó adóalany – a különös szabályozás feltételeinek megfelelő termékek értékesítése után – az adóalapot az árás, azaz az értékesítési és a beszerzési ár különbsége alapján állapítja meg, egyedi nyilvántartáson alapján;
- az utazásszervezési szolgáltatásra vonatkozó különös és mindenki számára kötelező adómegállapítási szabály egy árrésadózás, melynek lényege az, hogy az utazási iroda által fizetendő áfa összegét csökkenteni kell az utasok által fizetett előlegek, részvételi díjak összegének és az utazásszervező megrendelésére más személyek által az utas javára teljesített (értékesítések és) szolgáltatások díjával, és az „árrés” után kell az adót megállapítani és megfizetni (NAV, 2023b).

8.6. Adólevonási jog, tételes adólevonási tilalom

Az áfaalany a beszerzett termékek, igénybe vett szolgáltatások után előzetesen felszámított áfát levonásba helyezheti, feltéve, hogy az adóköteles (illetve adólevonásra jogosító) tevékenységéhez kötődik a termékbeszerzés, illetve a szolgáltatás igénybevétele. Az adóalany adólevonási joga azon a napon áll be, amikor az értékesítő félnél az Áfa tv. szabályai értelmében adófizetési kötelezettség keletkezik, mely főszabály szerint a teljesítés napján valósul meg. Az adólevonás feltétele, hogy az adózó rendelkezzen az ügylet teljesítését tanúsító, a nevére szóló számlával (illetve egyes határon átnyúló ügyletek esetében mindazon okiratokkal, amelyek a fizetendő adó összegszerű megállapításához szükségesek).

Mintapélda:

Tárgyév március 20-án e-mailben megrendelés érkezett egy következő havi 27%-os kulcs alá eső áruszállításra, melynek nettó értéke 328 000 Ft. Állapítsuk meg a március havi bevallásban szerepeltetendő adó összegét!

Megoldás:

Mivel az ügylet kapcsán gazdasági esemény nem történt, számla kiállítására nem került sor, a vevő ellenértéket sem fizetett, így az ügyletet nem kell feltüntetni a március hónapra vonatkozó áfabevallásban egyik félnek sem.

Nem elég azonban azt megvizsgálni, hogy a vásárolt termék vagy szolgáltatás az adóalany adólevonásra jogosító tevékenységét szolgálja-e vagy sem, ugyanis van a termékeknek és szolgáltatásoknak olyan köre, amelyek kapcsán az áfa nem vonható le, még akkor sem, ha egyébként az adóköteles tevékenységéhez használja fel őket az adózó. Az Áfa tv. tételes adólevonási

tilalmat⁶⁷ fogalmaz meg ezen termékek és szolgáltatások esetében. A tételes levonási tilalmak rendszere úgy épül föl, hogy az Áfa tv. megnevezi azokat a termék- illetve szolgáltatásköröket, amelyek kapcsán adólevonás nem gyakorolható, azonban általában ezek a tételes levonási tilalmak nem abszolút jellegűek, bizonyos felhasználási módok tekintetében (*például* továbbértékesítési cél) az adólevonást mégis megengedi a törvény (Farkas, 2014)⁶⁸.

Az alábbiakban a tételes adólevonási tilalommal érintett termékek és szolgáltatások körét tekintjük át, kitérve a kivételekre, mely esetben az áfa levonhatóvá válik:

➤ **motorbenzin**

kivétel:

- továbbértékesítési célt szolgál (azért szerzi be a terméket, hogy saját használat vagy egyéb módon történő hasznosítás nélkül értékesítse);
- környezetkímélő motorral kapcsolatos K+F-hez használják;
- la. 90%-ban közvetlen anyagjellegű ráfordításként más termékértékesítés, szolgáltatásnyújtás adóalapjába épül be;

➤ **személygépjármű**, és a személygépjármű üzemeltetéséhez felhasznált **üzemanyag** (ilyenkor már nemcsak a benzin, de a gáz, a gázolaj, sőt még az elektromos áram áfája sem vonható le) és a személygépjármű **üzemeltetéséhez, fenntartásához használt anyagok** (*például* alkatrész, tisztítószer)

kivétel:

---

⁶⁷ Áfa tv. 124. §

⁶⁸ Áfa tv. 125. §

- személygépjárművet taxi-szolgáltatásra használják legalább 90 százalékos mértékben;
  - személygépjárművet egészben vagy túlnyomó részben (azaz legalább 90 százalékos mértékben) bérbe adják;
  - személygépjármű, illetve az üzemeltetéshez szükséges termékek továbbértékesítési célt szolgálnak;
  - környezetkímélő motorral kapcsolatos K+F-hez használják;
  - üzemeltetéshez szükséges termék legalább 90%-ban közvetlen anyagjellegű ráfordításként más termékértékesítés, szolgáltatásnyújtás adóalapjába épül be;
- 125 cm³-nél nagyobb hengerűrtartalmú **motorkerékpár**
- kivétel:*
- továbbértékesítési célt szolgál;
  - bérbeadják;
- **jacht** vagy egyéb **vízi közlekedési eszköz**, ha az sportolási vagy szórakozási célt szolgál
- kivétel:*
- továbbértékesítési célt szolgál;
  - bérbeadják;
- **lakóingatlan és a lakóingatlan építéséhez, felújításához szükséges termék, szolgáltatás**
- kivétel:*
- lakóingatlan vagy a lakóingatlan építéséhez, felújításához szükséges termék továbbértékesítési célt szolgál;
  - lakóingatlant bérbeadja és az adókötelessé tételt választja;

- lakóingatlan építéséhez, felújításához szükséges termék la. 90%-ban közvetlen anyagjellegű ráfordításként más termékértékesítés, szolgáltatásnyújtás adóalapjába épül be;

➤ **élelmiszer, ital**

kivétel:

- továbbértékesítési célt szolgál;
- közvetlen anyagjellegű ráfordításként más termékértékesítés, szolgáltatásnyújtás adóalapjába épül be;

➤ **vendéglátó-ipari, szórakoztatási célú szolgáltatás**

kivétel:

- ha közvetített szolgáltatásként továbbnyújtja;

➤ **taxiszolgáltatás (kivétel: közvetített szolgáltatás)**

kivétel:

- ha közvetített szolgáltatásként továbbnyújtja;

➤ **parkolási szolgáltatás, úthasználati szolgáltatás (autópályadíj)**

kivétel:

- ha közvetített szolgáltatásként továbbnyújtja;
- igazoltan az általa üzemben tartott, 3,5 tonnát meghaladó legnagyobb össztömegű teherautó üzemeltetése érdekében hasznosítja.

Két szolgáltatás esetében részleges levonási tilalmat fogalmaz meg a törvény:

- **személygépjármű üzemeltetéséhez, fenntartásához igénybe vett szolgáltatás, személygépkocsi bérbevételét terhelő előzetesen felszámított áfa 50%-a nem vonható le** (pl. szerviz, javítás). Az Áfa tv. alapján azonban lehetőség van az üzleti és magáncélra egyaránt használt

személygépkocsik bérbevétele esetén 50%-ot meghaladó mértékű levonásra is, amennyiben az adózó tételesen alátámasztva (*például* útnyilvántartással) igazolja az üzleti (adóköteles) és magáncélú (adómentes) használat arányát, ebben az esetben az adóköteles gazdasági tevékenységéhez mért arányban élhet a levonási jogával.

kivétel:

- a szolgáltatás igénybevétele fejében járó ellenérték legalább 50 százaléka igazoltan teljesül, hogy közvetített szolgáltatás adóalapjába épül be;

- **beszédcélú adatátviteli szolgáltatást** terhelő előzetesen felszámított adó összegének 30%-a nem vonható le (pl. vezetékes telefonszolgáltatás, mobiltelefon szolgáltatás)

kivétel:

- a szolgáltatás igénybevétele fejében járó ellenérték legalább 30 százaléka igazoltan teljesül, hogy közvetített szolgáltatás adóalapjába épül be.

Esetpélda:

Egy személyautó értékesítésével foglalkozó autókereskedés tesztautókat és bemutató autókat is vásárol, melyeket nem kíván azonnal továbbértékesíteni. Felmerül a kérdés, hogy a levonási tilalomra tekintettel hogyan kell kezelni a két autótípust. Ehhez vizsgáljuk meg a felhasználásuk körülményeit!

A tesztautó célja, hogy az ügyfelek kipróbálhassák a személygépkocsit, mielőtt vásárolnának. A tesztautót tehát a kereskedő a tevékenysége során felhasználja, a továbbértékesítési cél nem valósul meg, így a tesztautó beszerzése kapcsán felszámított áfát a kereskedő nem helyezheti levonásba.

A bemutató autók ezzel szemben az autószalonban kerülnek kiállításra, csak a megtekintésükre van lehetőség, kipróbálásra, használatra nincsen, tehát ebben az esetben a saját célú felhasználás nem valósul meg. A bemutató autó beszerzése kapcsán tehát az autókereskedő az áfát levonhatja.

A személygépjárművet azonban nem elegendő bemutató autónak nevezni ahhoz, hogy az áfa levonhatóvá váljon, tényszerűen bizonyítania kell a kereskedőnek, hogy a gépjárművet nem használta sem tesztautóként, sem más formában (*például* a kilométeróra-állás segítségével).

8.7. Mentességek az áfa rendszerében

Az áfa rendszerében az adóalany által teljesített ügyletek után főszabály szerint áfát kell fizetni, illetve az adóalany jogosult a beszerzéseire előzetesen felszámított áfát levonni, amennyiben azok az adóköteles tevékenységéhez kötődtek. Meghatározott esetekben azonban az adóalanyok mentesülnek az áfafizetési kötelezettség alól. A mentességek két nagy csoportját különböztethetjük meg annak függvényében, hogy az adózó számára a mentesség a tényleges adóteher csökkenését jelenti-e vagy sem. Ez alapján levonási joggal járó **valódi mentességről** beszélhetünk, ha az adózó csak az áfafizetés alól mentesül az adott ügylet tekintetében, de a beszerzéseire jutó áfát jogosult levonásba helyezni (*például* export ügyletek, közösségen belüli értékesítés esetében, ahol a vevő vállalja be a fizetendő adót is fordított adózással). Az úgynevezett **nem valódi mentességek** esetén az adóalanyak nem kell az általa értékesített termék, illetve nyújtott szolgáltatás után az áfát megfizetnie, viszont a rá áthárított áfa levonására sem lesz jogosult. Ide soroljuk az alanyi és a tárgyi adómentességet (Nagy, 2017).

Jelen fejezetben az ún. nem valódi mentességek körével foglalkozunk részletesen, a valódi mentesség esetét a 8.12. fejezet tárgyalja.

8.7.1. Alanyi adómentesség

Egy alanyi adómentes adózó által végzett valamennyi ügylet főszabályként adómentes körbe tartozik, tekintet nélkül az adott tevékenység jellegére, tehát az adózó áfát nem számít fel és beszerzéseinél adólevonási jog nem illeti meg⁶⁹.

Az alanyi adómentesség létrejötte választáson alapul. Amennyiben az adózó az alanyi mentesség feltételeinek megfelel, és az alanyi adómentesség lehetőségével élni kíván, az erre irányuló választását köteles a NAV felé bejelenteni. A választás tárgy naptári év végéig szól, azonban, ha az adóalany az alanyi adómentesség feltételeinek ezt követően is megfelel, akkor – ha választását az adóév végével nem változtatja meg – az alanyi adómentesség a következő adóévben is megilleti mindaddig, amíg a feltételeknek megfelel, és nem szükséges újabb bejelentést tennie. Tevékenységét kezdő adóalany is választhatja az alanyi mentességet, melyről az adóköteles tevékenysége megkezdésének bejelentésével egyidejűleg (tehát akár év közben is) nyilatkozhat. A tevékenységet kezdő adóalany természetesen nem köteles alanyi mentességet választani, dönthet úgy is, hogy áfakörön belül marad. Már működő adózók esetében év közben nem lehet áttérni az alanyi adómentességre, a változásbejelentést a következő adóévre vonatkozóan, az alanyi mentesség alkalmazását megelőző adóév utolsó napjáig (december 31-ig) lehet megtenni, amennyiben az adózó a szükséges feltételeknek eleget tesz (Farkas, 2015).

---

⁶⁹ Az alanyi adómentességre vonatkozó rendelkezéseket az Áfa tv. XIII. fejezetében találjuk.

Az alanyi mentesség választásának feltételei:

- az adóalany gazdasági céllal belföldön telepedett le, gazdasági célú letelepedés hiányában pedig lakóhelye vagy szokásos tartózkodási helye van belföldön;
- az összes termékértékesítés, szolgáltatásnyújtás fejében számlázott ellenérték összege a 12 millió forintot sem a tárgyévet megelőző naptári évben ténylegesen, sem a tárgyévben várhatóan ill. ténylegesen nem haladja meg.

Az árbevételi határ számítása szempontjából nem a ténylegesen befolyt bevételt kell figyelembe venni, hanem az összes olyan, az adott évre kiszámlázott értékesítés ellenértékét, amelyek teljesítési időpontja az Áfa tv. szabályai szerint az adott évre esik (Nagy, 2017). A termékértékesítésre, szolgáltatásnyújtásra kapott előleg az értékhatárba nem számít bele, mivel az a teljesítést megelőzően kapott összegnek minősül. Ugyanakkor a termékértékesítés, a szolgáltatásnyújtás tényleges teljesítésekor az előleggel együtt számított ellenértéket kell figyelembe venni az értékhatár számításánál (NAV, 2020a).

Vannak olyan ügyletek, amelyekből származó bevételt nem kell az alanyi adómentesség választására jogosító felső értékhatárba beleszámítani⁷⁰:

- az adóalany vállalkozásában tárgyi eszközként használt termék értékesítése,
- az adóalany vállalkozásában immateriális jószágként használt, egyéb módon hasznosított vagyoni értékű jog végleges átengedése,
- új közlekedési eszköz Közösségen belüli értékesítése,

---

⁷⁰ Áfa tv. 188. § (3) bek.

- beépített ingatlan (ingatlanrész) és ehhez tartozó földrészlet értékesítése, amelynek első rendeltetésszerű használatbavétele még nem történt meg, vagy első rendeltetésszerű használatbavétele megtörtént, de az arra jogosító hatósági engedély véglegessé válása, vagy használatbavétel-tudomásulvételi eljárás esetén a használatbavétel hallgatással történő tudomásulvétele és az értékesítés között még nem telt el 2 év, vagy beépítése egyszerű bejelentés alapján valósult meg, és a beépítés tényét igazoló hatósági bizonyítvány kiállítása és az értékesítés között még nem telt el 2 év,
- építési telek (telekrész) értékesítése,
- tárgyi mentesség alá tartozó adómentes termékértékesítés, szolgáltatásnyújtás,
- mezőgazdasági tevékenységet folytató adóalynak a mezőgazdasági tevékenysége körébe tartozó termékértékesítése, szolgáltatásnyújtása,
- Közösségen belüli távértékesítés fejében megtérített vagy megtérítendő ellenérték.

A felsorolt kivételek egy része olyan termékértékesítés, mely után más szabályok alapján nem kell belföldön adót fizetni (*például* a tárgyi mentes ügyletek és a mezőgazdasági tevékenységet végzők), a kivételek másik csoportjába azok az ügyletek tartoznak, amelyek azért nem tartoznak az alanyi mentesség hatálya alá, mert normál módon adóznak (*például* az építési telek, új közlekedési eszköz értékesítése) (Nagy, 2017).

Abban az esetben, ha az adózó év közben alakul, és a nyilvántartásba vételekor alanyi adómentességet választ, a 12 millió forintos értékhatárt arányosan (naptári napokra számítva) kell figyelembe venni.

Mintapélda:

Egy gazdasági társaság 2023.11.30-án jön létre. Számítsuk ki az alanyi adómentesség bevételi értékhatárát!

Megoldás:

Az alanyi adómentes bevételi értékhatárt naptári napokra lebontva kell kiszámolni, tehát a november hónapból 1 napot működött az adózó, december hónapban már a teljes hónap naptári napjainak számát vehetjük figyelembe:

$$(12 \text{ millió Ft} / 365) * (1+31) = 1\,052\,054 \text{ Ft}$$

Az adózó tehát akkor maradhat az alanyi adómentesség hatálya alatt, amíg a bevételei az 1 052 054 Ft-ot el nem érik.

Amennyiben az adózó az év közbeni alakulás következtében megállapított arányos értékhatárt, vagy teljes adóévi működésnél a 12 millió forintos bevételi határt átlépi, 15 napon belül be kell jelentenie a NAV-nak az értékhatár átlépését, az alanyi adómentes jogállásának megszűnését. Nem szabad megfeledkezni arról sem, hogy az az értékesítés, mellyel átlépi az értékhatárt, adókötelessé válik (vagyis már a termékre vagy szolgáltatásra irányuló áfakulccsal terheltten kell kiszámláznia). Ha valaki kilép, vagy értékhatár-átlépés miatt kikerül az alanyi mentes adózói körből, a megszűnés évét követő 2. naptári évig nem választhatja újra az alanyi mentességet.

Az alanyi adómentes adóalany az ügyleteiről – hasonlóan a normál adóalanyokhoz – számlát köteles kibocsátani, illetve abban az esetben, ha a konkrét ügyletben fennállnak a nyugtakibocsátás feltételei, akkor számla helyett nyugtát is kibocsáthat. A számlán az adómentességet kötelezően fel kell tüntetni („alanyi adómentes”, AAM).

Az alanyi adómentesség bevezetésének célja elsősorban a kisebb vállalkozások adminisztratív terheinek csökkentése volt, hiszen az alanyi mentes adózónak nem kell áfanyilvántartást és áfabevallást készítenie.

Vannak olyan esetek, amikor az alanyi mentes adózó nem járhat el alanyi mentes minőségében, tehát az alanyi adómentességet választó adóalanyinak bizonyos esetekben bevallási és adófizetési kötelezettsége van. Ilyen esetek *például*:

- a vállalkozásában tárgyi eszközként használt terméket értékesít;
- a vállalkozásában immateriális jószágként használt, hasznosított vagyoni értékű jogot véglegesen átenged;
- új közlekedési eszközt értékesít a Közösség másik tagállamába;
- beépítés alatt álló vagy beépített új ingatlant, építési telket értékesít, még akkor is, ha ezek nem a vállalkozásában használt tárgyi eszközei körébe tartoznak;
- külföldön teljesített szolgáltatásnyújtása esetén;
- közösségen belüli távértékesítés, valamint import távértékesítés esetén;
- adó nélkül számított, éves szinten göngyöltett, 10 000 eurót meghaladó értékű közösségi beszerzésnél (vagy választhatja ez alatt az értékhatár alatt is) az alanyi mentes beszerző adózónak fizetendő adója keletkezik, de adólevonási joga nem lesz (a 10 000 eurót nem a pillanatnyi forint-euró árfolyamon kell értékelni, hanem az Európai Unióhoz való csatlakozás napján érvényes 252,19 Ft/euró árfolyamon százezer forintba kerekítve kell megállapítani, így az értékhatár 2,5 millió forintnak felel meg);

- értékhatártól függetlenül jövedéki termék és új közlekedési eszköz közösségi beszerzésénél;
- közösségen belülről igénybe vett szolgáltatás esetén adófizetési kötelezettsége keletkezik az alanyi mentes adózónak, de adólevonási joga nem lesz;
- termékimportnál adófizetési kötelezettsége keletkezik az alanyi mentes adózónak, de adólevonási joga nem lesz.

Főszabály szerint az alanyi mentes adóalany nem köteles áfabevallás benyújtására, kivéve a fenti eseteket, amikor nem járhat el alanyi adómentes minőségében.

Fontos kiemelni, hogy az alanyi adómentes adóalany azon beszerzések kapcsán, amelyeket alanyi adómentes jogállása alatt hajtott végre, a későbbiekben akkor sem vonhatja le az áfát, ha később normál áfaalannyá válik. Ez alól kivételt képez a tárgyi eszköz értékesítés, a saját rezsiz beruházás⁷¹, új közlekedési eszköz Közösségen belüli értékesítése, az újnak minősülő beépített ingatlan vagy építési telek értékesítése.

Érdekes eset áll elő, ha az adózó áfaalanyként tárgyi eszközt vásárol, majd ezt követően alanyi mentessé válik, és az eszközt az alanyi mentességének időszakában is használja. Az Áfa tv. 135. § alapján, ha a tárgyi eszköz rendeltetésszerű használatbavételének hónapjától kezdődően ingó tárgyi eszköz esetében 60 hónapig, ingatlan tárgyi eszköz esetében pedig 240 hónapig tartó figyelési időszakon belül történik az adóalanyiságában a változás, akkor köteles utólagos kiigazítást végezni, és a korábban levont adó 1/5-öd (ingó), vagy 1/20-ad (ingatlan) részét évente, december hónapra vonatkozóan

---

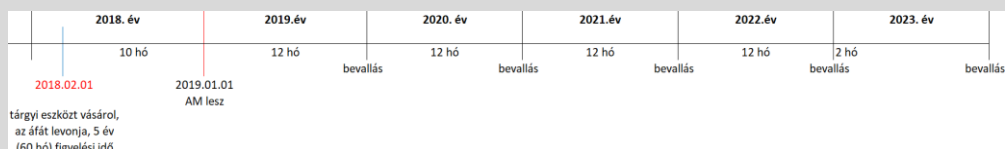
⁷¹ Saját rezsiz beruházásnak nevezzük, ha az adóalany a vállalkozásán belül végez saját beruházást, melynek eredményeként saját használatra tárgyi eszközt állít elő.

bevallani fizetendő adóként, amennyiben a számítás eredményének összege abszolút értékben eléri vagy meghaladja a 10 000 Ft-ot, annak ellenére, hogy az alanyi adómentessége fennáll.

Esetpélda:

Egy kozmetikai tevékenységet végző adózó működését normál szabályok szerinti áfaalanyként kezdte meg. A vállalkozás számára 2018.02.01-jén nagy értékű szoláriumgépet vásárolt, a szoláriumgép kapcsán az előzetesen felszámított áfát levonásba helyezte, majd a következő év január elsejével adózási megfontolásból kilépett az áfa körből, és alanyi mentességet választott, mondván, hogy több nagy értékű áfa-visszaigénylése nem lesz, folyamatosan befizető pozícióban van, nem éri meg a vállalkozónak a normál áfakörben maradni. Az Áfa tv. azonban nem ad lehetőséget az ilyen típusú adóoptimalizálásra, hiszen a tárgyi eszköz vásárlása kapcsán egy összegben visszaigényelt adó nem egyetlen időszakra, hanem a teljes figyelési időszakra (60, illetve 240 hónap) vonatkozik, tehát a levonásba helyezése után az állam joggal remélheti, hogy az eszközzel megtermelt árbevétel kapcsán a figyelési időszakon belül áfa-bevétele keletkezik. Ha az adózó kilép az áfakörből, köteles tehát a levont áfa arányos részét évente bevallani és visszafizetni, a figyelési időszak egészen 2023 februárjáig tart (8.1. ábra).

8.1. ábra: Figyelési időszak

Forrás: saját szerkesztés

8.7.2. Tárgyi adómentesség

Tárgyi mentesség esetén a mentesség nem az adóalany személyéhez kapcsolódik, alkalmazása nem függ az általa elért éves árbevételtől, hanem a végzett tevékenység jellegéből fakad. Az adólevonásra nem jogosító adómentes tevékenységek lényege, hogy azok teljesítése kapcsán áfát fizetni nem kell, ugyanakkor az ilyen tevékenységhez eszközölt beszerzések áfatartalmát sem lehet levonásba helyezni.

A tárgyi adómentes ügyleteknek két nagy csoportját különböztethetjük meg:

- a tevékenység közérdekű jellegére tekintettel adómentes (Áfa tv. 85. §),
- a tevékenység egyéb sajátos jellegére tekintettel adómentes (Áfa tv. 86. § és 87. §).

A tárgyi adómentes tevékenységek adómentességét a tevékenységek egy része esetében a tevékenység társadalmi szerepe indokolja, vagyis a végső fogyasztó maga a közösség, így indokolt a tevékenység kapcsán felmerülő költségek csökkentése, amelyre az áfafizetési kötelezettség alóli mentesítéssel teremt lehetőséget a törvényhozó. Az egyes közérdekű jellegére tekintettel mentes körbe tartozó ügyleteknél az adómentesség feltétele az, hogy az ügyletet nyereségre nem törekvő adóalany hajtsa végre, továbbá az ide tartozó ügyletek többségénél feltétel, hogy azok megfelelő minőségűek legyenek, mely utóbbi feltételt általában az ügylet végzéséhez szükséges engedély, képzés megléte biztosítja (Nagy, 2017; Farkas – Száraz, 2019).

A tárgyi mentes tevékenységek másik köre, az egyéb sajátos jellegére tekintettel adómentes tevékenységek (*például* a biztosítási és pénzügyi szolgáltatások) esetében a mentesítés indokaként szolgál, hogy a tevékenység és az ellenérték jellegéből fakadóan nehézkes lenne az adóalap és az adó meghatározása (Nagy, 2017).

Közérdekű jellegükre tekintettel adómentes tevékenységek többek között:

- az egyetemes postai szolgáltatás nyújtása (a futárszolgálat nem része);
- a humán-egészségügyi ellátás, sérült- vagy betegápolás, valamint az azokhoz szorosan kapcsolódó termékértékesítés;
- a közszolgáltató által végzett sérült- vagy betegszállítás, valamint az azokhoz szorosan kapcsolódó termékértékesítés;
- az emberi szövet, vér, anyatej értékesítése, valamint az előzőekben felsorolt termékértékesítésekhez és az emberi szerv adományozásához szorosan kapcsolódó szolgáltatásnyújtás;
- a humán fogorvosi, fogtechnikusi ellátás;
- a közszolgáltatók által végzett szociális ellátás, bölcsődei ellátás, gyermek- és ifjúságvédelem keretében közszolgáltató által nyújtott szolgáltatás (az étkeztetés kivételével, ha az ennek fejében járó ellenérték külön térítendő meg);
- óvodai, diákotthoni és kollégiumi ellátás (az étkeztetés kivételével, ha az ennek fejében járó ellenérték külön térítendő meg);
- a köznevelés, a szakképzés, illetve a felsőoktatás, továbbá az egyéb oktatás vagy képzés (ide sorolható a szakképzésről szóló törvény alapján szervezett szakmai oktatás és szakmai képzés, a felnőttképzésről szóló törvényben meghatározott bejelentés birtokában és jogszabály alapján vagy engedély birtokában szervezett oktatás vagy képzés, a nyelvi képzés és az államilag, illetve nemzetközileg elismert nyelvvizsga-bizonyítvány kiadásának alapjául szolgáló vizsga, a tanulmányi és tehetség gondozó verseny szervezése és lebonyolítása)

keretében nyújtott szolgáltatás, valamint az azokhoz szorosan kapcsolódó termékértékesítés⁷²;

- az óvodai, tanári, oktatói, nevelői szolgáltatás a köznevelés, a szakképzés, illetve a felsőoktatás, továbbá az egyéb oktatás vagy képzés keretében, ideértve az ezekhez kapcsolódó, óvodai, tanári, oktatói, nevelői tevékenységet végző által szervezett magánóraadást is;
- a vallás vagy más lelkiismereti meggyőződés gyakorlására létrehozott jogi személy tevékenysége;
- a nonprofit szervezetek tagdíjai és a tagok részére nyújtott szolgáltatások;
- az a sportolással, testedzéssel kapcsolatos szolgáltatásnyújtás, amelyet közszolgáltató – ilyen minőségében – teljesít természetes személynek, aki azt sportolása, testedzése érdekében veszi igénybe, vagy olyan személynek, szervezetnek, amely természetes személy javára biztosítja a szolgáltatást (kivéve az uszoda- és strandfürdő-szolgáltatást, a sportesemény megtekintését, valamint a sportolást, testedzést szolgáló ingatlan (ingatlanrész) bérbeadását);
- a népművészeti, népi iparművészeti és iparművészeti termékek kiállításának, vásárának és bemutatójának szervezése, rendezése és az ahhoz szorosan kapcsolódó népművészeti és iparművészeti termék

---

⁷² Az egyéb oktatás, képzés tekintetében fontos szempont, hogy adott jogszabály írja elő, hogy milyen feltételei vannak, hogy az adott oktatási kategóriába sorolhassuk a tevékenységet. A jogszabály meghatározza a képzés, oktatás kereteit (például legyen előírva az óraszám, a tantárgyi program, előírt oktatói követelményeket fogalmaz meg). Ennek hiányában nem lehet jogszabály alapján előírtnak tekinteni a képzést, és nem lehet adómentes. Egy hobbitanfolyam, például egy varrótanfolyam vagy fotóstanfolyam tehát nem lesz áfamentes, mert nem tekinthető jogszabály alapján előírt képzésnek.

értékesítése, amelyet közszolgáltató vagy népi iparművész minősítéssel rendelkező személy, szervezet - ilyen minőségében - teljesít;

- a közszolgálati rádiós és televíziós médiaszolgáltatások nyújtása, ide nem értve az annak keretében nyújtott kereskedelmi jellegű szolgáltatásokat (*például* reklámot);
- a közös cél elérése érdekében együttműködő közösség által a közös cél elérésére nyújtott szolgáltatás az együttműködő közösség tagjának, az Áfa tv-ben nevesített feltételek fennállása esetén.

Egyéb sajátos jellegűre tekintettel adómentes tevékenységek:

- biztosítási, viszontbiztosítási, életbiztosítási szolgáltatás nyújtása;
- a hitel-, pénzkölcsön és egyéb, ilyen jogviszonyt megtestesítő szolgáltatás nyújtása és közvetítése, valamint ezek hitelező általi kezelése;
- követeléskezelés (a hitel nyújtásához kapcsolódó vagy egyéb biztosítéki célú kötelezettség vállalása és közvetítése, valamint ezek hitelező általi kezelése);
- számlavezetéssel kapcsolatos szolgáltatások (folyó-, betét- és ügyfélszámlával, fizetéssel, átutalással, csekk-, egyéb pénzköveteléssel és pénzügyi eszközzel kapcsolatos szolgáltatás) nyújtása;
- devizaszolgáltatás (magyar és külföldi törvényes fizetőeszközzel kapcsolatos szolgáltatás nyújtása);
- tulajdonosi (tagsági) jogviszonyt, valamint a hitelezési jogviszonyt megtestesítő vagyoni értékű jog átengedése és az ezekkel kapcsolatos szolgáltatás nyújtása;

- a befektetési alap és a kockázati tőkealap kezelése, a magánnyugdíj-pénztár, az önkéntes kölcsönös biztosító pénztár és a foglalkoztatói nyugdíj szolgáltató intézmény részére végzett portfólió-kezelés;
- a postai bélyeg névértéken történő értékesítése, valamint az illetékbélyeg és más, fizetési kötelezettség teljesítésére, hatóság által kibocsátott bélyeg, jegy névértéken történő értékesítése;
- szerencsejáték szolgáltatás nyújtása;
- a használt beépített ingatlan⁷³ (ingatlanrész) és az ehhez tartozó földrészlet értékesítése (a tevékenység az adóhatóság felé való bejelentéssel *adókötelessé tehető*),
- a beépítetlen ingatlan (ingatlanrész) értékesítése, kivéve az építési telek (telekrész) értékesítését;
- az ingatlan (ingatlanrész) bérbeadása, haszonbérbeadása (a tevékenység az adóhatóság felé történő bejelentéssel *adókötelessé tehető*)⁷⁴;
- katonai, rendvédelmi, rendészeti célokra szánt termék vagy szolgáltatás központi költségvetési szerv részére nemzetközi megállapodáson alapuló értékesítése, térítésmentes átadása;
- mentes az adó alól a termék értékesítése abban az esetben, ha az értékesítést megelőzően a terméket kizárólag a fentiek szerinti

---

⁷³ Használt beépített ingatlan: első rendeltetésszerű használatbavétele megtörtént, és az arra jogosító hatósági engedély véglegessé válása, vagy használatbavétel-tudomásulvételi eljárás esetén a használatbavétel hallgatással történő tudomásulvétele és az értékesítés között több, mint 2 év telt el.

⁷⁴ Az ingatlan bérbeadása nem lehet adómentes abban az esetben, ha tartalma alapján kereskedelmi szálláshely-szolgáltatás nyújtására, garázs- és parkolóhely bérbeadására, az ingatlanal tartósan összekötött gép, egyéb berendezés bérbeadására, illetve széf bérbeadására irányul.

adómentes termékértékesítéshez és szolgáltatásnyújtáshoz használták, és a termékhez adólevonási jog nem kapcsolódott; illetve, ha az értékesítést megelőzően a termékhez kapcsolódó előzetesen felszámított adó a tételes adólevonási tilalom miatt nem vonható le.

A számlán a tárgyi adómentesség tényét jelölni kell (TAM). Amennyiben az adózó az adóhatósághoz történő bejelentkezésekor azt a nyilatkozatot tette, hogy kizárólag közérdekű vagy egyéb speciális jellegére tekintettel adómentes tevékenységet folytat, mentesül az áfabevallási kötelezettség alól. Ha azonban az ilyen típusú adózónál adóköteles ügylet merül fel (*például* az adózó tevékenységei között nem csak adómentes, hanem adóköteles tevékenység is szerepel), akkor az adóköteles ügyletek vonatkozásában bevallási kötelezettsége keletkezik. Amennyiben az adózó szeretné az ilyen adókötelesnek minősülő ügyletet adómentes ügyletként teljesíteni, akkor alanyi adómentességet kell választania (vagy az alakuláskor, vagy a következő adóévre vonatkozóan tárgyév december 31-ig), amennyiben arra az adóköteles bevételeinek összértéke alapján jogosult.

8.8. Arányosítás

Ha az adóalany adólevonásra jogosító tevékenysége mellett adólevonásra nem jogosító tevékenységet is végez, akkor az adólevonásra nem jogosító tevékenység végzése érdekében felmerült költségek előzetesen felszámított adója nem vonható le. Azon vásárolt termékek és igénybe vett szolgáltatások esetében, ahol arra lehetőség van, a tételes elkülönítést kell alkalmazni. Vannak azonban olyan költségek, beszerzések, melyek mind az adólevonásra jogosító, mind az adólevonásra nem jogosító tevékenységet szolgálják, és nincs lehetőség a tételes elkülönítésre. Vegyünk *például* egy szakképzéssel

foglalkozó vállalkozást, amely hobbitanfolyamokat is szervez ugyanazokban a termekben. A szakképzési tevékenység tárgyi mentességet élvez, míg a hobbitanfolyam nem tartozik ebbe a körbe, tehát – amennyiben az adózó nem választotta az alanyi mentességet – áfás körbe fog tartozni ez a tevékenység. Azon termékek és szolgáltatások esetében, amelyeket mind az adóköteles, mind az adómentes tevékenységéhez használ a vállalkozás, arányosítással tudja megállapítani a levonható adó összegét.

A levonási hányados megállapításához az adólevonásra jogosító bevételeket elosztjuk az összes bevétellel. Az előzetesen felszámított adó arányos megosztásának számításához az így kapott arányszámot megszorozzuk az arányosításba bevont beszerzések előzetesen felszámított adójával az alábbi képlet szerint⁷⁵:

$$L = A \times L(H)$$

ahol

L: az arányosítással megosztandó előzetesen felszámított adóból a levonható rész összege;

A: az arányosítással megosztandó előzetesen felszámított adó éves szinten összesített összege;

L(H): a levonási hányados, amelynek

- számlálójában az adólevonásra jogosító termékértékesítés, szolgáltatásnyújtás ellenértékének - ideértve az ezekhez kapcsolódó előleget is - adó nélkül számított, forintban megállapított és éves szinten összesített összege szerepel,
- nevezőjében pedig egyrészt a számlálóban szereplő összeg, másrészt az adólevonásra nem jogosító termékértékesítés, szolgáltatásnyújtás

---

⁷⁵ Áfa tv. 5. számú melléklet

ellenértékének - ideértve az ezekhez kapcsolódó előleget is - adó nélkül számított, forintban megállapított és éves szinten összesített összege szerepel együttesen.

A levonási hányadost felfelé kerekítve, 2 tizedesjegy pontossággal kell megállapítani.

Mintapélda:

Az akkreditált oktatással és hobbitanfolyamok szervezésével egyaránt foglalkozó Okosító Kft. működése során a megelőző hónapban az alábbi gazdasági események merültek fel:

- a) Sikeresen elindították akkreditált tanfolyamukat, melyen 12 hallgató vett részt, fejenként 37 500 Ft-os tanfolyamdíjat fizettek.
- b) Az akkreditált oktatáshoz új könyveket szereztek be 40 000 Ft+áfa értékben.
- c) Hobbitanfolyamot szerveztek varrni vágyóknak, melyen 19 magánszemély vett részt, fejenként 20 000 Ft+áfa tanfolyamdíjat fizettek.
- d) A hobbitanfolyamhoz anyagot szereztek be 23 000 Ft+áfa értékben.
- e) A vállalkozás tulajdonában álló személygépjárműbe benzint tankoltak 45 500 Ft+áfa értékben (a gépjárművet kizárólag adóköteles tevékenységhez használták).
- f) A közüzemi számlák nettó értéke a következő volt:
  - internet: 25 000 Ft
  - távfűtés: 40 000 Ft
  - telefon: 32 000 Ft

Készítsük el a vállalkozás tárgyhavi áfa elszámolását!

Megoldás

<i>Megnevezés</i>	<i>Adóalap (Ft)</i>	<i>Fizetendő áfa (Ft)</i>	<i>Levonható áfa (Ft)</i>
<i>a) Tárgyi adómentes értékesítés</i>	<i>450 000</i>	<i>TAM</i>	
<i>b) Könyvbeszerzés (TAM tevékenységhez)</i>	<i>40 000</i>		<i>TAM</i>
<i>c) Áfás értékesítés</i>	<i>380 000</i>	<i>102 600</i>	
<i>d) Anyagbeszerzés</i>	<i>23 000</i>		<i>6 210</i>
<i>e) Benzin</i>			<i>tételes levonási tilalom</i>
<i>f) Internet (arányosítottan)</i>	<i>25 000</i>		$=25\,000 \cdot 0,05 \cdot 0,46$ $= 575$
<i>f) Távfűtés (arányosítottan)</i>	<i>40 000</i>		$=40\,000 \cdot 0,05 \cdot 0,46$ $= 920$
<i>f) Telefon (arányosítottan és 30%-os levonási tilalommal korrigálva)</i>	<i>32 000</i>		$=32\,000 \cdot 0,27 \cdot 0,7 \cdot 0,46$ $= 2\,782$
<i>Összesen</i>		<i>102 600</i>	<i>10 487</i>
<i>Befizetendő adó</i>		<i>92 113</i>	

$$\text{Levonási hányados} = 380\,000 / (380\,000 + 450\,000) = 0,457831 \approx 0,46$$

8.9. Számlakibocsátási kötelezettség

Az adóalany – az Áfa tv. számlaadási kötelezettségre vonatkozó általános szabálya értelmében – köteles számlát kibocsátani a belföldön és ellenérték fejében teljesített termékértékesítéséről, szolgáltatásnyújtásáról a termék beszerzője, a szolgáltatás igénybevevője részére.

Az alábbi esetekben mentesül a számlaadási kötelezettség alól az adóalany:

- olyan termékértékesítés, szolgáltatásnyújtás tekintetében, amely a tevékenység közérdekű, illetve speciális jellegére tekintettel adómentes, feltéve, hogy az ügyletről a Számv. tv. rendelkezéseinek megfelelő bizonylatot bocsát ki;
- áfával számítottan 900 ezer forint értékhatár alatt, ha a terméket megvásárló, a szolgáltatást igénybe vevő olyan nem adóalany személy (ide nem értve a nem adóalany jogi személyeket), aki az ügylet ellenértékét – a teljesítés napjáig – készpénzzel, készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel, vagy pénzhelyettesítő eszközzel megtéríti, és számla kibocsátását nem kéri, ebben az esetben elegendő nyugtát kiállítani;
- légi személyszállítás nyújtása mentes az adó alól, feltéve, hogy gondoskodik olyan, az ügylet teljesítését tanúsító okirat kibocsátásáról, amely a Számv. tv. rendelkezései szerint számviteli bizonylatnak minősül.

Nincs lehetőség a számlaadási kötelezettség alóli mentesülésre a következő esetekben:

- adóalany felé teljesített termékértékesítés, szolgáltatásnyújtás esetén;
- nem adóalany jogi személy felé teljesített termékértékesítés, szolgáltatásnyújtás esetén;

- nem adóalany (és nem is jogi személy) részéről 900 ezer forintot el nem érő előleg, illetve ellenérték fizetése esetén, ha a termék vevője, szolgáltatás igénybevevője számlát kér;
- nem adóalany (és nem is jogi személy) részéről fizetett előleg esetén, ha az előleg összege eléri vagy meghaladja a 900 ezer forintnak megfelelő pénzüsszeget;
- nem adóalany (és nem is jogi személy) részére teljesített olyan termékértékesítés, szolgáltatásnyújtás esetén, ha az adót is tartalmazó ellenérték eléri vagy meghaladja a 900 ezer forintot,
- nem adóalany (és nem is jogi személy) részére teljesített olyan termékértékesítés, szolgáltatásnyújtás, amelynek ellenértékét az ügylet teljesítéséig nem (vagy nem feltétlenül) fizetik meg, illetve amelynek az ellenértékét nem készpénzzel, vagy készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel, pénzhelyettesítő eszközzel térítik meg;
- a Közösség más tagállamába, illetve harmadik országba irányuló termékértékesítés, szolgáltatásnyújtás esetén (nem csak adóalany részére), feltéve, hogy a teljesítéssel a belföldi gazdasági célú letelepedésének helye a legközvetlenebbül érintett.

A számla kötelező adattartalmát az Áfa tv. részletesen meghatározza. Ezeket az információkat az adott ügylethez igazodóan a számlán szerepeltetni kell. A számla kötelező adattartalma a következő⁷⁶:

- ✓ a számla kibocsátásának kelte;
- ✓ a számla sorszáma, amely a számlát kétséget kizáróan azonosítja;

---

⁷⁶ Áfa tv. 169. §

- ✓ a termék értékesítőjének, szolgáltatás nyújtójának adószáma, amely alatt a termék értékesítését, szolgáltatás nyújtását teljesítette;
- ✓ a termék beszerzőjének, szolgáltatás igénybevevőjének adószáma;
- ✓ a termék értékesítőjének, szolgáltatás nyújtójának, valamint a termék beszerzőjének, szolgáltatás igénybevevőjének neve és címe;
- ✓ az értékesített termék megnevezése, annak jelölésére az Áfa tv.-ben alkalmazott vámtarifaszám, és a mennyisége vagy a nyújtott szolgáltatás megnevezése, annak az Áfa tv.-ben alkalmazott Termékek és Szolgáltatások Osztályozási rendszerében szereplő száma (TESZOR'15), továbbá mennyisége, feltéve, hogy az természetes mértékegységben kifejezhető;
- ✓ a teljesítés időpontja, ha az eltér a számla kibocsátásának keltétől;
- ✓ a „pénzforgalmi elszámolás” kifejezés, a számla kibocsátója a pénzforgalmi elszámolás különös szabályai szerinti adózást alkalmazza;
- ✓ az adó alapja, továbbá az értékesített termék adó nélküli egységára vagy a nyújtott szolgáltatás adó nélküli egységára, ha az természetes mértékegységben kifejezhető, valamint az alkalmazott árengedmény, feltéve, hogy azt az egységár nem tartalmazza;
- ✓ az alkalmazott adó mértéke;
- ✓ az áthárított adó, kivéve, ha annak feltüntetését e törvény kizárja;
- ✓ az „önszámlázás” kifejezés, ha a számlát a terméket beszerző vagy a szolgáltatást igénybevevő állítja ki;
- ✓ adómentesség esetében jogszabályi vagy a Héa-irányelv vonatkozó rendelkezéseire történő hivatkozás, vagy bármely más, de egyértelmű

utalás arra, hogy a termék értékesítése, szolgáltatás nyújtása mentes az adó alól;

- ✓ a „fordított adózás” kifejezés, ha adófizetésre a termék beszerzője, szolgáltatás igénybevevője kötelezett;
- ✓ új közlekedési eszköz Közösségen belüli értékesítése esetében az új közlekedési eszközre vonatkozó, az Áfa törvényben külön meghatározott, az új közlekedési eszközre vonatkozó adatok;
- ✓ a „különbözet szerinti szabályozás – utazási irodák” kifejezés, a különös szabályok szerinti utazásszervezési szolgáltatás nyújtása esetében;
- ✓ a „különbözet szerinti szabályozás – használt cikkek” vagy a „különbözet szerinti szabályozás – műalkotások”, vagy a „különbözet szerinti szabályozás – gyűjteménydarabok és régiségek” kifejezések közül a megfelelő kifejezés, a különös szabályok szerinti használt ingóság, műalkotás, gyűjteménydarab vagy régiség értékesítése esetében;
- ✓ pénzügyi képviselő alkalmazása esetében a pénzügyi képviselő neve, címe és adószáma.

A számla kibocsátásáról az adóalanynak legkésőbb a teljesítésig, illetve előlegnél a fizetendő adó megállapításáig – amely pénzben juttatott előlegnél annak kézhezvételekor, jóváírásakor, egyéb esetben az előleg megszerzésekor van –, de legkésőbb az attól számított észszerű határidőn belül kell gondoskodni.

Az észszerű határidő (NAV, 2023b):

- a készpénzfizetéssel, valamint készpénz-helyettesítő eszközzel történő vásárlásnál azonnali, vagyis ilyen esetben a számlát, ha számlaadási kötelezettség áll fenn, haladéktalanul ki kell bocsátani;
- az Áfa tv. szerinti adómentes közösségi termékértékesítés vagy egyes, olyan szolgáltatásnyújtásoknál, amely után az adót a szolgáltatást igénybe vevő „külföldi” adóalany fizeti, a teljesítés hónapját követő hónap 15. napján belül kell kibocsátani;
- egyéb, de adó felszámításával, áthárításával járó esetekben a számlát maximum 8 napon belül kell kibocsátani;
- egyéb, nem készpénzes és nem készpénz-helyettesítő eszközzel fizetett, de adó felszámításával nem járó esetekben a számla kibocsátását az adóalany az észszerűség határain belül maga határoztatja meg.

8.10. Az adó megállapítása

Az áfát az adózó főszabályként önadózással állapítja meg. Bizonyos esetekben a NAV kivetéssel is megállapíthatja az adót. Ilyen eset *például* a sorozatjellegű⁷⁷ ingatlanértékesítés, illetve a termékimport és egyes speciális adózói körbe tartozó adóalanyok egyes közösségi beszerzései.

Az adózók kötelesek az adó megállapításához, bevallásához olyan nyilvántartást vezetni (áfa-analitika), melyből az értékesítés utáni adófizetés (a

---

⁷⁷ Sorozat jelleg: ha 2 naptári éven belül negyedik vagy további építési telket (telekrészt), beépítés alatt álló vagy beépített új ingatlan értékesítenek, akkor a negyedik és az azt követő értékesítések lesznek áfa-kötelesek, valamint a rá következő 3 naptári éven belüli értékesítések úgyszintén (Áfa tv. 259. § 18.)

felszámított adómérték szerinti részletezésben), az adófizetés alóli mentesség, és az előzetesen felszámított adó összege egyértelműen megállapítható.

Az adózó a tárgyidőszakban az értékesítései kapcsán kibocsátott (kimenő) számlákon szereplő adót fizetendő adóként tünteti fel a bevallásában, míg a beszerzései kapcsán kapott (bejövő) számlákon szereplő adót levonható előzetesen felszámított adóként elszámolhatja a fizetendő adója csökkentésére. A fizetendő adóval ellentétben a levonható adót az adózó nem köteles teljesítéskor feltüntetni a tárgyidőszaki bevallásában, a levonási jog elévülési időn belül megilleti, de csak a tárgyidőszakot magába foglaló évet követő év december 31-ig van lehetősége önellenőrzés nélkül élni a levonási jogával, és az értintett számlát beállítani valamelyik, a tárgyidőszakot követő bevallásába. A fent említett határidőt követően pedig az adózó az elévülési időre tekintettel önellenőrizheti az adólevonási jog keletkezésének eredeti időpontjára vonatkozó bevallását.

Ha az adózó tárgyidőszaki nyilvántartása alapján az értékesítései után fizetendő adó összege meghaladja a beszerzései kapcsán levonható előzetesen felszámított adó összegét (pozitív különbözet), akkor az adóalany a különbözetet köteles megfizetni a NAV felé a bevallási gyakoriságának megfelelő határidőig, vagyis befizetendő adója keletkezik.

Ha a tárgyidőszakban az adózó beszerzései után levonható előzetesen felszámított adó összege meghaladja a fizetendő adó összegét (negatív különbözet, visszaigényelhető adó), az adózó a különbözetet a folyószámláján hagyhatja és a későbbi adókötelezettségére elszámolhatja, a meghatározott feltételek teljesülése esetén a NAV-tól visszaigényelheti, vagy átvezettetheti más adótartozásának fedezésére.

Az áfa visszaigénylésének azonban vannak korlátai, abban az esetben lehet visszaigényelni az adót, ha a fizetendő és a levonható előzetesen felszámított adó közötti negatív különbözet összege eléri vagy meghaladja:

- a havi bevallásra kötelezett adóalanynál az 1 millió forintot,
- negyedéves bevallásra kötelezett adóalanynál a 250 ezer forintot,
- éves bevallásra kötelezett adóalanynál az 50 ezer forintot.

Amennyiben a visszaigényelhető adó nem éri el a fent említett korlátot, az adózó folyószámláján marad, és a következő időszakra vonatkozó bevallásában feltünteteti következő időszakra átvihető követelésként, mellyel a fizetendő adóját csökkenti. Amennyiben a következő időszakban a visszaigényelhető adó összege átlépi az összeghatárt, az adózó visszaigényelheti az összeget. Természetesen olyan eset is előfordulhat, hogy az adózó továbbra sem éri el a fent említett korlátot, ebben az esetben "továbbgöngyöli" a követelését, míg át nem lépi a határt, vagy fel nem használja a fizetendő áfa terhére a teljes összeget.

Mintapélda:

A Pénztide Kft. havi áfabevalló. Az adózó havi bevallásaiból az alábbi adatokat ismerjük:

- a tárgyév március havi bevallásában a fizetendő adó összege 3 036 eFt, a levonható adó összege 3 550 eFt volt;
- a tárgyév április hónapra vonatkozó bevallásában fizetendő adóként 3 468 eFt-ot és levonható adóként 3 621 eFt-ot tüntetett fel;
- a tárgyév május hónapra vonatkozó bevallásában pedig 3 315 eFt fizetendő adó és 3 777 eFt levonható adó szerepelt. Határozzuk meg, mennyi adót igényelhet vissza az egyes időszakokban!

Megoldás:

Vizsgáljuk meg az adózó fizetendő adójának és a levonható előzetesen felszámított adójának a különbségét havi bontásban:

• a tárgyév március havi bevallás:

3 036 eFt - 3 550 eFt = -514 eFt a különbség,

melyet nem igényelhet vissza, mert a havi bevalló esetén a törvényben rögzített 1 millió Ft-os különbséget nem érte el, így ezt az összeget következő időszakra átviheti követelésként ("továbbgöngyöli");

• a tárgyév április havi bevallás:

3 468 eFt - 3 621 eFt = -153 eFt a különbség,

de az előző időszakra áthozott követelés összegét (514 eFt-ot) beszámíthatja csökkentő tételként, tehát

-153 eFt - 514 eFt = -667 eFt lesz a következő időszakra átvihető követelés összege, hiszen a negatív egyenleg még mindig nem érte el az 1 millió Ft-ot;

• a tárgyév május havi bevallás:

3 315 eFt - 3 777 eFt = -462 eFt a különbség,

de az előző időszakra áthozott követelés összegét (667 eFt-ot) most is beszámíthatja csökkentő tételként, így

-462 eFt - 667 eFt = -1 129 eFt-ot visszaigényelhet, hiszen ebben az időszakban a két belegöngyölt időszakra áthozott követeléssel együtt már átlépte az 1 millió Ft-os visszaigényelhetőségi küszöböt.

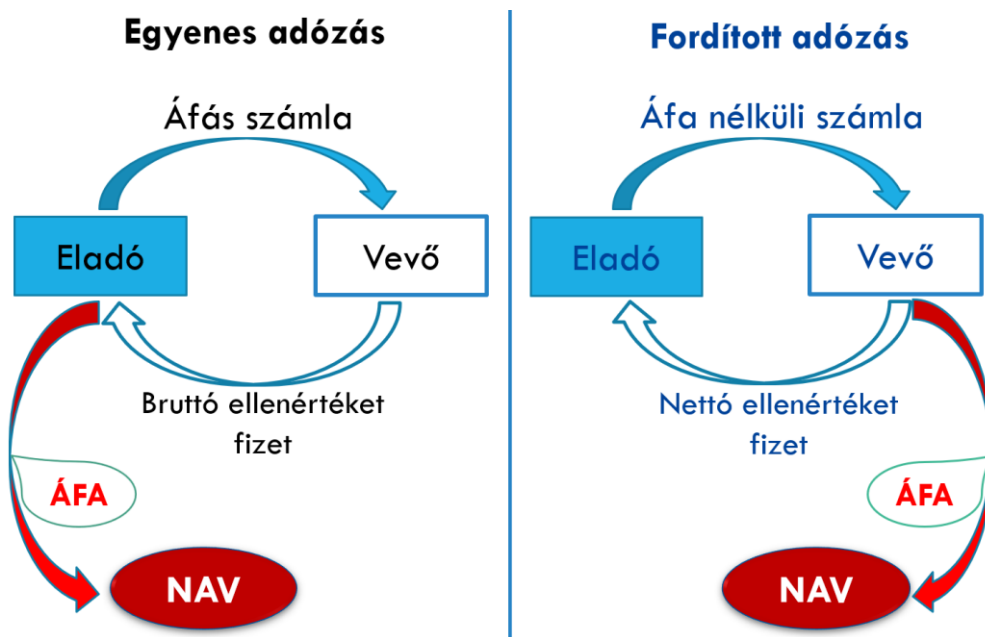
A visszaigénylés azonban csak lehetőség, az adózó azt is választhatja, hogy továbbgöngyöli a követelést a következő időszakra. Abban az esetben választják ezt a megoldást az adózók, ha a következő időszakban befizetés bevallás várható, és a kiutalási határidő hosszabb, mint a következő befizetés bevallás esedékessége.

8.11. Belföldi fordított adózás

Az Áfa törvény általános szabálya szerint az adót az az adóalany fizeti, aki (amely) az ügyletet saját nevében teljesíti, vagyis az értékesítő fél fizeti be a költségvetésnek (ezt a mechanizmust egyenes adózásnak hívjuk). Az egyenes adózás során az értékesítő fél áfával növelt összeget számláz ki a vevőnek, tehát a vevőre áthárítja az áfa terhét, de az áfát a költségvetésbe ténylegesen az értékesítő fél fizeti be. Az adóalany vevő pedig a költségvetésből visszaigényelheti a beszerzéshez kapcsolódó áfát, így az ügylet a költségvetés bevételi és kiadási oldalán is megjelenik. A költségvetés tényleges bevétele akkor jelentkezik, amikor az első nem adóalany bekerül a folyamatba, ugyanis ebben az esetben az értékesítő befizeti az áfát, de a nem adóalany vevő nem tudja azt visszaigényelni.

Gyakorta előforduló probléma, hogy az értékesítési lánc egyik szereplője, akinek az adót be kellene fizetnie, eltűnik a láncolatból, de a következő adóalany vevő visszaigényli az áfát, és ezzel a költségvetést megkárosítják. Vannak olyan iparágak, illetve termékek, szolgáltatások, amelyek esetében gyakrabban fordul elő a fent említett adócsalási mechanizmus. Ahhoz, hogy ezt a típusú visszaélést megakadályozzák, bevezették a belföldi fordított adózás rendszerét. Fordított adózás esetén az adó megfizetésére az értékesítő fél helyett a termék beszerzője, szolgáltatás igénybevevője kötelezett, amelyet levonásba is helyezhet, amennyiben jogosult az áfa levonására. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a vevő az eladó részére csak a nettó ellenértéket fizeti meg, és a saját bevallásában fizetendő és (számla birtokában) levonható oldalon is feltünteti az adóösszeget (8.2. ábra). Fordított adózás esetén a termék értékesítője, a szolgáltatás nyújtója olyan számlát bocsát ki, amely nettó összeget tartalmaz, tehát a számlán nem lesz áfa feltüntetve. Annak az információnak azonban mindig meg kell jelennie a számlán, hogy fordított

adózású az ügylet, annak érdekében, hogy a vevő a jogszabálynak megfelelően járhasson el a számla könyvelése és bevallása során. A belföldi fordítottan adózó ügyletekre vonatkozó szabályokat az Áfa tv. 142.§-a tartalmazza.

8.2. ábra: A fordított adózás logikája

Forrás: Bozsik és társai (2017) alapján saját szerkesztés

A belföldi ügyletek tekintetében az alábbi esetekben kötelező fordított adózást alkalmazni:

- építési-szerelési munkával létrehozott, az ingatlan-nyilvántartásban bejegyzendő ingatlan átadása a jogosultnak;
- építési-szerelési, egyéb szerelési szolgáltatások, amelyek az ingatlanok bármely hatósági engedélyhez vagy bármely hatósághoz történő bejelentéshez kötött létrehozatalára, bővítésére, átalakítására vagy

egyéb megváltoztatására, továbbá bontással történő megszüntetésére és rendeltetésének megváltoztatásra irányulnak;

- használt beépített ingatlan(rész), valamint az ehhez tartozó földrészlet értékesítése, amelynek első rendeltetészerű használatbavétele megtörtént, és a használatban vételre jogosító engedély és az értékesítés között legalább 2 év eltelt, és a terméket értékesítő adóalany élt az adókötelessé tétel választási jogával;
- munkaerő kölcsönzése, kirendelése, rendelkezésre bocsátása abban az esetben, ha az olyan termékértékesítéshez vagy szolgáltatásnyújtásnak minősülő olyan építési szerelési és egyéb szerelési munkához kapcsolódik, amely ingatlan létrehozatalára, bővítésére, átalakítására vagy egyéb megváltoztatására irányul;
- adós és hitelező, valamint adós és a hitelező által kijelölt harmadik személy viszonylatában dologi biztosítékként szolgáló termék értékesítése, ha annak célja a lejárt követelés kielégítése;
- a vállalkozásban tárgyi eszközként használt termék értékesítése, valamint egyéb, a teljesítésekor a szokásos piaci árat tekintve 100 000 forintnak megfelelő pénzüsszeget meghaladó termékértékesítés, szolgáltatásnyújtás esetében, ha a teljesítésre kötelezett adóalany felszámolási vagy bármely más, fizetéseképtelenségét jogerősen vagy véglegessé vált döntéssel megállapító eljárás hatálya alatt áll;
- üvegházhatású gáz kibocsátására jogosító forgalomképes vagyoni értékű jog (kibocsátási egység) átruházása;
- az Áfa-törvény 6. számú mellékletében felsorolt hulladékok, törmelékek (például vas- és acélhulladék és -törmelék, rézhulladék és -törmelék, nikkelhulladék és -törmelék, alumíniumhulladék és -törmelék, ólomhulladék és -törmelék stb.) értékesítése;

- az Áfa-törvény 6/A számú mellékletében felsorolt mezőgazdasági termékek (például kukorica, búza, árpa, rozs, zab, triticales, napraforgó mag, repce- vagy olajrepce-mag, szójabab) értékesítése;
- az Áfa-törvény 6/B számú mellékletében felsorolt acélipari termékek (például szögvas, idomvas és szelvény vasból vagy ötvözetlen acélból, huzal vasból vagy ötvözetlen acélból stb.) értékesítése.

Fordított adózás abban az esetben alkalmazandó, ha mindkét fél belföldi adóalany, és egyik félnek nincs olyan jogállása, mely alapján tőle az adó megfizetése ne lenne megkövetelhető. Ha a vevő nem áfaalany (például magánszemély), akkor a fent említett ügyletek esetében is egyenes adózású számlát kell kiállítani.

Mintapélda:

A Kőműves Kft. olyan építőipari munkát végez a Jólfizető Kft.-nél, amely építési hatósági engedély-köteles. A munka nettó értéke 12 000 000 Ft. Állapítsuk meg az ügylet kapcsán a felek kötelezettségeit!

Megoldás:

A Kőműves Kft. a fordított adózású számlát kell, hogy kiállítson, mivel a végzett tevékenység a fordítottan adózó ügyletek közé tartozik. A számlán az ügylet nettó értékét, vagyis 12 000 000 Ft-ot tüntet fel, és nem számít fel utána 27% áfát. A számlán emellett kötelező feltüntetnie a „fordított adózás” kifejezést.

A Jólfizető Kft. a Kőműves Kft.-nek tehát a nettó értéket fizeti meg, vagyis 12 000 000 Ft-ot, és a fizetendő áfát, 3 240 000 Ft-ot ő vállalja be az áfabevallásában, és egyúttal a levonható oldalon is szerepelteti (ha a levonási jog megilleti), vagyis egyetlen bevalláson belül elszámolja egymással szemben az ügylet kapcsán fizetendő és a levonható áfát is.

8.12. Áfa szabályozás az Európai Unióban

A Közösségen belül a hozzáadottérték-adó jelenlegi szabályozását az Európai Unió közös hozzáadottértékadó-rendszeréről szóló 2006/112/EK irányelv (továbbiakban: Héa-irányelv) tartalmazza. A Héa-irányelv célja a tagállamok hozzáadott érték adóra vonatkozó jogszabályainak összehangolása, a jogharmonizáció. Az irányelv értelmében az áruk és szolgáltatások tekintetében valamennyi uniós tagállamban alkalmazandó normál héamérték legalább 15 %. Az uniós tagállamok az irányelvben (a III. mellékletben) meghatározott áruk és szolgáltatások tekintetében egy vagy két kedvezményes adómértéket alkalmazhatnak, melyek legalább 5 %-os mértéket el kell, hogy érjenek. Meghatározott körülmények fennállása esetén e szabályok alól számos kivétel alkalmazására is sor kerülhet.

Az Európai Unió tagállamaiban alkalmazott héamértékeket szemlélteti a 8.2. táblázat. Láthatjuk, hogy az Uniós tagországok által alkalmazott általános adómértékek 17% és 27% között alakultak a tagállamok döntésének megfelelően. Dánián kívül valamennyi ország alkalmazott kedvezményes adómértéket is.

A Héa-irányelv rögzíti többek között azt is, hogy az adómentességet élvezőkön kívüli adóalanyok által lefolytatott Közösségen belüli termékértékesítést az érkezési hely szerinti tagállamban kell megadóztatni (célország-elve), az adott tagállam adómértékeinek figyelembevételével. A közösségi termékértékesítés adóalanyok között a származási országban adómentes. Ha visszatekintünk a korábbi fejezetre, ez a gondolatmenet a fordított adózás logikájával megegyező.

8.2. táblázat: Héamértékek az Eu-ban (2022.03.23-i állapot szerint)

Tagállam	Országkód	Általános adómérték ↓	Kedvezményes adómérték	Kiemelten kedvezményes adómérték (%)	Ideiglenes adómérték (%)
Magyarország	HU	27	5/18	–	–
Dánia	DK	25	–	–	–
Horvátország	HR	25	5/13	–	–
Svédország	SE	25	6/12	–	–
Görögország	EL	24	6/13	–	–
Finnország	FI	24	10/14	–	–
Írország	IE	23	9 / 13,5	4,8	13,5
Lengyelország	PL	23	5/8	–	–
Portugália	PT	23	6/13	–	13
Olaszország	IT	22	5/10	4	–
Szlovénia	SI	22	5 / 9,5	–	–
Belgium	BE	21	6/12	–	12
Csehország	CZ	21	10/15	–	–
Spanyolország	ES	21	10	4	–
Litvánia	LT	21	5/9	–	–
Lettország	LV	21	12/5	–	–
Hollandia	NL	21	9	–	–
Ausztria	AT	20	10/13	–	13
Bulgária	BG	20	9	–	–
Észtország	EE	20	9	–	–
Franciaország	FR	20	5,5 / 10	2,1	–
Szlovákia	SK	20	10	–	–
Ciprus	CY	19	5/9	–	–
Németország	DE	19	7	–	–
Románia	RO	19	5/9	–	–
Málta	MT	18	5/7	–	–
Luxemburg	LU	17	8	3	14

Forrás: https://europa.eu/youreurope/business/taxation/vat/vat-rules-rates/index_hu.htm#shortcut-5 alapján saját szerkesztés

A közösségi termékértékesítés esetében az értékesítő fél valódi mentességet élvez az áfa megfizetése alól, azt ugyanis a beszerző fél vallja be fizetendő és levonható oldalon a saját áfabevallásában, feltéve, hogy mindkét fél rendelkezik közösségi adószámmal, és a terméket egy másik tagállamba szállították (de nem képezi fel- vagy összeszerelés tárgyát, illetve az ügylet nem minősül távértékesítésnek sem).

Ha nem adóalany a termék beszerzője, és a termékbehozatal más EU tagállamból történik, akkor az ügylet a származási országban adóköteles (kivéve új közlekedési eszköz beszerzése, csomagküldő kereskedelem). A szolgáltatások esetében egyedileg kell értékelni, hogy az adott típusú ügylet melyik tagállamban adózik, hol van a teljesítés helye⁷⁸. Ez alapján dönthető el, hogy az adott ügylet hol, melyik országban adóztatandó, illetve, hogy kell-e utána belföldön adózni. Főszabály szerint a szolgáltatás teljesítésének helye attól függ, hogy a szolgáltatás igénybevevője adóalany-e, illetve adóalanyként vesz-e részt az ügyletben. Az adóalanyok közti ügyletekben a szolgáltatás teljesítési helyét a szolgáltatást igénybe vevő adóalany székhelye, állandó telephelye, ezek hiányában lakóhelye, szokásos tartózkodási helye határozza meg. Nem adóalanyok nyújtott szolgáltatásoknál a teljesítés helye az a hely, ahol a szolgáltatást nyújtó gazdasági céllal letelepedett, gazdasági célú letelepedés hiányában pedig az a hely, ahol lakóhelye vagy szokásos tartózkodási helye van (NAV, 2023c). Ha *például*, egy soproni székhelyű adóalany kozmetikus Ausztriába házhoz megy egy magánszemélyhez, a teljesítés helye Magyarország lesz. Ha azonban a soproni székhelyű adóalany osztrák adóalanyok nyújt kozmetikai szolgáltatást, a teljesítési hely Ausztria lesz.

---

⁷⁸ A teljesítés hely szabályait részletesen lásd: Farkas (2017)

A szolgáltatások bizonyos köre a fenti általános szabálytól eltérően adózik (nem teljeskörű felsorolás):

- ingatlanokhoz kapcsolódó szolgáltatás teljesítési helyét az ingatlan fekvése határozza meg, *például*, ha magyar adóalany végez ingatlanhoz kapcsolódó felújítást Romániában, akkor a teljesítés helye Románia lesz;
- kulturális, művészeti, tudományos, oktatási, sportszolgáltatások, kiállítások, vásárok és hasonló rendezvényekre történő belépés teljesítési helye ott lesz, ahol az eseményt ténylegesen megrendezik;
- közlekedési eszköz rövid időtartamú (30/90 nap) bérbeadásának teljesítési helye ott lesz, ahol birtokba adják az eszközt, *például* magyar adóalany Görögországban 10 napra bérel személygépkocsit, a hozzáadottérték-adó Görögországban fizetendő;
- a személyszállítás teljesítési helyét az útvonal határozza meg, amelyet ténylegesen megtesznek;
- teherfuvarozási szolgáltatás esetében, ha a megrendelő áfaalany, akkor a teljesítés helye a fuvarozást saját nevében megrendelő adóalany gazdasági letelepedésének helye lesz, ha pedig a megrendelő nem alanya az áfának, akkor belföldi és a harmadik országba irányuló/onnán érkező fuvarozási szolgáltatások teljesítési helye a megtett útvonal, közösségi teherfuvarozás esetén a teljesítési hely az indulás helye lesz.

A harmadik országból történő termék importja esetében a teljesítés helye a Közösség azon tagállama, ahol a termék a Közösség területére való behozatalakor, egyéb módon való bejuttatásakor van. Ha *például* egy magyar adóalany Kínából hoz be az Unió területére ruházati termékeket, amelyek szabadforgalomba bocsátása belföldön történik, akkor az ügylet egy

Magyarországon teljesülő termékimport, amely tekintetében Magyarországon kell megfizetni az importáfát (vagy kivetéses importtal a vámhatározat alapján, vagy önadózásra jogosult adóalany esetén az áfabevallásban import címen).

9. Helyi adók

A települési önkormányzatok egyik alapvető feladata a helyi közszolgáltatások biztosítása. Ahhoz, hogy ezt a feladatot a helyi sajátosságokhoz és igényekhez igazítva láthassák el, elengedhetetlen, hogy bizonyos bevételek felett az önkormányzatok önállóan gazdálkodhassanak. A helyi önkormányzatok jelentős bevételei a helyi adók, melyek szabályozását a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény (röviden: Helyi adó tv.) tartalmazza. A települési önkormányzat joga az adómegállapítás az önkormányzat illetékességi területén. Léteznek olyan különleges gazdasági övezetek⁷⁹, melyekre vonatkozóan az övezet fekvése szerinti vármegyei önkormányzat jogosult helyi adó megállapítására.

Az önkormányzat rendeletével helyi iparüzési adó; vagyoni típusú adók (épitményadó, telekadó), kommunális jellegű adók (magánszemélyek kommunális adója, idegenforgalmi adó) bevezetésére jogosult a Helyi adó tv.-ben rögzített maximális mértékeknek megfelelően. Emellett az önkormányzat az illetékességi területén települési adókat is bevezethet olyan adótárgyra, amire törvényben szabályozott adó nem vetül. A települési adónak nem lehet alanya állam, önkormányzat, szervezet, továbbá vállalkozó.

---

⁷⁹ A különleges gazdasági övezetről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2020. évi LIX. törvény alapján a Kormány rendeletben különleges gazdasági övezetté nyilvánítja annak a beruházásnak a helyszínét és közvetlen környezetét, amely beruházással összefüggő közigazgatási hatósági ügyeket a Kormány nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű ügyé nyilvánította, és az új beruházás vagy bővítés legalább 5 milliárd forint teljes költségigényű, a megye területének jelentős részére kiható gazdasági jelentőségű, és munkahelyek tömeges elvesztésének elkerülését, vagy új munkahelyek létesítését szolgálja.

Az önkormányzat adómegállapítási joga kiterjed arra, hogy:

- a helyi adókat vagy ezek valamelyikét bevezesse, a már bevezetett adót hatályon kívül helyezze, módosítsa (azonban az évközi módosítás naptári éven belül nem súlyosbíthatja az adóalanyok adóterheit);
- az adó bevezetésének időpontját és időtartamát meghatározza;
- az adó mértékét a helyi sajátosságokhoz, az önkormányzat gazdálkodási követelményeihez és az adóalanyok teherviselő képességéhez igazodóan – a törvényben meghatározott felső határokra figyelemmel – megállapítsa;
- a törvényben meghatározott mentességeket, kedvezményeket további mentességekkel, kedvezményekkel kibővítsen.

Az önkormányzatoknak a helyi adók megállapítása során figyelemmel kell lenniük az alábbi korlátokra:

- az adóalanyt egy meghatározott adótárgy (épület, épületrész, telek) esetében csak egyféle adó fizetésére kötelezheti az önkormányzat;
- az önkormányzat az általa bevezetett adó mértékeként nem állapíthat meg többet a törvényben rögzített adómaximumnál;
- az adóalap fajtáját, az adó mértékét, a rendeleti adómentességet és adókedvezményt úgy állapíthatja meg az önkormányzat, hogy azok összességükben egyaránt megfeleljenek a helyi sajátosságoknak, az önkormányzat gazdálkodási követelményeinek és az adóalanyok széles körét érintően az adóalanyok teherviselő képességének;
- ha az adó mértékét határozott időre állapítja meg az önkormányzat, akkor azt az adóalany hátrányára a határozott időszak első két naptári évében nem növelheti;

- ha adómentességet vagy adókedvezményt állapít meg, akkor azt legalább három egymást követő naptári éven át nem helyezheti hatályon kívül, az adóalany hátrányára nem változtathatja meg.

A települési önkormányzat a beszedett adó összegéről évenként köteles a költségvetési beszámoló részeként a település lakosságát tájékoztatni. Az adóból származó bevétel az azt megállapító önkormányzat bevételét képezi.

A Helyi adó törvény **alanya** a magánszemély, a jogi személy, egyéb szervezet, valamint a magánszemélyek jogi személyiséggel nem rendelkező személyi egyesülése.

Adómentes valamennyi helyi adó alól az egyesület, az alapítvány, a közszolgáltató szervezet, a köztestület, az önkéntes kölcsönös biztosító pénztár, a magánnyugdíjpénztár és - kizárólag a helyi iparüzési adó vonatkozásában - a közhasznú szervezetnek minősülő nonprofit gazdasági társaság.

A Helyi adó tv. személyi hatálya nem terjed ki a következőkre⁸⁰:

- az államra,
- a helyi önkormányzatra,
- a nemzetiségi önkormányzatra,
- a költségvetési szervre,
- az állam által alapított vagyonkezelő alapítvány fenntartásában álló közhasznú szervezetként működő felsőoktatási intézményre,
- az egyházi jogi személyre,

---

⁸⁰ Htv. § 3 (5)

- a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.-re,
- a Maradványvagyon-hasznosító Zrt-re,
- a Nemzeti Eszközkezelő Programban részt vevő lebonyolítóra,
- az Államadósság Kezelő Központ Zrt.-re,
- a büntetés-végrehajtásért felelős miniszter felügyelete alá tartozó büntetés-végrehajtási gazdálkodó szervezetre,
- a helyi iparüzési adó vonatkozásában a Magyar Nemzeti Bankra, az Országos Betétbiztosítási Alapra, Szanálási Alapra, a Befektetővédelmi Alapra és a Kárrendezési Alapra.

A fejezet további részeiben az egyes helyi adók sajátosságaival ismerkedhetünk meg.

9.1. Az építményadó

Az önkormányzat az illetékességi területén lévő építmények közül a lakás és a nem lakás céljára szolgáló épület, épületrész (beleértve a funkcionálisan hozzá tartozó építményeket is) esetében építményadót szabhat ki.

Az építményadó **alanya** az, aki a naptári év első napján az építmény tulajdonosa. Több tulajdonos esetén a tulajdonosok tulajdoni hányadaik arányában adóalanyok.

Az építményadó alapját kétféleképpen határozhatja meg az önkormányzat. **Adóalap** az önkormányzat döntésétől függően vagy a tulajdonolt építmények hasznos m²-e vagy korrigált forgalmi értéke (ami az Illeték tv. szerint meghatározott forgalmi érték 50%-ával egyenlő). A törvény az önkormányzat által megszabható adómértéknek felső határt szab meg, mely az építményadó

esetén az **évi mértékének felső határa** 1 100 Ft/m² vagy a korrigált forgalmi érték 3,6%-a. Fontos megjegyezni, hogy a Helyi adó törvény az építményadóban (és a későbbiekben tárgyalt telekadóban, idegenforgalmi adóban is) lehetővé teszi az adótételben meghatározott adónemek esetén, hogy a rögzített felső mértéktől az önkormányzat a hivatalos infláció mértékével eltérjen (a felső határ és a felső határ növelt összege együtt: adómaximum). Az adó maximális mértékének meghatározása során a Helyi adó tv.-ben meghatározott felső határt a Központi Statisztikai Hivatal által kihirdetett fogyasztói árindex mértékével indexálhatja az önkormányzat.⁸¹ Például Balatonalmádi Város Önkormányzatának illetékességi területén 2023.01.01. óta 1 250 Ft/m² az építményadó tételes mértéke.

Az épület hasznos alapterületét az alábbiak szerint definiálja a törvény⁸²:

- a teljes alapterületnek⁸³ olyan része, ahol a belmagasság - a padlószint (járófelület) és az afelett levő épületszerkezet (födém, tetőszerkezet) vagy álmennyezet közti távolság - legalább 1,90 m;
- a teljes alapterületbe a lakáshoz, üdülőhöz tartozó kiegészítő helyiségek, melléképületek, melléképületrészek nem tartoznak bele;
- az építményhez tartozó fedett és három oldalról zárt külső tartózkodók (lodzsa, fedett és oldalt zárt erkélyek), és a fedett terasz, tornác alapterületének 50%-a tartozik a teljes alapterületbe;
- a lakások esetében a pincszinten (a csatlakozó terepszint alatt) kialakított helyiségek alapterületének 70%-át kell a teljes alapterületbe számítani.

---

⁸¹ A helyi adók aktuális mértékéről önkormányzatonként az alábbi linken tájékozódhatunk: <https://hakka.allamkinestar.gov.hu/>

⁸² Helyi adó tv. 52. § 9.

⁸³ **alapterület:** a helyiség alapterülete, vagyis a falak, vakolat, burkolat által elfoglalt rész nem számít a hasznos alapterületbe.

Mentességet élvez az építményadó alól:

- a szükséglakás,
- állattartásra vagy növénytermesztésre szolgáló épület vagy az állattartáshoz, növénytermesztéshez kapcsolódó tároló épület (pl. istálló, üvegház, terménytároló, magtár, műtrágyatároló),
- a háziorvos által nyújtott egészségügyi ellátás céljára szolgáló helyiség
- kizárólag a radioaktív hulladék elhelyezésére, illetve a kiegészített nukleáris üzemanyag tárolására használt építmény.

Fontos kiemelni, hogy az önkormányzat csak egyféle adó fizetésére kötelezheti az adózót egy meghatározott adótárgy esetében, tehát *például* az ingatlant nem lehet egyidejűleg építményadóval és kommunális adóval is sújtani. Ez azonban nem jelenti azt, hogy az önkormányzat ne vezethetné be mindkét adónemet, hanem csak annyit, hogy rendelkeznie kell arról, miszerint az ingatlan után melyik adót kell megfizetni.

Az adókötelezettség a használatbavételi engedély jogerőre emelkedését vagy tudomásulvételét, vagy az egyszerű bejelentéshez kötött épület felépítésének megtörténtéről szóló hatósági bizonyítvány kiadását követő év első napján keletkezik. Az engedély nélkül épült vagy anélkül használatba vett építmény esetén az adókötelezettség a tényleges használatbavételt követő év első napján keletkezik.

A kiszabott építményadót két részletben, minden év március 15. napjáig és szeptember 15. napjáig kell megfizetni.

Mintapélda

Egy házaspár 60-40%-os tulajdoni hányaddal rendelkezik egy családi házban a feleség javára, melynek forgalmi értéke 90 millió Ft, alapterülete 300 m², melyből 50 m² 175 cm-es belmagasságú. A családi ház egy olyan településen található, ahol építményadó-fizetési kötelezettséget ír elő a helyi önkormányzat. Számítsuk ki a házaspár építményadó-fizetési kötelezettségének éves összegét együtt és a házastársakra lebontva egyaránt, ha

- a) az adó alapja a helyi önkormányzat döntése alapján az építmény korrigált forgalmi értéke, az adó mértéke pedig a Helyi adó tv. által meghatározott legmagasabb mérték.
- b) az adó alapja a helyi önkormányzat döntése alapján az építmény hasznos alapterülete, mértéke a Helyi adó tv. által meghatározott legmagasabb mérték 90%-a (az indexálástól eltekintünk).

Megoldás**a)**

A korrigált forgalmi érték az Illeték tv. szerint meghatározott forgalmi érték 50%-a, tehát

$$90 \text{ millió Ft} * 50\% = 45 \text{ millió Ft}$$

A fizetendő adó meghatározása: ha az adót a korrigált forgalmi érték alapján kell meghatározni, a Helyi adó tv. által megengedett felső határ 3,6%

$$45 \text{ millió Ft} * 3,6\% = 1\,620\,000 \text{ Ft}$$

A családi ház után fizetendő építményadó éves összege 1 620 000 Ft, melyből 972 000 Ft-ot (60%-ot) a feleség, 648 000 Ft-ot (40%-ot) a férj fizet meg.

b)

$$\text{Hasznos alapterület} = 300 \text{ m}^2 - 50 \text{ m}^2 = 250 \text{ m}^2$$

A hasznos alapterület alapján fizetendő adó:

$$250 \text{ m}^2 * 1\,100 \text{ Ft/m}^2 * 0,9 = 247\,500 \text{ Ft}$$

A családi ház után fizetendő építményadó éves összege 247 500 Ft, melyből 148 500 Ft (60%) a feleséget, 99 000 Ft (40%) a férjet terheli.

9.2. A telekadó

Az önkormányzat dönthet úgy, hogy az illetékességi területén lévő telekre (beépítetlen földrészletre) telekadó-fizetési kötelezettséget ír elő. Teleknek tekinthető az ingatlan azon része (területe), ahol nincs épület. Továbbá ettől függetlenül sem telek *például*⁸⁴: a belterületen fekvő, mezőgazdasági művelés alatt álló termőföld⁸⁵; a külterületen fekvő termőföld; a tanya; a közút területe; a vasúti pálya és tartozékai által lefedett földterület; a temető; az erdő; a mocsárként nyilvántartott földterület stb.

A telekadó **alanya** az, aki az év első napján a telek tulajdonosa. Ha több tulajdonosa van a teleknek, akkor a tulajdonosok tulajdoni hányaduk arányában adóalanyok.

Az **adóalap** az önkormányzat döntése alapján vagy a tulajdonolt telek hasznos m²-e vagy a korrigált forgalmi értéke (ami az Illeték tv. szerint meghatározott forgalmi érték 50%-ával egyenlő). Adómérték **felső határát** a Helyi adó tv. 200 Ft/m²-ben vagy a korrigált forgalmi érték 3%-ában határozta meg, ám az

⁸⁴ Helyi adó tv. 52. § 16.

⁸⁵ A Helyi adó tv. olvasatában termőföldnek minősül: az ingatlan-nyilvántartásban szántó, szőlő, gyümölcsös, kert, rét, legelő (gyep), nádas, fásított terület, halastó művelési ágban nyilvántartott földrészlet.

önkormányzatnak itt is lehetősége van a tételes adómérték esetén az indexálásra. *Például* Budapest I. kerületében a telekadó tételes mértéke az indexálásnak köszönhetően 2023.01.01-től 341 Ft/m².

Mentes a telekadó alól:

- az épület, épületrész hasznos alapterületével egyező nagyságú telekrész;
- a mezőgazdasági művelés alatt álló belterületi telek;
- az építési tilalom alatt álló telek adóköteles területének 50%-a;
- az adóalany termék-előállító üzeméhez tartozó, jogszabályban vagy hatósági előírásban megállapított védő-biztonsági terület (övezet), feltéve, ha az adóalany adóévet megelőző adóévi, évesített nettó árbevétele legalább 50%-ban saját előállítású termék értékesítéséből származik.

Az adókötelezettség a telekadó esetében jellemzően akkor változik, ha az adótárgyi minőség változik, azaz a földrészlet megfelel vagy már nem felel meg a Helyi adó tv. 52. § 16. pont szerinti telek fogalmának. Ilyen változás *például* akkor következik be, ha az adótárgy felhasználási módja (*például* kivesszik a művelés alól a területet), jellege (*például* tanyaként veszik ingatlan-nyilvántartásba) vagy állapota (*például* a telken lévő épület megsemmisül) módosul. Ezekben az esetekben a telekadó fizetési kötelezettség főszabály szerint a változást követő év első napján keletkezik, illetve bizonyos esetekben a változás évének utolsó napján szűnik meg.⁸⁶

---

⁸⁶ Helyi adó tv. 20. §

Mintapélda

A magánszemély birtokában van egy 1 700 m²-es telek, melyen egy összesen 230 m² alapterületű, egyszintes lakóépület található, melyből kiegészítő helyiség 80 m². Az épület által lefedett telekrész nagysága 285 m². Az önkormányzat az építményadót az adótétel felső határának 80%-os szintjén határozta meg, a telekadót a felső határnak megfelelő mértéken (az indexálástól eltekintünk). Határozzuk meg az önkormányzat felé teljesítendő összes adókötelezettség mértékét!

Megoldás***Építményadó***

$$\text{Hasznos alapterület} = 230 \text{ m}^2 - 80 \text{ m}^2 = 150 \text{ m}^2$$

$$\text{Fizetendő építményadó} = 150 \text{ m}^2 * 1\,100 \text{ Ft/m}^2 * 0,8 = 132\,000 \text{ Ft}$$

Telekadó

$$\text{A telek alapterülete} = 1\,700 \text{ m}^2$$

$$\text{Az épület által lefedett terület} = 285 \text{ m}^2$$

$$\text{A telek adóköteles területe} = 1\,700 \text{ m}^2 - 285 \text{ m}^2 = 1\,415 \text{ m}^2$$

$$\text{Kötelező mentesség (az épület hasznos alapterülete)} = 150 \text{ m}^2$$

$$\text{Adóalap} = 1\,415 \text{ m}^2 - 150 \text{ m}^2 = 1\,265 \text{ m}^2$$

$$\text{Fizetendő telekadó} = 1\,265 \text{ m}^2 * 200 \text{ Ft/m}^2 = 253\,000 \text{ Ft}$$

9.3. Magánszemély kommunális adója

A magánszemély kommunális adójának **alanya** az a magánszemély, aki az építmény-, telekadó alanya lehet, továbbá az a magánszemély is, aki az önkormányzat illetékességi területén nem magánszemély tulajdonában álló lakás bérleti jogával rendelkezik. Fontos kiemelni, hogy az építmény-,

telekadóhoz képest eltérés, hogy ez az adónem – mint azt a neve is mutatja – csak magánszemélyekre vonatkozhat.

A kommunális adó **tárgya** az építményadónál meghatározott építmény, vagy a telekadónál definiált telek birtoklása, vagy a fent meghatározott lakásbérlettel való rendelkezés.

Az **adóalap**ot a tulajdonolt építmények száma vagy bérleti jogviszony jelenti. Az adó **mértékének** felső határa adótárgyanként, illetve lakásbérleti jogonként legfeljebb 17 000 Ft. A tételes adómértéket tehát annyiszor kell megfizetnie az adózónak, ahány adótárggyal rendelkezik az adott önkormányzat illetékességi területén.

Az adókötelezettség keletkezésére és megszűnésére az építményadónál, illetve telekadónál feltüntetett szabályok az irányadók. Lakásbérleti jog esetén az adókötelezettség a lakásbérleti jogviszony létrejöttét követő év első napján keletkezik és a jogviszony megszűnése évének utolsó napján szűnik meg.

A többszörös adóztatás tilalmára itt is figyelemmel kell lennie az önkormányzatnak, tehát egy azon adótárgyat egyfajta adóval lehet csak sújtani. Ha *például* egy lakás több helyi adónak is tárgya, akkor az önkormányzatnak egyértelművé kell tennie, hogy melyik adót kell az adott adótárgy után megfizetni. Ezt kimondhatja a helyi rendeletben vagy mentességet is alkalmazhat. A kommunális adó és az építményadó együttes alkalmazása tehát nem zárja ki egymást. Az önkormányzat azonban nem térhet el a törvény szerinti adótárgyak körétől, ha valamely adótárgyat nem kívánja adóztatni, mentességet kell kimondania.

Mintapélda

Adózó Amália magánszemély Mezőörsön él a családjával egy 250 m²-es családi házban (a lakcímkártyája alapján ide van bejelentkezve), de Pannonhalmán rendelkezik ingatlanokkal. Tulajdonában áll egy 1400 m²-es telek, egy 70 m²-es lakás, egy 90 m²-es lakás, és egy 40 m²-es garázs. Pannonhalma Város Önkormányzata a magánszemélyekre lakások esetében szab ki kommunális adó fizetési kötelezettséget 8 000 Ft/adótárgy mértékben. Határozzuk meg az adózó kommunális adó fizetési kötelezettségét Pannonhalma Város Önkormányzata felé!

Megoldás:

Annak, hogy magánszemély nem Pannonhalmára van bejelentkezve, nincs jelentősége, a lakástulajdonlás keletkezteti az adófizetési kötelezettséget, a többi adótárgy (telek, garázs) mentes az adó alól. Pannonhalma Város Önkormányzata számára a város illetékességi területén belüli lakások után kell megfizetnie a tulajdonosnak a kommunális adót:

$$2 \text{ adótárgy} * 8\,000 \text{ Ft/adótárgy} = 16\,000 \text{ Ft fizetendő kommunális adó}$$

9.4. Idegenforgalmi adó

Az idegenforgalmi adó **alánya** az a magánszemély, aki nem állandó lakosként az önkormányzat illetékességi területén legalább egy vendégéjszakát eltölt.

Az adó **alapja** a megkezdett vendégéjszakák száma vagy a megkezdett vendégéjszakára eső szállásdíj, illetve ennek hiányában szállásért bármilyen jogcímen fizetett érték. Az idegenforgalmi adó mértékének esetében is meghatároz **felső határt** a Helyi adó tv., vendégéjszakánként és személyenként 300 forint vagy szállásdíj 4%-a lehet az adó mértéke, de az Önkormányzatok

részéről itt is lehetőség van az árszínvonal-változás alapján történő indexálásra.

Az idegenforgalmi adó **beszedésére** a szállásdíjjal együtt a szállásadó, vagy ingyenesen történő átengedés esetén a szálláshellyel, ingatlannal rendelkezni jogosult **kötelezett**. A fizetendő idegenforgalmi adót az adóbeszedésre kötelezett akkor is tartozik befizetni, ha annak beszedését elmulasztotta.

Az adókötelezettség alól **mentes**:

- a 18. életévét be nem töltött magánszemély;
- a gyógyintézetben fekvőbeteg szakellátásban részesülő vagy szociális intézményben ellátott magánszemély;
- az üdülő tulajdonosa/bérlője és annak hozzátartozója, továbbá a használati jogosultság időtartamára a lakásszövetkezet tulajdonában álló üdülő használati jogával rendelkező lakásszövetkezeti tag és annak hozzátartozója;
- a közép/felsőfokú oktatási intézménynél tanulói/ hallgatói jogviszony alapján, hatóság/bíróság intézkedése folytán, a szakképzés keretében, a szolgálati kötelezettség teljesítése, vagy a településen székhellyel/telephellyel rendelkező vállalkozó vagy ezen vállalkozó munkavállalója által folytatott munkavégzés céljából az önkormányzat illetékességi területén tartózkodó magánszemély;
- az egyházi jogi személy tulajdonában lévő építményben, telken vendégéjszakát – kizárólag az egyházi jogi személy hitéleti tevékenységéhez kapcsolódó részvétel céljából – eltöltő egyházi személy;

- honvédelmi vagy rendvédelmi feladatokat ellátó szervek állományába tartozó személy hozzátartozója, ha a vendégéjszakát az állomány tagjának látogatása miatt tölti a szolgálatteljesítés vagy a munkavégzés helye szerinti településen lévő, a honvédelmi vagy rendvédelmi feladatokat ellátó szerv rendelkezése alatt álló, szolgálati érdekből fenntartott szálláshelyen, feltéve, ha a településen való szolgálatteljesítés, munkavégzés időtartama legalább egybefüggő 30 nap.

Mintapélda

Egy 6 fős család egy fonyódi üdülőhelyen vakációzik. A nyugdíjas nagymama, a középkorú szülők, és három kiskorú gyermekük 13 vendégéjszakát töltenek el egy szállodában, ahol a szállásdíj 9 500 Ft/fő/éj. Az üdülő település önkormányzata előírja, hogy az idegenforgalmi adó alapja a vendégéjszakák száma, az adómérték 500 Ft/fő/vendégéjszaka (indexált érték). Állapítsuk meg a család által fizetett idegenforgalmi adó nagyságát!

Megoldás

Az idegenforgalmi adó alól mentes a 18. életévét be nem töltött magánszemély, tehát jelen esetben mindhárom gyermek.

Idegenforgalmi adó számításakor tehát a három felnőtt személyt kell figyelembe venni:

$$3 \text{ fő} * 13 \text{ vendégéjszaka} * 500 \text{ Ft/fő/vendégéjszaka} = 19\,500 \text{ Ft}$$

A család a szállásdíjjal együtt 19 500 Ft idegenforgalmi adót fizet a szállásadónak, melyet a szállásadó fizet meg Fonyód Város Önkormányzata számára.

9.5. Helyi iparűzési adó (hipa)

A helyi iparűzési adó **alanya** a vállalkozó (egyéni és társas vállalkozó egyaránt). Az **adókötelezettség** ezen adónem tekintetében kettős természetű, egyfelől vonatkozik a vállalkozó egész tevékenységére, másfelől viszont – helyi adó lévén – csak azon településen kell az adókötelezettséggel összefüggő feladatokat (*például* adóbevallás, adófizetés) végezni, ahol vállalkozónak van székhelye vagy telephelye.

Adóköteles iparűzési tevékenység: a vállalkozó e minőségben végzett nyereség-, illetőleg jövedelemszerzésre irányuló tevékenysége.

Adóköteles tevékenység a településen: a vállalkozó adóköteles iparűzési tevékenységet végez az önkormányzat illetékességi területén, ha ott székhellyel, telephellyel rendelkezik, függetlenül attól, hogy tevékenységét részben vagy egészben székhelyén (telephelyén) kívül folytatja.

Az adókötelezettség az iparűzési tevékenység megkezdésének napjával keletkezik és a tevékenység megszüntetésének napjával szűnik meg.

A **hipa alapja** a nettó árbevétel, csökkentve

- az eladott áruk beszerzési értékével (ELÁBÉ),
- a közvetített szolgáltatások értékével,
- az alvállalkozói teljesítések értékével,
- az anyagköltséggel, továbbá
- az alap kutatás, alkalmazott kutatás, kísérleti fejlesztés adóévben elszámolt közvetlen költségével.

A közvetített szolgáltatások és az eladott áruk beszerzési értéke korlátozottan vonható le a nettó árbevételből az adóalap számítása során. 500 millió forint

fölött a törvény a sávokba osztja az árbevételt és az ezzel arányos ráfordításrészt csak olyan mértékben engedi levonni, hogy ez az összeg ne haladja meg a sávba jutó nettó árbevétel meghatározott arányát az alábbiak szerint:

- ha nem haladja meg az 500 millió forintot az éves nettó árbevétel, akkor a teljes csökkentő összeg levonható;
- 500 millió forintot meghaladó, de 20 milliárd forintot meg nem haladó árbevétel összegéből az e sávba jutó nettó árbevétel-csökkentő összeg, de legfeljebb az e sávba jutó nettó árbevétel 85%-a;
- 20 milliárd forintot meghaladó, de 80 milliárd forintot meg nem haladó árbevétel összegéből az e sávba jutó nettó árbevétel-csökkentő összeg, de legfeljebb az e sávba jutó nettó árbevétel 75%-a;
- 80 milliárd forintot meghaladó árbevétel összegéből az e sávba jutó nettó árbevétel-csökkentő összeg, de legfeljebb az e sávba jutó nettó árbevétel 70%-a vonható le.

A sávba jutó nettó árbevétel csökkentő összeg az összes nettó árbevétel csökkentő összegnek és az adott sávba jutó nettó árbevétel összes nettó árbevételben képviselt arányának szorzata.

A fentiek alól kivételt képez az ELÁBÉ és a közvetített szolgáltatások azon része, amelyet az exportárbevételhez vagy a közfinanszírozásban részesülő gyógyszerek belföldi értékesítésének nettó árbevételéhez kapcsolódóan számol el az adózó, az ezekhez kapcsolódó ELÁBÉ és közvetített szolgáltatás értéke teljes egészében levonható a nettó árbevételből. Ezen túlmenően ha a közlekedésszervezőként közlekedésszervezői szolgáltatás nyújtásából származó értékesítés nettó árbevételét, elszámolóházi tevékenységet végző szervezetként földgáz, villamos energia értékesítés nettó árbevételét, vagy

dohánykiskereskedelem-ellátási tevékenységet végző személyként a dohánytermék-kiskereskedők részére történő dohánytermék értékesítés nettó árbevételét számolt el az adózó, akkor az ezekkel összefüggésben elszámolt ELÁBÉ-nak és közvetített szolgáltatások értékének teljes összege csökkenti a nettó árbevétel összegét.

Nem kell megfizetni az adót az adóalap azon része után, amely a külföldön létesített vagy olyan településen működő telephelyen végzett tevékenységből származik, ahol nincs bevezetve iparüzési adó.

Az adó évi **mértékének felső határa** az adóalap 2%-a. Az adóalapra vonatkozó számításokat hat tizedesjegy pontossággal kell elvégezni.

A székhely, illetve a telephely szerinti önkormányzathoz az adóévre fizetendő adóból (legfeljebb annak összegéig) levonható az adóalany által ráfordításként, költségként az adóévben elszámolt, a belföldön és külföldön autópályák, autóutak és főutak használatáért fizetendő, megtett úttal arányos díjnak, az autópályák, autóutak és főutak használatáért fizetendő használati díjnak a 7,5%-a.

Az adózóknak helyi iparüzési **adóelőleget** kell fizetniük minden évben március 15-ig és szeptember 15-ig a NAV felé. (Az újonnan alakult vállalkozásoknak induló évükben nem kell iparüzési adóelőleget fizetniük.)

Az adóév általános esetben január elsejétől december utolsó napjáig tart. Az **iparüzési adó bevallásának határideje** ekkor a tárgyévet követő május 31. napja. A helyi iparüzési adóról szóló bevallást a NAV-hoz kell elektronikusan benyújtani az erre rendszeresített nyomtatványon. A több önkormányzat illetékességi területén működő adózóknak is egyetlen bevallásban kell feltüntetni a székhelyre és az összes telephelyre vonatkozó adatokat. A NAV a hozzá beérkezett, számszaki hibát, ellentmondást nem tartalmazó

adóbevallást az adózó által megjelölt székhely, telephely(ek) szerinti önkormányzati adóhatóság részére haladéktalanul továbbítja⁸⁷.

9.5.1. Egyszerűsített adóalap meghatározás

A Helyi adó tv. lehetőséget nyújt az adózók bizonyos körének a helyi iparüzési adóalap egyszerűsített meghatározására. 2023. január elsejét megelőzően több ilyen lehetőség közül választhatott az adózó a körülményeinek megfelelően, más szabályozás vonatkozott a 8 millió forint alatti bevételt realizálókra, más a kataalanyokra, más a kivaalanyokra és más az Szja tv. szerinti átalányadózókra. 2023. január elsejét követően egységesítették a rendelkezésre álló lehetőségeket, a kivaalanyokra vonatkozó szabályozás⁸⁸ kivételével a többi lehetőséget felváltotta – bevételfüggetlen differenciálás alapján – a tételes összegű adóalap-megállapítás lehetősége⁸⁹ (9.1. táblázat).

Azok a kisvállalkozók választhatják az egyszerűsített adóalapmegállapítási módot, akiknek az adóévben a bevétele nem haladja meg a 25 millió forintot, illetve az Szja. tv. szerinti, kizárólag kiskereskedelmi tevékenységet végző átalányadózó esetén a 120 millió forintot.

12 hónapnál rövidebb adóév esetén (*például* a vállalkozás indulásának évében, a vállalkozás szüneteltetése, megszüntetése esetén, székhelyáthelyezés vagy telephely-változás kapcsán) a bevételt napi arányosítással 12 hónapra számítva időarányosan kell megállapítani.

---

⁸⁷ Helyi adó tv. 42/D. §

⁸⁸ Helyi adó tv. 39/B. §

⁸⁹ Helyi adó tv. 39/A. §

9.1. táblázat: Egyszerűsített hipa meghatározása (2023)

Bevételi határ	Adóalap (önkormányzatonként)	Fizetendő adó (max. 2% / önkormányzat)
12 millió Ft-ig	2,5 millió Ft	max. 50 000 Ft
12 és 18 millió Ft között	6 millió Ft	max. 120 000 Ft
18 és 25 millió Ft között <i>(kizárólag kisker. tevékenységet végző átalányadózó esetén 18 és 120 millió Ft között)</i>	8,5 millió Ft	max. 170 000 Ft

Forrás: Helyi adó tv. 39/A. § (2) bek. alapján saját szerkesztés

Főszabály szerint az adózó az adóévet megelőző adóévről szóló bevallási nyomtatványon az adóév ötödik hónapjának utolsó napjáig (azaz 2023. évre vonatkozóan jellemző esetben 2023. május 31. napjáig, a 2022. évről szóló helyi iparüzésiadó-bevalláson) jelentheti be adózó az új egyszerűsített adóalap-megállapítás választását.

A több önkormányzat illetékességi területén adóköteles tevékenységet folytató kisvállalkozónak a bejelentést valamennyi érintett önkormányzat felé külön-külön meg kell tennie. Ebben az esetben a kisvállalkozó mind a székhelyén, mind valamennyi telephelyén csak e módszerrel állapíthatja meg az iparüzési adóalapját. A módszer alkalmazása esetén az adózót évente egy alkalommal terheli adó- és adóelőleg fizetési kötelezettség. Az adó megfizetésének határideje az adóévet követő év ötödik hónapjának utolsó napja, főszabály szerint május 31-e. Ugyanezen határidőig kell az adóévre fizetendő adóelőleget megfizetni, melynek összege az előző adóév adójának összegével azonos.

Az adóévben fizetendő adóelőleg összege az áttérés évében:

- amennyiben az adózó az előző adóév bevétele alapján is kisvállalkozónak minősül(ne), a sávhatárok figyelembevételével megállapított adóalap és az önkormányzat rendelete szerinti adómérték szorzata,
- ha az első feltétel nem teljesül, akkor az előző évi adóval egyező összeg.

Nem kell bevallást benyújtani, ha az adóévi adó összege nem haladja meg az adóévi adóelőleg összegét és - ha a megfizetett adóelőleg összege magasabb - az adózó az adóelőleg és az adóévi adó összege különbözetének a visszatérítését nem kéri.

Az egyszerűsített adóalap meghatározás, amellet, hogy az adminisztrációs terhet csökkenti, azon vállalkozások számára nyújt kedvező lehetőséget, amelyek alacsony anyag/árulköltséggel rendelkeznek.

Továbbra is fennáll a lehetőség, hogy a kisvállalati adó hatálya alá tartozó vállalkozó az adó alapját a kisvállalati adója alapjának 20%-kal növelt összegében állapítsa meg. Erről a döntéséről a bevallásában kell nyilatkoznia.

9.5.2. A hipa megosztása

Ha a vállalkozó **több önkormányzat illetékességi területén** végez iparüzési tevékenységet, azaz székhelytelepülésétől eltérő településen van legalább egy telephelye, akkor az adó alapját - a tevékenység sajátosságaira leginkább jellemzően - a vállalkozónak kell megosztania az önkormányzatok között.

Ha egy vállalkozó tárgyévét megelőző iparüzési adóalapja nem haladta meg a 100 millió forintot, akkor

- a személyi jellegű ráfordítással arányos megosztás,
- az eszközérték arányos megosztás vagy
- a kombinált módszer szerinti adóalap-megosztási módszer valamelyikét köteles alkalmazni.

Abban az esetben, ha az adóalap a 100 millió forintot eléri, akkor a kombinált módszert kell alkalmazni.

Az adóalap-megosztásra vonatkozó számításokat hat tizedesjegy pontossággal kell elvégezni!

Mintapélda:

Egy TAO-törvény hatálya alá tartozó Kft. három településen végzett az adóévben állandó jellegű iparüzési tevékenységet. A gazdálkodási tevékenységével kapcsolatos adatok közül a 9.2. táblázatban foglaltak állnak rendelkezésünkre. Határozza meg az egyes településeken az éves helyi iparüzési adó összegét, ha a Kft. az adóalapját a személyi jellegű ráfordítással arányos megosztás módszerével osztja meg!

9.2. táblázat: Hipa-megosztás feladat (Ft)

Megnevezés	Székhely	Telephely 1	Telephely 2	Összesen
Nettó árbevétel (Htv. szerint)	X			170 000 000
ELÁBÉ				49 000 000
Közvetített szolgáltatások értéke				53 000 000
Anyagköltség				25 500 000
Személyi jellegű ráfordítás	10 580 000	4 070 000	2 120 000	16 770 000
Adómérték	2,00%	0,90%	1,50%	

Forrás: saját szerkesztés

Megoldás:

A megosztás szempontjából nincs jelentősége, hogy a vállalkozó az egyes telephelyekre mekkora árbevételt stb. mutat ki. A Kft. vállalati szintű adóalapjának kiszámítása az alábbiak szerint történik:

+ Nettó árbevétel:	170 000 000 Ft
– Eladott áruk beszerzési értéke:	49 000 000 Ft
– Közvetített szolgáltatások értéke:	53 000 000 Ft
– <u>Anyagköltség:</u>	<u>25 500 000 Ft</u>
= Vállalati szintű adóalap:	42 500 000 Ft

Mivel az adóalap megosztása az egyes települések között a személyi jellegű ráfordítással arányos megosztás módszerével történik, ezért azt kell kiszámítani, hogy a székhelyen, illetve az egyes telephelyeken felmerült személyi jellegű ráfordítások mekkora arányt képviselnek a vállalkozás összes személyi jellegű ráfordításain belül, s ezt az arányt kell megszorozni a vállalati szintű adóalappal, hogy megkapjuk az egyes településekhez rendelhető adóalapot. Az így keletkező megosztott adóalapokat az adott településen meghatározott adómértékkel megszorozva megkapjuk az adott önkormányzat számára fizetendő helyi iparűzési adó összegét. A személyi jellegű ráfordítással arányos módszer szerinti adóalap levezetését a 9.3. táblázat tartalmazza.

9.3. táblázat: A hipa személyi jellegű ráfordítással arányos megosztása

Megnevezés	Székhely	Telephely 1	Telephely 2	Összesen
Személyi jellegű ráfordítás (Ft)	10 580 000	4 070 000	2 120 000	16 770 000
Megosztási arány	=10 580 000/ 16 770 000 = 0,630888	=4 070 000/ 16 770 000 = 0,242695	=2 120 000/ 16 770 000 = 0,126416	
Adóalap (Ft)	=42 500 000 *0,630888 = 26 812 740	=42 500 000 *0,242695 = 10 314 538	=42 500 000 *0,126416 = 5 372 680	42 499 958
Adómérték	2,00%	0,90%	1,50%	
Adó (Ft)	536 255	92 831	80 590	709 676

Forrás: saját szerkesztés

10. Illetékek

Illeték: kényszer jellegű, közvetlen ellenszolgáltatással járó, egyszeri, nem rendszeres pénzbeli fizetési kötelezettség, melynek megfizetését törvény írja elő, behajtására közvetlen állami kényszer alkalmazható.

Az illetékek célja, hogy az állami, önkormányzati, társadalmi feladatok ellátására forrást biztosítson, illetve a közigazgatási hatósági és bírósági eljárások költségeinek fedezéséhez hozzájáruljon. Az illetékfizetési kötelezettségeket az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (röviden: Illeték tv.) szabályozza.

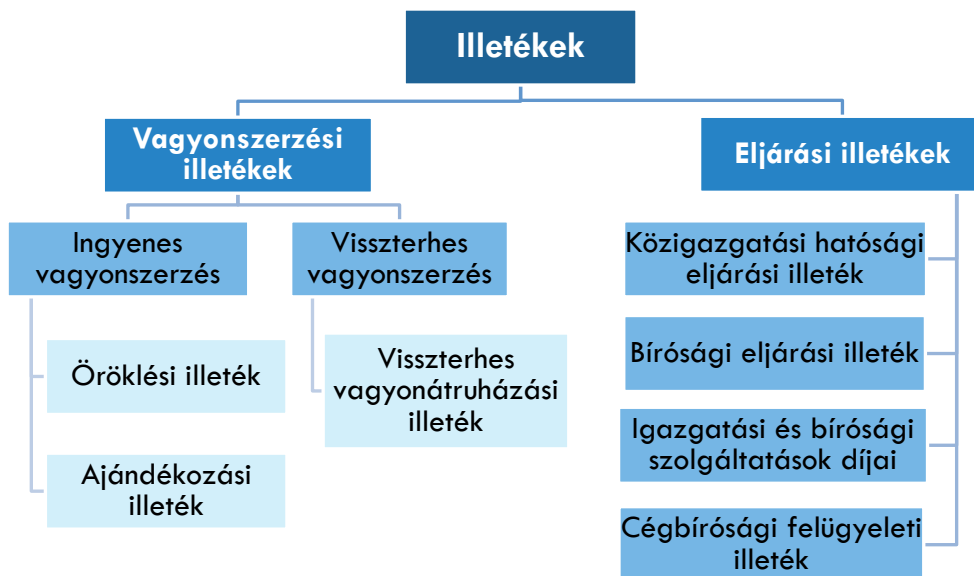
Amit az illeték kifizetéséért cserébe kapunk *például*:

- nagy értékű vagyontárgyak esetében (*például* ingatlan, gépjármű) a vagyontárgy tulajdonjogában bekövetkezett változást az állam bejegyzi (*például* ingatlan esetében az ingatlan-nyilvántartásba⁹⁰), mellyel biztosítja az új tulajdonosok számára, hogy a tulajdonjogaikat megvédhessék;
- jogorvoslati lehetőséggel élhetünk (*például* a bíróságon);
- különböző okmányokat, iratokat biztosítanak számunkra az illetékért cserébe (*például* forgalmi engedély, útlevel stb.)

Az illetékfizetési kötelezettségek egy része vagyonszerzéshez kapcsolódik, másik része pedig valamilyen eljárás lefolytatásához köthető. Az illetékek csoportjait a 10.1. ábra szemlélteti.

---

⁹⁰ Az ingatlan-nyilvántartás az ingatlanokra vonatkozó jogok, valamint jogi szempontból jelentős tények nyilvános és közhiteles nyilvántartása, mely tartalmazza az ingatlanoknak és az ingatlan nyilvántartásba bejegyzett személyeknek a jogszabályban meghatározott adatait.

10.1. ábra: Az illetékek csoportjai

Forrás: saját szerkesztés

Feltétel nélkül teljes személyes illetékmentességben részesül többek között⁹¹:

- a Magyar Állam,
- a helyi önkormányzatok és azok társulásai,
- az egészségbiztosítási szerv, a központi nyugdíjbiztosítási szerv,
- a Magyar Nemzeti Bank,
- a Duna Médiaszolgáltató Nonprofit Zrt., és a Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap,
- az Európai Közösségek, valamint azok intézményei és szervei, hivatalai, elkülönült alapjai stb.

⁹¹ Illeték tv. 5. § (1)

A törvény nevesít olyan szervezetet, szervezeteket is, amelyek csak akkor részesülnek személyes illetékmentességben, ha a vagyonszerzést, illetve az eljárás megindítását megelőző adóévben folytatott vállalkozási tevékenységükből származó jövedelmük után társasági adófizetési kötelezettségük, külföldi illetőségű szervezetek esetén a társasági adónak megfelelő közteherfizetési kötelezettségük, illetve költségvetési szerv esetében az eredményük után a központi költségvetésbe befizetési kötelezettségük nem keletkezett⁹². Ilyen szervek, szervezetek *például*:

- a költségvetési szerv, a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt., a Maradványvagyon-hasznosító Zártkörűen Működő Részvénytársaság, valamint a Tartalékgazdálkodási Kht., illetve annak tevékenységét folytató nonprofit gazdasági társaság;
- az egyesület, a köztestület;
- az egyházi jogi személy;
- az alapítvány (ideértve a közalapítványt is), továbbá a közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítvány és az általa fenntartott felsőoktatási intézmény,
- a vízgazdálkodási társulat,
- a közhasznú, kiemelkedően közhasznú nonprofit gazdasági társaság, a közhasznú szociális szövetkezet.

---

⁹² Illeték tv. 5. § (2)

10.1. Vagyonszerzési illetékek

Az Illeték tv. értelmében vagyonnak minősül az ingatlan, az ingó és a vagyoni értékű jog⁹³. A fogalmak pontos tartalmát az Illeték tv-ben megtalálhatjuk, mely eltérhet a korábban tárgyalt Szja tv. szerinti meghatározásoktól, így fontos kiemelni, hogy az egyes fogalmakat mindig az adott törvény által megszabott kereteken belül kell értelmezni.

Ingatlan: a föld és a földdel alkotórészi kapcsolatban álló minden dolog.

Ingó: a fizetőeszköz, az értékpapír, a gazdálkodó szervezetben fennálló vagyoni betét, valamint mindaz, ami ingatlannak nem minősülő dolog.

Vagyoni értékű jog: a földhasználat, a haszonélvezet, a használat joga - ideértve az üdülőhasználati jogot és a szállás időben megosztott használati jogát is -, továbbá a vagyonkezelői jog, az üzembentartói jog, továbbá ingyenes vagyonszerzés esetén a követelés.

Gépjármű: az olyan közúti szállító- vagy vontatóeszköz, amelyet beépített erőgép hajt és nyilvántartásba vételét jogszabály írja elő. (Kivétel: a mezőgazdasági vontató, az önjáró vagy vontatott munkagép, a lassú jármű és a segédmotoros kerékpár.)

Pótkocsi: a gépjárművel történő vontatásra készült jármű, teher- és sátras utánfutó, félpótkocsi, valamint lakópótkocsi, melynek a közlekedésben való részvételét külön jogszabály hatósági nyilvántartásba vételhez köti.

Forgalmi érték: az a pénzben kifejezett érték, amely a vagyontárgy eladása esetén az illetékkötelezettség keletkezésekor volt állapotában – a vagyontárgyat terhelő adósságok, továbbá az ingatlanon a vagyonszerző javára

---

⁹³ Illeték tv. 102. § (1)

az elidegenítéskor megszűnő bérleti jog figyelembevétele nélkül – árként általában elérhető.

A vagyonszerzési illetékek két csoportba oszthatók annak megfelelően, hogy a vagyonszerzés járt-e valamilyen pénzbeli ellentételezéssel (visszterhes vagyonátruházási illeték), vagy sem (öröklési, ajándékozási illeték).

A vagyonszerzési illetékek esetében a törvény hatálya az alábbiakra terjed ki:

- Az öröklési illetékre vonatkozó rendelkezéseket a belföldön levő hagyatéokra minden esetben alkalmazni kell. Magyar állampolgár, illetve Magyarországon élő nem magyar állampolgár vagy belföldi székhelyű jogi személy által örökölt, külföldön levő ingóhagyatéokra, valamint a külföldi hagyatékba tartozó vagyoni értékű jogra abban az esetben kell alkalmazni, ha a hagyaték helye szerinti államban öröklési illetéket vagy ennek megfelelő adót nem kell fizetni. A külföldön történt illeték- vagy adófizetés tényének bizonyítása az örököst terheli. Külföldön levő ingatlanhagyatéokra az öröklési illetékre vonatkozó rendelkezések nem terjednek ki.
- Az ajándékozási és visszterhes vagyonátruházási illetékre vonatkozó rendelkezéseket az ingó, a vagyoni értékű jog, a belföldi ingatlan és a belföldi ingatlanvagyonnal rendelkező társaság vagyoni betétje tekintetében kell alkalmazni, kivéve, ha nemzetközi szerződés másként rendelkezik.
- Gépjármű és pótkocsi tulajdonjogának, vagyoni értékű jogának megszerzése tekintetében az ajándékozási és visszterhes vagyonátruházási illetékre vonatkozó rendelkezéseket akkor kell alkalmazni, ha a gépjárművet, pótkocsit belföldön vették, veszik nyilvántartásba, kivéve, ha nemzetközi szerződés másként rendelkezik.

- Ingónak vagy ingóhoz kapcsolódó vagyoni értékű jognak jogügyleten alapuló szerzése esetében – a belföldi ingatlanvagyonnal rendelkező társaság vagyoni betétje kivételével – az Illeték tv. szabályait akkor kell alkalmazni, ha az ingó átadása, illetve a vagyoni értékű jog megszerzése belföldön történt.
- Követelés elengedése, engedményezés, tartozásátvállalás útján vagy más hasonló módon történő vagyonszerzés esetében az Illeték tv. rendelkezéseit akkor kell alkalmazni, ha a vagyonszerző a személyi jövedelemadóról szóló törvény szerinti belföldi illetőségű magánszemély, illetve belföldön bejegyzett szervezet.

10.1.1. Öröklési illeték

Örökléssel az örökös az örökhagyó halála időpontjában megszerzi a hagyaték tárgyának az örökhagyótól származó tulajdonjogát. Az öröklési illeték **tárgya** a haláleset folytán történt vagyonszerzés. Az öröklési illeték **alanya** általános esetben az örökös. Az öröklési illetékkötelezettség az örökhagyó halála napján **keletkezik**.

Az illeték **alapja**: a vagyonszerző által megszerzett vagyon tiszta értéke (= illetékalap). Az örökség *tiszta értékének* kiszámításánál, a megszerzett vagyon forgalmi értékéből⁹⁴ le kell vonni a hagyatékot terhelő tartozás értékét (levonható *például* a hagyatéki eljárás során kirendelt gondnok, a végrendeleti végrehajtó tiszteletdíja, a temetés költsége, valamint a vagyoni értékű jogból álló terhek Illeték tv. alapján számított értéke)⁹⁵. Az adósság és más teher fennállását és összegét (*például* a vagyoni értékű jogból álló terhek Illeték tv.

---

⁹⁴ Illeték tv. 102 (1) e)

⁹⁵ Illeték tv. 13. § (2)

alapján számított értékét) az örökös köteles hitelt érdemlően (*például számlával*) igazolni. Ez alól kivételt képeznek a temetéssel kapcsolatos kiadások, melynek szokásos költségei bizonyítás nélkül is elfogadhatók.

Az öröklési illeték általános **mértéke** az örökség tiszta értéke után 18 %. Lakástulajdon és a lakástulajdonhoz kapcsolódó vagyoni értékű jog öröklése esetén a mértéke 9 %. Gépjármű és a pótkocsi tulajdonjogának, illetve vagyoni értékű jogának öröklése esetén a mértéke: a visszterhes vagyonátruházási illeték kétszerese (lásd: 10.1.3. fejezet)

Az öröklési (hagyatéki) eljárást minden örökösnek külön-külön kell kezdeményeznie, ha a hagyatékban az egy örökösnek jutó ingóörökség a 300 000 forint forgalmi értéket meghaladja. A bíróság vagy a közjegyző a hagyatéki eljárás keretében adja át a hagyatékot az örökösöknek, és a hagyatékátadó végzést annak kiállítását követő 15 napon belül megküldi a NAV-nak, mely alapján az öröklési illeték kiszabása megtörténhet.

Mentes az öröklési illeték alól többek között⁹⁶:

- az örökhagyó egyenesági rokona (ideértve az örökbefogadáson alapuló rokoni kapcsolatot is), valamint túlélő házastársa által megszerzett örökrész;
- az örökhagyó testvére, féltestvére által megszerzett örökrész;
- az örökhagyó mostoha- és nevelt gyermeke, mostoha- és nevelőszülője által megszerzett örökrész tiszta értékéből 20 millió forint;
- az egy örökösnek jutó ingóörökség 300 ezer forint forgalmi értéket meg nem haladó része;

---

⁹⁶ A mentességek teljes körét lásd: Illeték tv. 16. § (1)

- a tudományos, művészeti, oktatási, közművelődési, közjóléti célra juttatott örökség (hagyomány);
- a lakóház építésére alkalmas telektulajdonnak (tulajdoni hányadnak), valamint az ilyen ingatlanra vonatkozó vagyoni értékű jognak az öröklése, ha az örökös az örökölt ingatlanon a hagyaték jogerős átadásától számított 4 éven belül lakóházat épít, és a felépített lakóházban a lakás(ok) hasznos alapterülete eléri a településrendezési tervben meghatározott maximális beépíthetőség legalább 10%-át. Lakóházépítési szándékáról az örökös legkésőbb az illetékfizetési meghagyás véglegessé válásáig nyilatkozhat az állami adóhatóságnál.

Kiskorú örökös öröklése esetén a nagykorúvá válásától számítva 2 éven keresztül késedelmipótlék mentesség jár az örökösödési illeték megfizetésére. Ha az illetéket a határidő lejárta előtt megfizeti, annyiszor 10% (de maximum 70%) kedvezményt vehet igénybe, ahány évvel korábban teljesíti a befizetést.

Termőföld tulajdonjogának, vagyoni értékű jogának öröklése esetén az egyébként járó öröklési illeték felét, ha pedig az örökös az erre a célra létesített nyilvántartásban az őstermelők családi gazdasága tagjaként bejegyzett magánszemély, akkor egynegyedét kell megfizetni. Ez utóbbi kedvezményre való jogosultságról a vagyonszerzőnek a fizetési meghagyás véglegessé válásáig kell nyilatkoznia.⁹⁷

---

⁹⁷ Illeték tv. 16 § (6)

Mintapélda:

Örökös Ödön tárgyév augusztus 19-én egy festményt örökölt elhunyt rokonától, melynek tiszta értékét az értébecslés során 2 350 000 Ft-ban határozták meg. Számítsuk ki a fizetendő öröklési illetéket abban az esetben, ha Örökös Ödön az örökhagyó

- a) egyenesági rokona volt,
- b) nem volt egyenesági rokona!

Megoldás:

a) Egyenesági rokonság esetén Örökös Ödönnek nem keletkezik illetékfizetési kötelezettsége.

b) Amennyiben az örökhagyó és Örökös Ödön nem egyenesági rokonok, a fizetendő öröklési illeték értéke az ingóörökség 300 000 Ft-ot meghaladó részére számítandó ki (eddig az összeghatárig ugyanis mentességet élvez az illetékfizetési kötelezettség alól):

$$(2\,350\,000\text{ Ft} - 300\,000\text{ Ft}) * 18\% = 369\,000\text{ Ft.}$$

10.1.2. Ajándékozási illeték

Az ajándékozási illeték **alanya** a megajándékozott. Az illeték **tárgya** az ajándékozással történt vagyonszerzés. Azonban kizárólag a törvény által nevesített alábbi három esetben kell illetéket fizetni:

- ingatlan ajándékozása után, ha arról okiratot állítottak ki;

- ingó ajándékozása után, ha arról okiratot állítottak ki, vagy ennek hiánya esetén az egy megajándékozottnak jutó ingó forgalmi értéke 150 000 forintot meghaladja;
- vagyoni értékű jog ingyenes alapításával, ilyen jognak vagy gyakorlásának ingyenes átengedésével, továbbá az ilyen jogról ellenszolgáltatás nélkül történő lemondással, ideértve a követelés elengedését is, ha arról okiratot állítottak ki.

Az ajándékozási **illetékkötelezettség keletkezésének időpontja** az alábbiak szerint alakul:

- ingatlan ajándékozása esetén az ajándékozási szerződés megkötése napján keletkezik;
- ingó, vagyoni értékű jog ajándékozása esetén a szerződésről kiállított okirat aláírása napján, ha a szerződésről csak külföldön állítottak ki okiratot, azon a napon, amelyen az illetékkötelezettséget megalapító esemény bekövetkezett;
- ha az ingó, a vagyoni értékű jog ajándékozásáról nem állítottak ki okiratot, a vagyonszerzéskor keletkezik.

Az illetékfizetési kötelezettség keletkezésének tényét az érintett feleknek kell bejelenteniük a NAV felé, kivétel ez alól az ingatlan ajándékozás, hiszen erről minden esetben készül okirat, ami alapján a Földhivatal bejegyzi a tulajdonjog/vagyoni értékű jog változást és megküldi a NAV-nak az információt.

Az illeték **alapja** a megszerzett vagyon tiszta értéke. A *tiszta érték* számítása során a megszerzett vagyon forgalmi értékéből az ajándékot terhelő adósság és az egyéb teher értékét kell levonni. Az adósság és más teher fennállását és összegét a megajándékozott köteles igazolni.

Az ajándékozási illeték általános **mértéke** az ajándék tiszta értéke után 18 %. Lakástulajdon és a lakástulajdonhoz kapcsolódó vagyoni értékű jog ajándékozása esetén a mértéke 9 %.

Gépjármű, pótkocsi tulajdonjogának, vagyonértékű jogának ajándékozása: az illeték mértéke a visszerhes vagyónátruházási illeték kétszerese (lásd: 10.1.3. fejezet).

Mentes az ajándékozási illeték alól többek között⁹⁸:

- az ajándékozó egyenes ági rokona (ideértve az örökbefogadáson alapuló rokoni kapcsolatot is), illetve házastársa által megszerzett ajándék;
- az ajándékozó testvére, féltestvére által megszerzett ajándék;
- a tudományos, művészeti, oktatási, közművelődési, közjóléti célra juttatott ajándék megszerzése és az ilyen célú közérdekű kötelezettségvállalás alapján történő vagyonszerzés, továbbá a jótékony célú közadakozásból származó vagyoni érték megszerzése;
- közhasznú szervezetnek közhasznú tevékenység céljára juttatott ajándék;
- az olyan ajándék megszerzése, amely után az ajándékozót vagy a megajándékozottat személyi jövedelemadó, szociális hozzájárulási adó fizetési kötelezettség terheli;
- a lakóház építésére alkalmas telektulajdonnak (tulajdoni hányadnak), valamint ilyen ingatlanon alapított vagyoni értékű jognak a megszerzése, ha a megajándékozott az ingatlanon a szerződés illetékkiszabásra történő bemutatásától számított 4 éven belül

---

⁹⁸ A mentességek teljes körét lásd: Illeték tv. 17. § (1)

lakóházat épít, és a felépített lakóházban a lakás(ok) hasznos alapterülete eléri a településrendezési tervben meghatározott maximális beépíthetőség legalább 10%-át. A megajándékozott lakóházépítési szándékáról legkésőbb az illetékfizetési meghagyás véglegessé válásáig nyilatkozhat az állami adóhatóságnál.

Mintapélda:

Szerencsés Szilvia a padlás átrendezése során egy eredeti Rippl-Rónai József rajzra bukkant, melynek értéke az értékbecslő nyilatkozata alapján 400 000 Ft. A rajzot az unokatestvérének Szerencsés Szilárdnak ajándékozza. Okiratot nem készítettek az ajándékozásról. Állapítsuk meg, hogy van-e a jogügyletnek illeték vonzata?

Megoldás:

Az ingóajándék illetékköteles nem egyesági rokonok között, akkor is, ha szóbeli megállapodás történt, 150 000 Ft-ot meghaladja az egy ajándékozottnak jutó ingóság forgalmi értéke, az ajándékozást be kell jelenteni a NAV-nál, és ajándékozási illetéket kell fizetni (ebben az esetben a forgalmi érték a 150 000 Ft-tal nem csökkenthető, hiszen ez nem kedvezményes összeg, hanem az illeték tárgyának meghatározásához használt határérték):

$$400\ 000 * 18\% = 72\ 000\ Ft$$

10.1.3. Visszterhes vagyonátruházási illeték

Az illetékfizetés **alanya** a tulajdonjogot, vagyoni értékű jogot szerző fél.

Az illeték **tárgya**:

- ingatlan tulajdonjogának megszerzése;
- ingó meghatározott esetekben (ingó hatósági árverésen történő megszerzése; gépjármű, pótkocsi tulajdonjogának, vagyoni értékű jogának megszerzése)
- vagyonértékű jognak visszteher melletti szerzése (pl. haszonélvezeti jog, üdülőhasználati jog stb.)

A visszterhes vagyonátruházási **illetékkötelezettség** a szerződés megkötése napján; árverési vétel esetében az árverés napján; ingatlanak, ingónak, vagyoni értékű jognak bírósági, hatósági határozattal történő megszerzése esetén a határozat jogerőre emelkedése, véglegessé válása napján; minden egyéb esetben a vagyonszerzéskor **keletkezik**.

A visszterhes vagyonátruházási illeték **alapja** a megszerzett vagyon terhekkel nem csökkentett forgalmi értéke.

A visszterhes vagyonátruházási illeték **mértéke** általános esetben 4 %. Ingatlannal kapcsolatos adás-vétel és lakástulajdonhoz kapcsolódó vagyoni értékű jog megszerzése során az ingatlan forgalmi értékének 1 milliárd forintot meg nem haladó része után 4%, az e fölötti rész után 2%, de legfeljebb 200 millió forint lehet.

Gépjármű tulajdonjogának megszerzése esetén az illeték mértékét a jármű hajtómotorjának hatósági nyilvántartásban feltüntetett - kilowattban kifejezett - teljesítménye, és a jármű gyártási évétől számított kora alapján kell meghatározni az alábbiak szerint:

10.1. táblázat: Gépjármű visszterhes vagyonátruházási illetékének meghatározása

Jármű hajtómotorjának teljesítménye (kW)	Jármű gyártási évétől számított kora		
	0-3 év	4-8 év	8 év felett
0-40	550 Ft/kW	450 Ft/kW	300 Ft/kW
41-80	650 Ft/kW	550 Ft/kW	450 Ft/kW
81-120	750 Ft/kW	650 Ft/kW	550 Ft/kW
120 felett	850 Ft/kW	750 Ft/kW	650 Ft/kW

Forrás: Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 24. § (1)

Pótkocsi tulajdonjogának megszerzéséért, ha a pótkocsi megengedett legnagyobb összömege a 2500 kg-ot nem haladja meg 9000 forint, minden más esetben 22 000 forint illetéket kell fizetni.

Mentes a visszterhes vagyonátruházási illeték alól többek között⁹⁹:

- az egyenes ági rokonok (ideértve az örökbefogadáson alapuló rokoni kapcsolatot is) közti vagyonmozgás;
- házastársak közti vagyonmozgás, házastársi vagyonközösség megszüntetés;
- a gépjárműadóról szóló törvény szerinti környezetkímélő gépkocsi tulajdonjogának, valamint ilyen gépjárműre vonatkozó vagyoni értékű jognak a megszerzése;
- gépjármű, pótkocsi tulajdonjogának olyan vállalkozó általi megszerzése, melynek előző adóévi nettó árbevételének legalább 50%-a gépjárművek és pótkocsik értékesítéséből származott (gépjármű-forgalmazó), továbbá a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletét ellátó

⁹⁹ A mentességek teljes körét lásd: Illeték tv. 26. § (1)

- szerv által vezetett nyilvántartásban szereplő pénzügyi lízinget folytató vállalkozó általi megszerzése¹⁰⁰;
- a gépjárműadóról szóló törvény szerinti autóbusz, nyerges vontató és tehergépjármű, továbbá a pótkocsi tulajdonjogának, vagyoni értékű jogának gazdálkodó szervezet általi megszerzése¹⁰¹;
  - 2021.01.01-től a lakás tulajdonjogának, tulajdoni hányadának megvásárlása, ha az családi otthonteremtési kedvezmény (CSOK) igénybevételével történik;
  - a lakóház építésére alkalmas telektulajdonnak (tulajdoni hányadnak), valamint ilyen ingatlanon alapított vagyoni értékű jognak a megszerzése, ha a vagyonszerző az ingatlanon a szerződés illetékkiszabásra történő bemutatásától számított 4 éven belül lakóházat épít és a felépített lakóházban a lakás(ok) hasznos alapterülete eléri a településrendezési tervben meghatározott maximális beépíthetőség legalább 10%-át. A vagyonszerző lakóházépítési szándékáról legkésőbb az illetékfizetési meghagyás véglegessé válásáig nyilatkozhat az állami adóhatóságnál.
  - az újonnan épített, építettett 15 millió forintot meg nem haladó forgalmi értékű új lakás tulajdonjogának, ilyen lakás tulajdoni hányadának megvásárlása az építető vállalkozótól (beruházótól). Ha az új lakás értéke meghaladja a 15 millió forintot, de nem éri el a 30 millió forintot, akkor a lakásszerzés 15 millió forintig illetékmentes. Ilyen lakás tulajdoni hányada esetén a kedvezmény a 15 millió forintnak a szerzett tulajdoni hányaddal arányos részére illeti meg a vagyonszerzőt.

---

¹⁰⁰ Illeték tv. 26. § (1) l)

¹⁰¹ Illeték tv. 26 § (1a) a)

- a lakástulajdon magánszemély általi cseréje és vásárlása, ha a magánszemély a lakásvásárlást, cserét megelőző 3 évben eladott egy ingatlant vagy a vásárlást követő egy éven belül eladja, és az újonnan megszerzett lakástulajdon forgalmi értéke az elcserélt, eladott lakástulajdon forgalmi értékénél kisebb;
- a termőföldnek a földműves általi, ellenérték fejében történő megszerzése, a törvényben rögzített feltételek teljesítése esetén¹⁰².

A visszerthes vagyónáruházási illeték esetében **kedvezményekkel** is élhetnek az adózók. Amennyiben a lakásvásárlást megelőző 3 éven belül eladtunk egy ingatlant és a jelenleg vásárolni kívánt lakás forgalmi értéke nagyobb, mint a régi ingatlané, akkor csak az értékkülönbözet után kell illetéket fizetni. Ugyanez igaz akkor is, ha a lakásvásárlást követő egy éven belül adunk el ingatlant a fenti értékkülönbözet keletkezése mellett. Ebben az esetben, ha idő közben a teljes forgalmi értékre kiszabásra került az illeték, akkor a különbözet visszaigényelhető. Ha az adózó szándékában áll a régi ingatlant eladni, kérheti a kiszabás felfüggesztését 1 évre, amíg a lakóingatlant sikerül eladnia. Ha a magánszemély a lakásvásárlást követő 13. hónap utolsó napjáig a régi lakástulajdona értékesítésének tényét nem igazolja, az állami adóhatóság a vásárolt lakás forgalmi értéke után illetéket, továbbá – ezzel egyidejűleg – az illeték összege után, a magánszemély nyilatkozata benyújtásának napjától a mindenkori jegybanki alapkamat kétszeresével számított pótilletéket szab ki.¹⁰³

Gyakorta előforduló eset, hogy az adózó több ingatlant is értékesít. Ebben az esetben csak egy eladás vehető figyelembe az újonnan megszerzett lakás illetékkedvezményének megállapításakor, a vételt közvetlenül megelőző, vagy

---

¹⁰² Illeték tv. 26. § (1) p)

¹⁰³ Illeték tv. 21 § (6)

az azt követő. Például az adózó értékesít egy lakást tárgyév január 5-én és egyet február 3-án, majd vesz egy új lakást március 12-én, akkor csak a február 3-án eladottat lehet figyelembe venni az illeték kiszabásakor, függetlenül az ingatlanok értékétől. Ha a vételt megelőzően és azt követően is van értékesítés, akkor az adózó számára kedvezőbbet veszi figyelembe az adóhivatal.

A 35. életévét be nem töltött fiatal első lakástulajdon-szerzése esetén az egyébként fizetendő illeték 50%-ig terjedő kedvezményre jogosult, ha az egész lakástulajdon forgalmi értéke a 15 millió forintot nem haladja meg. Figyelmen kívül kell hagyni az özvegyi joggal terhelt lakástulajdont és az olyan lakástulajdont, amelyet nagykorúság elérését megelőzően idegenítettek el. Első lakástulajdont szerzőnek az minősül, akinek nincs és nem is volt lakástulajdona, lakástulajdonban 50%-t elérő tulajdoni hányada, lakástulajdonhoz kapcsolódó vagyonértékű joga. Értelemszerűen nem minősül első lakástulajdon szerzőnek az, aki korábban már igénybe vette ezt a kedvezményt.

Külön illetékkedvezmény illeti meg az ingatlanforgalmazókat, ha legkésőbb a fizetési meghagyás véglegessé válásáig nyilatkozatban vállalják, hogy az ingatlant továbbértékesítik. Továbbértékesítés alatt az ingatlan – illetékkiszabásra történő bejelentéstől számított – két éven belüli eladását vagy a futamidő végén tulajdonjog-átszállást eredményező pénzügyi lízingbe adását értjük. Az illeték mértéke ebben az esetben az ingatlan – terhekkal nem csökkentett – forgalmi értékének 3%-a, vagy 2%-a, ha a vállalkozó vállalja az ingatlan továbbértékesítését megvalósító szerződés ezidő alatti teljesedését is.¹⁰⁴

---

¹⁰⁴ Illeték tv. 23/A. §

Vannak olyan mentességek és kedvezmények, amelyek feltételhez kötöttek (például a lakóház építésére alkalmas telektulajdon), melyek esetében az adóhivatal vizsgálja a mentességre vonatkozó feltételek teljesülését. Amennyiben az adózó nem tett eleget az általa vállalt feltételeknek, az illetékmentesség nem illeti meg, az eredeti illeték megfizetése mellett szankcionálásra is kerül. Ugyanez igaz az öröklési és ajándékozási illeték esetében a feltételhez kötött mentességekre is.

Mintapélda:

Tárgyév május 8-án Alapos Alajos 40 éves magánszemély adásvételi szerződést kötött egy használt, 55 m² alapterületű lakás és a hozzá tartozó 20 m² alapterületű garázs megvásárlására 27,9 millió Ft összértékben. A földhivatal az ingatlanok tulajdonjogának bejegyzését követően az adásvételi szerződést a bejegyzéssel együtt megküldte a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Illeték Kiszabó Osztályának. Az Illeték Kiszabó Osztály szakemberei helyszíni vizsgálatot tartottak, melynek során a lakás forgalmi értékét 27,1 millió Ft-ban, a garázsét 1,9 millió Ft-ban határozták meg. Számítsuk ki a fizetendő visszterhes vagyonátruházási illetéket!

Megoldás:

A visszterhes vagyonátruházási illeték alapjának meghatározása az ingatlan értékbecslés során megállapított forgalmi értéke alapján történik. A törvény nem tesz különbséget a lakás és a garázs (mint egyéb, lakásnak nem minősülő ingatlan) között, tehát mindkettő esetében az általános 4%-os kulccsal számolhatunk:

$$27\,100\,000\text{ Ft} * 4\% + 1\,900\,000\text{ Ft} * 4\% = 1\,160\,000\text{ Ft}$$

Alapos Alajos tehát 1 160 000 Ft visszterhes vagyonátruházási illeték fizetésére kötelezett.

10.2. Eljárási illetékek

Az állami (közigazgatási és bírósági) szervek által lefolytatott eljárási cselekmények – mint nyújtott „szolgáltatások” – igénybevétele miatt is keletkezhet illetékfizetési kötelezettsége az adózóknak. Ebben az esetben az eljárási illeték fizetésére kötelezett fél az eljárást kezdeményező adózó.

Az Illeték tv. eljárási illetékekre vonatkozó rendelkezéseit természetes és jogi személyekre egyaránt alkalmazni kell, kivéve, ha nemzetközi szerződés másként rendelkezik.

A közigazgatási eljárások illetékét általában tételesen határozzák meg, míg a bírósági eljárások esetén egyaránt vannak tételesen meghatározott, valamint perértékhez kötött illetéktételek.

Egyes okmányok, igazolások, hatósági bizonyítványok kiállításával kapcsolatos eljárások illetéke *például*¹⁰⁵:

- a magánútlevel kiadásának illetéke: 7 500 Ft;
- magánútlevel kiállítása, ha érvényességi ideje 10 év: 14 000 Ft;
- gépjárművezetői engedély kiadása: 4 000 Ft;
- forgalmi engedély kiadása: 6 000 Ft.

Adóigazgatási eljárás kérelemre vagy hivatalból indul. Az adóigazgatási eljárások közül a jogorvoslati eljárás – *például* az elsőfokú adóigazgatási határozat elleni fellebbezés – illetékköteles.

Ha a fellebbezési eljárás tárgyának értéke

---

¹⁰⁵ Illeték tv. 1. melléklet

- pénzben megállapítható, akkor a fellebbezéssel érintett, vagy a vitatott összeg minden megkezdett 10 000 forintja után 400 forint illetéket kell fizetni, de legalább 5000 forintot és legfeljebb 500 000 forintot,
- pénzben nem állapítható meg, akkor tételes illetéket kell fizetni, melynek mértéke 5000 forint.

Értékhez igazodó fellebbezési illetéket kell fizetni *például* az alábbi másodfokú adóigazgatási eljárásokban:

- adófizetési kötelezettséget megállapító határozat elleni fellebbezés,
- mulasztási bírságot kiszabó határozat elleni fellebbezés,
- adómérséklési/elengedési ügyben hozott határozat elleni fellebbezés,
- fizetési halasztást, valamint részletfizetést pótlékkötelesen engedélyező határozat ellen benyújtott fellebbezésnél, ha a fellebbezés a pótlék összegére irányul.

Az értékhez igazodó eljárási illeték alapja az adóigazgatási eljárásban az eljárás tárgyának az eljárás megindításakor fennálló értéke (NAV, 2023d).

11. Egyéb adók

Az egyéb adók között a teljesség igénye nélkül a gépjárművekre kiszabott adók kerülnek bemutatásra. Természetesen a magyar adórendszer számos más kisebb adót, adójellegű befizetést is magába foglal (*például* népegészségügyi termékadó, környezetterhelési díj, környezetvédelmi termékdíj stb.), melyek teljesskörű ismertetése túlmutat a jelen szakkönyv keretein.

Ebben a fejezetben a gépjárműadókkal foglalkozunk részletesebben, melyeket a gépjárműadóról szóló 1991. évi LXXXII. törvény (Gjt.) szabályoz. Az említett törvény három adóra terjed ki:

- belföldi gépjárművek adója;
- külföldön nyilvántartott gépjárművek adója;
- cégautóadó.

11.1. Belföldi gépjárművek adója (gépjárműadó)

A belföldi gépjárművek adója a Magyarországon forgalomban lévő, magyar hatósági rendszámúval rendelkező gépjárművekre terjed ki (kivéve a mezőgazdasági vontatót, a lassú járművet és annak pótkocsiját, a négykerekes segédmotoros kerékpárt, a „méhesházás” gépjárművet, a munkagépet, a CD, az OT és a Z betűjelű rendszámmal ellátott¹⁰⁶, kiviteli célú gépjárművet).

Gépjármű: az olyan szállító vagy vontató eszköz, amelyet beépített erőgép hajt, használata közben közutat vesz igénybe, és rendszámúval rendelkezik.

---

¹⁰⁶ 2024. január 1-től hatályát veszti a „Z” rendszámú gépjármű, mint a törvény hatálya alá nem tartozó, nem adózható gépjármű.

Az adó **alanya** főszabály szerint az a személy, aki a hatósági nyilvántartás alapján az év első napján üzembentartóként, vagy ennek hiányában tulajdonosként szerepel.

Mentes a gépjárműadó megfizetése alól többek között:

- költségvetési szerv;
- egyesület, alapítvány¹⁰⁷ tulajdonában lévő jármű, feltéve, ha a tárgyévet megelőző évben társasági adófizetési kötelezettsége nem keletkezett;
- egyházi jogi személy tulajdonában lévő jármű;
- autóbusz, ha az adóalany a tárgyévet megelőző évben elért számviteli törvény szerinti nettó árbevételének legalább 75 százaléka helyi és helyközi menetrendszerinti közúti tömegközlekedés folytatásából származott;
- azon tűzoltóautók, melyek riasztás esetén részt vesznek a tűzelleni védekezésben, illetve a műszaki mentésben¹⁰⁸;
- súlyos mozgáskorlátozott, vagy egyéb fogyatékosággal élő adóalany, súlyos mozgáskorlátozott vagy egyéb fogyatékosággal élő személyt rendszeresen szállító, vele közös háztartásban élő közeli hozzátartozó adóalany egy darab, 100 kW teljesítményt meg nem haladó, nem a külön jogszabály szerinti személytaxi-szolgáltatásra és személygépkocsi személyszállító szolgáltatásra használt személygépkocsija után, legfeljebb 13 000 forint/adóév erejéig; azzal, hogy ha a mentességre jogosult adóalany adóalanyiséga és adókötelezettsége az adóévben több személygépkocsi után is fenn áll,

---

¹⁰⁷ 2024. január 1-től a köztestület tulajdonában álló is, valamint meghatározott feltételek mellett az egyesület, alapítvány vagy köztestület a gépjármű üzembentartásában álló is.

¹⁰⁸ A mentesség a létesítményi tűzoltóságot fenntartó gazdasági szervezetek tűzoltó szerkocsinak minősülő gépjárműveire vonatkozik.

akkor a mentesség kizárólag egy, a legkisebb teljesítményű személygépkocsi után jár;

- a környezetkímélő gépkocsi.

Az adó **mértéke** a jármű gyártási évétől és teljesítményétől függően változik személygépkocsi és motorkerékpár esetében.

Az **adó alapja személyszállító gépjármű** – ide nem értve az autóbust – esetében a hatósági nyilvántartásban feltüntetett teljesítmény, kilowattban kifejezve. Az adó mértéke az adóalap után a gépjármű

- gyártási évében és az azt követő 3 naptári évben 345 Ft/kilowatt,
- gyártási évet követő 4-7. naptári évben 300 Ft/kilowatt,
- gyártási évet követő 8-11. naptári évben 230 Ft/kilowatt,
- gyártási évet követő 12-15. naptári évben 185 Ft/kilowatt,
- gyártási évet követő 16. naptári évben és az azt követő naptári években 140 Ft/kilowatt.

Az adó alapja **autóbusz, a lakókocsi, lakópótkocsi** esetében a gépjármű hatósági nyilvántartásban feltüntetett saját tömege, **tehergépjármű** esetében a hatósági nyilvántartásban feltüntetett saját tömege növelve a terhelhetősége (raksúlya) 50 százalékával (raksúly = össztömeg – saját tömeg), **nyergesvontató** esetében a nyergesvontató saját tömegének kétszerese, növelve a nyergesvontatóval vontatható, átmenőfékes vontatmány (félpótkocsi) megengedett legnagyobb össztömege és a nyergesvontató saját tömege pozitív különbözetének felével. Az adó mértéke az adóalap minden megkezdett 100 kilogrammja után:

- a) a légrugós vagy azzal egyenértékű rugózási rendszerű tehergépjármű, nyergesvontató, autóbusz esetén 850 Ft,

b) az a) pont alá nem tartozó tehergépjármű, nyergesvontató, autóbusz esetén 1380 Ft.

20%-s kedvezmény illeti meg azon autóbust, tehergépjárművet - a nyergesvontató kivételével, amely után 30%-os kedvezmény jár -, amely „5”, „6”, „7” vagy „8” környezetvédelmi osztály-jelzéssel (kóddal) ellátott. **30%-os kedvezmény** illeti meg azon autóbust, tehergépjárművet - a nyergesvontató kivételével, amely után 50%-os kedvezmény jár -, amely legalább „9”, „10”, „11”, „12” környezetvédelmi osztály-jelzéssel (kóddal) ellátott.

A gépjárműadót a NAV állapítja meg kivetéssel. Az adót az adóalap és az adómérték alkalmazásával forintra pontos összegben kell megállapítani. 2023-ban főszabály szerint két egyenlő részletben kell megfizetni. A két részlet megfizetésének határideje március 15., illetve szeptember 15. 2024. január 1-től egy összegben, április 15-ig kell megfizetni a gépjárműadót.

Újonnan forgalomba helyezett gépjármű esetén a gépjárműadót a forgalomba helyezést követő hónap első napjától, időarányosan kell megfizetni.

Főszabály alapján gépjármű adásvétele esetén, amennyiben a gépjármű tulajdonjogában bekövetkezett változást az eladó korábbi tulajdonos – jogszabály szerint 15 napon belül, de legkésőbb az átruházás évét követő január 15-ig – bejelentette, akkor az adásvételi szerződés megkötésének időpontját követő év első napjától nem minősül adóalanynak, innentől kezdve a vevőt terheli a gépjárműadó-fizetési kötelezettség. *Például* annak a magánszemélynek, aki 2023. márciusában vásárolt egy használt gépjárművet, általános esetben 2024. január 1-től kezdve kell gépjárműadót fizetnie a szóban forgó gépkocsi után.

A gépjármű tulajdonjogában beállt változást (vásárlás, eladás) mind a vevőnek, mind az eladónak be kell jelentenie a közlekedési igazgatási hatóságnál (kormányablak, okmányiroda) a szerződés keltétől számított 15 napon belül.

Mintapélda:

A Fuvarozó Bt. birtokában áll egy dízelüzemű, 4 820 kg önsúlyú és 4 tonna raksúlyú, nem lérugós, 12 éves, 135 kW teljesítményű tehergépkocsi és egy 2 980 kg önsúlyú, és 2 tonna raksúlyú, lérugós, 11. környezetvédelmi osztály besorolású, előző évben gyártott és vásárolt jármű, 160 kW teljesítménnyel. Határozzuk meg a vállalkozás éves gépjárműadó fizetési kötelezettségét járművenként!

Megoldás:

1. tehergépjármű

Az adó alapja: 4 820 kg (saját tömeg) + 2 000 kg (a raksúly fele) = 6 820 kg

Az adó mértéke az adóalap minden megkezdett 100 kilogrammja után nem lérugós tehergépjármű esetén 1 380 Ft, vagyis

$$69 * 1380 \text{ Ft} = 95\,220 \text{ Ft a gépjárműadó az 1. tehergépjárműre.}$$

2. tehergépjármű

Az adó alapja: 2 980 kg (önsúly) + 1 000 kg (a raksúly fele) = 3 980 kg

Az adó mértéke a lérugós tehergépjármű esetén az adóalap minden megkezdett 100 kilogrammja után 850 Ft, vagyis

$$40 * 850 \text{ Ft} = 34\,000 \text{ Ft}$$

Környezetvédelmi osztályjelzés (legalább 9) alapján 30% adókedvezmény jár, jelen esetben:

$$34\ 000 * 70\% = 23\ 800 \text{ Ft/év a gépjárműadó a 2. tehergépjárműre.}$$

11.2. Cégautóadó

A cégautóadó olyan személygépkocsira terjed ki, amely (1) nem magánszemély (például gazdálkodó szervezet) tulajdonában áll, belföldi hatósági nyilvántartásban szereplő, magyar rendszámú, vagy (2) magánszemély tulajdonában áll vagy hatósági nyilvántartásban nem szerepel, de a személygépkocsi után költséget, ráfordítást, értékcsökkenési leírást számoltak el (például szja tételes költségelszámolás), ide nem értve magánszemély tulajdonos esetén a kiküldetés rendelvény alapján vagy munkába járásra tekintettel elszámolt költségtérítést.

A cégautóadó tekintetében a személygépkocsi fogalma alatt az Szja tv. 3 § 45. pontja szerinti személygépkocsit kell érteni, mely tágabb fogalom, mint amit a Gjt. értelmező rendelkezéseiben meghatároz.

Személygépkocsi: négy, illetve három gumibroncskerékkel felszerelt olyan gépjármű, amely a vezetővel együtt legfeljebb nyolc felnőtt személy szállítására alkalmas, azzal, hogy ide tartozik a benzinüzemű, a dízelüzemű, az elektromos üzemű, a gázüzemű személygépkocsi, a versenyautó, az önjáró lakóautó. Személygépkocsinak minősül továbbá az a vegyes használatú, 2500 kg-ot meg nem haladó megengedett együttes tömegű, olyan gépjármű (nagy rakodóterű személygépkocsi), amelynek rakodótere gyárilag kialakítva kettőnél több utas szállítására alkalmas, de kézzel egyszerűen oldható ülésrögzítése révén a felhasználás szerinti terhek szállítására bármikor

átalakítható a válaszfal mögötti rakodótér, ideértve azt az esetet is, ha az ülés eltávolítására visszafordíthatatlan műszaki átalakítással került sor.

A cégautóadó **alanya főszabályként** a járműnyilvántartás szerinti tulajdonos, kivéve, ha a tulajdonos magánszemély és a személygépkocsi után költséget nem számol el. Pénzügyi lízing esetén az adó alanya a lízingbe vevő, kivéve, ha magánszemély és költséget nem számol el. Ha a személygépkocsi nem szerepel a hatósági nyilvántartásban (*például* külföldi rendszámú), akkor az adó alanya az, aki költséget számol el utána. Tételes költségelszámolás hiányában nem kötelezett cégautóadót fizetni az átalányadózó, valamint a kata szerinti egyéni vállalkozó a tulajdonában álló személygépkocsi után, valamint nem minősül tételes költségelszámolásnak, ha az egyéni vállalkozó vagy az őstermelő havi 500 km utat számol el átalányban.

Mentes az adó alól többek között:

- környezetkímélő személygépkocsik,
- a megkülönböztető jelzéssel ellátott személygépkocsi,
- az egyházi jogi személy feladatainak ellátását szolgáló személygépkocsi,
- a személygépkocsi-kereskedelemmel üzletszerűen foglalkozó személy vagy szervezet által továbbértékesítési céllal vásárolt személygépkocsi,
- a halottszállító személygépkocsi,
- a betegségmegelőző, egészségügyi ellátást szolgáló személygépkocsik,
- a honvédség tulajdonában álló személygépkocsi.

Az adó **mértéke** a személygépkocsi kW-ban kifejezett teljesítményétől és környezetvédelmi besorolásától függ. A cégautóadó havi mértéke

személygépkocsinként, a személygépkocsi kW-ban kifejezett teljesítménye és környezetvédelmi osztályjelzése alapján a következő:

11.1. táblázat: A cégautóadó havi mértéke

A gépjármű hajtómotorjának teljesítménye (kW)	Környezetvédelmi osztály-jelzés		
	„0”-„4” osztályjelzések esetén	„6”-„10” osztályjelzések esetén	„5”; „14-15” osztályjelzések esetén
0-50	30 500 Ft	16 000 Ft	14 000 Ft
51-90	41 000 Ft	20 000 Ft	16 000 Ft
91-120	61 000 Ft	41 000 Ft	20 000 Ft
120 felett	81 000 Ft	61 000 Ft	41 000 Ft

Forrás: 1991. évi LXXXII. törvény 1. melléklet

A cégautóadót az adózók önadózással negyedévenként, a tárgynegyedévet követő hó 20-áig állapítják meg, vallják be és fizetik meg a NAV felé. Cégautóadó-fizetési kötelezettség keletkezésének időpontja:

- magyar rendszámú, nem magánszemély tulajdonában álló vagy általa pénzügyi lízingbe vett személygépkocsi esetében a tulajdonszerzést követő hó 1. napja,
- magánszemély tulajdonában álló személygépkocsi (belföldi és külföldi esetén is), valamint külföldi rendszámú, nem magánszemély tulajdonában álló személygépkocsi esetén annak a hónapnak az első napján, amelyet megelőző hónapban költséget számoltak el rá.

A cégautó adót arra a hónapra kell utoljára megfizetni, amelyben a személygépkocsit érintő tulajdonjog, lízing megszűnik, vagy amelyik hónapban utoljára számolnak el költséget rá. A kétszeres adózás kizárása érdekében a cégautóadóból levonható a személyautó után megállapított gépjárműadó, feltéve, hogy a gépjárműadó határidőben megfizetésre került és

a két adó megfizetésére azonos személy kötelezett (gépjárműadó esetén főszabály szerint az üzembentartó az adó alanya, nem a tulajdonos).

Mintapélda:

Egy Kft. a megelőző év decemberében újonnan vásárolt és forgalomba helyezett egy 125 kW teljesítményű Toyota személygépkocsit. A Kft. a hatósági gépjárműnyilvántartásban szerepel, mint tulajdonos, üzembentartóként nincs más személy bejegyezve. A gépjármű környezetvédelmi osztálya „14”-es. Számítsuk ki, hogy a gépjármű után a 2023. évre mennyi cégautóadót és gépjárműadót kell fizetnie a cégnek, ha az adózó

- a) a gépjárműadót a teljes évben határidőben megfizette;
- b) a gépjárműadót mindig az adóhatósági határozatban megjelölt időpontot követően, késedelmesen fizette meg?

Megoldás:

***A belföldi gépjárművek adója:** a gyártási évben és az azt követő 3 naptári évben 345 Ft/kilowatt, tehát $125 \text{ kW} * 345 \text{ Ft/kW} = 43\,125 \text{ Ft}$ teljes évre a gépjárműadó fizetési kötelezettség.*

Cégautóadó:

***a)** 125 kW teljesítmény és 14-es osztályjelzés mellett: 41 000 Ft/hó. Éves szinten 492 000 Ft a cégautóadófizetési kötelezettség, melyből levonható a gépjárműadó 43 125 Ft-os összege, így a fizetendő cégautóadó **448 875 Ft**.*

***b)** A cégautóadó-bevallásban nem vonható le a gépjárműadó összege az esedékességet követő (késedelmes) gépjárműadó-fizetés miatt, tehát a fizetendő cégautóadó **492 000 Ft**.*

11.3. Külföldi gépjárművek adója

A külföldi gépjárművek adója a **Magyarország területén közlekedő, külföldön nyilvántartott** (kivéve az Európai Unió valamely tagállamában nyilvántartott¹⁰⁹) tehergépjárművekre terjed ki.

Az adó **alanya** az üzembentartó. *Külföldön nyilvántartott gépjármű és pótkocsi üzembentartója* azon személyek egyike, akinek a nevére a forgalmi engedélyt kiállították; vagy akit a jogi személy vagy más személyi egyesülés nevére kiállított forgalmi engedélyben a jogi személy vagy a személyi egyesülés mellett feltüntettek; vagy aki a járművet Magyarország területén használja; vagy aki azt az ország területéről kilépteti.

Az **adókötelezettség** Magyarország területére való belépés napjával kezdődik és azon a napon szűnik meg, amikor a gépjármű Magyarország területét elhagyja.

Mértéke a teherautó össztömegétől (12 tonna össztömeget meghaladó vagy nem) és a célországtól függően az oda, illetve visszaútra kerül meghatározásra (loco – Magyarország a célország, tranzit – átmegy az országon).

A 12 tonna össztömeget meg nem haladó, loco célra használt fuvarozási engedéllyel közlekedő gépjármű esetén az oda, illetve a visszaútra 10 000-10 000 forint, míg a 12 tonna össztömeget meghaladó, loco célra használt fuvarozási engedéllyel közlekedő gépjármű esetén az oda, illetve a visszaútra 30 000-30 000 forint adót kell fizetni. A 12 tonna össztömeget meg nem haladó, tranzit célra használt fuvarozási engedéllyel közlekedő gépjármű esetén az oda, illetve a visszaútra 20 000-20 000 forint, míg a 12 tonna össztömeget meghaladó, tranzit célra használt fuvarozási engedéllyel

---

¹⁰⁹ Gjt. 1. § (2)

közlekedő gépjármű esetén az oda, illetve a visszaútra 60 000-60 000 forint adót kell fizetni. Az előzőek szerinti adófizetési kötelezettség akkor is fennáll, ha a fuvarozási engedély érvénytelen, illetve azt az adózó jogszerűtlenül használta fel, vagy fuvarozási engedély nélkül közlekedett.

A fenti adótételek oda-, illetőleg visszaútra, a fuvarozás időtartamára, legfeljebb 48-48 órára Magyarország területén való tartózkodásra vonatkoznak. Ezt az időtartamot meghaladó tartózkodás esetén minden megkezdett 48 óránként kell az adót a fenti adótételek figyelembevételével megfizetni. Legalább 10 nappal azelőtt, hogy az adózó első alkalommal átutalja az adótételt, köteles az állami adó- és vámhatóságnál az e célra rendszeresített nyomtatványon bejelentkezni. Az adót az adózó vagy pénzügyi képviselője a tehergépjármű Magyarország területére való belépését megelőzően legalább 2 munkanappal, átutalással kell, hogy megfizesse.

Adómentesség illeti meg *például*¹¹⁰:

- a kombinált áru fuvarozásra nemzetközi viszonylatban alkalmazott, külföldön nyilvántartott tehergépjárművet, amely a kombinált szállítási útvonal vasúti vagy/és vízi szakaszát is igénybe vette, és az árut Magyarország területén
  - a) a határátlépés helyétől vagy az áru feladási helyétől az útirány szerinti legközelebbi – attól légvonalban legfeljebb 70 kilométer távolságra levő – vasúti állomásra vagy belvízi kikötőbe közúton fuvarozza (előfuvarozás), és a vasúti állomásról vagy belvízi kikötőből vasúton, illetve vízi úton *nem* abba az államba lép ki, amelyből közúton belépett, illetőleg

---

¹¹⁰ Gjt. 13. §

- b) a vasútállomásról vagy belvízi kikötőből az útirány szerinti legközelebbi – attól légvonalban legfeljebb 70 kilométer távolságra levő – határátlépés helyére vagy az áru rendeltetési helyére közúton elfuvarozza (utánfuvarozás), és a vasúti állomásról vagy belvízi kikötőből közúton *nem* abba az államba lép ki, amelyből vasúton vagy vízi úton belépett;
- a katasztrófa következményeinek enyhítését szolgáló, azonnali támogatást nyújtó és nem kereskedelmi jellegű (térítés nélküli) nemzetközi segélyszállítmányt fuvarozó gépjárművet;
  - részben vagy egészben mentes az adó alól az a gépjármű, amelynek adómentességét vagy kedvezményét – ideértve az adó mértékét is – nemzetközi egyezmény vagy viszonyosság biztosítja. A viszonyosság tekintetében az adópolitikáért felelős miniszter állásfoglalása az irányadó.

Magyarország területén közlekedő külföldön nyilvántartott tehergépjármű esetében az adókötelezettség teljesítésének ellenőrzését a NAV végzi. Ha az adózó az adófizetési kötelezettségét részben vagy egészben elmulasztotta, a NAV az adóhiányt és annak ötszörösét adóbírság címén állapítja meg.

Irodalomjegyzék

1990. évi XCIII. törvény az illetékekről
1990. évi C. törvény a helyi adókról
1991. évi LXXXII. törvény a gépjárműadóról
1995. évi CXVII. törvény a személyi jövedelemadóról
1996. évi XX. törvény a személyazonosító jel helyébe lépő azonosítási módokról és az azonosító kódok használatáról
1996. évi LXXXI. törvény a társasági adóról és az osztalékadóról
1997. évi LXXXI. törvény a társadalombiztosítási nyugellátásról
1997. évi LXXXIII. törvény a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól
2000. évi C. törvény a számvitelről
- 2006/112/EK irányelv az Európai Unió közös hozzáadottértékadó-rendszere
2009. évi CXV. törvény az egyéni vállalkozóról és az egyéni cégről
2010. évi LXXV. törvény az egyszerűsített foglalkoztatásról
2011. évi CXCI. törvény a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról
2012. évi CXLVII. törvény a kisadózó vállalkozások tételes adójáról és a kisvállalati adóról
2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről
2013. évi CXXXIX. törvény a Magyar Nemzeti Bankról

2017. évi XC. törvény a büntetőeljárásról
2017. évi CL. törvény az adózás rendjéről
2017. évi CLI. törvény az adóigazgatási rendtartásról
2017. évi CLIII. törvény az adóhatóság által foganatosítandó végrehajtási eljárásokról
2019. évi CXXII. törvény a társadalombiztosítás ellátásaira jogosultakról, valamint ezen ellátások fedezetéről
2020. évi LIX. törvény a különleges gazdasági övezetről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról
2022. évi XIII. törvény a kisadózó vállalkozók tételes adójáról
- 465/2017. (XII. 28.) Korm. rendelet az adóigazgatási eljárás részletszabályairól
- 485/2015. (XII. 29.) Korm. rendelet a Nemzeti Adó- és Vámhivatal szerveinek hatásköréről és illetékességéről
- 51/2014. (XII. 31.) NGM rendelet az Elektronikus Közúti Áruforgalom Ellenőrző Rendszer működésével összefüggésben a kockázatos termékek meghatározásáról
- 7/2017. (VI. 1.) IM rendelet a székhelyszolgáltatásról
- Acosta-Ormaechea, S. – Morozumi, A. (2021): The value-added tax and growth: design matters. *International Tax and Public Finance*, 28, 1211-1241.
- Adams, C. (2001): *For Good and Evil - The Impact of Taxes on the Course of Civilization. Second edition.* Madison Books, Lanham.

- Arnold, J. M. – Brys, B. – Heady, C. – Johansson, Å. – Schwellnus, C. – Vartia, L. (2011): Tax policy for economic recovery and growth. *The Economic Journal*, 121(550), F59-F80.
- Békés Balázs – Halász Zsolt – Szabó Ildikó – Varga Erzsébet (2022): *A jövedelem- és vagyoni típusú adók*. Wolters Kluwer Hungary Kft., Budapest
- Béza Dániel – Csapó Krisztián – Farkas Szilveszter – Filep Judit – Szerb László (2007): *Kisvállalkozások finanszírozása*. Perfekt Zrt., Budapest.
- Blechová, B. – Barteczková, I. (2008): *Comparison of the methodologies for assessing effective tax burden of corporate income used in European Union*. MPRA Paper No. 17822. Munich Personal RePEc Archive, Munich. https://mpra.ub.uni-muenchen.de/17822/1/MPRA_paper_17822.pdf, letöltve: 2023.06.09.
- Bozsik Sándor – Fellegi Miklós – Gróf Pál – Süveges Gábor – Szemán Judit (2017): *Adózási ismeretek*. Miskolci Egyetemi Kiadó, Miskolc.
- Cremer, H. – Gahvari, F. – Lozachmeur, J. M. (2010): Tagging and income taxation: theory and an application. *American Economic Journal: Economic Policy*, 2(1), 31-50.
- Csátaljay Zsuzsanna, dr. (2022): A gazdasági tevékenység és az áfa-alanyiság. Hivatkozás: <https://www.vezinfoblog.hu/a-gazdasagi-tevekenyseg-es-az-afa-alanyisag/>, letöltve: 2023.03.15.
- Csató Katalin (2021): *Egy korai francia szál David Ricardo adóelméletéhez*. KRTK-KTI Working Papers, No. KRTK-KTI WP - 2021/41, Hungarian Academy of Sciences, Institute of Economics, Centre for Economic and Regional Studies, Budapest. Hivatkozás: <https://www.econstor.eu/handle/10419/256912>, letöltve: 2022.09.09.

- Csikász Éva (2014): Online pénztárgép üzemeltetéséhez kapcsolódó kérdéskörök. *Adóvilág*, XVIII. évf. 03. sz., 18-21. o.
- Fajcsák Gábor (2021): *NAV adóellenőrzések – szemléletváltás, NAV 2.0.*
Hivatkozás: <https://www.rsm.hu/blog/2021/04/nav-adoellenorzesek-szemleletvaltas-nav-2-0>, letöltve: 2022.11.16.
- Farkas Alexandra (2014): *Áfalevonás és áfa-visszaigénylés.* Wolters Kluwer Kft., Budapest.
- Farkas Alexandra (2015): *Különös adózási módok az áfa rendszerében.* Wolters Kluwer Kft., Budapest.
- Farkas Alexandra (2017): *Az áfakötelezettség keletkezésének időpontja és a teljesítés helye.* Wolters Kluwer Kft., Budapest.
- Farkas Alexandra – Száraz Tünde (2019): *Adómentességek az áfa rendszerében.* Wolters Kluwer Hungary Kft., Budapest.
- Farkas Petra (2019): Az import áfa szabályai - 1. rész., *Adó szaklap*, 2019/5.
Hivatkozás: <https://jogaszvilag.hu/jogtar-info/farkas-petra-az-import-afa-szabalyai-1-resz/>, letöltve: 2023.06.01.
- Garami Gergely – Kalocsai Kornél (2018): NAV 2.0 – Megújul az adóhivatal. *Adóvilág*, XXII. évf. 03. sz., 2-5. o.
- Gyetvai Csaba (2019): NAV-nál alkalmazott új adatforrások: tapasztalatok és kihívások. *Nemzeti Adó- és Vámhivatal, Kockázatkezelési és Kiválasztási Főosztály.* Hivatkozás: <https://slidetodoc.com/navnl-alkalmazott-j-adatforrsok-tapasztalatok-s-kihvsok-gyetvai/>, letöltve: 2022.12.03.

- Hajdu Emese (2012): A tényleges társasági adóterhelés mérése és trendje az Európai Unióban. *Gazdaság és Társadalom*, 4. évf. ksz. 132–155. o. <https://doi.org/10.21637/gt.2012.00.08>.
- Herich György (2019): *Nemzetközi adózás*. PENTA UNIÓ Zrt., Budapest.
- Herich György (2022): *Adótan 2022*. PENTA UNIÓ Zrt., Budapest.
- Jakab Norbert (2020): Az Online Számla rendszer ellenőrzési tapasztalatai. *Adóvilág*, XXIV. évf. 11. sz., 42-44. o.
- Laffer, A. B. (2004). The Laffer curve: Past, present, and future. *Backgrounder*, 1765(1), 1-16.
- Lentner Csaba (2017): *Közpénzügyi menedzsment*. Dialóg Campus Kiadó, Budapest.
- Lukovszki Livia – Rideg András – Sipos Norbert (2020): A társasági adókulcs 2017. évi változása Magyarországon. Vállalati adatokon végzett vizsgálat az effektív adóráta alapján. *Közgazdasági Szemle*, 67. évf. 7-8. sz., 762-786. o.
- Magyar Államkincstár (é.n.): *A központi alrendszer költségvetési mérlege*. Hivatkozás: https://www.allamkincstar.gov.hu/hu/koltsegvetesi-informaciok/koltsegvetes_merleg_1/222/, letöltve: 2022.09.09.
- Márkus Gábor – Rideg András (2021a): A magyar mikro-, kis- és középvállalatok versenyképessége és pénzügyi teljesítménye. *Közgazdasági Szemle*, 68. évf. 6. sz., 617-644. o.
- Márkus, G. – Rideg, A. (2021b): Understanding the connection between SMEs' competitiveness and cash flow generation: an empirical analysis from Hungary. *Competitiveness Review*, Vol. 31. No. 3., pp. 397-419.

- Nagy Viktória (2017): Az alanyi adómentesség szabályai. *Adó*, 31. évf. 8. szám, 27-38. o.
- NAV Adatbázisok (2018): *Tájékoztató az áfaalanynak minősülő adózók adataihoz*. Nemzeti Adó- és Vámhivatal, 2018.01.04. Hivatkozás: https://nav.gov.hu/adatbazisok/adatbleker/afaalanyok/afaalany_taj, letöltve: 2022.08.08.
- NAV (2019): *NAV évkönyv 2018. Tények, információk a Nemzeti Adó- és Vámhivatal szervezetéről és annak 2018. évi tevékenységéről*. Nemzeti Adó- és Vámhivatal, Budapest.
- NAV (2020a): *Az alanyi adómentesség értékhatárába beszámít-e a kapott előleg?* Hivatkozás: https://nav.gov.hu/ugyfeliranytu/nezzen-utana/adopercek/Az_alanyi_adomentesse20200110, letöltve: 2023.06.15.
- NAV (2020b): *Pénzügyi nyomozók 1999–2019*. Nemzeti Adó- és Vámhivatal, 2020. február. Hivatkozás: http://adko.hu/01_files/adotanulmanyok/2021/2021_NAV_bunugyi_kiad_vany_hu_web.pdf, letöltve: 2023.05.28.
- NAV (2022a): *03. információs füzet - Egyéni vállalkozók szja- és járulékkötelezettsége 2022*. Nemzeti Adó- és Vámhivatal. Hivatkozás: https://nav.gov.hu/pfile/file?path=/ugyfeliranytu/nezzen-utana/inf_fuz/2022/03.-informacios-fuzet---az-egyeni-vallalkozok-szja--es-jarulekkotelezettsege, letöltve: 2023.01.10.
- NAV (2022b): *30.1 információs füzet - Fizetési kedvezmények gazdálkodó szervezeteknek*. Nemzeti Adó- és Vámhivatal. Hivatkozás: https://nav.gov.hu/pfile/file?path=/ugyfeliranytu/nezzen-utana/inf_fuz/2022/30.1_informacios_fuzet-

- Fizetési kedvezmények gazdalkodo szervezeteknek, letöltve:
2023.01.06.
- NAV (2022c): *56. információs füzet - A végrehajtási eljárás alapvető szabályai.* Nemzeti Adó- és Vámhivatal. Hivatkozás: https://nav.gov.hu/pfile/file?path=/ugyfeliranytu/nezzen-utana/inf_fuz/2022/56_informacios_fuzet-A_vegrehajtasi_eljaras_alapveto_szabalyai, letöltve: 2023.01.20.
- NAV (2022d): *71. információs füzet - Tudnivalók az adózási minősítésről.* Nemzeti Adó- és Vámhivatal. Hivatkozás: https://nav.gov.hu/pfile/file?path=/ugyfeliranytu/nezzen-utana/inf_fuz/2022/71.-informacios-fuzet---tudnivalok-az-adozoi-minositesrol, letöltve: 2023.01.04.
- NAV (2022e): *A kriptougyletek jövedelmének adóztatása.* 2022.05.10. Hivatkozás: <https://nav.gov.hu/ado/szja/a-kriptougyletek-jovedelmenek-adozasa>, letöltve: 2023. 05. 05.
- NAV (2022f): *NAV évkönyv 2021. Tények, információk a Nemzeti Adó- és Vámhivatal szervezetéről és annak 2021-es tevékenységéről.* Nemzeti Adó- és Vámhivatal, Budapest.
- NAV (2022g): *Kedvező változások 2023-tól az egyéni vállalkozók átalányadóztatásában.* Nemzeti Adó- és Vámhivatal, 2022.12.16. Hivatkozás: https://nav.gov.hu/ado/szja/Kedvezo_valtozasok_2023-tol_az_egyeni_vallalkozok_atalanyadozasaban, letöltve: 2023.01.25.
- NAV (2023a): *4. információs füzet - Magánszemélyek külföldről származó jövedelme.* Nemzeti Adó- és Vámhivatal. Hivatkozás: <https://nav.gov.hu/pfile/file?path=/ugyfeliranytu/nezzen->

[utana/inf_fuz/2023/04_Maganszemelyek_kulfoldr_1_szarmazo_jovedelm_e_20230127.pdf1](#), letöltve: 2023.02.16.

NAV (2023b): *14. információs füzet - Hasznos tudnivalók kezdő áfaalanyoknak 2023.* Nemzeti Adó- és Vámhivatal. Hivatkozás: https://nav.gov.hu/pfile/file?path=/ugyfeliranytu/nezzen-utana/inf_fuz/2023/14.-informacios-fuzet---hasznos-tudnivalok-kezdofaaalanyoknak, letöltve: 2023.03.09.

NAV (2023c): *29. információs füzet - Az általános szabályok szerint adózó áfaalanyok közösségi ügyletei 2023.* Nemzeti Adó- és Vámhivatal. Hivatkozás: https://nav.gov.hu/pfile/file?path=/ugyfeliranytu/nezzen-utana/inf_fuz/2023/29.-informacios-fuzet---Az-altalanos-szabalyok-szerint-adozo-afaalanyok-kozossegi-ugyletei, letöltve: 2023.03.09.

NAV (2023d): *34. információs füzet - Eljárási illeték a NAV eljárásaiban 2023.* Nemzeti Adó- és Vámhivatal. Hivatkozás: https://nav.gov.hu/pfile/file?path=/ugyfeliranytu/nezzen-utana/inf_fuz/2023/34.-informacios-fuzet---eljarasi-illetek-a-nav-eljarasaiban, letöltve: 2023.06.16.

NAV (2023e): *41. információs füzet - A társasági adó legfontosabb szabályai 2023.* Nemzeti Adó- és Vámhivatal. Hivatkozás: https://nav.gov.hu/pfile/file?path=/ugyfeliranytu/nezzen-utana/inf_fuz/2023/41_A_tarsasagi_ado_legfontosabb_szabalyai_20221213.pdf1, letöltve: 2023.01.26.

NAV (2023f): *91. információs füzet - Az egészségügyi szolgáltatási járulék 2023.* Nemzeti Adó- és Vámhivatal. Hivatkozás: <https://nav.gov.hu/pfile/file?path=/ugyfeliranytu/nezzen->

[utana/inf_fuz/2023/91.-informacios-fuzet---az-egeszsegugyi-szolgaltatasi-jarulek](#), letöltve: 2023.02.15.

NAV (2023g): 92. *információs füzet - A kisvállalati adó szabályozása 2023-tól*. Nemzeti Adó- és Vámhivatal. Hivatkozás: https://nav.gov.hu/pfile/file?path=/ugyfeliranytu/nezzen-utana/inf_fuz/2023/92.-informacios-fuzet---a-kisvallalati-ado-szabalyozasa, letöltve: 2023.01.31.

NAV (2023h): 94. *információs füzet – Rehabilitációs hozzájárulás 2023*. Nemzeti Adó- és Vámhivatal. Hivatkozás: https://nav.gov.hu/pfile/file?path=/ugyfeliranytu/nezzen-utana/inf_fuz/2023/94_A_rehabilitacios_hozzajarulas, letöltve: 2023.05.05.

NAV SZMSZ (2022): *A Nemzeti Adó- és Vámhivatal Szervezeti és Működési Szabályzata* (2022.08.06-tól hatályos NAV SZMSZ). Hivatkozás: https://nav.gov.hu/kozadat/altalanos_kozzeteteli_lista/nav_feladat_es_ha_taskore_1366633265651/szmsz/nav_szmsz, letöltve: 2022.11.10.

Nemes-Somogyi Krisztina (2018): Az elektronikus ellenőrzés. *Adóvilág*, XXII. évf. 05. sz., 2-6. o.

Pestel, N. – Sommer, E. (2017): Shifting taxes from labor to consumption: More employment and more inequality?. *Review of Income and Wealth*, 63(3), 542-563.

Rideg András (2023): *A vállalat stratégiája*. PTE-KTK, Pécs.

Scharle Ágota – Benczúr Péter – Kátay Gábor – Váradi Balázs (2010): *Hogyan növelhető az adórendszer hatékonysága*. MNB-tanulmányok 88. Magyar Nemzeti Bank, Budapest.

- Sinkáné dr. Csendes Ágnes (2018): Mit kell tudni az online számla adatszolgáltatásról? *Adóvilág*, XXII. évf. 08. sz., 4-9. o.
- Sipos Tímea, dr. (2020): Az Online Számla rendszer bevezetésének sikerei és adatainak hasznosítása. *Adóvilág*, XXIV. évf. 02. sz., 23-30. o.
- Smith, A. (1776): *An Inquiry Into the Nature and Causes of the Wealth of Nations. The Third Volume*. Charles Knight & Co., London.
- Smith, A. (1940): *Vizsgálódás a nemzetek jólétének természetéről és okairól, II. kötet*. Magyar Közgazdasági Társaság, Budapest.
- Stiglitz, J. E. (2000): *A kormányzati szektor gazdaságtana*. KJK-KERSZÖV, Budapest.
- Suba László (2020): Az adó- és vámhatóság szervezeti kultúrája. *Magyar Rendészet* 2020/1., 135-147. o., DOI: 10.32577/mr.2020.1.9.
- Szabó Csilla (2019): *A NAV operatív ellenőrzési szakterületének fellépése az adócsalás ellen*. Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar, Pécs.
- Szabó Ildikó (2019): *A feltételes adómegállapítás hazai és nemzetközi szabályozása*. Wolters Kluwer Hungary Kft., Budapest, DOI: [10.55413/9789632958354](https://doi.org/10.55413/9789632958354).
- Szárász Tünde (2015): Az általános forgalmi adóról szóló törvény 2016. január 1-jétől hatályos változásai. *Adóvilág*, XIX. évf. 13-14. sz., 2015. december, 28-36. o.
- Szerb László – Rideg András (szerk.) (2023): *Kisvállalati gazdálkodás és menedzsment – a versenyképességi megközelítés*. Akadémiai Kiadó, Budapest [nyomdában].

- Szilovics Csaba (2013): Az igazságosság érvényesülése az adóztatásban. *Pro Futuro*, 3(1), 52-66. o.
- Szilovics Csaba (2016): *Adójogi ismeretek*. Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Pécs.
- Szilovics Csaba (2021): *Az adózás eredetéről (Az adórendszerek ősi gyökerei)*. MTA monográfia, Novissima Kiadó, Budapest.
- Veress Júlia, dr. (2022): *Így alakította az EKÁER-t az uniós jog*. Hivatkozás: <https://ado.hu/ado/igy-alakitotta-az-ekaer-t-az-unios-jog/>, letöltve: 2022.12.21.
- Wanniski, J. (1978): Taxes, revenues, and the Laffer curve. *The Public Interest*, 50, pp. 3-16.

Dr. Lukovszki Livia

A gazdaság szereplői, a magánszemélyek és a vállalkozók egyaránt szembesülnek az adózás központi szerepével a mindennapok során, ezért az adózási rendszerben való magabiztos jártasság és a sajátosságok megértése kiemelt jelentőségű. Az adózási ismeretek közérthető, logikus és egyben szakszerű bemutatásával Dr. Lukovszki Livia: Adózás és adóztatás- Tudatos adózók kézikönyve ebben kíván az Olvasó számára iránytűként szolgálni.

A szakkönyv egységes keretbe foglalva mutatja be az adóeljárési szabályokat, ismerteti a magánszemélyek és vállalkozók jövedelemadózási környezetét, a foglalkoztatáshoz kapcsolódó adókötelezettségeket, az általános forgalmi adózás kereteit, valamint végigvezet a helyi adók, illetékek és néhány egyéb adó rendszerén. A szakkönyv számos esetpéldával segíti az egyes témák könnyebb, mélyebb megértését, és az adójogi háttér gyakorlati alkalmazásának szemléltetését.